

JIHOČESKÁ UNIVERZITA

**Minulost a přítomnost
vysokého učení
v Českých Budějovicích**

Miroslav Novotný a kol.



JIHOČESKÁ UNIVERZITA

**Minulost a přítomnost
vysokého učení
v Českých Budějovicích**

Miroslav Novotný a kol.

JIHOČESKÁ UNIVERZITA

**Minulost a přítomnost
vysokého učení
v Českých Budějovicích**

Miroslav Novotný a kol.

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Novotný, Miroslav, 1958–

Jihočeská univerzita : minulost a přítomnost vysokého učení v Českých Budějovicích / Miroslav Novotný a kol. -- Vydání první. -- České Budějovice : Nakladatelství Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2021. -- 1 online zdroj. -- (Episteme. Historia)

Anglické resumé

Obsahuje bibliografii a bibliografické odkazy

ISBN 978-80-7394-870-2 (online ; pdf)

* 378.4 * 378.14 * (437.319) * (048.8:082) * (082.2)

– Jihočeská univerzita

– 1991–2021

– univerzity -- Česko -- 20.–21. století

– vysokoškolské studium -- Česko -- 20.–21. století

– České Budějovice (Česko)

– kolektivní monografie

– jubilejní publikace

378 – Vysoké školy [22]

Fotografie modelu kampusu Jihočeské univerzity ve Čtyřech Dvorech (šedesátá léta), s. 232, je publikována s laskavým svolením Jihočeského muzea v Českých Budějovicích.

Lektoroval: prof. PhDr. Petr Svobodný, Ph.D.

© Miroslav Novotný, Jiří Dvořák, Bohumil Jiroušek, Milan Šilhan, 2021

© Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích,

Nakladatelství Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2021

ISBN 978-80-7394-870-2 (PDF)

Tato e-kniha je elektronickou verzí publikace vydané v tištěné podobě v roce 2021, ISBN 978-80-7394-869-6.

OBSAH

Úvodní slovo rektora (Bohumil Jiroušek)	11
Jihočeská univerzita třicetiletá (Miroslav Novotný)	13
I. DLOUHÁ CESTA K UNIVERZITĚ	27
1. Počátky vysokého školství na jihu Čech (Miroslav Novotný)	29
2. První vysokoškolské fakulty na jihu Čech (Miroslav Novotný)	39
3. Sametová revoluce a vznik Jihočeské univerzity (Miroslav Novotný)	52
II. UNIVERZITA A JEJÍ FAKULTY	61
1. Jihočeská univerzita v letech 1991–2021 (Miroslav Novotný)	63
2. Pedagogická fakulta (Miroslav Novotný a Bohumil Jiroušek)	95
3. Zemědělská fakulta (Miroslav Novotný a Jiří Dvořák)	111
4. Přírodovědecká fakulta (Miroslav Novotný a Bohumil Jiroušek)	125
5. Teologická fakulta (Miroslav Novotný)	139
6. Zdravotně sociální fakulta (Miroslav Novotný a Jiří Dvořák)	151
7. Filozofická fakulta (Miroslav Novotný)	163
8. Ekonomická fakulta (Miroslav Novotný)	175
9. Fakulta rybářství a ochrany vod (Miroslav Novotný a Jiří Dvořák)	187
III. CELOŠKOLSKÁ PRACOVISTĚ A ÚČELOVÁ ZAŘÍZENÍ	203
(Miroslav Novotný a Bohumil Jiroušek)	
IV. UNIVERZITNÍ BUDOVY	223
1. Univerzitní kampus a jeho okolí (Miroslav Novotný a Milan Šilhan)	233
2. Univerzitní budovy v intravilánu města (Miroslav Novotný a Milan Šilhan)	249
3. Univerzitní budovy mimo krajské město (Miroslav Novotný a Milan Šilhan)	279
Místo závěru (Miroslav Novotný)	289
Přílohy	292
Seznam pramenů a literatury	347
O autorech	357
Summary	359



ÚVODNÍ SLOVO REKTORA

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích slaví třicet let od svého založení v roce 1991 a v mnoha směrech se za ta léta má opravdu čím pochlubit, za což patří jejím zaměstnancům i studentům velký dík. Třicet let v dějinách je možné časově ohraničit, popsat, definovat, ovšem z hlediska toho, zda je to úsek krátký, či dlouhý, je historik trochu bezradný. Většinou vše nakonec srovnáváme s délkou lidského života, tu si umíme představit lépe než dlouhé dějinné periody. Třicet let růstu, hledání a nalézání cest tak lze přirovnat k věku dospělého člověka, který už obvykle ví, co od života chce, ale většinu toho má ještě před sebou. I Jihočeská univerzita je tedy stále na počátku svých cest, už mnohé ví, má víceméně ustálenou strukturu svých aktivit, ale pořád se může dále učit a především těšit na nová dobrodružství s vědou, výukou i dalšími celospolečensky prospěšnými aktivitami.

V roce 1991 se však univerzita nezrodila na zeleném drnu, její tradice, jak se dočteme i v této knize, jsou mnohem starší, zejména dvě její fakulty tu byly již desítky let před vznikem samostatného vysokoškolského učení na jihu Čech – pedagogická fakulta vznikla již v roce 1948, jakkoli pak část své existence byla oficiálně vyšší pedagogickou školou či pedagogickým institutem, a zemědělská fakulta byla založena v roce 1960. Obě fakulty před třiceti lety dospěly k rozhodnutí, že chtějí své cesty spojit, vytvořit jednu univerzitní obec a pomoci ke zrodu fakultám dalším. V podstatě tak stály u zrodu všech dalších fakult Jihočeské univerzity, společně s Jihočeským biologickým centrem Československé akademie věd (dnes Biologickým centrem Akademie věd České republiky).

V průběhu 366 dní – letošního roku spolu s 1. lednem roku příštího – se najde důvod pro oslavu nejen na naší univerzitě jako celku, nýbrž i na každé z fakult samostatně. Dvě fakulty univerzitu zakládaly, a mohou se tak ohlížet za tím, jak se jim toto úsilí zdařilo; tři další – přírodovědecká (dříve

biologická), zdravotně sociální a teologická – se k nim přidaly již v prvních měsících po založení, a tedy i jim je dnes už třicet let; filozofická fakulta vznikla k 1. lednu 2006 a fakulta ekonomická přesně o rok později, i to je už kus cesty v životě instituce, který vybízí k ohlédnutí se zpět. A možná nejvíce důvodů k oslavám má aktuálně fakulta rybářství a ochrany vod, která je sice nejmladší fakultou Jihočeské univerzity (vznikla v roce 2009), ovšem navazuje na tradice Výzkumného ústavu rybářského a hydrobiologického ve Vodňanech, jež založila tehdy mladá Československá republika už v roce 1921 a jenž je součástí Jihočeské univerzity již také pěknou řádku let, a sice od roku 1996.

Jihočeská univerzita patří k nejlepším multioborovým vysokým školám v České republice, což nedávno potvrdily i výsledky hodnocení podle metodiky hodnocení vědy M17+, která je po posouzení českých vysokých škol mezinárodními evaluačními panely na podzim 2020 plně aplikovaná v rámci celého vysokoškolského sektoru. Je to nepochybně důvod k radosti, ale především je to závazek do dalších let: předat univerzitu prestižní a konkurenceschopnou i dalším generacím jejích zaměstnanců a studentů. Říká se, že velkým učitelem je ten, jehož žáci ho svými výsledky překonají. Věřme tedy, že takové vědecké a pedagogické pracovníky – a nejen je, ale i další zaměstnance, studenty, absolventy a spolupracovníky – Jihočeská univerzita má, neboť tím jsou nejlépe zajištěny zdařilé zítřky jak univerzity jako celku, tak i každé z jejích součástí samostatně. Naplňujme svými aktivitami i nadále starobylé rčení *Vivat, crescat, floreat Universitas Bohemiae Meridionalis!*

Bohumil Jiroušek

rektor Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích
jaro 2021

JIHOČESKÁ UNIVERZITA TŘICETILETÁ

Posláním historie jako vědy vždy bylo, a stále je, vyprávění příběhů, které měly, a i nadále mají, posluchače či čtenáře nejen pobavit, ale i obohatit o jisté poznání a také poučení. Své příběhy – poklidně plynoucí, dramatické i plné zvratů – si „píší“ nejen jednotlivci, ale i národy, státy či instituce – a tedy i školy. To platí také o Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Její vlastní příběh, jehož kořeny sahají na samý práh devadesátých let minulého století, však není (zatím) příliš dlouhý ani (naštěstí) nijak zvlášť dramatický, avšak přihlédneme-li k bezprostředně souvisejícímu předchozímu vývoji, k českobudějovické „univerzitní prehistorii“, éra standardního vysokoškolského vzdělávání v metropoli jižních Čech se nám více než zdvojnásobí. I tak je to ve srovnání s „tradičními“ univerzitami v Praze a v Olomouci, ba i v Brně, jen velmi krátká a fakticky stále velmi aktuální doba, která se ze své podstaty zpěčuje nějakému zásadnímu zhodnocení, hlubším analýzám apod. V případě lidského života představuje doba třiceti let bezpochyby významný úsek, mnohdy i polovinu životní pouti, ale čím je v životě vzdělávací instituce, univerzity? Asi těžko něčím více než jen první po startu absolvovanou zatáčkou vytrvalostního závodu (možná i půlmaratonu či maratonu?), navíc oproti lehkootletickým pravidlům je univerzitní cesta časem zpestřena i mnohými překážkami na trati.

Na druhé straně, vzhledem k dlouhodobému úsilí několika generací jihočeských patriotů o vybudování plnohodnotné vysoké školy v regionu i vzhledem k entuziasmu, s nímž se jejich následovníkům podařilo tento cíl uskutečnit a vcelku i úspěšně rozvíjet, není tak zcela nepatřičné pokusit se o dílčí ohlédnutí za uplynulými třemi dekadami existence českobudějovického vysokého učení. O ohlédnutí snad reprezentativní a odborně přínosné (a doufejme, že i bez zbytečných nepřesností), snad i poučné a čtenáře příliš nenudící, ohlédnutí mapující hlavní trendy a události v životě Jihočeské univerzity i jejích jednotlivých součástí.

Nikoli však o sebepropagující a oslavný text, jakýsi svého druhu *panegyricus Universitatī Meridionali dictus*, byť vyhnout se těmto pokusům při významném výročí není vždy snadné.¹ Jubileum však může zapůsobit i v kladném smyslu, tj. podnitit a podpořit (finančně i jinak) daný výzkum či přípravu publikace, jako se tomu stalo v tomto případě. Čili: ačkoli bezprostředním podnětem k sepsání přítomné knihy bylo rovněž nastávající kulaté výročí vzniku univerzity, rozhodně nevznikla pouze na zakázku, tzv. na koleně, bez hlubšího ukotvení v rámci bádání o dějinách školství a vzdělanosti v (jiho)českém rámci. Naopak se může – zejména v případě poznání českobudějovické předuniverzitní éry – opřít o dlouhodobý zájem a výzkum uveřejněný v řadě publikačních výstupů, a to především hlavního autora předkládané knihy, Miroslava Novotného,² ale též některých jeho kolegů, spolupracovníků i studentů.

Velké pozornosti badatelů se v rámci výzkumu dějin vzdělanosti vždy těšilo hlavně studium dějin univerzit a vysokých škol, které tvoří vrchol celé pyramidy školského a vzdělávacího systému v Evropě již od přelomu 11. a 12. století. Během své dlouhé existence se tato vrcholná učiliště stala důležitým činitelem ve vývoji místní i národní kultury a zásadním způsobem ovlivnila úroveň vzdělanosti i celkový život hostitelských měst i států, v nichž se nacházela. Toto konstatování platí nejen o starobylých středověkých univerzitách a jejich novověkých následovnicích, ale také o jejich již

¹ Na úskalí „nárazovosti“ bádání o dějinách jednotlivých škol v případě, kdy se hlavním spouštěčem výzkumu a sepsání příslušné publikace stalo blížící se výročí dané školy nebo instituce, již před lety upozornil Notker HAMMERSTEIN, *Jubiläumschrift und Alltagsarbeit. Tendenzen Bildungsgeschichtlicher Literatur*, *Historische Zeitschrift* 236, 1983, s. 601–633. V českém prostředí na tendenci k „pozitivistickému popisu konkrétních institucí kombinovanou s aktuální potřebou zviditelnění univerzit v rámci výročních oslav“ upozornili Lukáš FASORA – Jiří HANUŠ, *Mýty a tradice středoevropské univerzitní kultury*, Brno 2019, cit. na s. 202. Vztahem mezi jubilei a psaním dějin univerzit se zabývá rovněž konferenční sborník editovaný Pieterem DHONDTEM, *University Jubilees and University History Writing: A Challenging Relationship*, Leiden 2015.

² Viz např. Miroslav NOVOTNÝ, *Školství v jižních Čechách v době posledních Rožmberků*, *Opera historica* 3, 1993, s. 243–255; TÝŽ, *Nižší školy na třeboňském panství ve světle školních řasí druhé poloviny 18. století*, *Opera historica* 4, 1995, s. 195–203; a zejména TÝŽ, *Škola – město – region. Regionálně zaměřený výzkum dějin školství a vzdělanosti v českých zemích po roce 1989*, *Acta Universitatis Carolinae – Historia Universitatis Carolinae Pragensis* 58/2, 2018, s. 69–76; aj.

současných „nejmladších sestrách“, které si tuto tradici zpravidla teprve budují. To ve svých důsledcích vedlo rovněž k postupnému přesunu těžiště výzkumu od dosud dominujících středověkých či raně novověkých evropských univerzitních dějin k historii evropských i mimoevropských univerzit i neuniverzitních vysokých škol 19. a zejména 20. a 21. století. Zároveň však tato proměna priorit staví autory před řadu nových otázek a problémů.³

Studium dějin univerzit má tedy za sebou relativně dlouhou a publikačně bohatou éru, historiografie řady – zejména významných – škol je velmi rozsáhlá včetně celkových zpracování,⁴ nechybí zde ani velké syntézy věnované fenoménu evropských univerzit⁵ a tato oblast výzkumu má i svou vlastní institucionální a publikační bázi v podobě mezinárodně respektovaných periodik.⁶

³ K tomu srov. např. Jiří PEŠEK, *Jak psát dějiny moderních univerzit? Polemika nad IV. dílem Dějin univerzit v Evropě*, Český časopis historický 112/1, 2014, s. 7–39.

⁴ Jako *pars pro toto* lze z posledních desetiletí uvést např. čtyřsvazkovou syntézu dějin jedné z nejvýznamnějších evropských i světových vysokých škol, Cambridgeské univerzity: *A History of the University of Cambridge*. Vol. I–IV, Cambridge 1989–2004; či osmismazkové pojednání o historii její o něco starší, ale stejně významné konkurentky i soupeřnice, Oxfordské univerzity: *The History of the University of Oxford*. Vol. I–VIII, Oxford 1984–2000; nebo nám bližší *Geschichte der Universität Leipzig 1409–2009*, 5 Bde, Leipzig 2009–2011; Friedrich STADLER (hrsg.), *650 Jahre Universität Wien – Aufbruch ins neue Jahrhundert*, 5 Bde, Göttingen 2015; či Walter HÖFLECHNER, *Geschichte der Karl-Franzens-Universität Graz. Von den Anfängen bis in das Jahr 2008*, Graz 2009.

⁵ Srov. zejména rozsáhlé koncipovanou moderní čtyřsvazkovou mezinárodní syntézu dějin evropských univerzit Hilde De RIDDER-SYMOENS (ed.), *A History of the University in Europe*. Vol. I: *Universities in the Middle Ages*, Cambridge 1992; TÁŽ (ed.), *A History of the University in Europe*. Vol. II: *Universities in Early Modern Europe (1500–1800)*, Cambridge 1996; Walter RÜEGG (ed.), *A History of the University in Europe*. Vol. III: *Universities in the Nineteenth and Early Twentieth Century (1800–1945)*, Cambridge 2004; TÝŽ (ed.), *A History of the University in Europe*. Vol. IV: *Universities since 1945*, Cambridge 2011.

⁶ Fundovaný přehled o soudobých badatelských trendech, výzkumech a nejnovější literatuře přehledně mapující především (ale nejen) západoevropskou a severoamerickou produkci v oboru univerzitní historie a dějin školství poskytuje od roku 1981 vydávaná ročenka *History of Universities* (od roku 2000 je vydávána jako periodikum International Commission for the History of Universities ustavené v roce 1960 – jednou z hlavních osobností této komise byl též Jacques Le Goff, autor inspirativní publikace pro dějiny univerzit a vzdělanosti *Les intellectuels au moyen âge*, Paris 1957; česky: *Intelektuálové ve středověku*, Praha 1999). Na spíše evropské a středoevropské instituce se od roku 1998 zaměřuje ročenka *Jahrbuch für Universitätsgeschichte*, již vydává Gesellschaft für Universitäts- und Wissenschaftsgeschichte (založena v roce 1995).

Rovněž české, resp. československé, bádání o dějinách školství a univerzit či nově koncipovaných dějinách vzdělanosti, postupně se formující od poloviny 19. století, zaujímá podnes důležité místo v kontextu české historiografie; ovšem souhrnné – kritické a vyvážené – zhodnocení této produkce není cílem tohoto textu, jeho záměr je podstatně skromnější, tj. zařadit přítomnou práci o Jihočeské univerzitě do kontextu českých univerzitních dějin, resp. dějin české vzdělanosti.⁷ Do poloviny minulého století zde vznikly pramenné edice i četná dílčí či souhrnná pojednání, z nichž řada představuje vcelku solidní faktografické základy také pro novější zpracování. Trvalé pozornosti se těšily především dějiny pražského vysokého učení, v první řadě pak období před převzetím univerzity do správy Tovaryšstva Ježíšova,⁸ postupně se však odborný zájem přesouval i k dalším českým vysokým školám či jednotlivým fakultám. Významným impulzem pro univerzitní historiografii se stalo založení Ústavu dějin Univerzity Karlovy a Archivu Univerzity Karlovy (v roce 1958; fungovat ale začal až v následujícím roce) a takřka souběžné zahájení vydávání časopisu (fakticky nejstaršího evropského odborného periodika tohoto zaměření) *Historia Universitatis Carolinae Pragensis* v rámci řady *Acta Universitatis Carolinae* (od roku 1960).⁹ Kolem ústavu i časopisu se

⁷ Relativně obsáhlý, nutně však selektivní, přehled o historiografii dějin školství a vzdělanosti podává soupis literatury v nejnovější syntéze Miroslav NOVOTNÝ (ed.), *Velké dějiny zemí Koruny české*. Tematická řada, sv. VII. *Školství a vzdělanost*, Praha 2020; v případě českého bádání o dějinách univerzit aktuální charakteristiku podávají Lukáš FASORA – Jiří HANUŠ, *University History in the Czech Republic = Historia de la Universidad en la República Checa*, CIAN-Revista de Historia de las Universidades 20/1, Madrid 2017, s. 70–94.

⁸ Za všechny je možno uvést materiálově stále cenné práce jednoho ze zakladatelů českého kulturního dějepisectví Zikmunda WINTERA, *Děje vysokých škol pražských od secessí cizích národů po dobu bitvy bělohorské (1409–1620)*, Praha 1897; TÝŽ, *O životě na vysokých školách pražských knihy dvoje. Kulturní obraz XV. a XVI. století*, Praha 1899; či první odbornou monografii věnovanou dějinám Karlova učení, kterou u příležitosti 500. výročí jeho založení sepsal Václav Vladivoj Tomek, *Děje university pražské I. Od založení učení Pražského do uzavření kompaktát Basilejských (1348–1436)*, Praha 1849; TÝŽ, *Geschichte der Prager Universität*, Prag 1849 (v německé verzi dovedeno až do roku 1848). Další četné publikace přehledně uvádí Miloslava MELANOVÁ – Michal SVATOŠ (sest.), *Bibliografie k dějinám pražské univerzity do roku 1622 (1775–1975)*, Praha 1979.

⁹ Zaměření prvních třiceti ročníků časopisu viz Jan HAVRÁNEK – Marie ŠTEMBERKOVÁ, *Obsah a rejstříky Acta Universitatis Carolinae – Historia Universitatis Carolinae Pragensis I–XX*

záhy soustředil okruh kmenových i externích spolupracovníků, tvořivě přejímajících zahraniční podněty a témata, kteří rovněž vytvořili autorský kolektiv *Stručných dějin Univerzity Karlovy*.¹⁰ Důležité bylo také zapojení do práce Mezinárodní komise pro dějiny univerzit a navázání mezinárodních kontaktů, jejichž asi nejviditelnějším výstupem se stala výběrová bibliografie k dějinám pražské univerzity za léta 1935–1969, která byla otištěna v prvním svazku mezinárodní bibliografie pro dějiny univerzit, a neméně podstatné bylo publikování francouzské verze upravených původně českých příspěvků k dějinám pražského vysokého učení v prvním svazku dějin evropských univerzit raného novověku vydaném v roce 1986.¹¹

Vedle pražského univerzitního badatelského centra se kontinuální bádání o dějinách univerzit rozvíjelo především v dalších dvou tehdejších univerzitních centrech – v Olomouci a v Brně. Zejména šedesátá až osmdesátá léta přinesla na poli univerzitních dějin, vedle mnoha dílčích příspěvků a zpravidla tradičně pojatých oslavných publikací k jubileím některých novodobých škol, též řadu přínosných a podnes hodnotných studií, edičních, soupisových či biografických počinů, souhrnných zpracování i moderně koncipovaných monografií o dějinách předních tuzemských vysokých učení.¹²

(1960–1980). *Dvacet let příspěvků k dějinám Univerzity Karlovy*, Acta Universitatis Carolinae – Historia Universitatis Carolinae Pragensis 20/2, 1980, s. 93–138; Jiřina URBANOVÁ, *Obsah a rejstříky časopisu Acta Universitatis Carolinae – Historia Universitatis Carolinae Pragensis XX/1–XXX/2*, Acta Universitatis Carolinae – Historia Universitatis Carolinae Pragensis 31/1, 1991.

¹⁰ Jan HAVRÁNEK – František KAVKA, *Stručné dějiny University Karlovy*, Praha 1964.

¹¹ Jan HAVRÁNEK – František KAVKA, *Bibliographie selective de l'université de Prague (1348)*, in: *Bibliographie internationale de l'histoire des Universités I. Espagne* – Louvain – Copenhagen – Prague, Geneve 1973, s. 165–192 (sestavený přehled obsahuje odkazy na literaturu k pražskému vysokému učení i záznamy k jezuitským univerzitám v Olomouci a v Trnavě i k bratislavské Istropolitaně); Dominique JULIA – Jacques REVEL – Roger CHAR-TIER (edd.), *Les Universités européennes du XVI^e au XVIII^e siècle. Histoire sociale des populations étudiantes, I. Bohème, Espagne, États italiens, Pays germaniques, Pologne, Provinces-Unies*, Paris 1986, zvl. s. 65–111.

¹² To platí především o práci Josefa PETRÁNE, *Nástin dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy (do roku 1948)*, Praha 1984. Dále srov. též Václav NEŠPOR, *Dějiny university olomoucké*, Olomouc 1947; Jan NAVRÁTIL a kol., *Kapitoly z dějin olomoucké univerzity 1573–1973*, Ostrava 1973; František JORDÁN (red.), *Dějiny university v Brně*, Brno 1969; František

A konečně, počínaje devadesátými lety 20. století se otevřely nové možnosti i v oblasti bádání o dějinách školství a vzdělanosti v českých zemích, padly ideologické i politické překážky z let 1948–1989, objevily se nové tváře, nové podněty a nová témata. Z hlediska univerzitní historiografie přineslo výrazný impuls především 650. výročí založení pražské univerzity, které se stalo příležitostí k důkladné bilanci a ke shrnutí dosažených výsledků v podobě moderní, obsáhlé a reprezentativní syntézy nejstarší české vysoké školy.¹³ Z dalších zpracování je třeba uvést, i vzhledem k blízkosti zkoumaného období, v českém kontextu novátorskou knihu o dějinách moravských univerzit v letech 1945–1990, již sepsali olomoučtí a brněnští historikové pod vedením Pavla Urbáška, stejně jako další práce tohoto autora vztahující se k éře tzv. reálného socialismu.¹⁴ Přehledného zpracování (v některých případech opět jen standardního příležitostného rázu) se dočkaly i některé další české a moravské vysoké školy či fakulty, publikována byla rovněž řada dílčích příspěvků z dějin vysokého školství.¹⁵

JÍLEK – Václav LOMIČ, *Dějiny Českého vysokého učení technického I/1–2*, Praha 1973 a 1978; či Otakar FRANĚK, *Dějiny České vysoké školy technické v Brně I. Do roku 1945*, Brno 1969; a TÝŽ, *Dějiny Vysokého učení technického v Brně II. 1945–1975*, Brno 1975. Srov. též Ivana ČORNEJOVÁ, *Kapitoly z dějin pražské univerzity 1622–1654*, Praha 1992 (práce je však dovedena až do roku 1773); či Ivana ČORNEJOVÁ – Anna FECHTEROVÁ, *Životopisný slovník pražské univerzity. Filozofická a teologická fakulta 1654–1773*, Praha 1986; aj. Souhrnnou charakteristiku historiografie školství a vzdělanosti v době socialistického Československa podává Miroslav NOVOTNÝ, *Dějiny školství a vzdělanosti v české marxistické historiografii*, in: Bohumil Jiroušek a kol., *Proměny diskursu české marxistické historiografie. Kapitoly z historiografie 20. století*, České Budějovice – Pelhřimov 2008, s. 365–379.

¹³ Michal SVATOŠ (ed.), *Dějiny Univerzity Karlovy I. 1347/8–1622*, Praha 1995; Ivana ČORNEJOVÁ (ed.), *Dějiny Univerzity Karlovy II. 1622–1802*, Praha 1995; Jan HAVRÁNEK (ed.), *Dějiny Univerzity Karlovy III. 1802–1918*, Praha 1997; a Jan HAVRÁNEK – Zdeněk POUŠTA (edd.), *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918–1990*, Praha 1998.

¹⁴ Pavel URBÁŠEK – Jiří PULEC a kol., *Kapitoly z dějin univerzitního školství na Moravě v letech 1945–1990*, Olomouc 2003; TITÍŽ, *Vysokoškolský vzdělávací systém v letech 1945–1969*, Olomouc 2012; Pavel URBÁŠEK, *Vysokoškolský vzdělávací systém v letech tzv. normalizace*, Olomouc 2008. V této souvislosti nelze pominout ani práci Johna CONNELLYHO, *Zotročená univerzita. Sovětizace vysokého školství ve východním Německu, v českých zemích a v Polsku v letech 1945–1956*, Praha 2008.

¹⁵ Zde je třeba uvést především: Ludmila HLAVÁČKOVÁ – Petr SVOBODNÝ, *Dějiny pražských lékařských fakult 1348–1990*, Praha 1993; Lukáš FASORA – Jiří HANUŠ, *Masarykova univerzita*.

Stranou pozornosti historiků pochopitelně nestály ani školy v jihočeském regionu a zejména pak v jeho vzdělanostním centru, tj. v Českých Budějovicích. Odborný zájem se soustředil v prvé řadě na středoškolské a vyšší vzdělávací ústavy působící zde před rokem 1991, tedy jak na gymnázia, učitelské ústavy, reálky, filozofické lyceum a biskupský seminář,¹⁶ tak i na fakulty pedagogickou a zemědělskou, k jejichž jubileu bylo vydáno několik příležitostných pojednání.¹⁷ V souvislosti se vznikem

Příběh vzdělání a vědy ve střední Evropě 1919–2009, Brno 2009; TITÍŽ, *Filozofická fakulta Masarykovy univerzity. Pohledy na dějiny a současnost*, Brno 2010; či Jiří FIALA a kol., *Univerzita v Olomouci (1573–2009)*, Olomouc 2009. Dále též srov. František ČAPKA – Ivan NĚMEC (edd.), *Půlstoletí Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně*, Brno 1996; Prokop ZÁVODSKÝ (ed.), *Osmdesát let vysokého ekonomického školství na území České republiky*, Praha 1999; František MORKES, *Vysoké školy v poválečném Československu*, Plzeň 2002; Martina PACHMANOVÁ – Markéta PRAŽANOVÁ, *Vysoká škola umělecko-průmyslová 1885–2005*, Praha 2005; Jiří PERNES, *Kapitoly z dějin VUT v Brně 1899–2009. Cesta moravské techniky 20. stoletím*, Brno 2009; Tomáš HERMANN – Michal ŠIMŮNEK, *Univerzita Karlova v Praze. Přírodovědecká fakulta: 90 let*, Praha 2010; Milena LENDEROVÁ, *Dějiny vysokého učení v Pardubicích. Univerzita v proměnách času 1950–2010*, Pardubice 2011; Soňa JANDOVÁ et al., *Technická univerzita v Liberci. 60 let univerzitního vzdělávání v Liberci, 1953–2013*, Liberec 2013; Marek VOCHOZKA – Jan VÁCHAL – František STELLNER (eds.), *Deset let Vysoké školy technické a ekonomické v Českých Budějovicích*, Praha 2016; či Jan ROSKOVEC – Ota HALAMA (eds.), *Sto let evangelické teologické fakulty v Praze*, Praha 2019. Přehled nejnovějších výzkumů, a tím i určité zaplnění dosud bílých míst ke starším středoevropským univerzitním dějinám (včetně Prahy) podávají Marek ĎURČANSKÝ – Blanka ZILYNSKÁ, *Zpřístupňování pramenů k dějinám univerzit předmoderní doby ve střední Evropě. Ohlédnutí za posledními dvěma dekadami a výhledy do budoucna*, Acta Universitatis Carolinae – Historia Universitatis Carolinae Pragensis 58/2, 2018, s. 13–25.

¹⁶ Srov. Miroslav NOVOTNÝ, *Českobudějovické piaristické gymnasium a utváření vrstvy moderní inteligence na jihu Čech (1762–1848)*, in: Město a intelektuálové od středověku do roku 1848, Documenta Pragensia 27, 2008, s. 935–958; TÝŽ, *Socioprofesionální stratifikace studentů českobudějovických vyšších a středních škol v první polovině 19. století*, Historická demografie 31, 2007, s. 117–146; Miroslav NOVOTNÝ – Tomáš VEBER, *Bohomluvcí, vlastimilové, těžitelé. Výchova a vzdělání duchovních v českobudějovické diecézi v letech 1803–1850*, Praha 2016.

¹⁷ Např. Oldřich VANČATA, *K úsilí jihočeského učitelstva o vysokoškolské vzdělání. K 20. výročí založení pobočky pedagogické fakulty v Českých Budějovicích*, Rozpravy Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích, Řada společenských věd 4, České Budějovice 1969; *25 let Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích*, České Budějovice 1973; *Čtyřicet let Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích*, České Budějovice [1988]; a též *Almanach. Zemědělská fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 1960–2000*, České Budějovice

univerzity se také objevily slavnostní publikace a jiná zpracování reflektující její založení a činnost.¹⁸

Systematická dlouhodobá badatelská a publikační aktivita autorů přítomné publikace vychází rovněž z nezbytné dobré znalosti příslušných archivů a jejich archivních fondů, v řadě případů badatelsky primárně vytěžených. Vzhledem k tomu, že českobudějovická univerzita nemá svůj vlastní archiv, nachází se zásadní doklady k činnosti Jihočeské univerzity a obou jejích předchůdkyň především ve Státním oblastním archivu v Třeboni,¹⁹

2000. Dále srov. Bohumil JIROUŠEK, *Českobudějovická pobočka University Karlovy a její zánik roku 1953*, in: *Věda v Československu v letech 1953–1963*, *Práce z dějin vědy* 1, Archiv Akademie věd ČR, Praha 2000, s. 89–94; Miroslav NOVOTNÝ, *Příprava učitelů v Českých Budějovicích a její proměny v letech 1945–1963*, in: *Tamtéž*, s. 103–109; Jiří DVOŘÁK, *Vznik druhé vysoké školy v Českých Budějovicích (Provozně ekonomická fakulta VŠZ Praha)*, in: *Tamtéž*, s. 95–101; TÝŽ, *Provozně-ekonomická fakulta Vysoké školy zemědělské Praha v Českých Budějovicích v letech 1970–1975*, in: *Věda v Československu v období normalizace (1970–1975)*. *Práce z dějin vědy* sv. 4, Praha 2002, s. 97–108; a Miroslav NOVOTNÝ, *Českobudějovičtí vysokoškoláci a Pražské jaro*, in: *Česká věda a Pražské jaro (1963–1970)*. *Sborník z konference. Práce z dějin vědy* sv. 2, Praha 2001, s. 387–396.

¹⁸ Vedle příležitostných publikací, jako např. *Jihočeská univerzita a spolupracující ústavy Akademie věd České republiky. / University of South Bohemia and collaborating Institutes of the Academy of Sciences of the Czech Republic*, České Budějovice 1995; *Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích 2000*, České Budějovice 2000; *Deset let Teologické fakulty Jihočeské univerzity*, Studie Teologické fakulty Jihočeské univerzity 18, 2001; *Jihočeská univerzita dvacetiletá. 1991–2011*, Mimořádné výroční číslo časopisu Jihočeské univerzity, České Budějovice 2011; David Jan ŽÁK – Martin FLAJSŠANS – Otomar LINHART, *1921–2011. Příběh k devadesátinám Výzkumného ústavu rybářského a hydrobiologického / Story for the 90th anniversary Research Institute of Fish Culture and Hydrobiology*, České Budějovice – Vodňany 2011; *Univerzita. Věda z mnoha pohledů*, České Budějovice 2013; Daniela PROCHÁZKOVÁ – Miloslav ŠIMEK, *Věda na jihu Čech. Biologické centrum AV ČR*, České Budějovice 2015; či Petr A. BÍLEK – Martin DVOŘÁK – Pavel KRÁL (eds.) a kol., *Jak se dělá věda na Filozofické fakultě JU*, České Budějovice 2020; srov. zejména Miroslav NOVOTNÝ a kol., *Dějiny vyššího školství a vzdělanosti na jihu Čech od středověkých počátků až do současnosti*, České Budějovice 2006; TÝŽ, *A Long Way to Establish University of South Bohemia. The Tradition and Roots of University Education in South Bohemia* (v tisku); popř. též příslušná hesla in: Jiří KOPÁČEK – Miroslav NOVOTNÝ – Robert SAK – Milan ŠILHAN (edd.), *Encyklopedie Českých Budějovic*, 2. doplněné a rozšířené vydání, České Budějovice 2006. Další literaturu viz v příslušných kapitolách knihy.

¹⁹ Státní oblastní archiv Třeboň, Jihočeská univerzita, *Pedagogická fakulta*, 1954–2012; *TAMTÉŽ*, Jihočeská univerzita, *Zemědělská fakulta*, 1960–2007 (fondy nebyly doposud zpracovány a jsou jen obtížně přístupné).

z části též v nedávno ustaveném a ještě ne plně funkčním Dokumentačním středisku Jihočeské univerzity;²⁰ aktuální písemnosti jsou dále uloženy v příručním archivu na rektorátě, resp. na děkanátech jednotlivých fakult, a nejaktuálnější informace poskytují webové stránky univerzity i jejích jednotlivých součástí. Další doklady, především pak k „předuniverzitní éře“, jsou deponovány opět v Třeboni a také ve Státním okresním archivu v Českých Budějovicích.²¹ Důležitý zdroj informací (pro dokreslení apod.) představují pochopitelně dobová periodika – školní, regionální i celostátní.²² Prostudován byl rovněž fond *Jihočeské biologické centrum* ČSAV v Masarykově ústavu – Archivu Akademie věd České republiky v Praze, dále byly využity podklady poskytnuté pracovníky jednotlivých fakult a Rektorátu Jihočeské univerzity. Velmi cenné poznatky k okolnostem příprav, vlastnímu vzniku i prvním letům existence univerzity poskytl osobní archiv jejího prvního rektora Jiřího Divíška. Vzhledem k malé časové vzdálenosti počátků českobudějovické univerzity se důležitým zdrojem poznatků k událostem na počátku devadesátých let staly osobní vzpomínky několika akademiků, kteří stáli u vzniku univerzity i jednotlivých fakult a ústavů. Rozhovory, které autorům publikace v letech 2005–2006 poskytli Jiří Divíšek, Pavel Blažka, Jana Šemberová, Jan Květ a Dalibor Štys, byly zaznamenány na diktafon a přepsány do listinné podoby.²³

Na základě využití dostupných pramenů a literatury se hlavním cílem předložené knihy stalo souhrnné přiblížení proměn vysokoškolského

²⁰ Zde jsou k dispozici zejména výroční zprávy o činnosti, různé bilanční zprávy, přehledy, studijní programy, propagační materiály, některé ročníky univerzitního časopisu (*Jihočeská univerzita. Čtvrtletník akademické obce JU v Českých Budějovicích; Meridian. Zpravodaj Jihočeské univerzity; Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích*), fotografie a další materiály k událostem především z let 1989–1991, ale i pozdějším, statistické přehledy, zápisy z různých jednání atd.

²¹ Zejména Státní oblastní archiv Třeboň, Biskupský archiv, *Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České Budějovice*, (1700) 1804–1950; a TAMTÉŽ, *Národohospodářský sbor jihočeský Praha*, 1925–1941.

²² Vedle univerzitního časopisu se jednalo zejména o *Hlas stavby, Jihočeskou pravdu, Nový život, Jihočeského stavbaře, Českobudějovický deník, Mladou frontu Dnes* a *Týden*.

²³ Osobní vzpomínky na události vedoucí ke vzniku Jihočeské univerzity poskytli, vedle již uvedených aktérů, též pracovníci Entomologického ústavu Biologického centra Akademie věd České republiky Ivo Hodek a Karel Novák; zvukové i listinné záznamy všech rozhovorů jsou uloženy v Dokumentačním středisku Jihočeské univerzity.

vzdělávání v metropoli jižních Čech, s důrazem na období po roce 1989. Tomu odpovídá i struktura knihy, kterou tvoří čtyři výkladové kapitoly. První z nich představuje jakýsi historický exkurz přibližující v širokých souvislostech ekonomických, sociálních, národnostních i politických počátky českobudějovického sekundárního i terciárního školství od přelomu 18. a 19. století až do roku 1991. Zvláštní pozornost je přitom upřena jednak k existenci tamního filozofického lycea a biskupského semináře, jednak k úsilí o vznik plnohodnotné vysoké školy ve městě v první polovině 20. století, resp. k působení obou prvních českobudějovických fakult (pedagogické a zemědělské) v letech 1948–1991. Druhá, nejrozsáhlejší, kapitola nejprve přibližuje přípravy založení a samotný vznik Jihočeské univerzity, následně pak zachycuje postupné proměny českobudějovického vysokého učení i všech fakult od samého vzniku až do roku 2020. Třetí část knihy je věnována charakteristice celouniverzitních pracovišť a konečně poslední oddíl publikace prostřednictvím obrazového a mapového materiálu spolu s doprovodným textem dokládá prostorovou rozprostraněnost univerzity i jejích součástí v areálu města v minulosti i současnosti (další obrazový materiál dokládající významné momenty v životě školy i její mnohohrstevnaté působení pak přináší rovněž rozsáhlý oddíl příloh). Při zpracovávání výkladu o některých součástech českobudějovického vysokého učení a při přípravě podkladů bylo velmi užitečné přizvat ke spolupráci další dva členy akademické obce univerzity, Bohumila Jirouška a Jiřího Dvořáka, a v případě čtvrté kapitoly byl autorský tým rozšířen ještě o pracovníka Odboru kultury a památkové péče Krajského úřadu Jihočeského kraje v Českých Budějovicích Milana Šilhana, jenž se zabývá architekturou konce 19. a první poloviny 20. století a jenž má coby absolvent oboru Kulturní dějiny na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity ke své *almae matris* blízko. Předložená kniha tak především kontinuálně navazuje na předchozí společné pojednání autorského kolektivu věnované Jihočeské univerzitě k 15. výročí jejího založení a přináší i několik oprav či doplnění některých nepřesných, resp. neúplných informací k dění před rokem 2006.²⁴

²⁴ Srov. M. NOVOTNÝ a kol., *Dějiny*; na zpracování některých novějších partií této již dříve uve-
dené knihy o dějinách vyššího školství a vzdělanosti na jihu Čech po roce 1948 se autorsky
podíleli Bohumil Jiroušek a Jiří Dvořák; jejich další publikace k tématu viz v pozn. č. 17.

Vzhledem k tomu, že doba třiceti let existence univerzity je stále příliš krátká a představuje též citlivý problém z hlediska interpretace zjištěných faktů, autoři vědomě rezignovali na hlubší hodnocení odborného vědeckého přínosu i podrobnější rozbory jednotlivých aspektů činnosti univerzity i jejích fakult. I tak se však snažili postihnout v širším historickém kontextu hlavní trendy vývoje českobudějovické vícefakultní vysoké školy a její současné postavení v rámci českého terciárního školství, popř. též její další směřování. Tomuto pojetí ostatně odpovídá také zvolený podtitul knihy *Minulost a přítomnost vysokého učení v Českých Budějovicích*.

Závěrem by autoři rádi poděkovali všem, kdo jim byli při přípravě, textaci a vydání knihy nápomocni, v prvé řadě vedení Jihočeské univerzity, jež iniciovalo a financovalo vznik publikace, dále pracovníkům Nakladatelství Jihočeské univerzity za výtečnou spolupráci a zdařilou finální podobu knihy. Poděkování patří rovněž pracovníkům rektorátu univerzity a děkanátů jednotlivých fakult i archivů, kteří byli nápomocni při vyhledávání či poskytování potřebných materiálů. V neposlední řadě poděkování všech autorů náleží jejich rodinám a všem blízkým za trpělivost, pochopení a podporu, jež jim věnovali po celou dobu práce na knize.



I.

**DLOUHÁ
CESTA
K UNIVERZITĚ**

Miroslav Novotný

1.

POČÁTKY VYSOKÉHO ŠKOLSTVÍ NA JIHU ČECH

Tak jako jinde v Evropě i v českých zemích představovala důležitou součást procesu modernizace společnosti otázka rozvoje vzdělanosti. Komplexní péče o školství – ať už se jednalo o školskou legislativu, rozvoj školské sítě a vznik nových typů škol, přípravu učitelů, hledání nových forem vzdělávání a výchovy, či vzdělávání žen a dívek – se stala již od konce 18. století výsadním privilegiem nejprve rakouského a po roce 1918 i československého státu. I díky tomu se české země již v poslední třetině 19. století zařadily mezi země s nejvyšší mírou gramotnosti v Evropě. Českým národně emancipačním zápasem 19. století podmíněný důraz na rozvoj vzdělanosti přechkal bez výraznějších změn všechny politické otřesy 20. století, a zůstal tak trvalou součástí českého národního příběhu podnes.

Toto konstatování platí i pro region jižních Čech, který se může prokázat dlouhou, až do středověku sahající, tradicí vzdělanosti pěstované nejprve v klášterních a městských školách, později i v gymnáziích vedených jezuity či piaristy. Snaha o vybudování kompletní moderní školské sítě zde však narážela na řadu komplikací.²⁵ V kontextu „dlouhého 19. století“ se jednalo o převážně agrární, řídké osídlený a silně religiózní region charakterizovaný hustou sítí malých obcí, vesnic a městeček.²⁶ Historicky

²⁵ Není-li uvedeno jinak, k historii regionu a k rozvoji školské sítě v jižních Čechách srov. M. NOVOTNÝ a kol., *Dějiny*; TYŽ, *A Long Way*; popř. též příslušná hesla v J. KOPÁČEK – M. NOVOTNÝ – R. SAK – M. ŠILHAN (edd.), *Encyklopedie. K proměnám školství, zejména vysokého školství v Československu v letech 1948–1989*, srov. M. NOVOTNÝ (ed.), *Velké dějiny*, s. 440 an.

²⁶ Na počátku 20. století žilo v Českých Budějovicích přibližně 44 000 obyvatel, další „velká“ jihočeská města byla výrazně menší – Písek, největší z nich, měl kolem 17 000 obyvatel, Jindřichův Hradec čítal 14 000 a Tábor 12 000 obyvatel.

dlouhodobě zakořeněná venkovská a maloměstská mentalita tak přirozeně přetrvávala ve velké části jižních Čech hluboko do 19. století. To znamenalo účinnou překážku při prosazování modernizačních procesů, které sem pronikaly až na výjimky jen zvolna a opožděně.

Jeden z důležitých faktorů rozvoje školství v českých zemích v průběhu 19. století představovala jazyková otázka a nejinak tomu bylo na jihu Čech, jenž lze z hlediska národnostního charakterizovat jako většinou (ze dvou třetin) českojazyčný. Souvislé německé osídlení vykazovaly především hornaté oblasti Pošumaví a Novohradska podél hranic s Rakouskem a Bavorskem; početné byly rovněž některé německé enklávy ve vnitrozemí, zejména pak vlastní centrum regionu – České Budějovice.

Českojazyčné školy všech stupňů a typů se ve druhé polovině 19. století staly jedním z hlavních výdobytků postupující české národní emancipace a důležitým místem prohlubujícího se česko-německého soupeření také na jihu Čech, především pak v Českých Budějovicích, kde díky tomu zahájila činnost řada nových, *de facto* takřka paralelně budovaných českých i německých škol, a to jak národních škol, tak gymnázií, dívčích a odborných škol či učitelských ústavů. Důležitá role zde připadla jednak státu a místní samosprávě, jednak, a to obzvláště, zájmovým sdružením a různým spolkům, jako byly na české straně např. Obchodní a živnostenská komora (založena 1850), Beseda českobudějovická (1862), Záložna českobudějovická (1864), Český politický spolek (1871), Matice školská (1872), spolek budějovických akademiků Budivoj (1877), Beseda řemeslnicko-živnostenská (1882), Národní jednota pošumavská (1884) nebo dámský spolek Ludmila (1885).²⁷ V neposlední řadě si nepřehlédnutelné zásluhy o rozvoj školství, zejména pak českého, v Českých Budějovicích i v celém regionu připsala rovněž katolická církev. Její činnost byla především v první polovině 19. století nezastupitelná: duchovní představovali nejpočetnější skupinu inteligence, která hrála významnou roli nejen ve vlastní péči o svěřené farníky, ale též v oblasti státní správy, šíření všestranné osvěty či národního povědomí ve farnostech

²⁷ Rozvoj německého školství ve městě i v regionu podporovaly „obránné“ spolky ustavené v osmdesátých a devadesátých letech 19. století, zejména Deutscher Damenverein zur Erhaltung der Mädchenschulen, Deutscher land- und forstwirtschaftlicher Verband, Bund der Deutschen, Deutscher Schulverein a Deutscher Böhmerwaldbund.

a konečně také ve školství všech stupňů. V Českých Budějovicích byli v případě školství v první polovině 19. století nepostradatelní (spolu se světskými duchovními) piaristé a cisterciáci, zatímco premonstráti, dominikáni a exjezuité se uplatnili hlavně v Písku či v Jindřichově Hradci. Ve druhé polovině 19. století roli těchto řeholníků převzaly ženské řeholní kongregace, v první řadě školské sestry, sestry Nejsvětější svátosti a boromejky, jež se angažovaly ve sféře předškolní výchovy a dívčího školství, a také samotné biskupství – zejména pak v době episkopátu Jana Valeriána Jirsíka (1798–1883; v úřadu v letech 1851–1883).²⁸

Nejvýznamnější regionální vzdělanostní středisko od přelomu 18. a 19. století představovaly národnostně smíšené České Budějovice, jejichž dominantní role i dynamika rozvoje školství byly velkou měrou dány právě česko-německým soupeřením a působením církevních institucí ve městě. Díky tomu se v první polovině 20. století České Budějovice řadily k městům s největším počtem středních škol v českých zemích. Mimo České Budějovice nalezneme na mapě regionu další města důležitá pro rozvoj jak jazykově českého, tak i německého školství (Písek, Tábor, Jindřichův Hradec, resp. Český Krumlov a Prachovice). Ve všech uvedených případech se jednalo o města, která se mohla opřít o starší, až do středověku sahající vzdělanostní a školskou tradici.

Počátky moderního školství v Českých Budějovicích spadají, tak jako jinde v zemi, do druhé poloviny 18. století, přesněji do roku 1762, kdy zde zahájilo činnost šestitřídní piaristické gymnázium, které v první polovině 19. století patřilo z hlediska velikosti k předním středoškolským ústavům v Čechách. Na samém prahu 19. století se přidaly i dvouleté filozofické lyceum a tříletý (později čtyřletý) teologický institut a biskupský seminář připravující budoucí duchovní pro působení v rámci nedávno ustavené českobudějovické diecéze zahrnující čtyři tehdejší kraje: Budějovický, Klatovský, Prácheňský a Táborský. Spádová oblast všech tří uvedených škol (gymnázia, lycea a semináře) zahrnovala v první polovině 19. století nejen celou diecézi, ale i přilehlé oblasti Čech, Moravy, Bavorska a Rakouska.

²⁸ Nejnověji k působení řeholních kongregací na jihu Čech srov. Dana JAKŠIČOVÁ, *Die Renaissance des Ordenslebens*, in: Miroslav Novotný et al., *Die Diözese Budweis in den Jahren 1851–1907. Das Aschenputtel unter den Diözesen II*, Berlin 2021, s. 161–206.

Další rozmach českobudějovického školství přinesla léta 1848–1918. Tento vývoj úzce souvisel jednak se školskými reformami zavedenými ve druhé polovině 19. a na počátku 20. století, jednak s proměnou města samotného. Zrušení poddanství a nastupující industrializace urychlily růst počtu obyvatel města i proměnu jeho skladby – sociální i národnostní. Dosavadní převážně německý ráz města se od poloviny 19. století postupně proměnil – vzájemný poměr obou hlavních složek městského obyvatelstva se poprvé vyrovnal koncem osmdesátých let a od počátku 20. století si trvalou převahu udržovalo česky mluvící obyvatelstvo: v roce 1910 se k německé obcovací řeči přihlásilo necelých 17 000 Budějovičanů, zatímco k českému jazyku se hlásilo více než 27 000 obyvatel města. S tím souvisely rovněž ekonomický a kulturní vzestup a politické ambice české většiny, snažící se prosadit ve správě města ovládané českobudějovickými Němci. Léta 1848–1914 se tak mj. stala dobou prudkého růstu počtu českých i německých vzdělávacích institucí ve městě. Již v roce 1849 byl filozofický ústav sloučen s piaristickým gymnáziem do nového typu střední školy, jímž se stalo osmileté gymnázium s německým vyučovacím jazykem – v roce 1871 bylo postátněno a o dva roky později bylo přejmenováno na C. k. německé vyšší gymnázium. Rovněž v roce 1849 byly stávající kurzy pro přípravu učitelů triviálních škol nahrazeny řádným dvouletým učitelským pedagogiem, na němž od roku 1851 vyučovali vedle piaristů i světsí učitelé; výuka zde probíhala v němčině i v češtině. V letech 1871–1874 byl učitelský ústav rozšířen na čtyřtřídní C. k. německý ústav pro vzdělání učitelů (v roce 1920 se sloučil s německým dívčím učitelským ústavem založeným v roce 1892). Piaristé stáli též u zrodu německé nižší reálky, která se do roku 1866 rozšířila na sedmitřídní a v roce 1874 přešla pod státní správu jako C. k. německá státní reálka; o dva roky později byla při reálce ustavena též první pokračovací škola ve městě. Poslední vyšší německou školou ve městě se stalo dívčí lyceum založené v roce 1907.

V Českých Budějovicích se, zejména od konce šedesátých let 19. století, paralelně rozvíjelo též české základní a střední školství. Tato etapa českobudějovického školství je úzce spjata se jménem biskupa Jana Valeriána Jirsíka, jenž mj. v roce 1868 založil jako soukromou (církevní) školu první české gymnázium ve městě. V červnu 1869 škola získala právo veřejnosti a v říjnu 1871 přešla jako osmileté C. k. české vyšší gymnázium do péče státu. Následující desetiletí přinesla skutečný rozkvět českého primárního i sekundárního školství v Českých Budějovicích. Pokud jde

o střední školy, tak zde byla v roce 1884 na náklad Matice školské založena česká reálka (od září 1897 přešla jako C. k. česká vyšší reálka do správy státu). O rozvoj českého dívčího školství ve městě pečovaly jednak tamní ženské řeholní kongregace, jež ve městě otevřely několik dívčích škol včetně dvou učitelských ústavů (1903 a 1904), jednak dámský spolek Ludmila, který mj. v červnu 1903 stál u zrodu prvního českého dívčího lycea v Čechách. A konečně v roce 1905 se České Budějovice dočkaly českého chlapeckého učitelského ústavu, který založila Matice školská jako soukromou čtyřtřídní instituci s právem veřejnosti; v roce 1914 byl ústav převeden do správy státu.

Žádné jiné město na jihu Čech se s Českými Budějovicemi nemohlo porovnávat ani z hlediska počtu, ani z hlediska variability vzdělávacích institucí. Již uvedený Písek coby druhé nejvýznamnější jihočeské vzdělanostní středisko se v „dlouhém 19. století“ z hlediska počtu a typů středních škol zařadil hned za České Budějovice, na rozdíl od nich se však nestal sídlem žádné vyšší vzdělávací instituce.²⁹ Správní centrum Prácheňského kraje procházelo v 19. století celkovou proměnou, během níž se výrazně zvýšil počet jeho obyvatel – mezi lety 1812 a 1910 stoupl jejich počet ze 4 000 na více než 17 000. Mezi nimi naprosto jednoznačně dominovali česky mluvící Písečané. Město se rozrostlo o nové domy, veřejné stavby, úřady a další instituce včetně vzdělávacích a kulturních zařízení. A byl to právě jihočeský Písek, kde byla založena jedna z prvních veřejných knihoven v Čechách (1. listopadu 1841), jež představuje další doklad celkového vzestupu města i jeho rostoucího významu z hlediska rozvoje českého školství a vzdělanosti.

Počátky novodobého školství v Písku se začaly psát v roce 1778, kdy se úspěšně završila dlouholetá snaha píseckých představitelů o založení gymnázia, když byla do města přenesena nedávno zrušená jezuitská latinská škola z Klatov. Gymnázium bylo rozšířeno v roce 1819 na šestitřídní a v letech 1849–1850 na osmiletý ústav, na němž byla povolena (od roku 1853 jen v omezené míře) výuka češtiny. Definitivně byla písecká škola počeštěna až v závěru šedesátých let 19. století. Ačkoli písecké gymnázium

²⁹ Nejnovější přehled vývoje píseckého školství podávají Jiří DVOŘÁK – Miroslav NOVOTNÝ, *Počátky píseckého školství*, in: Almanach. 130 let českého lesnického školství v Písku 1885–2015, Písek 2015, s. 23–42.

patřilo k menším školám v Čechách, jeho význam pro rozvoj jazykové české vzdělanosti jak ve městě, tak i v jeho širším okolí je nepřehlédnutelný. Druhým středoškolským ústavem ve městě se stala reálka, která byla založena jako nižší v roce 1851. Jejím ředitelem byl v letech 1860–1862 Jan Krejčí (1825–1887), pozdější profesor pražské techniky, který školu nově organizoval podle vzoru pražské české reálky, na níž předtím působil. Tak byla škola nejprve v letech 1861–1862 rozšířena na šestitřídní jazykové český ústav s povinnou výukou němčiny a francouzštiny (ve školním roce 1873/1874 přibyla i sedmá třída) a konečně v roce 1886 byla písecká reálka postátněna. Jihočeský Písek se stal rovněž místem působení první vyšší dívčí školy v Čechách (v letech 1860–1872) i sídlem řady odborných škol, které se postupně v prvních desetiletích 20. století vyprofilovaly do úrovně středních škol. Nejvýznamnější z nich byla lesnická škola, jejíž počátky sahají do roku 1885, kdy byl v rámci písecké rolnické školy otevřen také krátkodobý lesnický kurz. V letech 1918–1920 byla škola – nyní již čtyřleté vyšší lesnické učiliště zakončené maturitou – postátněna.

Významné české vzdělávací instituce vedle Českých Budějovic a Písku sídlily též v Táboře. Táboru náleží primát v případě reálného gymnázia, které zde bylo zřízeno v roce 1862, neboť se jednalo o první jazykově českou školu v celé monarchii, která v sobě novátorsky kombinovala výuku klasického gymnázia a reálky. V roce 1870 byla škola postátněna, následně se přeměnila na české klasické vyšší gymnázium (1892), z něhož se v roce 1900 osamostatnila česká státní reálka. Dále se Tábor mohl pochlubit i vysokou školou, neboť zde od roku 1866 působila vyšší hospodářská a hospodářsko-průmyslová škola, jež byla v roce 1900 povýšena na Královskou českou hospodářskou akademii s vysokoškolskou organizací výuky, a stala se tak první vysokou školou v českých zemích, kde bylo zemědělství vyučováno v češtině. Když však v roce 1919 většina tábořských pedagogů přešla na nově založenou Vysokou školu zemědělskou do Brna, tábořská akademie ztratila statut vysoké školy.³⁰

³⁰ Blíže k tomu Alena MIKOVCOVÁ, *Vysoké školy zemědělské v českých zemích v letech 1867–1918*, in: *Místo národních jazyků ve výchově, školství a vědě v habsburské monarchii 1867–1918*, *Práce z dějin vědy* 11, Praha 2003, s. 661–685; a Helena KOKEŠOVÁ, *Vyšší hospodářská a hospodářsko-průmyslová škola zemská v Táboře. Konstituování a vývoj první české zemědělské akademie v letech 1886–1919*, in: *Tamtéž*, s. 629–659.

V letech 1803–1948 tedy českobudějovická filozofická a teologická studia spolu s táborskou zemědělskou akademií alespoň po určitou dobu představovaly nejvyšší formu vzdělání poskytovanou školskými institucemi na jihu Čech, jejichž odborná úroveň a spádová oblast jim propůjčovaly významný nadregionální ráz.

Další česká gymnázia v regionu byla ve druhé polovině 19. století založena rovněž v Třeboni (1868) a v Pelhřimově (1871), resp. byla počeštěna, což byl případ jindřichohradecké školy (znovu) založené již v roce 1807. Opomenut by neměl být ani vůbec první český učitelský ústav v jižních Čechách, jehož sídlem, po krátké táborské epizodě v letech 1870–1871, bylo až do roku 1948 město Soběslav.

V národnostně smíšeném regionu se mimo České Budějovice rozvíjelo německé střední školství především v Českém Krumlově a v Prachaticích, kde mělo jednoznačné zastoupení německy mluvící obyvatelstvo. V Českém Krumlově se v 19. století rozvíjelo nejprve odborné školství: v letech 1801–1850 zde působil čtyřletý hospodářský ústav, první zemědělská škola v zemi, a teprve v letech 1871–1878 se zde postupně zformovalo německé vyšší reálné gymnázium, které stejně jako prachatické německé reálné gymnázium, založené jako nižší již v roce 1865 (vyšší stupeň postupně otevřelo v letech 1901–1904), patřilo mezi menší školy tohoto typu v zemi.

Vliv výše uvedených geografických, demografických i hospodářských faktorů na rozvoj středního školství v regionu v „dlouhém 19. století“ lze dobře doložit několika čísly. Jestliže v předvečer první světové války v Čechách působilo 78 gymnázií a reálných gymnázií (46 českých, 32 německých), 46 reálných škol (30 českých, 16 německých), 13 dívčích lyceí (9 českých, 4 německá) a 34 učitelských ústavů (20 českých, 14 německých), tedy celkem 171 škol, tak ve stejnou dobu na jihu Čech napočítáme těchto ústavů pouze 21, tj. 12 % ze všech těchto škol v Čechách.³¹ I přesto se v jižních Čechách postupně vytvořila relativně hustá síť středoškolských vzdělávacích institucí, víceméně rovnoměrně pokrývající celý region, které poskytovaly místní mládeži odpovídající studijní možnosti. Ovšem další vysokoškolské studium bylo možno realizovat (vyjma teologie a krátce i zemědělství) jen mimo mateřské území.

³¹ Tj. 6 českých a 3 německá (reálná) gymnázia, 3 české a 1 německou reálku, 1 české i německé dívčí lyceum a 4 české a 2 německé učitelské ústavy.

Postavení významného, nejen regionálního střediska vzdělanosti si České Budějovice udržely i po roce 1918, kdy sice na jedné straně došlo k výraznému útlumu a značné redukci německého školství ve městě, ale na druhé straně se zde v meziválečném období dále rozrostla zejména síť českých středních škol, které vznikly buď transformací již stávajících škol, nebo byly zřízeny zcela nově. Stejný vývoj je možno sledovat i v dalších jihočeských městech: např. v roce 1920 nově vznikla česká gymnázia ve Strakonících a v Prachaticích a otevřela se také rybářská škola ve Vodňanech, o rok dříve byla založena obchodní akademie v Táboře atd.

Vznik Československa, jenž nově vytyčenou státní hranicí narušil dosavadní všestranné vazby jihu Čech a rakouských zemí z dob společného soužití v rámci habsburské monarchie, odsunul region jižních Čech na periferii nového státu – a to doslova, vzhledem k nevyhovující dopravní infrastruktuře. K přetrvávajícím negativním důsledkům zaostávání regionu patřilo, a to již od poloviny 19. století, vystěhovalectví doprovázené silnou depopulací či přímo vylidňováním některých oblastí jihu Čech.

Nepřekvapí proto, že už v závěru 19. století můžeme registrovat snahy některých místních politických, hospodářských i kulturních elit o nápravu tohoto stavu. Zřejmě prvním pokusem o vytvoření platformy, na jejímž základě by bylo možno formulovat a prosazovat oprávněné požadavky českého jihu, byla iniciativa táboorského starosty Morice Schöna (1817–1883; ve funkci od roku 1870) z roku 1883 vyzývající k založení Sboru pro zvelebení českého jihu. Obdobné snahy se postupně koncentrovaly v hnutí tzv. jihočeského regionalismu usilujícího o hospodářský i kulturní rozmach regionu, jehož důležitou součástí měl být též rozvoj středního (odborného) a vyššího školství na jihu Čech. Různorodé aktivity jihočeského regionalismu organizačně a institucionálně zaštiťoval Národohospodářský sbor jihočeský založený v květnu 1925 v Praze, jehož působnost však zahrnovala nejen jižní Čechy, ale i přilehlé části západních, středních a východních Čech (celkem 25 politických okresů).³²

³² Jedinou vysokou školou ve sféře působnosti Národohospodářského sboru jihočeského Praha, ovšem velmi specifickou, byla příbramská Vysoká škola báňská (založena již roku 1849), která vysokoškolský statut obdržela v roce 1895 (od roku 1904 absolventům udílela titul doktor montánních věd a od roku 1919 se ve škole vyučovalo česky). Počet jejích studentů a absolventů se však neustále snižoval (nejvíce – 500 studentů – jich zde bylo

Iniciátorem vzniku Národohospodářského sboru jihočeského byl březnický rodák a pozdější profesor Českého vysokého učení technického v Praze, faktický *spiritus agens* sboru, Jan Stocký (1897–1959).³³ Do služeb jihočeského regionalismu se zapojila též četná dobová periodika, přičemž vznik některých z nich přímo souvisel s činností regionalistů (např. *Hospodářský obzor jihočeský*, *Jihočeský přehled*, *Otaván* či *Jihočeský sborník historický*), dále se přidaly také různé spolky a zájmové či profesní organizace (zejména Vlastivědná společnost jihočeská a Obchodní a živnostenská komora) i řada národohospodářů, politiků, poslanců a senátorů (mj. předsedou Národohospodářského sboru jihočeského se stal poslanec a v letech 1938–1939 předseda vlády Rudolf Beran, pocházející z Pracejovic na Strakonicku). V otázce rozvoje vyššího vzdělání na jihu Čech se přímo i nepřímo angažovala řada osobností z regionu i mimo něj, např. novinář Jaromír Malý (1885–1955), novinář a středoškolský učitel Josef Lomský (1894–1981), gymnaziální učitel Rudolf Strnad (1891–1942), profesor pražské univerzity a významný školský reformátor Václav Příhoda (1889–1979), profesor Karlovy univerzity, historik Václav Novotný (1869–1932), historik Roman Cikhart (1886–1957), malíř a pedagog Adolf Träger (1888–1965) či divadelní dramaturg Josef Stejskal (1897–1942).

Na konci dvacátých let a ve třicátých letech 20. století, v souvislosti s celostátně diskutovanou otázkou celkové reformy československého školství, se zejména na stránkách regionálního tisku dostalo zvýšené pozornosti návrhům na vznik plnohodnotné vysoké školy na jihu Čech. Tato myšlenka plně zapadala do konceptu povznesení regionu, v němž se sice nacházela řada středních škol, ale jejich absolventi museli, vyjma studentů bohosloví, odcházet za dalším studiem na školy mimo rodný kraj (zejména do Prahy a do Brna). To by samo o sobě tolik nevadilo, neboť i před rokem 1918 zájemci o vysokoškolské studium odcházeli nejčastěji na univerzity pražské či vídeňské. Velkým problémem se však nyní stala

v roce 1921, koncem třicátých let jich zde studovalo již jen 125). Srov. Marcela C. EFMERTOVÁ, *České země v letech 1848–1918*, Praha 1998; a též [https://cs.wikipedia.org/wiki/Vysoká_škola_báňská_\(Příbram\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Vysoká_škola_báňská_(Příbram)).

³³ Jan STOCKÝ, *Jižní Čechy. Kulturní, hospodářský a sociální vývoj a stav. Program regionální práce*, Praha 1937.

skutečnost, že zdaleka ne všichni úspěšní absolventi vysokoškolského studia se na jih Čech vraceli. Region tak přicházel o odborníky, kteří by po návratu nabyté znalosti a schopnosti dali do služeb mateřského kraje. Prvním krokem k nápravě tohoto stavu mělo být zřízení vyšší školy pro přípravu kvalitních pedagogů, kteří svým působením měli přispívat k šíření vzdělanosti v regionu a následně i k jeho celkovému rozvoji. Nejvhodnější podmínky pro zabezpečení plánované jihočeské vysoké školy nabízely České Budějovice, a to jak po stránce ekonomické, politické či dopravní, tak i z titulu největšího města v regionu disponujícího hustou sítí škol. Při plánování vzniku učitelské fakulty se regionalisté mohli opřít o zkušenosti dvou státních (českého a německého) a dvou církevních učitelských ústavů ve městě.

Tato jednání však byla nepříznivě ovlivňována na celostátní i regionální úrovni především stranickou nevraživostí, prestižními, skupinovými a osobními zájmy jednotlivých aktérů, dále též zhoršující se zahraničněpolitickou situací konce třicátých let a v neposlední řadě rovněž nedostatkem finančních prostředků. To v konečném důsledku představovalo nepřekonatelnou překážku pro realizaci programu dalšího rozvoje jižních Čech. Skrovným výsledkem předchozích snah o založení vysoké školy se tak stal vznik dvou poboček pražské Školy vysokých pedagogických studií v Táboře (v listopadu 1938) a v Českých Budějovicích (v únoru 1939). Obě tyto pobočky pouze formou sobotních a nedělních přednášek zajišťovaly další dobrovolné studium učitelů národních škol v aktivní službě, nejednalo se tedy o standardní vysokoškolskou výuku. Navíc obě pobočky působily jen velmi krátce v důsledku podepsání Mnichovské dohody v září 1938 a následné okupace zbytku Čech a Moravy nacistickým Německem v březnu 1939. Okupační správou byl v roce 1941 rozpuštěn i samotný iniciátor reformních snah v regionu, tj. Národohospodářský sbor jihočeský.³⁴

³⁴ Více k tomu Jiří DVOŘÁK, „Počátek velkého díla“ – Z dějin československého regionalismu, *Moderní dějiny* 13, 2005, s. 1–53; TÝŽ, *K dějinám jihočeského regionalismu*, Jihočeský sborník historický 64, 1995, s. 140–150; a TÝŽ, *K problematice vzniku, vývoje a zániku Národohospodářského sboru jihočeského (1925–1941)*, Jihočeský sborník historický 63, 1994, s. 132–150; též srov. Státní oblastní archiv Třeboň, *Národohospodářský sbor jihočeský Praha, 1925–1941*.

2.

PRVNÍ VYSOKOŠKOLSKÉ FAKULTY NA JIHU ČECH

Poválečný vývoj v obnoveném československém státě probíhal plně v režii komunistické strany, usilující o převzetí ničím neomezené moci v zemi. Důležité místo v jejích plánech zaujímala otázka zestátnění a ideologizace československého školství podle sovětského vzoru coby důležitého prostředku disciplinace a kontroly společnosti. To se však podařilo plošně prosadit až po komunistickém převratu v únoru 1948. V následujících letech prošla zásadní proměnou celá struktura školské soustavy v zemi včetně vysokých škol, jejichž korporativní ráz, samospráva i forma, obsah a kontrola studia byly zcela podřízeny státní, resp. stranické byrokracii a ideologii.³⁵ Naopak vítaným krokem bylo rozsáhlé rozšíření sítě terciárního školství, což významně posílilo možnosti, po nacistickém uzavření českých vysokých škol za války, tolik potřebného navýšení studijních míst. Na druhé straně ale negativně působila některá opatření komunistického státu (vylučování ze studia z politických důvodů, *numerus clausus* při plánování počtu posluchačů, omezení humanitních a společenských věd).

Výrazným znakem vývoje vysokého školství v Československu se po roce 1948 stala také jeho regionalizace, která byla definitivně dovršena až po roce 1990, kdy byly postupně zakládány samostatné univerzity v jednotlivých regionech.³⁶ Po skončení druhé světové války se nejprve k již stávajícím univerzitním městům – Praze, Brnu a Bratislavě, jejichž

³⁵ Bliže k tomu např. John CONNELLY, *Ztročená univerzita. Sovětizace vysokého školství ve východním Německu, v českých zemích a v Polsku v letech 1945–1956*, Praha 2008.

³⁶ Jakub JAREŠ, *Dějiny vysokého školství v Československu po roce 1945. Otázky a podněty*, Acta Universitatis Carolinae – Historia Universitatis Carolinae Pragensis 52/1, 2012, s. 13–23.

vysokoškolská síť byla rozšířena o další instituce³⁷ – nově přidalo pět regionálních center. Vzhledem k poválečnému nedostatku lékařů byly v Plzni a v Hradci Králové zřízeny lékařské fakulty, které byly začleněny do svazku Karlovy univerzity (1945), z Příbrami do Ostravy se v toméž roce přesunula Vysoká škola báňská, o rok později byla obnovena olomoucká univerzita nesoucí nyní jméno Františka Palackého a zcela nově byla založena Vysoká škola zemědělského a lesnického inženýrství v Košicích. Na „českém venkově“ působila, vedle již uvedených lékařských fakult, rovněž Vysoká škola strojní a elektrotechnická v Plzni (1949), Vysoká škola technologická v Pardubicích (1950) a Vysoká škola strojní a textilní v Liberci (1953). V regionálních centrech byly nově zřizovány pobočky pedagogických fakult, což byl případ Českých Budějovic a Plzně (1948), Banské Bystrice a Košic (1949), a nově vznikly Vyšší pedagogická škola v Ústí nad Labem (1954) a Pedagogický institut v Hradci Králové (1959). V šedesátých letech byla vysokoškolská síť v regionech doplněna ještě o českobudějovickou Provozně ekonomickou fakultu pražské Vysoké školy zemědělské (1960) a Vysokou školu dopravní v Žilině (v letech 1960–1962 sem byla přesunuta z Prahy) a konečně v roce 1969 byla oficiálně ustavena 2. lékařská fakulta bratislavské Univerzity Komenského se sídlem v Martině i Fakulta technologická brněnského Vysokého učení technického se sídlem ve Zlíně (tehdejší Gottwaldově).

Vznik krajských poboček pedagogických fakult umožnil zákon z 9. dubna 1946 předepisující povinnou vysokoškolskou přípravu „kandidátů učitelství škol všech stupňů a druhů kromě škol vysokých“. Na jeho základě vznikaly pedagogické fakulty při všech univerzitách v Československu i pobočky těchto fakult mimo sídla univerzit.³⁸ Vlastní ustavení těchto fakult i jejich poboček však bylo zcela v kompetenci Ministerstva školství a národní osvěty, v jehož čele stál Zdeněk Nejedlý, nominovaný do

³⁷ V roce 1945 byla v Praze založena Akademie múzických umění, v letech 1950–1953 přibýly též Vysoká škola politických a hospodářských věd, Vysoká škola zemědělská, Vysoká škola chemická a Vysoká škola železniční; již v roce 1946 byla do pražské vysokoškolské sítě zařazena i Uměleckoprůmyslová škola. V Brně vznikla v roce 1947 Janáčkova akademie múzických umění a o čtyři roky později i Vojenská technická akademie.

³⁸ *Zákon č. 100/1946 Sb., kterým se zřizují pedagogické fakulty, ze dne 9. dubna 1946.* Srov. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1946-100>.

této funkce komunistickou stranou. Ta zde viděla možnost k proniknutí na půdu tradičních, vůči nové komunistické moci nepříteli vstřícných univerzit a zároveň si tím chtěla získat levicově orientované učitelstvo, zejména ze základních škol. Toto stigma provázelo pedagogické fakulty i v následujících letech, navíc je ještě více umocňovala ideologicky velmi rigidní kuratela některých krajských výborů komunistické strany nad „jejich“ fakultami v regionech. Terčem kritiky se stal také nově nastolený stav faktického dualismu učitelského vzdělávání na úrovni univerzit. Budoucí učitelé se nyní připravovali na univerzitách nejen na filozofických a přírodovědných fakultách, ale nově také na fakultách pedagogických. Řada námitek univerzitních učitelů a funkcionářů se rovněž týkala úrovně výuky, resp. vysokoškolského charakteru krajských poboček pedagogických fakult. Nevoli na univerzitách vzbuzoval i způsob vzniku nových fakult, které nebyly založeny z vnitřní potřeby a z rozhodnutí univerzit, nýbrž jim byly nadekretovány zvenčí. To vše spolu s celkovou koncepční nejasností učitelského vzdělávání, lavírující mezi skutečnými potřebami školské praxe na straně jedné a politickými ohledy a snahou napodobovat sovětské vzory na straně druhé, vyústilo v následujících desetiletích v opakující se pokusy o organizační i obsahové změny učitelského studia.

Všechny tyto skutečnosti můžeme sledovat i na příkladu pedagogické fakulty, která začala působit v Českých Budějovicích na podzim roku 1948. Na jihu Čech však byl vznik této fakulty – alespoň zpočátku – vnímán do značné míry jinak než v tradičních univerzitních centrech. Založení pedagogické fakulty zde totiž fakticky reflektovalo předválečnou snahu místních představitelů o vybudování první plnohodnotné vysoké školy na jihu Čech, s jejíž existencí se pojily naděje na urychlení celkového rozvoje tohoto regionu. V tomto smyslu lze za další dílčí krok k naplnění předválečných plánů jihočeských regionalistů považovat i založení druhé fakulty v jihočeské metropoli v září 1960 – nově ustavená českobudějovická provozně ekonomická fakulta měla Jihočechům umožnit vysokoškolské studium zemědělských oborů doma v regionu, a zabránit tak jejich odchodům mimo kraj. Ani ona však nebyla zcela samostatnou školou, neboť byla začleněna do struktury pražské Vysoké školy zemědělské.

Obě českobudějovické fakulty se v počátcích svého působení potýkaly s řadou problémů plynoucích z nutnosti zabezpečit vhodné zázemí pro pedagogickou i odbornou činnost. Musely se vypořádat s pochybnostmi

o potřebnosti své existence a o úrovni jimi poskytované výuky a v případě pedagogické fakulty i s počátečním výrazným nezájmem absolventů středních škol o denní studium na této škole. Práci obou fakult rovněž nijak neusnadňoval příliš svazující a ideologicky striktní dozor krajských stranických orgánů, stejně jako nekončící kolotoč školských reforem a reorganizací – opět zejména učitelského vzdělávání. Z těchto důvodů k nejzávažnějším nedostatkům obou škol patřily problémy se získáváním kvalitních a dobře připravených učitelů, jejichž řady byly proto nejčastěji doplňovány vhodnými kandidáty ze středních škol; zemědělská fakulta mohla využívat též pedagogů ze své mateřské pražské Vysoké školy zemědělské či odborníky ze zemědělské praxe. V sedmdesátých a osmdesátých letech se však již nejčastěji jednalo o absolventy obou českobudějovických fakult. Většina těchto pedagogů ovšem musela, celkem logicky, věnovat pozornost především přípravě přednášek, seminářů či psaní skript a vlastní odborná práce, opět zejména v případě pedagogické fakulty, zůstávala stále odstrkovanou popelkou.

Počátky vysokého školství v Českých Budějovicích jsou tedy spjaty s tamní pobočkou Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, která byla zřízena na základě vládního nařízení ze 14. září 1948 a činnost ve městě zahájila od školního roku 1948/1949.³⁹ Již 8. října 1948 se poprvé sešel pedagogický sbor nové školy k úvodní poradě týkající se přijímacích zkoušek, které byly stanoveny na 13. října. Vlastní výuka začala 25. října, avšak slavnostní otevření nové fakulty se uskutečnilo až 10. prosince v sále místní sokolovny. Až do září 1950 byla českobudějovická pobočka úzce propojena s pražskou fakultou. Vedoucí pobočky, jímž byl v této době uznávaný botanik a zkušený středoškolský profesor Bohumil Jílek (1905–1974), vystupoval nejprve jako zástupce děkana pražské fakulty a teprve od podzimu roku 1950 jako titulární děkan českobudějovické fakulty podléhající přímo rektorátu Univerzity Karlovy. Škola

³⁹ Již na podzim 1945 byly v Českých Budějovicích pořádány sobotní a nedělní přednášky pro učitele v činné službě; rovněž v Táboře bylo zřízeno samostatné středisko dálkového učitelského studia (v roce 1956 zaniklo a jeho posluchači byli převedeni do dálkového studia Vyšší školy pedagogické v Českých Budějovicích). Tyto přednáškové cykly spolu s prázdninovými kurzy pro pomocné učitele národních škol bez učitelské zkoušky, které byly uspořádány v letech 1945 a 1946 v Českých Budějovicích, měly pomoci k doplnění a zkvalitnění učitelských sborů národních škol.

musela samozřejmě vyřešit řadu zásadních otázek ovlivňujících samotnou pedagogickou práci, tj. zajistit nejen výukové a ubytovací prostory či zabezpečit stravování a knihovny, ale také zformovat a stabilizovat vlastní pedagogický sbor a vytvořit podmínky pro rozvoj vědecké práce. Sídlem školy se stala budova bývalého německého učitelského ústavu v Jeronýmově ulici, kterou měl po svém návratu ze soběslavského exilu v době druhé světové války v užívání český učitelský ústav, na jehož základech byla nová fakulta z valné části vybudována. V prvním roce existence školy byli vzdálenější studenti ubytováni přímo v budově školy v Jeronýmově ulici, ale tato situace nebyla dlouhodobě udržitelná. Řešení bylo nalezeno v roce 1950, kdy byly fakultě poskytnuty pro ubytování jejich studentů prostory nedávno zrušeného řeholního domu kongregace petrinů na Žižkově třídě a posléze i budova bývalého biskupského semináře v Kněžské ulici. V roce 1951 byla škola vnitřně strukturována na katedry. Těch vzniklo nejprve pět a o rok později přibýly ještě dvě další, mezi nimiž pochopitelně nechyběla – v dané době – ta nejdůležitější, tj. katedra základů marxismu-leninismu, neboť její členové měli ideologicky usměrňovat práci ostatních pracovišť. Na škole byly rovněž, po vzoru pražské pedagogické fakulty, ustaveny tři vědecké odbory, které měly dbát o rozvoj vědecké práce, ale brzký zánik školy a její transformace na vyšší pedagogickou školu v roce 1953 neumožnily dosáhnout hmatatelných výsledků. Českobudějovická fakulta se musela vypořádat i s jedním poněkud nečekaným problémem, a tím byl již zmíněný malý zájem o denní studium ze strany maturantů.⁴⁰ Příčin tohoto stavu bylo zřejmě několik: svou roli jistě sehrály pochybnosti o úrovni této vzdělávací instituce, které se šířily mezi učiteli některých českobudějovických škol, stejně jako nejistota (a jak se záhy ukázalo, oprávněná) týkající se samotné existence školy.

Vyšší pedagogická škola v Českých Budějovicích po roce 1953 navázala na svou předchůdkyni ve všech směrech: kontinuita byla zachována jak v případě studentů a učitelů, tak i z hlediska problémů a nedostatků, s nimiž se musela potýkat. Činnost školy nepříznivě limitovaly potíže dané nedostatečným materiálním vybavením a celkovým zázemím školy,

⁴⁰ Do roku 1953 zde absolvovalo celkem 189 studentů (111 v denním studiu a 78 dálkovou formou).

projevující se zejména přetrvávajícím nedostatkem ubytovacích prostor, odborných učeben i laboratoří, chybějícími pomůckami i přístroji či obtížemi se sháněním odborné literatury. Toto vše negativně ovlivňovalo snahy o získávání studentů i perspektivních vysokoškolských učitelů. Stejně jako její předchůdkyně i vyšší pedagogická škola se potýkala s malým zájmem o studium, především pokud jde o denní studium, pro něž byli až do roku 1964 studenti získáváni hlavně nábořem. Je přirozené, že drtivá většina posluchačů i absolventů českobudějovické vyšší pedagogické školy – podobně jako studenti předchozí pobočky pražské pedagogické fakulty – pocházela jak z hostitelského města a jeho zázemí, tak i z míst ležících v regionu jižních Čech.⁴¹

Úroveň každé školy určují zejména její učitelé a nejinak tomu bylo i v případě českobudějovické vyšší pedagogické školy, která se po celou dobu své existence potýkala s nedostatkem kvalitních a dobře připravených pedagogicko-vědeckých pracovníků, pro jejichž další odborný a vědecký růst nevytvářela (a vlastně ani nemohla vytvářet) vhodné podmínky. Prakticky jedinou možností na doplňování pedagogického sboru představovaly příchody vhodných uchazečů působících na středních školách jak ve městě, tak i v rámci kraje.

Z důvodu vládního nařízení ze dne 31. července 1959 byla zahájena další reorganizace učitelského vzdělávání, na jejímž základě byl ještě v témže roce v Českých Budějovicích zřízen pedagogický institut, který ve městě nahradil zrušenou vyšší pedagogickou školu i Pedagogické gymnázium Zdeňka Nejedlého a do svých řad přijal většinu jejich pedagogů. Posláním pedagogických institutů, koncipovaných jako vyšší školy s krajskou působností, bylo připravovat ve tříletém cyklu učitele 1.–5. ročníku a ve čtyřletém cyklu učitele 6.–9. ročníku základních škol. Českobudějovický institut, stejně jako obdobné školy ustavené v dalších krajských městech, nebyl standardní vysokou školou, neboť nebyl vybaven právy a zvyklostmi běžnými u těchto škol a v jeho čele stál ve funkci ředitele vedoucí školského odboru krajského národního výboru. Řízení institutu převzalo po třech letech ministerstvo školství, ale krátce poté následovala další změna, a sice transformace institutu do podoby skutečné

⁴¹ V letech 1948–1959 tak na obou českobudějovických školách získalo vysokoškolské vzdělání celkem 1 036 posluchačů (651 v denním studiu a 385 formou studia při zaměstnání).

vysoké školy – pedagogické fakulty (ovšem statut samostatné vysoké školy byl českobudějovické fakultě definitivně přiznán až v roce 1970).⁴²

Nově ustavená Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích byla řízena vědeckou radou, děkanem a proděkaný. Prvním děkanem se stal Jan Pokorný (1910–1981), jenž z titulu své funkce vedoucího školského odboru Jihočeského krajského národního výboru stál od roku 1959 také v čele pedagogického institutu. Ve funkci děkana setrval až do konce jara 1969. K nejzávažnějším problémům, s nimiž se pedagogická fakulta v šedesátých letech potýkala, patřila otázka získávání kvalitních a dobře připravených učitelů, a proto se i nyní musela v první řadě spoléhat na doplňování učitelských sil vhodnými pedagogy ze středních škol a později i z řad vlastních absolventů. Snahy o zvyšování počtu pracovníků s potřebnými vědeckými a pedagogickými hodnotami komplikovala rovněž skutečnost, že tyto hodnoty bylo možno získat pouze na jiných pracovištích, protože českobudějovická fakulta neměla potřebné oprávnění je udílet.

Do začátku školního roku 1969/1970 bylo v rámci fakulty postupně utvořeno čtrnáct kateder⁴³ a došlo také k rozšíření studijních oborů a programů. Spolu s „tradičními“ učitelskými studijními obory fakulta poskytovala také doplňkové studium k získání učitelské kvalifikace pro učitele odborných předmětů a mistry odborného výcviku na učilištích a učňovských školách a od školního roku 1967/1968 bylo zavedeno též postgraduální studium v některých aprobačních skupinách. Zároveň stoupal počet posluchačů i absolventů pedagogické fakulty, mezi nimiž výrazně převažovaly dívky. Feminizace, provádějící školu po celou dobu její existence, neplatila pouze v doplňkových formách studia pro učitele odborných předmětů a mistry odborného výcviku, kde byl poměr mezi oběma pohlavími přesně opačný.

Šedesátá léta dále přinesla zlepšení nevyhovujících ubytovacích i výukových kapacit fakulty – jednak se podařilo získat pro výuku nedalekou

⁴² Zákon č. 19/1966 Sb., o vysokých školách, ze dne 16. března 1966 umožnil zřizovat samostatné fakulty v postavení vysokých škol; v § 37 odst. 2 se uvádí: „V případě potřeby lze zřizovat vysoké školy, které se nedělí na fakulty, nebo zřizovat samostatné fakulty, mající postavení vysokých škol.“ Srov. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1966-19>.

⁴³ Byly to katedry marxismu-leninismu, pedagogiky, pedagogické praxe, českého jazyka, ruského jazyka, matematiky, fyziky a základů průmyslové výroby, přírodopisu a základů zemědělské výroby, chemie, dějepisu, zeměpisu, hudební výchovy, výtvarné výchovy a tělesně výchovy.

budovu bývalé měšťanské školy v Dukelské ulici, jednak byla po vzniku druhé fakulty ve městě zahájena výstavba moderního vysokoškolského areálu ve Čtyřech Dvorech. V letech 1966–1967 zde byly uvedeny do provozu tři budovy vysokoškolských kolejí (K1, K2 a K3), k nimž v říjnu 1968 přibyla i moderní budova menzy včetně dorostového a zubního střediska.

Vysokoškolský areál ve Čtyřech Dvorech, kde se vedle menzy a kolejí nacházely především posluchárny provozné ekonomické fakulty, se v závěru šedesátých let stal též hlavním ohniskem studentských aktivit spjatých s pražským jarem a následnou okupací země po invazi spojeneckých armád Sovětského svazu, Bulharska, Maďarska, Polska a východního Německa 21. srpna 1968. Zejména podzim a zima let 1968 a 1969 se nesly ve znamení zvýšené aktivity posluchačů obou českobudějovických fakult i jejich nově ustavených studentských organizací. Poslední otevřená vystoupení vysokoškoláků se odehrála v lednu (v souvislosti se sebeupálením Jana Palacha) a v dubnu 1969. Časově neomezená celostátní vysokoškolská stávka vyhlášená 19. dubna 1969, k níž se českobudějovičtí studenti připojili, však neměla v atmosféře sílící rezignace a postupující normalizace v zemi šanci na úspěch. Navíc vedení obou fakult stávku odmítla a nařídila studentům návrat do poslucháren – již 20. dubna večer byla stávka ukončena a druhý den byla obnovena výuka na obou fakultách. V dalších měsících, především po srpnovém brutálním potlačení protiokupačních demonstrací ozbrojenými složkami československého státu, se prohlubovala apatie a rezignace celé společnosti, které nezůstaly bez důsledků ani pro nezávislé studentské hnutí a jeho vysokoškolské organizace.⁴⁴ Již koncem září 1970 se v Českých Budějovicích konala jedna ze šesti ustavujících krajských konferencí Socialistického svazu mládeže, nástupnické organizace Československého svazu mládeže, který se na jaře 1968 fakticky rozpadl do mnoha dílčích samostatných organizací. S tím, jak se na obou českobudějovických fakultách postupně prosazovaly normalizační pořádky, stoupaly i počty svazáků mezi vysokoškoláky. Před rokem 1989 se členství ve svazu mládeže stalo fakticky nezbytnou podmínkou pro přijetí ke studiu na vysoké škole, přičemž v případě budoucího učitele socialistické školy bylo nemyslitelné,

⁴⁴ Blíže např. Jaroslav PAŽOUT, *Mocným navzdory. Studentské hnutí v 60. letech 20. století*, Praha 2008.

aby on sám nebyl „politicky vyspělý“ a organizovaný alespoň v mládežnické organizaci komunistické strany.

Školní rok 1969/1970 se na pedagogické fakultě nesl ve znamení počínající normalizace na akademické půdě, neboť již 3. června 1969 sem bylo dosazeno nové vedení v čele s děkanem, jímž se stal předseda Okresního výboru Národní fronty v Českých Budějovicích, historik a pozdější autor politicky angažované poezie i beletrie Bohumír Janoušek (1924–2007; ve funkci setrval do roku 1976). Obnova staronových pořádků proběhla na fakultě, vychovávající v jednotě „politického, pedagogického a odborného působení“ budoucí učitele socialistické školy, relativně rychle a úspěšně – jak v případě pedagogického sboru, tak i studujících. Ke studiu byli přijímáni uchazeči nejen podle studijních předpokladů, ale především podle sociálního (třídního) původu, angažovanosti ve svazu mládeže a dalších organizacích sdružených v Národní frontě a v neposlední řadě podle vztahu ke stávajícímu společenskému uspořádání pod vedením komunistické strany včetně hodnocení „bratrské pomoci spřátelených armád“ v srpnu 1968.

Změny v přípravě učitelů a ve skladbě vyučovaných oborů na fakultě přinesla nová koncepce rozvoje československého školství z roku 1976, která mj. rozšířila *curriculum* pedagogických fakult o přípravu středoškolských učitelů. Nově byl zaveden obor učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů, v němž měli být společně připravováni učitelé druhého stupně základních škol a učitelé středních škol, tj. vyučující 5.–12. ročníku československé vzdělávací soustavy. Pětiletá koncepce studia byla navržena jako dvouoborová, přičemž oba aprobační obory měly rovnocenné postavení. V souvislosti s tím byla postupně dobudována vnitřní struktura fakulty, kterou před rokem 1989 tvořilo jedenáct pracovišť: ústav marxismu-leninismu, který od roku 1976 zajišťoval výuku svých disciplín i na druhé fakultě ve městě, a dále katedry pedagogiky, psychologie a pedagogické praxe, filologie, dějepisu, biologie, matematiky a fyziky, výpočetní techniky a informatiky, výtvarné výchovy, hudební výchovy, technické výchovy a tělesné výchovy. Součástí studia byla rovněž vojenská příprava pro studenty, resp. branná výchova pro studentky, zajišťovaná zvláštním pracovištěm, které bylo od roku 1972 společné i pro druhou českobudějovickou fakultu.

Na rozdíl od padesátých let a první poloviny šedesátých let počty zájemců o denní studium na fakultě v sedmdesátých letech utěšeně rostly: ve školním roce 1988/1989 zde bylo zapsáno již více než 1 400 posluchačů

a výuku zajišťovalo celkem 196 pedagogů, mezi nimiž bylo 8 profesorů a 34 docentů. V letech 1948–1988 studium pedagogické fakulty včetně všech jejích předchůdkyň absolvovalo více než 6 800 studentů, z nichž kolem 150 získalo po roce 1982 titul PaedDr. Rostoucí pozornost byla věnována též vědecké výchově v rámci aspirantury a publikační činnosti učitelů, jejímuž rozvoji měla napomoci především relativně rozsáhlá vlastní ediční činnost fakulty zaměřená na vydávání sborníků, rozprav a skript. Někteří učitelé se také podíleli na přípravě celostátních učebnic pro jednotlivé stupně škol.

Druhou vysokoškolskou fakultou ve městě se stala provozně ekonomická fakulta vychovávající pro potřeby převážně agrárního regionu tolik nezbytné vysokoškolsky vzdělané zemědělské odborníky. Česko-budějovická provozně ekonomická fakulta jako v pořadí čtvrtá fakulta pražské Vysoké školy zemědělské byla ustavena k 1. září 1960 na základě vládního nařízení z 5. srpna téhož roku.⁴⁵ Slavnostní otevření nové školy v Českých Budějovicích se uskutečnilo ve čtvrtek 22. září 1960 v tehdejší Městském domě osvěty (dnešní Dům kultury Slavie), i když vlastní výuka byla zahájena již o deset dnů dříve.

Rovněž provozně ekonomická fakulta se potýkala s řadou problémů. Velkou komplikací představovala již samotná dislokace školy – pro potřeby výuky, knihovny, menzy a ubytování studentů provizorně sloužily především budovy bývalého chlapeckého semináře a Jirsíkova gymnázia ve Skuherského ulici a také areál bývalé české reálky ve Šrámkově ulici, kde sídlil i děkanát. Výuka však probíhala též na dalších místech, zejména na pedagogické fakultě, a k ubytování studentů sloužila mj. i ubytovna na zimním stadionu. Dílčí řešení přinesla v roce 1964 výstavba budovy koleje pro 400 posluchačů v rodícím se vysokoškolském areálu ve Čtyřech Dvorech, kam se po roce 1967 přestěhovaly také některé katedry a děkanát v souvislosti s dokončením výstavby výukových objektů, skleníků, dílen a též dalších bloků kolejí a menzy, které sloužily k ubytování a stravování posluchačů obou česko-budějovických fakult. Pro

⁴⁵ Nařízení vlády č. 120/1960 Sb., o změnách v organizaci vysokých škol, ze dne 5. srpna 1960 v § 6 uvádí: „Na Vysoké škole zemědělské v Praze se zřizuje fakulta provozně ekonomická se sídlem v Českých Budějovicích.“ Srov. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1960-120#p6>.

potřeby praktické výuky posluchačů byl od počátku roku 1968 v nedaleké Hluboké nad Vltavou rovněž zřízen Školní zemědělský podnik. V sedmdesátých a osmdesátých letech probíhala další výstavba výukových a ubytovacích prostor ve Čtyřech Dvorech: do užívání byly předány pavilony genetiky a mikrobiologie a atriově uspořádaný pavilon zootechnických a veterinárních kateder, byla rozšířena kapacita kolejí a dokončena stavba nového moderního sportovního areálu, který se stal sídlem tělovýchovných kateder obou českobudějovických fakult.

Komplikované bylo také počáteční formování pedagogického sboru školy – část učitelů přešla z pražských fakult mateřské školy, část z českobudějovické pedagogické fakulty, další byli získáni ze středních škol, z řídicích orgánů zemědělství i ze zemědělské praxe. Postupně se situace stabilizovala a v sedmdesátých a osmdesátých letech si škola řadu pracovníků sama vychovala (např. v roce 1985 zde výuku zajišťovalo již 5 profesorů, 22 docentů, 60 odborných asistentů a 84 techniků). Škola zahájila výuku v roce 1960 pouze s jediným provozně ekonomickým oborem, ale již v roce 1961 byl zřízen obor zootechnický a v následujícím roce přibyl i obor agromický. Od školního roku 1962/1963 byla zahájena výuka i v dálkovém studiu a českobudějovická fakulta přešla na dvouoborové studium se zaměřením na fyto techniku a zootechniku. Skladba předmětů dvouoborového studia byla obdobná jako na fakultách v Praze. Úměrně tomu stoupaly počty posluchačů – denního studia i studia při zaměstnání: od roku 1965 absolvovalo českobudějovickou fakultu přes 4 300 zemědělských inženýrů, kromě toho od roku 1974 absolvovalo inovační a specializační postgraduální studium na fakultě téměř 600 posluchačů.

Postupně se také rozvíjela vnitřní struktura fakulty; nejdříve zde byla zřízena pouze katedra ekonomiky a organizace. Nezbytnou výuku marxismu-leninismu zabezpečovala od roku 1960 vlastní katedra společenských věd, která byla v roce 1962 rozdělena na tři katedry – marxismu-leninismu, jazyků a tělesné výchovy.⁴⁶ Rovněž od roku 1960 bylo součástí fakulty detašované pracoviště vojenské katedry Vysoké školy zemědělské

⁴⁶ Koncem roku 1969 byla katedra zrušena a na jaře 1970 byla sloučena s totožným pracovištěm na pedagogické fakultě, čímž vzniklo společné pracoviště pro obě fakulty – ústav marxismu-leninismu; na provozně ekonomické fakultě pak dále působil detašovaný kabinet marxismu-leninismu.

v Praze, na jehož základě vzniklo v roce 1972 samostatné pracoviště vojenské přípravy společné pro studenty obou českobudějovických fakult. Do poloviny osmdesátých let se počet pracovišť fakulty rozšířil na čtrnáct kateder: rostlinné výroby, pícninářství, chemie, zemědělských soustav, zemědělské techniky, obecné zootechniky a výživy zvířat, speciální zootechniky, zemědělské ekonomiky a statistiky, organizace a řízení, anatomie a fyziologie hospodářských zvířat, jazyků, ochrany přírody a rybářství, tělesné výchovy a vojenskou.

Hned od roku 1960 začala při fakultě působit Vysokoškolská tělovýchovná jednota Slavia; jejími členy byli zpočátku též studenti a zaměstnanci pedagogické fakulty, kteří si však již na podzim roku 1962 založili vlastní tělovýchovnou jednotu. V letech 1973–1982 fakulta zajišťovala rovněž činnost Studijního střediska jazykové a odborné přípravy zahraničních studentů Univerzity Karlovy, v rámci něhož se ke studiu na československých vysokých školách připravovali studenti zejména z jihovýchodní Asie – z Vietnamu, Laosu a Kambodže.

Ve druhé polovině šedesátých let se vcelku slibně začala rozvíjet i vědecko-výzkumná činnost fakulty, jejímž potvrzením bylo udělení oprávnění k vědecké výchově aspirantů (tehdejší obdoby doktorandského studia) v roce 1970. V následujících letech vedli fakultní školitelé vědeckou výchovu jak vlastních pracovníků, tak i řady externích aspirantů z podniků a institucí především z jihočeského regionu (obhajoby kandidátských disertačních prací se však konaly před komisemi příslušných fakult mateřské pražské školy). Významným krokem z hlediska dalšího odborného a vědeckého růstu fakulty bylo založení Jihočeského vědecko-pedagogického sdružení v dubnu 1984, kde byli připravováni specialisté v oborech genového inženýrství a šlechtění rostlin, integrované ochrany rostlin a pedobiotechnologie. Výuku v těchto pětiletých oborech zajišťovali odborníci z Jihočeského biologického centra Československé akademie věd v Českých Budějovicích spolu s pracovníky fakulty. K další změně došlo o rok později, kdy byl na základě nařízení vlády ze dne 22. srpna 1985 s platností od 1. září 1985 změněn název školy – ta nyní nesla označení agronomická fakulta.⁴⁷

⁴⁷ Nařízení vlády č. 69/1985 Sb., o některých změnách v organizaci vysokých škol, ze dne 22. srpna 1985 v § 2 uvádí: „Na Vysoké škole zemědělské v Praze se zřizuje fakulta agronomická se sídlem v Českých Budějovicích.“ Srov. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-69>.

Události let 1967–1969 rovněž silně zasáhly do života učitelů i studentů druhé česobudějovické fakulty, ba právě oni v této hektické době projevovali ještě o něco větší iniciativu než posluchači pedagogické fakulty, což mělo své objektivní důvody. V jejich prospěch hovořila jak úzká provázanost s centrem politického dění v Praze, tak i skutečnost, že přirozeným střediskem studentských aktivit ve městě se stal vysokoškolský areál ve Čtyřech Dvorech, kde se mj. nacházely především posluchárny provozně ekonomické fakulty. V případě pedagogické fakulty bezpochyby nezanedbatelnou roli sehrál i zvýšený ideologický dozor stranických orgánů na přípravu budoucích socialistických učitelů.⁴⁸ Násilné potlačení pražského jara a nástup prosovětského normalizačního vedení do čela komunistické strany i státu umožnily relativně rychlé zavedení staronových pořádků na akademickou půdu obou česobudějovických fakult. Vedení pedagogické fakulty bylo vyměněno již v červnu 1969, v následujícím roce došlo ke změně i na provozně ekonomické fakultě, kde byl na místo Jaroslava Neumanna (1920–1981), v letech 1960–1970 jejího prvního děkana, instalován Antonín Klesnil (1927–1981; ve funkci působil do roku 1973). Nástup komunistické normalizace v Československu s sebou přinášel prověrky a čistky, které na vysokých školách probíhaly na základě novelizovaného zákona o vysokých školách a novely zákoníku práce umožňujících vylučování posluchačů ze studia i urychlené rozvazování pracovního poměru s „pravičáky“. Mezi ně byli řazeni i ti, kteří nesouhlasili s okupací země Sovětským svazem a jeho satelity.

⁴⁸ Blíže k dění v době pražského jara v Českých Budějovicích viz M. NOVOTNÝ, *Česobudějovičtí vysokoškoláci*.

3.

SAMETOVÁ REVOLUCE A VZNIK JIHOČESKÉ UNIVERZITY

Naděje vzbuzené pražským jarem, byť rychle utlumené, dočasně otevřely prostor k řešení – v případě českého jihu tolik potřebného – zřízení plnohodnotné vysoké školy v Českých Budějovicích. Krajská konference vládnoucí komunistické strany, probíhající ve dnech 3.–5. května 1968, mj. podpořila návrh na zřízení samostatné vícefakultní univerzity v krajském městě. Myšlenka přetrvala dokonce první měsíce sovětské okupace – během zimy a jara roku 1969 proběhla řada intenzivních jednání na toto téma. Za účasti zástupců místních, okresních a krajských orgánů i obou stávajících českobudějovických fakult pokračovala přípravná jednání, jejichž výsledkem bylo vypracování a předložení pracovního projektu na zřízení nové čtyřfakultní univerzity v Českých Budějovicích již k 1. říjnu 1969; vedle dvou stávajících fakult měla být nově zřízena fakulta lékařská a ekonomická. Návrh se stal podkladem pro jednání klubu jihočeských poslanců i pro jednání s ministry školství a zdravotnictví na jaře roku 1969, avšak postupující normalizace, která skoncovala se všemi výdobytky krátké éry československého „socialismu s lidskou tváří“, tyto snahy na dlouhou dobu opět pohřbila.

Z dění let 1967–1969 komunistická strana vyvodila některá „poučení“. Jedním z nich se stalo poznání, že zejména v Praze je příliš velká koncentrace intelektuálů, jež se pražským stranickým orgánům jen obtížně daří kontrolovat. Proto byl po roce 1970 některým výrazným osobnostem vědy, které nebylo možno či spíše záhodno zcela vyloučit z vědeckého života, doporučován odchod mimo Prahu, do různých regionálních vědeckých institucí, kde by byly více pod dozorem příslušných krajských stranických orgánů. A tak se začaly rodit úvahy o „vymístění“ některých pracovišť akademie věd z Prahy. Budování akademických vědeckých center v jednotlivých krajích bylo po roce 1974 postupně realizováno s ohledem na hospodářská specifika a vysokoškolské zázemí příslušných krajských měst.

Jedno z těchto regionálních vědeckých středisek bylo umístěno v Českých Budějovicích. Postupně sem bylo v letech 1978–1990 přesunuto či zde bylo nově založeno několik biologicky a ekologicky orientovaných pracovišť. Na jejich základě bylo k 1. říjnu 1981 ustaveno Jihočeské biologické centrum Československé akademie věd v Českých Budějovicích, které se stalo největším akademickým vědeckým střediskem mimo Prahu a Brno.⁴⁹ Po roce 1976 a zejména v osmdesátých letech začala výstavba rozsáhlého areálu akademických ústavů v těsném sousedství vysokoškolských kolejí a tehdejší provozně ekonomické fakulty.⁵⁰ S ohledem na pozdější vznik Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, při němž pracovníci biologického centra sehráli důležitou roli, je však třeba toto „poučení“, navzdory záměru jeho původců, hodnotit jako velmi potřebné a užitečné.

Toto konstatování však neplatí o „poučení“, k němuž strana dospěla v případě vysokých škol, resp. rozšiřování sítě těchto škol i jejich studijních míst, jež by ve větší míře než doposud opět mohly produkovat politicky ne zcela spolehlivé vzdělance. Vysokoškolské vzdělání se na dalších dvacet let mělo stát velmi nedostatkovým zbožím, jehož dostupnost spolehlivě limitoval nechvalně známý *numerus clausus*, k jehož hlavním kritériím patřily třídní původ a politická spolehlivost uchazeče o studium.⁵¹

Normalizace tak fakticky pohřbila předchozí plány na zřízení nových vysokých škol v zemi. To se týkalo také zamýšlené univerzity v Českých Budějovicích, byť se otázka případného vzniku vícefakultní vysoké školy na jihu Čech v osmdesátých letech opětovně stala předmětem některých úvah. Zvažováno bylo jak spojení obou stávajících fakult, vedle nichž měla nově vzniknout též fakulta přírodovědecká a filozofická, tak

⁴⁹ Od roku 2006 tato veřejná výzkumná instituce nese název Biologické centrum Akademie věd České republiky a tvoří ji pět vědeckých pracovišť, tj. ústavy entomologický, hydrobiologický, parazitologický, molekulární biologie rostlin a půdní biologie; se svými více než 750 zaměstnanci je v současnosti největší mimopražskou akademickou institucí. Viz D. PROCHÁZKOVÁ – M. ŠIMEK, *Věda na jihu Čech*; viz též <https://www.bc.cas.cz/cz/vyzkum/#anchor>.

⁵⁰ K počátečnímu působení Jihočeského biologického centra srov. Bohumil JIROUŠEK, *Jihočeské biologické centrum 1981–1990 v dobové publicistice*, Dějiny vědy a techniky 13, Rozpravy Národního technického muzea 193, Praha 2005, s. 93–98.

⁵¹ Blíže k charakteristice vysokých škol v době husákovské normalizace srov. zejména Pavel URBÁŠEK, *Vysokoškolský vzdělávací systém v letech tzv. normalizace*, Olomouc 2008.

i transformování stávající pedagogické fakulty na vysokou školu pedagogickou. Všechny tyto návrhy však byly formulovány zejména jako politické, nikoli pedagogické a vědecké, zadání, jež nijak nereflektovalo objektivní možnosti a potřeby ani uvažovaných nových fakult, ani města a regionu. A především pak tyto návrhy nikdy nevykročily ze stadia jakýchsi ideových záměrů směrem k praktické realizaci.

Potřebné podmínky pro vznik plnohodnotné vysoké školy na jihu Čech přinesla až léta po pádu komunistického režimu v zemi, na němž měli výraznou zásluhu též studenti středních a vysokých škol.⁵² Násilné rozeznání pokojné demonstrace studentů pražských vysokých škol v pátek 17. listopadu 1989 stálo na počátku tzv. sametové revoluce. Ačkoli informace o dění v Praze i jinde v zemi pronikaly do Českých Budějovic opožděně, díky stále fungující cenzuře, již v pondělí 20. listopadu byl ve vysokoškolských kolejích ve Čtyřech Dvorech ustaven studentský stávkový výbor. V dalších dnech následovalo vyhlášení okupační stávky obou fakult a byly konány pravidelné mítinky posluchačů ve vysokoškolském kampusu. Snaha místních komunistických představitelů rozštěpit studentské hnutí ve městě, izolovat ho jak od dění v Praze a v dalších částech státu, tak i od ostatních skupin obyvatelstva ve městě, však nevyšla. Studenti pedagogické i agronomické fakulty, kteří představovali základ jihočeského stávkového hnutí, využívali každou možnost k šíření informací o dění v hlavním městě i o aktivitách stávkového výboru, navštěvovali továrny a další podniky ve městě i v jižních Čechách a objasňovali své požadavky, mj. prostřednictvím vydávání a rozšiřování cyklostylovaného periodika s názvem *Jediné přání. Časopis studentů Pedagogické fakulty a Vysoké školy zemědělské v Českých Budějovicích*, jehož redakce se na počátku prosince 1989 ujali budoucí učitelé Monika Němcová, Luboš Dvořák a Pavel Zvolánek.⁵³ Ke stávkujícím studentům se postupně připojila rovněž podstatná část vysokoškolských pedagogů, stejně jako místní divadelníci a zaměstnanci různých podniků a úřadů. V pátek 24. listopadu přišlo podpořit stávkující studenty již přes 30 000 demonstrantů.

⁵² Srov. Milan OTÁHAL, *Studenti a komunistická moc v českých zemích 1968–1989*, Praha 2003; a též srov. Josef PETRÁŇ, *Filozofové dělají revoluci*, Praha 2015.

⁵³ Některá z čísel tohoto časopisu jsou uložena v Dokumentačním středisku Jihočeské univerzity ve složce Č. Budějovice, 17. 11. – 30. 12. 1989.

Pod tímto tlakem, a v souvislosti s děním v Praze, byli představitelé komunistické moci ve městě donuceni k jednání se studentským stávkovým výborem i se zástupci místní pobočky Občanského fóra, jež se stalo organizační platformou protikomunistického hnutí v celé zemi. Již 23. listopadu vydala vedení obou českobudějovických fakult vyjádření k požadavkům předloženým studentským stávkovým výborem, v němž se mj. zaručila, že nebudou „postihovat aktivisty a účastníky stávkového hnutí, pokud se nedopustí trestných činů a přečinů“.⁵⁴ Požadavky studentů a Občanského fóra podpořila 27. listopadu celostátní generální stávka, jíž se v Českých Budějovicích zúčastnilo kolem 50 000 lidí. Dva dny poté Federální shromáždění přijalo novelu ústavního zákona č. 100/1960 Sb., na jejímž základě ministr školství s okamžitou platností zrušil zápočty a ročníkové zkoušky z politické ekonomie, vědeckého komunismu, dějin mezinárodního dělnického hnutí a KSČ, vědeckého ateismu i marxisticko-leninské filozofie (v případě filozofie se zrušení týkalo i státních a rigorózních zkoušek).⁵⁵

Normalizační ledy tak postupně tály dále a v metropoli českého jihu dokonce stranická organizace KSČ na pedagogické fakultě ve svém stanovisku přijatém na mimořádné členské schůzi 29. listopadu podpořila („tradičně“ jednohlasně) studentské požadavky a mj. souhlasila i s modernizací výuky společenských věd (následně byl stávající ústav marxismu-leninismu přejmenován na institut společenských věd). Stanovisko rovněž zahrnuje bod reflektující požadavek „komplexního řešení systému vysokých škol v Jihočeském kraji v souladu s perspektivami jeho rozvoje“. Naléhavou potřebu zajištění dalšího rozvoje terciárního školství v regionu zdůraznila také výzva Občanského fóra pedagogické fakulty ze 7. prosince. Výzva požadovala v první řadě okamžitou depolitizaci školy zrušením fakultní organizace KSČ a jejího vlivu na řízení školy, dále též

⁵⁴ Vyjádření vedení obou fakult viz Dokumentační středisko Jihočeské univerzity, Složka Č. Budějovice, 17. 11. – 30. 12. 1989.

⁵⁵ *Ústavní zákon č. 135/1989 Sb. ze dne 29. listopadu 1989, kterým se mění ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky* – mj. byl touto novelou zrušen čl. 4 o vedoucí úloze komunistické strany ve společnosti a čl. 16 odst. 1 byl upraven takto: „Veškerá kulturní politika v Československu, rozvoj vzdělání, výchova a vyučování jsou vedeny v duchu vědeckého poznání a v souladu se zásadami vlastnictví, humanity a demokracie.“ Srov. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1989-135>.

vypracování nového zákona o vysokých školách, který by právně zakotvil jejich nezávislost a svobodu akademické půdy, a konečně 5. bod této výzvy žádal: „Sestavení skupiny expertů, která připraví alternativní studie budoucího uspořádání vysokého školství v Jihočeském kraji.“⁵⁶ Znovuoživení myšlenky na vznik plnohodnotné vysoké školy na jihu Čech pochopitelně rezonovalo i na druhé českobudějovické fakultě, s příznivou reakcí se v následujících týdnech a měsících setkalo též v prostředí akademických biologických ústavů, nově ustavených městských i krajských úřadů, českobudějovického biskupství, krajské nemocnice a zdravotnických institucí ve městě a některých firem.

Klíčové místo v procesu rozšíření vysokoškolské sítě v zemi v prvních popřevratových letech připadlo logicky nové politické reprezentaci státu, která se mj. snažila urychleně řešit poddimenzovanou sféru terciárního vzdělávání v zemi, aby bylo do budoucna vysokoškolské vzdělání poskytnuto co největšímu počtu mladých lidí. Zde je třeba zdůraznit především tři zásadní kroky, díky nimž došlo v devadesátých letech ke kvantitativní i kvalitativní proměně terciární školské sféry v Česku.⁵⁷

První z nich představuje zákon č. 172/1990 Sb., který poskytl vysokým školám vysoký stupeň autonomie. Druhá zákonná norma z roku 1998

⁵⁶ *Stanovisko komunistů Pedagogické fakulty v Č. Budějovicích přijaté na mimořádné členské schůzi 29. 11. 1989 i Výzvu Občanského fóra Pedagogické fakulty studentům, učitelům a zaměstnancům Pedagogické fakulty viz Dokumentační středisko Jihočeské univerzity, Složka Č. Budějovice, 17. 11. – 30. 12. 1989.*

⁵⁷ V letech 1990–2000 vzrostl počet vysokých škol z 24 (studovalo zde téměř 119 000 posluchačů) na 36, z nichž bylo 24 veřejných, 8 soukromých a 4 byly státní (zapsáno na nich bylo více než 215 000 studentů, z toho cca 207 000 studovalo na veřejných vysokých školách). Kvantitativní rozvoj vysokoškolské sítě pokračoval i v novém tisíciletí: v současnosti v Česku aktivně působí celkem 61 vysokých škol (26 veřejných, 2 státní a 33 soukromých, na nichž studuje téměř 300 000 posluchačů, z toho přes 272 000 na veřejných vysokých školách), mezi nimiž jsou též 4 jihočeské: Jihočeská univerzita (založena v roce 1991) – a tři školy neuniverzitního typu –, soukromá Vysoká škola evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích (2003), soukromá Filmová akademie Miroslava Ondříčka v Písku (2004) a veřejná Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích (2006). V Jindřichově Hradci od roku 1998 též působí Fakulta managementu Vysoké školy ekonomické v Praze (založena již v roce 1994 jako součást Jihočeské univerzity). Statistické údaje srov. <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/prehled-vysokych-skol-v-cr-3> a https://dsia.msmt.cz/vystupy/vu_vs_f1.html.

vysoké školy definitivně odstátlnila: státními zůstaly pouze vojenské a policejní školy, zatímco všechny ostatní vysoké školy byly z hlediska práva veřejnými nebo soukromými institucemi; nově bylo též provedeno rozdělení na školy univerzitního typu (s úplným cyklem bakalářského, magisterského a doktorského studia) a neuniverzitního typu (s neúplným cyklem studia).⁵⁸ Třetí podstatnou změnu představovala závěrečná etapa regionalizace vysokého školství, jejíž počátky lze sledovat v období po roce 1948. Vznik nových škol v regionech byl zpravidla realizován cestou transformace stávajících samostatných fakult nebo technických škol na úplné vysoké školy univerzitního typu.

Nejinak tomu bylo v případě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Ani ona nevznikla tzv. na zelené louce, ale mohla se opřít jak o tradici hostitelského města jakožto významného vzdělanostního centra, tak i o dvě ve městě již dlouhodobě fungující vysokoškolské instituce a o akademické výzkumné ústavy. To vše vytvořilo nezbytné podmínky pro rozvoj vědecko-pedagogické práce univerzity, jejímž rodným listem se stal zákon České národní rady z 9. července 1991.⁵⁹

⁵⁸ Zákon č. 172/1990 Sb., o vysokých školách, ze dne 4. května 1990. Srov. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-172>. Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ze dne 22. dubna 1998: „(4) Vysoká škola univerzitní může uskutečňovat všechny typy studijních programů a v souvislosti s tím vědeckou a výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost (dále jen ‚tvůrčí činnost‘); (5) Vysoká škola neuniverzitní uskutečňuje bakalářské studijní programy a může též uskutečňovat magisterské studijní programy a v souvislosti s tím tvůrčí činnost. Vysoká škola neuniverzitní se nečlení na fakulty.“ Srov. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111>.

⁵⁹ Zákon č. 314/1991 Sb., Zákon České národní rady o zřízení Slezské univerzity, Jihočeské univerzity, Západočeské univerzity, Univerzity Jana Evangelisty Purkyně a Ostravské univerzity, ze dne 9. července 1991. Srov. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-314>.



II.

UNIVERZITA A JEJÍ FAKULTY

Miroslav Novotný
Bohumil Jiroušek
Jiří Dvořák



1.

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V LETECH 1991–2021

Dramatické události konce roku 1989 zásadním způsobem proměnily život celé společnosti v tehdejším Československu. Čtyřicetileté neomezené panství vládnoucí komunistické strany bylo vystřídáno návratem k demokracii a postupnou obnovou občanské společnosti a právního státu. V rychlém sledu, za pochodu a fakticky bez jakýchkoli zkušeností s fungováním demokracie a tržní ekonomiky bylo nutno připravit a také realizovat komplexní transformaci celé společnosti včetně sféry školství všech stupňů. Reforma školství se tak po roce 1989 vydala na nelehkou pouť, během níž byly postupně prosazeny změny, které české školy nasměrovaly žádoucí cestou – i v oblasti terciárního školství. Od samého počátku proměn českého školství se do tohoto procesu aktivně zapojili, vcelku logicky a očekávaně, rovněž zastánci myšlenky na zřízení plnohodnotné vysoké školy v metropoli českého jihu.

V polovině ledna 1990 byla ukončena studentská stávka a posluchači opět usedli do přednáškových sálů a seminárních učeben, ale akademický život na obou fakultách v Českých Budějovicích se do obvyklých kolejí vracel jen zdánlivě.⁶⁰ Vnější kulisy sice zůstaly stejné, ovšem vlastní scéna i obsazení hlavních rolí procházely zásadní proměnou. Na obou českobudějovických fakultách proběhly – *de facto* vůbec první – řádné a svobodné volby děkanů, v nichž mohli volit všichni členové akademické obce, tj. studenti i zaměstnanci fakult, a následně bylo ustaveno nové vedení obou škol. Oba nově zvolení děkani, Jiří Divíšek a Jaroslav Kursá (1931–2008), museli řešit řadu zásadních a ne vždy příjemných záležitostí: v první

⁶⁰ Není-li uvedeno jinak, vychází text této podkapitoly z literatury uvedené v pozn. č. 24 a z rozhovorů vedených v roce 2006 Jiřím Dvořákem, Bohumilem Jirouškem a Miroslavem Novotným s Jiřím Divíškem, Pavlem Blažkou a Janem Květem.

**PŘÍPRAVNÝ VÝBOR
pro založení
Univerzity v Českých Budějovicích**

Předsednictvu federální vlády ČSSR

Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Návrh na zřízení univerzity

Návrh podpořené skupiny
Agroonomické fakulty VŠZ v Praze se sídlem v Českých Budějovicích
Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích
Ústavu CSAV v Českých Budějovicích a v Třeboni
Biskupství českobudějovického
Krajškolní škola zemědělské zprávy v Českých Budějovicích

nabízejí jednání institutů kromě nastupující univerzity

se sídlem v Českých Budějovicích. Utváření nové univerzity vyjde od akademického roku 1990/91 a to na fakultách agroonomické, biomedicínské, lékařské, lesnické (základní a klinické přednášky), lesnické, pedagogické a přírodovědné.
Převzetí nové univerzity bude okamžitě investiční náklad. Pro budování investiční výstavby se ve směřování investiční plánu města Českých Budějovic počítá s umístěním pro výstavbu univerzity v centrálním městě. Předpokládá se vybudování fakult, které budou integrovány společně s výstavbou podstatných částí fakult, zejména v humanitních a přírodovědných oborech.
Do stávající fakulty akademické budovy stávající univerzity bude umístěna se svých stávající přípravy výstavby pro založení univerzity. Předložený byl v roce 1990. PhDr. J. Dvořák, CSc., místopředseda doc. MUDr. J. Konec, DrSc.

Doc. MUDr. J. Konec, DrSc.; děkan agroonomické fakulty VŠZ

Doc. PhDr. J. Dvořák, CSc.; děkan Pedagogické fakulty

Ing. František Škarda, CSc.; ředitel Vědecké rady Jihočeského biomedicínského centra CSAV

PhDr. J. Konec, CSc.; ředitel Ústavu Botanického a Mikrobiologického ústavu CSAV

JUDr. Miroslav Halaš; děkan Biskupství českobudějovického

Doc. MUDr. Vladimír Vurm, CSc.; ředitel KÚVZ a vedoucí lékařské fakulty LF UK Plzeň

V Českých Budějovicích 22.2.1990

Příloha: Charakteristika samostatných fakult

Ministr školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

Akademické obci a akademickým senátům

Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích a
agroonomické fakulty Vysoké školy zemědělské Praha
v Českých Budějovicích

V Praze dne 28. září 1991.

Česká národní rada přijala zákon o zřízení Státní univerzity, Jihočeské univerzity, Západočeské univerzity, Univerzity Jana Evangelisty Purkyně a Ostravské univerzity, vyhlášený dne 9. srpna 1991 pod č. 314/1991 Sb.

Dle § 1 písm. b) citovaného zákona ke dni jeho účinnosti 28. září 1991 vzniká vysoká škola s názvem "Jihočeská univerzita" se sídlem v Českých Budějovicích. Podle § 1 zákona se její vznik uskuteční sloučením této univerzity se stávající Pedagogickou fakultou v Českých Budějovicích a s fakultou agroonomickou v Českých Budějovicích, která se tímto odděluje od Vysoké školy zemědělské v Praze.

Do dne jmenování rektora Jihočeské univerzity pozváním ČSFR pověřuji na základě § 15 odst. 1, písm. a) zákona č. 172/1990 Sb., o vysokých školách, pana

doc. PhDr. Jiřího Dvořáka, CSc.

dočasným řízením této vysoké školy. Jeho úkolem bude zabezpečit příslušnou pedagogickou a první kontinuální nově založené univerzity ode dne jejího vzniku a především zajistit naplnění všech kritérií nezbytných k vložbě kandidáta na rektora Jihočeské univerzity jejím akademickým senátem.

Pevně věřím, že Jihočeská univerzita, vstoupící nyní do rodiny našich vysokých škol, bude nadále s úspěchem budovat svou tradici při výchově dalších generací vysokoškolské inteligence, že linece rozvoje práce na poli vědy a přispěje tak k duchovnímu a kulturnímu rozvoji svého regionu a České republiky vůbec.

Při naplňování úkolů nemalých cílů, pro něž je nezbytné spojení síl státních i soukromých Jihočeské univerzity a podpory města Českých Budějovic i celého regionu, přeji mnoho zdaru.



Žádost Přípravného
výboru pro založení
univerzity v Českých
Budějovicích

„Zřizovací listina“
Jihočeské univerzity

řadě vnitřní restrukturalizaci fakult a výměnu vedení některých pracovišť, odebrání neoprávněně získaných vědecko-pedagogických hodností a ukončení některých pracovních smluv. Současně s tím bylo nezbytné v rámci rehabilitací umožnit studium, pracovní poměr či habilitaci lidem, kteří byli po roce 1968 ze škol vyloučeni nebo vyhozeni pro své politické postoje, a rovněž bylo třeba výrazně upravit studijní plány, zejména v případě humanitních předmětů a jazykové přípravy studentů. Hektická doba prvních porevolučních let však také přála naplnění dlouholetého snu založit plnohodnotnou vysokou školu v krajském městě.

Myšlenka na založení univerzity začala pozvolna nabývat jasnějších kontur v posledních měsících roku 1989, kdy už bylo zřejmé, že konec normalizačního bezčasí je neodvratný. Zřejmě první pracovní idea českobudějovické vícefakultní vysoké školy vznikala postupně v rámci Společného výpočetního střediska obou fakult a akademických ústavů biologického centra ve Čtyřech Dvorech, kde se sešli na stejnou vlnu naladění zástupci všech tří uvedených institucí: Jiří Divíšek za pedagogickou fakultu, František Střeleček (1936–2011) za agronomickou fakultu a Milan Straškraba (1931–2000) za biologické centrum. Souběžně s tím v rámci biologického centra v okruhu Pavla Blažky (1928–2016), pracovníka hydrobiologického ústavu, postupně krystalizovala myšlenka na zřízení přírodovědně orientované fakulty.⁶¹

Od konce ledna 1990 začal pracovat Přípravný výbor pro založení univerzity v Českých Budějovicích. V konečné fázi měl dvanáct členů, kteří zde reprezentovali všechny zainteresované strany. Předsedou výboru se stal děkan pedagogické fakulty Jiří Divíšek, místopředsedou byl děkan agronomické fakulty Jaroslav Kursa a funkci tajemníka zastával František Sehnal z entomologického ústavu. Dalšími členy výboru byli proděkan pedagogické fakulty Václav Bok a Miroslav Papáček (1953–2019), proděkan agronomické fakulty Karel Drbal a Josef Zvára (1932–2011), právník českobudějovického biskupství Miroslav Hašek, zástupce Společných laboratoří Československé akademie věd Jan Lepš, zástupci Krajského ústavu národního zdraví Petr Petr a Vladimír Vurm a nominant Botanického ústavu Československé akademie věd v Třeboni Jan Květ,

⁶¹ Svým způsobem je příznačné, že ani jeden z uvedené čtveřice nebyl členem Komunistické strany Československa.

kterého posléze v přípravném výboru vystřídal Jiří Komárek z téhož pracoviště. Poněkud překvapivě se na práci přípravného výboru nepodílel žádný zástupce českobudějovické radnice. Představitelé města zpočátku akceptovali dvě samostatné fakulty jako postačující z hlediska potřeb města i převážně agrárního regionu, projektu jihočeské vícefakultní vysoké školy však příliš nedůvěřovali – jejich spíše nevstřícný postoj se změnil až později.

Jednání probíhala nejen na půdě přípravného výboru: k úspěchu projektu českobudějovické univerzity přispěli mj. i Milan Straškraba, tehdejší místopředseda Československé akademie věd a pracovník českobudějovického entomologického ústavu, Pavel Blažka, který stál v čele skupiny připravující zřízení biologické/přírodovědecké fakulty, či Jana Šemberová z pedagogické fakulty, jež připravovala základní koncept zdravotně sociální fakulty, jedné z nově uvažovaných součástí univerzity. Myšlenka českobudějovické univerzity, byť opomíjená zastupiteli města, získala politickou podporu na ministerstvu školství, zejména u náměstka ministra Libora Pátého (1929–2021), i v České národní radě, kde tento projekt aktivně prosazovali především dva v roce 1990 nově kooptovaní členové českého sněmu – Jan Květ a Jaroslava Moserová (1930–2006). Jistým příslibem zdaru celé záležitosti byla také od samého počátku jasně deklarovaná úzká součinnost obou fakult s akademickými ústavy dislokovanými ve městě.

Práce výboru nebyla jednoduchá, neboť bylo zapotřebí vyřešit celou řadu otázek kompetenčních, legislativních, personálních, odborných, prostorových či finančních. Určitou komplikací představovalo též vyvážení českobudějovické agronomické fakulty ze svazku Vysoké školy zemědělské v Praze, které bylo věcí akademického senátu a vedení pražské školy. S tím rovněž souvisely převody budov, pozemků, strojů a zařízení včetně Školního zemědělského podniku Hluboká nad Vltavou. Zásadní otázkou bylo pochopitelně také zajištění potřebných odborných a vědeckých kapacit, přičemž bylo zřejmé, že při rozjezdu některých studijních programů a oborů si nová škola nevystačí s vlastními silami a že bude žádoucí – alespoň zpočátku – zapojit do výuky i odborníky mimo region, zejména pak z Prahy a z Brna, tj. ze dvou relativně blízkých tradičních vysokoškolských a vědeckých center.

Poněkud nečekanou komplikací se stal samotný název připravované školy, a to vzhledem k zamýšlené skladbě jejích plánovaných fakult.

Struktura českobudějovické univerzity byla od samého počátku zvažována jako vícefakultní s netradiční, resp. specifickou skladbou fakult a úzkým propojením s ústavy akademie věd (od zajišťování výuky přes využívání laboratoří až po řešení výzkumných projektů a vedení kvalifikačních prací). I proto někteří účastníci jednání vznášeli námitky proti názvu „univerzita“ evokujícímu orientaci spíše na klasické vzdělání. Diskuse nakonec po různých peripetiích vyústila v souhlas s názvem Jihočeská univerzita, přičemž součástí instituce mělo být hned od počátku pět fakult: vedle dvou „zakladatelských“ fakult, pedagogické a zemědělské, měly nově vzniknout též fakulty biologická, teologická a zdravotně sociální.

Návrh získal podporu tehdejšího Jihočeského krajského národního výboru, Městského národního výboru v Českých Budějovicích, Krajského ústavu národního zdraví, Biskupství českobudějovického i Vysoké školy zemědělské v Praze. Dne 23. února 1990 byla podána na předsednictvo vlády a ministerstvo školství oficiální žádost o zřízení univerzity v Českých Budějovicích. Žádost o podporu byla zaslána také prezidentu republiky Václavu Havlovi (1936–2011) a předsedovi české vlády Petru Pithartovi. Po složitých jednáních na nejrůznějších institucích a grémiích, která probíhala až do dubna 1991, se celá záležitost dostala do finální, legislativní fáze. Definitivně byla završena v pátek 29. července 1991, kdy Česká národní rada přijala zákon č. 314/1991 Sb., kterým bylo s platností od 28. září 1991 v Čechách, na Moravě a ve Slezsku zřízeno pět nových vysokých škol včetně Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Oficiálně tuto skutečnost akademické obci a senátům obou fakult oznámil dopisem datovaným 28. září 1991 ministr školství Petr Vopěnka (1935–2015), který zároveň pověřil Jiřího Divíška dočasným vedením školy, než bude v souladu se zákonem akademickým senátem zvolen a následně i prezidentem jmenován řádný rektor nově ustavené Jihočeské univerzity. Do konce roku 1991 byly zřízeny všechny nezbytné orgány nové školy a již 8. listopadu se uskutečnila volba prvního rektora univerzity, jímž byl zvolen Jiří Divíšek. V únoru následujícího roku byl oficiálně prezidentem republiky jmenován rektorem a svého úřadu se ujal k 1. březnu 1992.

Ještě předtím, od úterý 19. do neděle 24. listopadu, se v krajském městě uskutečnily Slavnosti založení Jihočeské univerzity. Slavností se zúčastnila řada akademických funkcionářů zastupujících československé

Program "Slavnosti JČU"
př příležitosti slavnostního ustavení Jihočeské univerzity

Úterý 19.11. 1991:

- 18.00 hodin Nám. Přemysla Otakara II.
- slavnostní fanfáry
- příchod studentů
- happening studentů

Středa 20.11. 1991:

- 9.00 hodin Katedrála sv. Mikuláše
- porotěcká mše
10.15 hodin - převod historickou židli efektu města
11.00 hodin - Dům kultury Metropol
- slavnostní zasedání rozšířené akademické obce k založení JČU
19.00 hodin Koncertní sál O. Jeřábka
- slavnostní koncert Jihočeské komorní filharmonie
Divadelní sál DK Metropol
- "Pročasná navštíva" - slavnostní představení opery JČU
- Velký sál DK Metropol
- taneční večer pro studenty a mluvitel města Č. Budějovic
20.30 hodin Radnice na náměstí Přemysla Otakara II.
- setkání primátora města a rektora s hosty

Čtvrtek 21.11. 1991:

- dopoledne Učebny JČU
- odb. semináře a setkání s bývalými pedagogy a studenty
18.00 hodin DK Metropol
- společenský večer pro zaměstnance a studenty JČU s lástvi hostů
- diskotéka pro studenty JČU

Pátek 22.11. 1991:

- celý den - sportovní soukázka mezi fakultami JČU a hosty zahraničních
- tělesný zájezd do CHKO Třeboňsko s odb. výhledem

Sobota 23.11. 1991:

- Setkání zástupců studentů a pedagogů univerzity Lince, Pasova a Č. Budějovic na
Třeboňsku.

Neděle 24.11. 1991:

- Porotěcká mše (Tedeum) v katedrále sv. Mikuláše

Distribuce vstupenek pro zaměstnance bude na jednotlivých katedrách. Vstupenky pro posluchače jsou
a dostupné u organizátorů ústředního programu (K1 807).

Program Slavností založení Jihočeské univerzity

Slavnosti založení Jihočeské univerzity – studentský happening



i některé zahraniční vysoké školy. Týden slavností otevřel úterní podvečerní happening studentů, jenž byl koncipován jako svatební průvod směřující z vysokoškolského kampusu na náměstí Přemysla Otakara II., kde proběhl vlastní obřad – sňatek mezi ženichem (inkoustem) a nevěstou (řepou) symbolizujícími rodiče, tj. obě zakládající součásti právě zrozené univerzity jakožto jejich potomka. Centrálním dnem oslav se stala středa 20. listopadu: slavnostní program zahájila pontifikální bohoslužba v českobudějovické katedrále sv. Mikuláše celebrowaná biskupem Antonínem Liškou (1924–2003), po níž následovaly průvod akademiků historickým centrem města a slavnostní zasedání rozšířené akademické obce Jihočeské univerzity ve velkém sále Domu kultury Metropol. Slavnostní den uzavřel večerní kulturní program v Koncertní síni Otakara Jeremiáše a v Metropoli a následná recepce na radnici města. Náplň dalších dnů tvořily odborné programy pořádané jednotlivými fakultami, taneční večer i různé sportovní a společenské akce včetně sobotního setkání studentů a učitelů z Českých Budějovic, Lince a Pasova na šumavském Trístoličníku, kde se stýkají hranice Čech, Bavorska a Rakouska.⁶² Program univerzitních oslav uzavřelo slavnostní nedělní *Te Deum* v katedrále.⁶³

Po slavnostních dnech přicházejí dny všední, leckdy i úmorné, naplněné každodenní prací a shonem. Nejinak tomu bylo i v případě českobudějovické vysoké školy, jež v mnoha ohledech začínala ve velmi skrovných poměrech – s omezenými finančními zdroji a zpočátku i bez jakéhokoli vlastního majetku. Až do roku 2009 neměla univerzita vlastní prostory pro umístění rektorátu a dokonce ani peníze na výrobu univerzitních insignií a talárů, které si vedení školy muselo nejprve půjčovat od obou zakladatelských fakult. Vlastní insignie si univerzita nechala vyrobit až v roce 1995 díky sponzorským darům.

⁶² Podle legendy se na třech kamenných stolicích scházeli panovníci těchto tří zemí.

⁶³ Program a organizaci slavností zajišťoval desetičlenný Přípravný výbor pro slavnostní ustavení Jihočeské univerzity (6 členů bylo z pedagogické fakulty a 3 byli z agronomické fakulty, 1 zástupce delegovalo vedení kolejí a menzy), který se scházel od počátku října až do konce listopadu 1991; srov. záznamy z devíti schůzek jednání přípravného výboru ve dnech 2. října až 27. listopadu 1991 a též *Program „Slavnosti JČU“ při příležitosti slavnostního ustavení Jihočeské univerzity*, vše uloženo v Dokumentačním středisku Jihočeské univerzity, Složka Založení Jihočeské univerzity, 1991.

Slavnosti založení
Jihočeské univerzity –
průvod akademiků
v centru města



Slavnosti založení
Jihočeské univerzity –
slavnostní Te Deum
v českobudějovické
katedrále

Z rozhodnutí Akademického senátu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích byly ještě v listopadu 1991 řádně ustaveny všechny tři nově plánované fakulty, tj. biologická (v roce 2007 byla přejmenována na přírodovědeckou), teologická a zdravotně sociální. K pěti fakultám měla záhy přibýt ještě šestá, která se prozatím nacházela pouze ve stadiu úvah a prvních krůčků k jejich realizaci. Jejím základem se stalo Pracoviště regionálního managementu Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity zřízené v říjnu 1991 v Jindřichově Hradci.

Vznik tohoto pracoviště byl iniciován snahou jindřichohradeckých představitelů, kteří podobně jako zastupitelé řady dalších českých a moravských měst po roce 1989 usilovali o pozdvižení prestiže svého města tím, že se stane sídlem univerzity nebo alespoň fakulty. V přípravném výboru pro vznik fakulty ve městě nad Vajgarem se angažovali zejména ředitel tamního úřadu práce Vladimír Špidla, přednosta okresního úřadu v Jindřichově Hradci Lukáš Mikulecký a posléze i Zdeněk Žemlička (1941–2016). V souvislosti se vznikem Jihočeské univerzity dostaly tyto úvahy jasnější kontury v podobě dislokovaného pracoviště regionálního managementu, jež zahrnovalo ústav regionálního managementu a ústav jazykové přípravy. Zpočátku byla hlavní pozornost jindřichohradeckých věnována přípravě studijních programů, osnov pro jednotlivé předměty a též rozjezdu vlastní výuky. Pracoviště rovněž navázalo nezbytné kontakty s českými i se zahraničními vysokými školami, s výzkumnými ústavy a také s řadou organizací státní správy. V akademickém roce 1992/1993 zde byla zahájena řádná vysokoškolská výuka v bakalářském denním i dálkovém studiu v oborech Regionální management a Učitelství cizích jazyků pro základní školy. Pracoviště disponovalo potřebným složením pedagogického sboru i solidním zázemím, které poskytlo město, ať už se jednalo o výukové prostory v bývalé budově okresního výboru komunistické strany, či o ubytování a stravování studentů (k jejich výraznému zlepšení došlo na konci roku 1996, kdy byla škola do užívání předána budova Švecových kasáren, tzv. Švecova kolej, zrekonstruovaná na náklady města). Již 20. dubna 1994 se Akreditační komise vlády České republiky kladně vyjádřila k žádosti zřídit v Jindřichově Hradci novou součást Jihočeské univerzity – fakultu managementu. O osm dnů později pak akademický senát univerzity, v souladu s vysokoškolským zákonem, oficiálně její vznik posvětil – s účinností od 1. září 1994. Prvním děkanem fakulty byl zvolen docent Zdeněk Žemlička, který tento úřad zastával do roku 1999.



Insignie Jihočeské
univerzity



Na fakultě byl nejprve v roce 1994 akreditován bakalářský a o rok později i navazující magisterský studijní obor Management podnikatelské sféry a veřejných služeb. Vzhledem k nutnosti konkrétního zaměření absolventů byly v rámci tohoto studijního oboru zřízeny dvě specializace – management podnikatelské sféry a management veřejných služeb –, k nimž později přibyla i třetí specializace, tj. management informací. Dále fakulta nabízela bakalářský studijní obor Angličtina a němčina pro hospodářskou sféru, který byl zajišťován za přispění Evropské unie v rámci programu PHARE.

Součástí českobudějovického vysokého učení však jindřichohradecská fakulta nebyla dlouho. Již v průběhu roku 1997 se uskutečnila řada jednání mezi jejími představiteli, vedením Jihočeské univerzity, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky a Vysokou školou ekonomickou v Praze. Jejich výsledkem bylo vystoupení fakulty managementu ze svazku českobudějovické univerzity a její nové začlenění do struktury pražské vysoké školy ekonomické. Tento krok nabyl platnosti 1. ledna 1998.⁶⁴

O další fakulty se univerzita rozrostla až v prvním decenniu nového tisíciletí. Nejprve byla k 1. lednu 2006 zřízena filozofická fakulta, jejímž základem se po svém vyčlenění ze svazku pedagogické fakulty v roce 2003 stal Historický ústav Jihočeské univerzity. Přesně o rok později (1. ledna 2007) byl završen proces převedení ekonomicky orientovaných pracovišť ze struktury zemědělské fakulty na nově vzniklou ekonomickou fakultu. Osmou a poslední fakultou ve svazku českobudějovické univerzity se stala fakulta rybářství a ochrany vod ustavená k 1. září 2009 transformací stávajícího Výzkumného ústavu rybářského a hydrobiologického Jihočeské univerzity ve Vodňanech, jenž byl do struktury univerzity začleněn již v polovině devadesátých let.

Po přechodnou dobu byly součástí univerzity rovněž tři samostatné vysokoškolské výzkumné ústavy: mimo již uvedené, tj. vodňanský rybářský a hydrobiologický ústav (v letech 1996–2009) a českobudějovický

⁶⁴ Viz *Smlouva o převodu organizační jednotky Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích do Vysoké školy ekonomické v Praze* a další dokumenty k vyčlenění fakulty managementu uložené v Dokumentačním středisku Jihočeské univerzity, Složka Fakulta managementu, J. Hradec, (1991) 1994–1997.

historický ústav (v letech 2003–2005),⁶⁵ se jednalo též o Ústav fyzikální biologie Jihočeské univerzity v Nových Hradech dislokovaný v bývalém buquoyském zámku. U kolébky novohradského pracoviště stáli ve druhé polovině devadesátých let Ivan Šetlík (1928–2009) z Mikrobiologického ústavu Akademie věd České republiky v Třeboni a Dalibor Štys. Vznik ústavu vycházel z ministerského projektu podpory vědy formou výzkumných center, která měla propojovat výzkum univerzit a akademických pracovišť. Na podzim roku 2000 tak zahájilo na biologické fakultě činnost společné pracoviště dvou akademických ústavů a fakulty – ústav fyzikální biologie. K 1. dubnu 2002 se ústav stal samostatnou jednotkou ve struktuře Jihočeské univerzity v čele s ředitelem, jímž byl jmenován Dalibor Štys. Činnost nového pracoviště se přesunula do nově vytvořeného Akademického a univerzitního centra v Nových Hradech.

Novohradské pracoviště bylo původně tvořeno šesti, později pěti výzkumnými odděleními (ekofyziologie rostlin, systémové biologie, struktury a funkce proteinů, biotechnologie a ekofyziologie autotrofních organismů) a zaměstnávalo 41 vědeckých pracovníků, 20 doktorandů a další personál. Od počátku se ústav profiloval jako School of Advanced Studies a Center of Excellence v oblasti fotobiologie s výstupy do biotechnologií. Každoročně pořádal řadu vědeckých setkání a konferencí a jeho pracovníci byli velmi úspěšní v získávání významných grantových projektů a výzkumných záměrů, které představovaly základní zdroj financování pracoviště (až 90 %), a aktivně si počínali i v případě publikačních výstupů v renomovaných periodikách (*Science*, *Nature* aj.). Za přispění Evropské unie z projektu PHARE a s podporou Jihočeského kraje i agentury CzechInvest bylo v letech 2004–2005 v Nových Hradech vybudováno Centrum biologických technologií, biotechnologický inkubátor pro rozvoj nových firem a pro vznik vědeckých inovací umožňujících aplikaci vědy v průmyslovém vývoji.

Pracovníci ústavu se též podíleli na výuce bakalářských a magisterských oborů dvou českobudějovických fakult – biologické (obor Biofyzika) a pedagogické (obory Výpočetní technika, Měřicí a výpočetní technika a Aplikovaná měřicí a výpočetní technika) – i Fachhochschule v dolnorakouském

⁶⁵ Blíže k oběma ústavům viz v podkapitolách „9. Fakulta rybářství a ochrany vod“ a „7. Filozofická fakulta“.

Kremsu. Ústav mj. pořádal pravidelné čtyřtýdenní letní školy pro nadané středoškolské a vysokoškolské studenty z Česka i ze zahraničí. V roce 2003 novohradští získali akreditaci doktorského studijního programu Fyzika, obor Biofyzika, a usilovali i o další prohloubení pedagogických aktivit včetně habilitačních a profesorských řízení. Další rozvoj pracoviště však limitovaly některé zásadní skutečnosti, zejména fakt, že ústav (byť špičkové vědecké úrovně) byl ekonomicky závislý na úspěšnosti v grantových soutěžích. Další, víceméně nepříznivý, faktor představovala existence pracoviště na rozhraní akademie věd a univerzity (nemalá část pracovníků ústavu byla kmenově zaměstnána právě zde). To vše přispělo k tomu, že v rámci probíhající optimalizace struktury součástí Jihočeské univerzity byl novohradský, vědecky velmi úspěšný, ústav k poslednímu dni roku 2011 zrušen. Část jeho zaměstnanců v čele s docentem Daliborem Štysem⁶⁶ se seskupila do nového celku Školy komplexních systémů, která se stala součástí fakulty rybářství a ochrany vod, a další část novohradských pracovníků byla začleněna do pracovišť přírodovědecké fakulty.⁶⁷

Ve svazku českobudějovické vysoké školy byla od počátku též některá pracoviště a zařízení s celouniverzitní působností, jež v průběhu času rovněž doznala změn. V současné době zde působí osm celoškolských pracovišť: Akademická knihovna Jihočeské univerzity, Britské centrum Jihočeské univerzity, Centrum informačních technologií, Centrum podpory studentů se specifickými potřebami, Goethe centrum Jihočeské univerzity, Koleje a menzy, Nakladatelství Jihočeské univerzity a Předškolní zařízení Jihočeské univerzity – Dětská skupina Kvítek.⁶⁸

Dlouhodobý proces rozvoje vysokého školství v Českých Budějovicích završený vznikem univerzity ovlivnil rovněž dislokaci jednotlivých fakult i celoškolských zařízení ve městě. Historicky se budovy poskytnuté, ať již dočasně, či trvale, fakultám, ústavům či univerzitě nacházely téměř po celém areálu vnitřního města (a po určitou dobu též v Táboře a v Jindřichově

⁶⁶ V roce 2012 absolvoval profesorské řízení na Českém vysokém učení technickém a od července 2013 do ledna 2014 byl ministrem školství v „úřednické vládě“ Jiřího Rusnoka. Srov. https://cs.wikipedia.org/wiki/Dalibor_%C5%A0tyse.

⁶⁷ K významu novohradského pracoviště srov. např. hodnocení Dalibora ŠTYSE, *Ústav fyzikální biologie*, in: Jihočeská univerzita dvacetiletá. 1991–2011. Mimořádné výroční číslo časopisu Jihočeské univerzity, České Budějovice 2011, s. 53–56.

⁶⁸ Více k nim ve III. kapitole.



Slavnostní odhalení
Lavičky Václava Havla
v kampusu Jihočeské
univerzity

Slavnostní vysazení
Stromu Olgy Havlové
v kampusu Jihočeské
univerzity



Hradci, resp. trvale ve Vodňanech a v Nových Hradech). Hlavní univerzitní kampus se od šedesátých let minulého století nachází v části krajského města zvané Čtyři Dvory v těsném sousedství, či přesněji v úzkém propojení, s pracovišti akademie věd.⁶⁹ Budování areálu, určeného původně pouze pro potřeby tehdejších dvou českobudějovických fakult, nabralo v posledních dvou desetiletích na intenzitě a dále pokračuje, celý kampus se průběžně dostavuje a výrazně modernizuje. Postupně zde byly od šedesátých let do dneška vybudovány a rekonstruovány čtyři bloky studentských kolejí (K1, K2, K3 a K4), víceúčelový objekt Bobík, kde se nachází i univerzitní aula (v současnosti se připravuje radikální modernizace celé budovy), dále jsou zde výukové prostory fakult přírodovědecké (dříve biologické), ekonomické, filozofické, rybářství a ochrany vod a zemědělské včetně skleníků, dílen a laboratoří a sídlí zde menza. Nachází se zde také rektorát a akademická knihovna či Jihočeský vědeckotechnický park. Nechybí zde ani Studentský klub Kampa, Výzkumný a výukový minipivovar Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity, nabízející studentské pivo Čtyrák, či již zmíněná školka pro děti zaměstnanců. Parkově uspořádaný prostor kampusu, zejména jeho centrální část, slouží rovněž k relaxaci a jako zázemí pro pořádání různých kulturních a společenských akcí pro posluchače i širší veřejnost (jako jsou např. koncerty, Stavění májky, Univerzitní Zavírák, Art day – festival umění, Den s humanoidy apod.). Nachází se zde množství zeleně, hřiště i lavičky – včetně unikátní Lavičky Václava Havla od architekta Bořka Šípk⁷⁰ –, Strom Olgy Havlové⁷¹ či pamětní strom připomínající Světový den životního prostředí.⁷² V zahradě přírodovědecké

⁶⁹ Blíže ke všem hlavním budovám v kampusu i mimo něj ve IV. kapitole knihy, obsahující rovněž obrazový a mapový doprovod.

⁷⁰ Lavička byla slavnostně odhalena 11. června 2014, a České Budějovice se tak staly po Washingtonu, Dublinu, Barceloně a Praze pátým místem na světě, kde je možno posadit se na lavičku Václava Havla.

⁷¹ Strom Olgy Havlové (v pořadí již 72. z celkového počtu 85, které byly po celém Česku vysazeny u příležitosti jejích nedožitých 85. narozenin) byl v kampusu univerzity vysazen při slavnostním zahájení akademického roku 2018/2019 dne 9. října 2018.

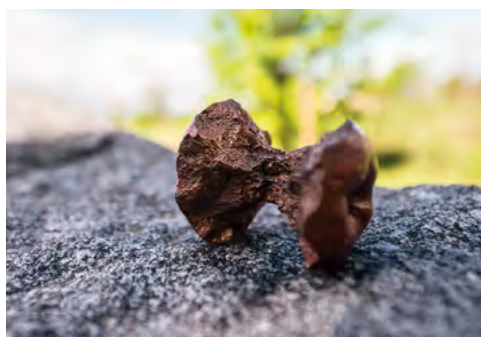
⁷² Strom jako připomínku Světového dne životního prostředí věnovaného v roce 2019 Mahátma Gándhímu u příležitosti 150. výročí od jeho narození (5. června) zasadila indická velvyslankyně v České republice Narinder Chauhanová spolu se zástupci Jihočeské univerzity a Biologického centra Akademie věd České republiky při své návštěvě obou institucí o den dříve.



Slavnostní vysazení
Pamětního stromu
Mahátmy Gándhího
v kampusu Jihočeské
univerzity



Památník Járy Cimrmana



fakulty byl 17. listopadu 2014 instalován renesanční Památník Jára Cimrmana – na místě, kde podle legendy největší český génus založil ekologický kompost a kde později tato fakulta vznikla.⁷³ V těsném sousedství kampusu v ulici Na Sádkách jsou rovněž některé objekty Školního zemědělského podniku a univerzitní sportovní areál i Tělovýchovné a sportovní centrum Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity. Budovy pedagogické a teologické fakulty jsou dislokovány především v centru Českých Budějovic, zatímco zdravotně sociální fakulta je umístěna jak v širším centru města, tak nedaleko kampusu v ulici U Výstaviště a především na sídlišti Vltava. Ještě více jsou rozprostřena jednotlivá pracoviště fakulty rybářství a ochrany vod, která sídlí nejen v Českých Budějovicích (v ulici Na Sádkách a na Husově třídě), ale též ve Vodňanech a v Nových Hradech.

Jihočeská univerzita prošla za dobu své existence dynamickým rozvojem po stránce kvalitativní i kvantitativní.⁷⁴ Jestliže se v prvním roce její existence ke studiu na univerzitě zapsalo celkem 2 286 studentů a v roce 1995 na šesti tehdejších fakultách studovalo již 4 834 posluchačů, tak o pět let později univerzitní matrika vykazovala ve všech studijních programech uskutečňovaných na tehdejších pěti součástech první jihočeské vysoké školy 5 998 studentů. Počet 10 000 zapsaných posluchačů byl poprvé překročen v roce 2006, kdy matrika zahrnula přesně 10 150 studujících. I v dalších letech tato čísla rostla, vrchol pak představují léta 2010–2012 s počty posluchačů 13 124, 13 450 a 13 458; poté – stejně jako i na dalších českých vysokých školách v souvislosti s proměnou demografické křivky – došlo k postupnému úbytku zapsaných studentů. V roce 2016 se z tohoto pohledu univerzita vrátila o deset let zpět, neboť na všechny fakulty dohromady nastoupilo pouze 10 195 studentů, a pokles se zastavil až v roce 2020. Zatímco ještě na konci roku 2019 bylo do matriky zapsáno

⁷³ Památník Jára Cimrmana tvoří bronzový odlitek ohryzku jablka na žulovém podstavci, kde je připevněn nápis: „Na památku českého génia Jára Cimrmana, jenž ohryzek zde zanechal a základy kompostování tak položil.“

⁷⁴ Údaje statistické povahy (o studentech, pedagogích i oborech a programech) viz výroční zprávy univerzity z uvedených let, dostupné na https://www.jcu.cz/o-univerzite/dokumenty/annual_report. Dílčí údaje k roku 2020 jsou čerpány z dosud nepublikované výroční zprávy za daný rok; za jejich poskytnutí autoři děkují pracovníkům rektorátu.

pouze 8 728 posluchačů ve všech akreditovaných programech, tak o rok později se tento údaj mírně zvýšil na 8 895. Z hlediska počtu studentů zpočátku v rámci univerzity, a to poměrně dlouho a vcelku pochopitelně, převažovaly obě „historické“ fakulty – pedagogická a zemědělská – a tuto dominanci si udržely až do roku 2006, kdy vykazovaly 3 491, resp. 2 786 studujících. V následujícím roce však zemědělskou fakultu s 1 525 zapsanými studenty předstihla zdravotně sociální fakulta s 2 045 posluchači, jež si tuto přední pozici udržuje podnes spolu s pedagogickou fakultou, která trvale vykazuje nejvyšší počty posluchačů. I když se ani těmto dvěma fakultám nevyhnul celkový úbytek studentů po roce 2012, stále představují z hlediska velikosti největší součásti univerzity: v roce 2020 bylo na pedagogické fakultě zapsáno 2 265 posluchačů a na zdravotně sociální fakultě jich bylo 1 615. Naproti tomu nejmenšími součástmi univerzity od počátku své existence jsou fakulty filozofická a rybářství a ochrany vod: filozofové začínali v roce 2006 s 383 posluchači a rybáři v roce 2009 pouze se 138 studenty. Do roku 2012 tyto počty postupně vzrostly na 966 a 271 a následný pokles se prozatím v případě těchto fakult zastavil v roce 2020 na číslech 706 a 182 studentů.

Výrazným rysem Jihočeské univerzity je její dominantní feminizace, která se dlouhodobě i přes celkový pokles počtu studentů pohybuje kolem 70 % (např. v roce 2016 zde studovalo 7 236 dívek, tj. 71 % všech zapsaných posluchačů, o čtyři roky později sice absolutní počet studentek klesl o 1 060 na 6 176, ale procentuálně pouze o méně než 2 % na 69,5 % všech studujících na univerzitě). Minimálně nadpoloviční převahu posluchaček vykazují všechny součásti univerzity s výjimkou fakulty rybářství a ochrany vod; nejvíce feminizované fakulty jsou zdravotně sociální a teologická.⁷⁵

Zajímavý a důležitý ukazatel z hlediska renomé školy představuje v posledních letech rostoucí počet zahraničních studentů – např. jen mezi roky 2016 a 2020 vzrostl počet zahraničních studujících na univerzitě ze 438 na 585. Relativně nejvíce cizinců bylo zapsáno v uvedených rocích

⁷⁵ V roce 2020 dosahovaly počty dívek mezi posluchači zdravotně sociální a teologické fakulty 83 %, resp. 80 %, zatímco mezi studenty fakulty rybářství a ochrany vod jich bylo pouze 28,5 %, jen mírnou nadpoloviční většinu si studentky udržovaly na zemědělské fakultě, tj. 53 %.

na přírodovědecké fakultě – 251 a 331 (tj. 24 %, resp. 32 % všech studentů fakulty) – a na fakultě rybářství a ochrany vod – 48 a 39 (tj. 19 %, resp. 21,5 % ze všech jejích studentů). Na ostatních součástech to byla v roce 2020 cca 1–3 %, vyjma ekonomické, filozofické a zemědělské fakulty, kde se počet zahraničních studentů pohyboval od 4,5 do 5,2 %. Podíl dívek i cizinců mezi posluchači jednotlivých součástí univerzity je pochopitelně dán charakterem studijních programů a oborů akreditovaných na těchto fakultách.

S rostoucím počtem fakult logicky stoupal též počet akreditovaných studijních programů a oborů. K jejich postupnému zpřehlednění přispělo rozčlenění v rámci tzv. Boloňského procesu na bakalářské, magisterské a doktorské⁷⁶ i začlenění do Evropského kreditového systému (European Credit Transfer and Accumulation System), což mj. umožnilo také vydávání Dodatku k diplomu (Diploma supplement Label).⁷⁷ Jihočeská univerzita přešla na kreditní systém již v roce 1999, zatímco restrukturalizace programů byla postupně realizována do roku 2008.

Zatímco v roce 2010 bylo na všech součástech českobudějovické univerzity akreditováno celkem 122 studijních programů, o dva roky později jich bylo již 164 (70 bakalářských, 65 magisterských a 29 doktorských), z nichž bylo 26 (zejména doktorských) vyučováno v angličtině či němčině. Doktorské programy uskutečňovaly všechny součásti, nejvíce přírodovědecká a zemědělská fakulta, zapsáno do nich bylo celkově 625 doktorandů.⁷⁸ V roce 2016 se jednalo již o 181 studijních programů (73 bakalářských, 56 magisterských a 52 doktorských), 40 z nich bylo realizováno v cizích jazycích (nejvíce – 23 – opět v doktorských studiích). Do roku 2019

⁷⁶ Byť zejména v případě učitelských oborů se rozdělení na bakalářský a magisterský stupeň jeví jako dosti problematické.

⁷⁷ Po roce 2003 je Dodatek k diplomu podle rozhodnutí konference ministrů školství v Berlíně bezplatně vydáván absolventům bakalářských a magisterských studijních programů v zemích Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání (EHEA neboli European Higher Education Area); na českých vysokých školách je vydáván v angličtině a češtině a v souladu s novelou zákona o vysokých školách, platnou od 1. ledna 2006, nahrazuje vysvědčení o státní závěrečné zkoušce.

⁷⁸ Počty doktorandů na univerzitě se i v následujících letech pohybovaly kolem hranice 600; největší počet doktorských studijních programů byl, vedle fakulty přírodovědecké a fakulty zemědělské, akreditován též na filozofické fakultě.

stoupl počet akreditovaných studijních programů na 300 (136 bakalářských, 88 magisterských a 76 doktorských), z nichž 56 bylo přednášeno v angličtině či němčině (33 z nich bylo doktorských).

Českbudějovická vysoká škola rozvíjí v součinnosti se zahraničními partnery rovněž společné studijní programy, tzv. joint či double degree. V současnosti je ve spolupráci s partnerskými školami v Lorientu, Lorraine, Paříži, Salamance, Miláně, Linci, Zwickau, Debrecenu, Ismiru a Kemi takto uskutečňováno celkem 11 těchto programů (3 bakalářské a 8 navazujících magisterských) – 5 na filozofické, 3 na přírodovědecké a po 1 na ekonomické, zdravotně sociální a pedagogické fakultě.⁷⁹ V posledním dvacetiletí se jednotlivé součásti univerzity, tedy nejen fakulty, ale i Akademická knihovna Jihočeské univerzity či Britské a Goethe centrum Jihočeské univerzity, stále výrazněji podílejí na nejrůznějších aktivitách v rámci celoživotního vzdělávání a Univerzity třetího věku – v roce 2016 zde bylo nabízeno celkem 451 různých kurzů, v roce 2019 to bylo již 529 kurzů.⁸⁰

Růst počtu studentů i studijních programů a oborů pochopitelně kladl větší požadavky na zvyšování počtu odpovídajícím způsobem připravených pedagogů, kteří by v ideálním případě měli být nejen dobrými učiteli, ale též kvalifikovanými odborníky s potřebnými vědeckými výstupy, se solidním renomé v domácí vědecké komunitě i s nezbytnými zahraničními kontakty. Tyto požadavky nebylo vždy jednoduché skloubit a naplnit v situaci, kdy se jednotlivé fakulty extenzivně rozvíjely a bylo třeba především všestranně a řádně zabezpečit výuku. A přestože se postupně dařilo zlepšovat kvalifikační strukturu pracovníků univerzity ve dvou z hlediska kvality výuky, akreditací i prestiže školy nejdůležitějších kategoriích, tj. ve skupině profesorů a docentů, výrazně dominantní segment trvale představují odborní asistenti a asistenti. V posledních letech počty pedagogů na univerzitě (včetně lektorů a vědeckých pracovníků)

⁷⁹ Větší zastoupení filozofické fakulty je dáno především aktivním zapojením ústavu romanistiky a jeho úzkou spoluprací s partnery v Itálii, ve Francii a Španělsku. Srov. <https://www.jcu.cz/mezinarodni-spoluprace/double-joint-degree/double-joint-degree>.

⁸⁰ Vedle akreditovaných studijních programů nabídka univerzity v rámci celoživotního vzdělávání zahrnuje rovněž různé rozšiřující či přípravné kurzy, programy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a zaměstnanců, přednáškové cykly, letní školy, akademické kurzy a další tematicky zaměřené akce.

oscilují kolem hodnoty 1 000 – v roce 2019 to bylo přesně 1 053 osob a o rok později 1 079. V případě profesorů a docentů se od poloviny nul-
tých let 21. století až do současnosti jejich počty pohybují mezi 80 a 87,
resp. 138 a 161. Procentuálně nejvíce profesorů a docentů v rámci všech
vyučujících na univerzitě působilo v roce 2019 na zemědělské a ekono-
mické fakultě, tj. 44 %, resp. 40 % (v absolutních číslech však bylo nej-
více profesorů – 23 – spjato s přírodovědeckou fakultou). Zatímco mezi
posluchači na univerzitě vždy výrazně převažovaly dívky, v případě vy-
učujících je tento poměr obrácený, byť ne tak dominantně. V roce 2019
bylo mezi vyučujícími celkově 418 žen, tj. necelých 40 %;⁸¹ v případě jed-
notlivých součástí byla nejvíce feminizována zdravotně sociální fakul-
ta, na níž vyučovalo 58 % žen, alespoň 40 % členek učitelského sboru
vykázaly ještě další dvě fakulty – pedagogická 45 % a ekonomická 42 %.

V uplynulých třiceti letech se ve vedení školy vystříдалo celkem 7 rekt-
rů – 6 mužů a 1 žena. Jako první zastával rektorský úřad v letech 1992–1998
docent Jiří Divíšek z pedagogické fakulty, po něm si rektorský talár rovněž
na dvě období, a to v letech 1998–2004, oblékl profesor František Střele-
ček ze zemědělské fakulty, dvě funkční období v letech 2004–2011 v čele
univerzity strávil také profesor Václav Bůžek z Historického ústavu Jiho-
české univerzity, resp. po roce 2006 z filozofické fakulty. Jen velmi krátce,
od března do srpna 2011, byla rektorkou univerzity profesorka Magdale-
na Hrabánková (1941–2011) z ekonomické fakulty. Po jejím náhlém úmrtí
byl do zvolení nového rektora pověřen vedením univerzity prorektor pro
vědu a výzkum profesor Tomáš Polívka z přírodovědecké fakulty.

V následné podzimní volbě uspěl profesor Libor Grubhoffer z přírodovědec-
ké fakulty; rektorem byl však pouze jedno funkční období v letech 2012–2016.
Na přelomu let 2015 a 2016 se v celkem třech volbách neúspěšně ucházel
o mandát na další čtyři roky (ve dvou případech mu ke znovuzvolení chyběl
pouze jeden hlas). Volby samotné, rozhodně nejdramatičtější v dosavadní
krátké historii univerzity, i dění kolem nich celkem jasně ukázaly jisté roz-
dělení univerzity – rozdělení z hlediska dalšího vědeckého a pedagogického

⁸¹ Relativní počet žen mezi akademickými a vědeckými pracovníky na univerzitě zůstal fak-
ticky stejný i v roce 2020 – žen bylo celkem 427, tj. 39,5 % (mezi nimi bylo 10 profesorek,
49 docentek, 223 odborných asistentek, 29 asistentek a lektorek a 116 vědeckých pra-
covnic).

směřování školy jen mírné, ale z hlediska hodnotového velmi výrazné. K nezvolení Libora Grubhoffera bezpochyby přispěly některé chyby, kterých se při řízení školy, stejně jako jeho předchůdci i následovníci v úřadu, nevyvaroval. Nemalou roli však zřejmě sehrála i jeho aktivní veřejná angažovanost, která nebyla příliš po chuti některým členům akademické obce, kteří proto prosazovali jiné, konformnější kandidáty, přijatelnější i pro mimo-univerzitní prostředí.⁸² Ze čtvrté volby, která se uskutečnila 1. března 2016, vzešel jako – v pozitivním slova smyslu – kompromisní kandidát na funkci rektora docent Tomáš Machula⁸³ z teologické fakulty. Ten kandidaturu přijal s tím, že chce především přispět ke zklidnění situace a k alespoň určitému sjednocení univerzity – i proto se od počátku svého rektorování netajil se záměrem nekandidovat na další funkční období, což také dodržel.⁸⁴ Zatím poslední volba rektora Jihočeské univerzity proběhla na konci roku 2019 a ve srovnání s předchozí volbou byla (přínejmenším vnějškově) klidná, až téměř nudná. Zájem o funkci projevil pouze jeden uchazeč, který byl zvolen hned v první volbě. Od 1. dubna 2020 tak stojí v čele univerzity profesor Bohumil Jiroušek z filozofické fakulty.

Zatímco první trojice rektorů byla úzce spjata s učitelským působením na některé z předlistopadových českobudějovických fakult (ovšem ani jeden z prvních dvou rektorů nebyl před listopadem členem komunistické strany), následující čtyři rektori začali na univerzitě působit až po změně politických poměrů v zemi.⁸⁵ Navíc poslední dva z nich ve

⁸² K tomu srov. např. *Zápis z první volby rektora Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích 8. prosince 2015*, dostupné na <https://www.jcu.cz/o-univerzite/organizacni-struktura/senate/zapisy>; *Kandidát na rektora opět nezvolen*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 13, 2016 (únor), s. 2–3; *Ať dál hledají beze mě. Libor Grubhoffer vzdal čtvrtou volbu rektora*, dostupné na https://www.impuls.cz/regiony/jihocesky-kraj/volba-rektora.A160224_085810_imp-jihocesky_kov/tisk; a též dva rozhovory s Liborem Grubhoffere *Nemlčím, když je potřeba se ozvat*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 1, 2013 (říjen), s. 8–12; a *Těším se na nová dobrodružství v laboratoři*, Tamtéž č. 14, 2016 (duben), s. 12–15.

⁸³ Profesorské řízení absolvoval během svého mandátu, jmenován byl v roce 2020.

⁸⁴ Srov. *Tomáš Machula je novým rektorem Jihočeské univerzity*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 14, 2016 (duben), s. 2–4; a též *Prioritou je jednotná univerzita*, Tamtéž č. 27, 2019 (duben), s. 10–14.

⁸⁵ Podrobněji k jednotlivým rektorům srov. např. příslušná hesla v *Encyklopedii Českých Budějovic*, dostupné na <http://encyklopedie.c-budejovice.cz/hesla/>.

svobodných poměrech v Českých Budějovicích i vystudovali: Tomáš Machula, po předchozím studiu na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze a Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, absolvoval v letech 2005–2008 doktorské studium i na českobudějovické teologické fakultě; Bohumil Jiroušek v letech 1990–1998 úspěšně završil magisterské a doktorské studium v jihočeské metropoli na tamní pedagogické fakultě.⁸⁶

Každý z rektorů zanechal výraznou stopu v dosavadní historii českobudějovické univerzity, a přispěl tak k jejímu všestrannému rozvoji. K hlavním úkolům prvních tří nejvyšších představitelů školy patřily především záležitosti spjaté s jejím vznikem a dalším působením – tedy vybudování jejích jednotlivých součástí a jejich materiálního zázemí, výstavba nových učebních prostor, laboratoří, kolejí, rektorátu i knihovny či konsolidace, resp. doplnění pedagogického sboru, stejně jako posílení výzkumné a vědecké činnosti vyučujících a v neposlední řadě též prohloubení či navázání spolupráce s vysokoškolskými a vědeckými institucemi v Česku i v zahraničí. K završení této extenzivní („budovatelské“) fáze rozvoje Jihočeské univerzity došlo právě kolem přelomu prvního a druhého decennia 21. století. Léta po roce 2011 se pak nesou spíše v duchu intenzivního rozvoje univerzity a jejích fakult, kdy je vedle dalšího nezbytného dobudovávání zázemí školy a modernizace kampusu kladen zvýšený důraz na úspěšnost v grantových i jiných projektech domácích a evropských, na pokračování v prohlubování spolupráce s domácími i se zahraničními partnery v oblasti jak výzkumu, tak i studia, na excelenci vědecké i pedagogické práce – jinými slovy, na kvalitu a zaujetí důstojné pozice Jihočeské univerzity mezi ostatními vysokými školami.

K dosažení těchto cílů se univerzita snaží přispět mj. vytvářením přátelského a inspirativního prostředí pro vědecké a pedagogické pracovníky, pro zájemce o studium i pro české a zahraniční posluchače. Všestranně podporuje výjezdy studentů i pedagogů do zahraničí, resp. příjezdy zahraničních studentů a pedagogů do Českých Budějovic – zejména prostřednictvím evropského programu Erasmus+ (European Action Scheme

⁸⁶ Libor Grubhoffer přišel do Českých Budějovic v roce 1986 a působil zde v akademickém parazitologickém ústavu; Magdalena Hrabánková pracovala od roku 1996 na zemědělské fakultě. Viz TAMTÉŽ.

for the Mobility of University Students), v rámci dvoustranných smluv s partnerskými školami v zahraničí,⁸⁷ formou stipendijních prostředků jednotlivých fakult či stipendií z různých nadací.⁸⁸ V roce 2019 takto na kratší i delší pobyty vycestovalo z českobudějovické univerzity 334 studentů a 515 akademických a vědeckých pracovníků a naopak do Českých Budějovic zavítalo 198 studentů a 134 akademických pracovníků ze zahraničí. K nejfrekventovanějším zemím v rámci této akademické mobility patřily (v obou směrech) Německo, Španělsko, Francie, Rakousko, Slovensko, Itálie, Spojené státy americké, Polsko, Velká Británie a Turecko.⁸⁹ Mobilitu i vědecké aktivity studentů zejména doktorského studia univerzita podporuje rovněž v rámci vlastní grantové agentury.

Vedle studentského klubu na univerzitě působí také Studentská unie, která od roku 2014 zaštiťuje a pořádá různé akce pro posluchače. Od roku 2007 je zde aktivní též Mezinárodní studentský klub Jihočeské univerzity (International Student Club, University of South Bohemia), jenž se v roce 2019 stal členem Erasmus Student Network, největší neziskové studentské organizace v Evropě, která působí ve více než čtyřech desítkách zemí. Již od roku 2011 vysílá během akademického roku v univerzitním kampusu studentské nezávislé rádio K2 a univerzita rovněž vydává svůj časopis.⁹⁰ Při Katedře hudební výchovy Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity působí již od roku 1982 ženský Jihočeský vysokoškolský

⁸⁷ V roce 2019 měla Jihočeská univerzita uzavřeno 110 celouniverzitních smluv o spolupráci s vysokými školami ze 43 zemí z celého světa, mezi nimiž vedle sousedních zemí (Slovensko, Polsko, Rakousko), resp. vědeckých a technologických velmocí, jako jsou USA, Německo, Švýcarsko, Francie, Japonsko, Izrael, Itálie či Čína, Jižní Korea a Tchaj-wan, nechybí ani Vietnam, Senegal, Mongolsko, Bhútán nebo Kazachstán, Kamerun či Malajsie. Srov. <https://www.jcu.cz/mezinarodni-spoluprace/celouniverzitni-smlouvy-1>.

⁸⁸ Např. Fullbrightovy nadace, Aktionu, Deutscher Akademischer Austauschdienst, Central European Exchange Programme for University Studies či Katholischer Akademischer Ausländer-Dienst.

⁸⁹ Údaje viz *Výroční zpráva o činnosti Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích za rok 2019*, s. 38–40, dostupné na https://www.jcu.cz/o-univerzite/dokumenty/annual_report/folder.2004-07-15.1863871332/ju_vzoc2019_cistopis-msmt.pdf/view.

⁹⁰ Čtvrtletník *Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích* vychází od roku 2013. Jeho předchůdcem byl *Meridian. Zpravodaj Jihočeské univerzity* vycházející od roku 1992, který v roce 2004 nahradilo nové periodikum s názvem *Jihočeská univerzita. Čtvrtletník akademické obce JU v Českých Budějovicích*.

sbor a také Jihočeský univerzitní symfonický orchestr založený v roce 2010, který se v roce 2018 transformoval (v souladu s proměnou svého složení i repertoáru) na Jihočeský symfonický bigband; univerzita mj. spolupracuje i s českobudějovickým Studentským universitním divadlem (SUD).

Stranou zájmu nestojí ani sportovní aktivity: popularitu si postupně získávají především sportovní klání mezi týmy Jihočeské univerzity a Vysoké školy technické a ekonomické v Českých Budějovicích. Od roku 2012 je Jihočeská univerzita partnerem největší sportovní akce v regionu s názvem Mattoni ½Maraton České Budějovice, v rámci níž probíhá od roku 2014 Běh o pohár rektora Jihočeské univerzity.⁹¹ Českobudějovické vysoké učení nezapomíná ani na spolupráci s bývalými studenty, tj. absolventy; první celouniverzitní setkání absolventů se uskutečnilo v červnu 2018.⁹²

Jihočeská univerzita rovněž věnuje nemalé úsilí spolupráci s obyvateli, firmami, úřady a se školami ve městě i v celém regionu prostřednictvím nejrůznějších sportovních, společenských a charitativních akcí, zejména na těch každoročních, jako jsou květnový Budějovický Majáles (během týdne se na univerzitě i ve městě koná mj. řada přednášek, divadelních představení, hudebních produkcí i workshopů),⁹³ univerzitní ples či tradiční adventní koncerty. Vedle kurzů celoživotního vzdělávání a Univerzity třetího věku si stále větší popularitu mimo akademické prostředí získávají jak přednášky o vědě v rámci cyklu Akademické půlhodinky, organizované a zajišťované pro širokou veřejnost univerzitou ve spolupráci s akademiky z biologického centra od roku 2013, tak i každoroční Noc vědců. Především na studenty středních škol jsou zaměřené akce typu Den s univerzitou či Den otevřených dveří.

⁹¹ Různé sportovní aktivity pravidelně přibližuje rovněž *Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích*, jehož 8. číslo z února 2015 bylo tematicky věnováno právě problematice sportu na Jihočeské univerzitě.

⁹² V roce 2016 byl ustaven celouniverzitní Klub absolventů Jihočeské univerzity, který v současnosti sdružuje více než 1 300 členů; na většině jednotlivých součástí byly podobné kluby ustaveny zejména ve druhém desetiletí 21. století (nejstarší z nich však vyvíjí činnost na zemědělské fakultě již od devadesátých let 20. století).

⁹³ Srov. např. *Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích* č. 4, 2014 (duben), s. 4–7.



Pečeť Jihočeské univerzity

V roce 2013 byl na univerzitě pro vnitřní i vnější komunikaci zaveden jednotný vizuální styl, který má českobudějovické vysoké učení prezentovat uvnitř i navenek jako jeden harmonický celek (k tomuto účelu slouží také moderní sociální sítě Facebook, Instagram apod.). V souvislosti s pandemií čínského viru SARS-CoV-19 sice Jihočeská univerzita, stejně jako všechny školy v zemi, přešla na on-line výuku, ale její posluchači i pracovníci se neuzavřeli do virtuální bubliny a dle svých možností se zapojili do pomoci tam, kde bylo třeba a kde mohli být užiteční, ať už se jednalo o laboratorní testování vzorků na přítomnost viru, dobrovolnickou práci v nemocnicích nebo na krizových linkách, asistenci v domovech seniorů či hlídání a doučování dětí apod.

O tom, že se Jihočeská univerzita ubírá správnou cestou, byť ne vždy se vše daří tak, jak by mělo, svědčí především dosažené vědecké výsledky, úspěšnost v grantových soutěžích domácích i zahraničních,⁹⁴ publikační výstupy v impaktovaných či renomovaných časopisech, monografie vydávané doma i v zahraničí či různá ocenění a spolupráce se zahraničními partnery.⁹⁵ Nezpochybnitelný doklad kvality jihočeského vysokého učení zcela jistě představuje též skutečnost, že se v roce 2018 zařadilo mezi první vysoké školy v Česku, kterým se podařilo pro některé pěstované obory získat tzv. institucionální akreditaci, která umožňuje, aby si v budoucnu škola sama spravovala akreditační řízení.⁹⁶ Plnou institucionální akreditaci (tj. pro bakalářské, magisterské i doktorandské studium) na deset let získala škola v případě biologických oborů, což jen dokládá trvalou excelentní vědeckou úroveň přírodovědecké fakulty. V oblasti humanitních oborů si stejně úspěšně vedla i filozofická fakulta, která získala plnou akreditaci v historických vědách, a teologická

⁹⁴ Zatímco v roce 2011 byla univerzita zapojena do 27 mezinárodních vzdělávacích projektů, tak o pět let později to bylo již 41 projektů. Srov. *Zpráva o vnitřním hodnocení kvality vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností*, 2018, s. 31; a též <https://www.jcu.cz/o-univerzite/dokumenty/zprava-o-vnitrim-hodnoceni-kvality-vzdelavaci-tvurci-a-s-nimi-souvisejicich-cinnosti-ju/zprava-o-vnitrim-hodnoceni-kvality-ju.pdf/view>.

⁹⁵ Blíže k tomu v podkapitolách věnovaných jednotlivým součástí univerzity.

⁹⁶ V současnosti příslušné akreditace pro jednotlivé studijní obory uděluje Národní akreditační úřad pro vysoké školství, který může v případě, že konkrétní školu vyhodnotí jako špičkovou, rozhodnout o udělení akreditace institucionální, tj. přenést kompetenci akreditovat si vlastní studijní programy na danou školu.

fakulta, která byla úspěšná ve filozofii, v religionistice a teologii; na plnou akreditaci ještě dosáhla zdravotně sociální fakulta v případě zdravotnictví.⁹⁷ V roce 2019 Evropská komise udělila Jihočeské univerzitě prestižní ocenění HR Award (HR Excellence in Research Award), které představuje záruku dosažení evropského standardu v oblasti péče o zaměstnance, otevřenosti a transparentnosti výběrových řízení i kvality pracovního prostředí v rámci dané instituce. Toto ocenění získala budějovická univerzita jako teprve 15. vysokoškolská instituce v Česku.

A konečně, velmi dobrou kvalitu a postavení univerzity mezi vzdělávacími a výzkumnými pracovišti vcelku přesvědčivě dokládají její umístění v různých národních i mezinárodních srovnávacích žebříčcích.⁹⁸ V řadě vědních oblastí patří Jihočeská univerzita mezi nejlepší česká výzkumná pracoviště a v několika oblastech snese srovnání i se světovou špičkou. V rámci České republiky se českobudějovické vysoké učení řadí jak mezi nejlepší 5 či 7 univerzit v zemi, tak i mezi nejlepší české univerzity, které vznikly po listopadu 1989. V roce 2020 univerzita získala v rámci multioborových vysokých škol od Rady pro výzkum, vývoj a inovace při Úřadu vlády České republiky nejvyšší možné ocenění – excellent –, a zařadila se tak mezi nejlepší výzkumné multioborové vysoké školy v Česku;⁹⁹ svou pozici pak potvrdila i v následujícím roce po zhodnocení svých aktivit Mezinárodním evaluačním panelem na konci roku 2020.

V českém prostředí si po roce 2015 respektované postavení (nestátního) hodnotitele kvality jednotlivých fakult rozdělených do skupin podle oborového zaměření získal časopis *Týden*, který každoročně zveřejňuje

⁹⁷ Špatně si nevedly ani lingvistické obory na filozofické fakultě či obory učitelství a sociální práce na fakultě pedagogické a teologické (získaly institucionální akreditace v bakalářském a magisterském stupni); naproti tomu méně úspěšné byly ekonomické a zemědělské obory, které se musely spokojit pouze s institucionální akreditací pro bakalářské studium.

⁹⁸ Blíže k aktuálnímu přehledu srov. <https://www.jcu.cz/o-univerzite/dokumenty/zprava-o-vnitrim-hodnoceni-kvality-vzdelavaci-tvorci-a-s-nimi-souvisejicich-cinnosti-ju>.

⁹⁹ V závěrečném shrnutí zpráva konstatuje, že „díky velmi dobré až vynikající úrovni silných přírodovědných oborů a velmi dobré úrovni humanitních oborů lze JU ještě hodnotit v nejvyšší kategorii“. Srov. *Hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací dle Metodiky M17+*, dostupné na <https://hodnoceni.rvvi.cz/recapitulative-reports/>.

pořadí pěti nejlepších škol v daných kategoriích. Z českobudějovických fakult se v těchto přehledech pravidelně umísťuje přírodovědecká fakulta (nejlépe si vedla v roce 2017, kdy skončila na třetím místě), nejuspěšnější je však fakulta rybářství a ochrany vod, která v letech 2017–2019 obsadila pokaždé první místo. Dobře si vede i filozofická fakulta, která v letech 2017–2019 vždy skončila na druhém či třetím místě, v hodnocení za rok 2019 se mezi nejlepšími ekonomickými pracovišti v Česku poprvé prosadilo i to českobudějovické, a to na pátém místě.¹⁰⁰ V posledních několika letech se Jihočeská univerzita pravidelně objevuje i v hodnocení respektovaných mezinárodních žebříčků.¹⁰¹ V letech 2018 a 2019 byla hodnocena v prestižním žebříčku ARWU (Academic Ranking of World Universities) sestavovaném od roku 2003 Shanghai Jiao Tong University, v rámci něhož se jihočeská škola v uvedených letech umístila na 901.–1000. místě (přičemž mezi českými školami v tomto přehledu obsadila celkově 4.–7. místo).¹⁰² Úspěšně si vedla též v dalším respektovaném hodnocení QS World University Rankings, resp. v jeho regionálním žebříčku, kde se v letech 2017–2019 umístila mezi východoevropskými a středoasijskými školami na 146., 122. a 123. místě (v rámci českých škol se zařadila na 15. a 13. místo).¹⁰³ Třetím nejprestižnějším světovým

¹⁰⁰ Srov. např. <http://nejlepsivysoka.cz/>. Tento žebříček, stejně jako i další podobné, nelze přeceňovat, je svého druhu pouze orientačním hodnocením sloužícím jako pomůcka při volbě studia pro středoškoláky – kvalitu vysokých škol má ze zákona právo posuzovat pouze Národní akreditační úřad pro vysoké školství.

¹⁰¹ Těchto hodnoticích žebříčků existuje celá řada (zhruba tři desítky), jejich výsledky však nelze akceptovat bez výhrad vzhledem k problematičnosti některých kritérií (např. zaměření výhradně na vědecký výkon, reputaci hodnocené instituce, hodnocení škol podle počtu nobelistů mezi jejich pracovníky atd.). Přesto však poskytují určité vodítko pro další práci a potřebnou reflexi činnosti školy pohledem zvenčí.

¹⁰² Srov. <http://www.shanghairanking.com/> a *Dodatek Zprávy o vnitřním hodnocení kvality vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností za rok 2019*, s. 12–15, dostupné na https://www.jcu.cz/o-univerzite/dokumenty/zprava-o-vnitrnim-hodnoceni-kvality-vzdelavaci-tvurci-a-s-nimi-souvisejicich-cinnosti-ju/dodatek_zpravy_o_vnitrnim_hodnoceni_kvality_2019_fin.pdf/view.

¹⁰³ Žebříček sestavuje britská společnost Quacquarelli Symonds (QS) od roku 2004 (resp. 2010). Srov. <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2019> a též *Dodatek Zprávy o vnitřním hodnocení kvality vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností za rok 2019*, s. 12–15.

hodnocením kvality vysokých škol je britský THE (Times Higher Education World University Rankings), sestavovaný od roku 2004, kde se českobudějovická škola umístila v letech 2019 a 2020 celkově vždy shodně na 801.–1000. místě a mezi 18 českými vysokými školami zahrnutými v tomto přehledu byla na děleném čtvrtém místě spolu s Českým vysokým učením technickým v Praze. V hodnocení zveřejněném počátkem roku 2021 univerzita svou pozici na 801.–1000. místě v žebříčku nejen obhájila, ale navíc si udržela čtvrté nedělené místo mezi 18 českými vysokými školami.¹⁰⁴

Do jisté míry objektivnější a relevantnější pohled na hodnocení jednotlivých škol v těchto žebříčcích umožňuje tzv. Cross Ranking. Tento projekt, představující jakousi metaanalýzu hodnocení vysokoškolských institucí a systémů ve světě, propojuje všechny dostupné informace a údaje z několika nejprestižnějších světových žebříčků (tj. ARWU, QS i THE), jejichž hodnoticí kritéria se liší. Tuto analýzu v případě českých vysokých škol publikoval časopis *Universitas* a její závěry jsou z hlediska Jihočeské univerzity příznivé, neboť v roce 2019 obsadila v tomto hodnocení sdílené 926.–928. místo mezi 1 721 školami z celého světa a mezi českými školami jí patří skvělé sedmé místo.¹⁰⁵

¹⁰⁴ Nejlepší z českých škol byla na 401.–500. pozici umístěná pražská Univerzita Karlova, následována byla brněnskou Masarykovou univerzitou a olomouckou Univerzitou Palackého (601.–800. místo), za něž se na 801.–1000. místě zařadila Jihočeská univerzita; dalších 14 českých škol bylo zařazeno na 1000+. místo (ve všech případech se jedná o veřejné školy). Srov. https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2021/world-ranking#!/page/39/length/25/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/scores.

¹⁰⁵ Pozici nejúspěšnější vysoké školy v České republice obhájila Univerzita Karlova v Praze (celosvětově na 269. místě), na druhé místo se prosadila Vysoká škola chemicko-technologická v Praze (celosvětově na 535. místě), jako třetí se umístilo České vysoké učení technické v Praze (celosvětově 544.), čtvrté místo patřilo brněnské Masarykově univerzitě (548. místo na světě), pátou pozici získala Univerzita Palackého v Olomouci (celosvětově 555.) a jako šestá se umístila Česká zemědělská univerzita v Praze (893. místo na světě). A naopak z dalších českých škol figurujících v analyzovaných žebříčcích za v pořadí sedmou Jihočeskou univerzitou zůstaly: Vysoké učení technické v Brně (1082. místo), Technická univerzita v Liberci (1135. místo), Ostravská univerzita (1170. místo), Vysoká škola ekonomická v Praze, Univerzita Pardubice, Univerzita Hradec Králové, Mendelova univerzita v Brně, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava a Západočeská univerzita v Plzni (všechny na sdíleném 1405.–1651. místě).

Důležitou zpětnou vazbu pro tuzemské školy (i určité vodítko pro případné zájemce o studium na vysoké škole) představuje rovněž anketa Fakulta roku organizovaná od akademického roku 2011/2012 Asociací studentů a absolventů. Hlavní zájem je zde upřen na hodnocení kvality výuky a prostředí pro výuku pohledem studentů či absolventů bakalářského nebo magisterského studia (do 24 měsíců od absolvování studia na některé z českých vysokých škol). V posledním dostupném hodnocení za akademický rok 2018/2019 si českobudějovické fakulty vedly relativně dobře. Pedagogická fakulta obsadila sedmé místo mezi 10 veřejnými pedagogickými školami; na šestém místě se umístila zdravotně sociální fakulta, ovšem jen mezi 7 soukromými i veřejnými školami ve skupině Zdravotnictví. Ekonomická fakulta sice zaujala osmou pozici, ovšem v konkurenci 21 veřejných škol tohoto typu. Podobně úspěšná byla i českobudějovická přírodověda, která mezi 9 veřejnými i soukromými přírodovědně zaměřenými školami obsadila čtvrté místo; na páté místo mezi 9 podobně zaměřenými veřejnými i soukromými školami zařadili studenti fakultu rybářství a ochrany vod. Čtvrté místo v žebříčku 16 veřejných škol přiřkli respondenti filozofické fakultě v kategorii Sociální vědy a filozofie. A vůbec nejlépe si v tomto hodnocení vedla teologická fakulta, která ve své oborové skupině, zahrnující opět veřejné i soukromé školy, zvítězila.¹⁰⁶

V roce 2019 se tedy do žebříčku prosadilo více českých vysokých škol než v roce 2018 (17 namísto 15), jejichž celkové umístění se rovněž zlepšilo (z 39. na 33. místo mezi hodnocenými zeměmi). Srov. <https://www.universitas.cz/tema/4502-analyza-jake-jsou-nejlepsi-skoly-na-svete-a-v-cesku>.

¹⁰⁶ Srov. <https://fakultaroku.cz/zebricky/> a https://www.jcu.cz/o-univerzite/dokumenty/annual_report/folder.2004-07-15.1863871332/ju_vzoc2019_cistopis-msmt.pdf/view.



2.

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Pedagogická fakulta – v návaznosti na své předchůdce – má v Českých Budějovicích tradici již od roku 1948, ovšem listopad 1989 i pro ni znamenal zásadní změnu z hlediska fungování a náplně vyučovaných oborů; výrazně se proměnily jazykové preference studentů, kteří nyní namísto ruštiny volili angličtinu.¹⁰⁷ Většina studentů (i mnozí učitelé) pedagogické fakulty rovněž aktivně prožívala hektické dny listopadu a prosince 1989. Samozřejmě, že část studentů také využila neplánované přerušení přednášek ke svému volnu, odjela k rodičům či přátelům mimo město a někdy i mimo Jihočeský kraj. Na fakultě do určité míry nastalo „bezvládí“: dosavadní děkan Miroslav Somr (1931–2016) i proděkani – Jiří Divíšek, Jan Mrzena, Václav Prokopius a Lubomír Svoboda (1933–2008) – přestávali vyvíjet činnosti k efektivnímu řízení fakulty. Ze zmíněných osobností se jako jediný akceschopný ukazoval být dosavadní proděkan pro výstavbu Jiří Divíšek, který dokázal řídit aparát fakulty a současně komunikovat se studenty (také jako jediný z vedení fakulty nebyl členem Komunistické strany Československa).

Po ukončení stávký studentů byla na 15. ledna 1990 svolána akademická obec Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích a uskutečnily se i první svobodné volby děkana v celé historii fakulty. Novým děkanem byl zvolen Jiří Divíšek, který byl hned následujícího dne ve funkci potvrzen ministrem školství Milanem Adamem (1928–2008). S obnovou výuky muselo nové vedení fakulty řešit řadu problémů, především studenti nižších ročníků kombinace učitelství s ruským jazykem a literaturou usilovali o to, aby mohli změnit studovaný obor (nejčastěji na Český jazyk a literatura), a to s vědomím toho, že ruština v příštích letech

¹⁰⁷ Text této kapitoly vychází především z knihy M. NOVOTNÝ a kol., *Dějiny*, zvl. s. 194–199, a z výročních zpráv fakulty, které jsou dostupné na https://www.pf.jcu.cz/documents/annual_reports/.

nebude patřit k preferovaným jazykům, pročez by jejich budoucí uplatnění ve školství bylo menší. Jedním z prvních úkolů nového vedení tedy bylo promýšlet – a následně realizovat – proměnu katedry filologie tak, aby došlo k zásadnímu posílení výuky západních jazyků. Vedle němčiny a angličtiny byly nově zavedeny románské jazyky (francouzština a španělština), přičemž vývoj směřoval k rozdělení této jednotné katedry do několika pracovišť – samostatných kateder – pro jednotlivé jazyky či skupiny jazyků.

Pro fakultu znamenala zásadní změnu také transformace ústavu marxismu-leninismu, který před rokem 1989 zajišťoval výuku na obou tehdejších československých fakultách, zatímco nyní jeho služby již nikdo nevyžadoval. Ústav tak byl v krátké době rozpuštěn a většina jeho pracovníků – profilujících se především ideologicky, nikoli vědecky – fakultu brzy opustila; zůstali pouze někteří zaměstnanci, kteří se věnovali problematice ekonomických teorií či historickovědním disciplínám. Ti často našli uplatnění na nově budované katedře filozofie a sociologie, vedené docentem Dušanem Brandtnerem (1930–2014), rehabilitovaným politologem vracejícím se k povolání vysokoškolského pedagoga po dvou desetiletích v ústraní (v šedesátých letech působil v Českých Budějovicích na pedagogické fakultě). Katedra nejprve zajišťovala celofakultní kurzy (filozofie, sociologie, ekonomie, dějin umění) a postupně začala připravovat též vlastní studijní obor – výuku občanské nauky, která ve svých počátcích probíhala jako doplňkové studium (rozšiřující třetí obor) pro stávající studenty fakulty.

Rozrůstající se fakulta, snažící se uspokojit poptávku po studiu a rozšířit portfolio nabízených oborů, samozřejmě hledala nové kvalitní pracovníky, kteří by pokryli nové obory a současně rozšířili kapacitu oborů stávajících. Částečně – na kratší či delší dobu, také s ohledem na jejich věk či schopnost vědecky se uplatnit ve změněných náročných podmínkách – došlo k návratu pedagogů postižených na počátku sedmdesátých let 20. století v rámci normalizačních čistek pro jejich postoje v roce 1968 či nesouhlas se vstupem vojsk Varšavské smlouvy do Československa. Většinu nově příchozích ale představovali noví pedagogové, obvykle z řad jihočeských středoškolských učitelů, z nichž někteří se na vysoké škole adaptovali velmi úspěšně a patřili či dosud patří k oporám vlastních oborů. Výraznější změny – společně s nárůstem oborů, zvláště jazykových – se týkaly spíše společenskovědních oborů, více postižených

normalizací, než oborů přírodovědných, kde ideologické zásahy nebyly tak markantní a přirozená obměna pedagogů byla spíše otázkou generací.

V rámci rehabilitací byly uděleny docentské a profesorské tituly vyučujícím, kteří měli v době normalizace zastavený profesní růst z politických důvodů. Někteří docenti, kteří titul získali v průběhu osmdesátých let 20. století podle tehdy platného vysokoškolského zákona,¹⁰⁸ se naopak rozhodli pro novou habilitaci na základě původního vědeckého spisu, aby nemohla být jejich kvalifikace zpochybňována v následujících letech, a nebránila jim tak v dalším akademickém růstu, zejména v profesorských řízeních. Výjimečně také došlo k odebrání některých titulů udělených před rokem 1989 výlučně z politických důvodů, to se však fakulty dotýkalo zcela minimálně.

Přesto sledování a zlepšování kvalifikační struktury patřilo – a stále patří – ke stěžejním aspektům problémů pedagogické fakulty, která zejména v devadesátých letech obtížně doháněla to, že v mnoha oborech byla vědecká (případně umělecká) výkonnost fakulty před rokem 1989 zcela mizivá. Tomu ostatně odpovídala i struktura pedagogů, převážně v pozicích odborných asistentů, bez adekvátního zastoupení docentů a profesorů.

Ve studijním roce 1990/1991 tak bylo možno studovat, vedle Učitelství pro 1. stupeň základní školy a Učitelství pro lidové školy umění,¹⁰⁹ celkem 15 předmětů ve 21 kombinacích pro učitelství 5.–12. třídy.¹¹⁰ Poprvé byl také připraven nový neučitelský obor Arteterapie v denním i dálkovém studiu, který se výrazněji rozvinul až v budoucích letech; dnes je studium intervenční arteterapie postaveno právě na distanční formě studia. Ve školním roce 1991/1992 přibyl další učitelský obor, a sice Chemie, jenž je i v současnosti zajišťován ve spolupráci s Katedrou chemie Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity. Otevřen byl též 1. ročník

¹⁰⁸ Tj. bez obhajoby habilitační práce; výjimečně mohl o jmenování docentem či profesorem dokonce rozhodnout ministr školství bez jakéhokoli řízení na vysoké škole.

¹⁰⁹ Tj. dnes základní umělecké školy, obory Hudební výchova a Výtvarná výchova.

¹¹⁰ Jednalo se o následující obory: Český jazyk, Anglický jazyk, Německý jazyk, Španělský jazyk, Ruský jazyk, Dějepis, Občanská nauka, Biologie, Matematika, Fyzika, Výpočetní technika, Hudební výchova, Tělesná výchova, Základy techniky a Výtvarná výchova.

neučitelského studia Kulturní historie, které zajišťovala Katedra historie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity. Každý ze studovaných oborů byl řízen svou vlastní katedrou (výjimkou byla jednotná katedra cizích jazyků, členěná na oddělení), kterou doplňovala v obecném základu katedra pedagogiky a psychologie a částečně také katedra filozofie a sociologie.

Vedle právě zmíněného zde existovalo dálkové studium, v rámci něhož bylo možné získat rozšíření aprobační v oborech Anglický jazyk, Německý jazyk, Výtvarná výchova, Hudební výchova a Výpočetní technika; postupně dobíhalo také dálkové studium Učitelství pro 1. stupeň základní školy. Další typ studia byl zaměřen na doplňkové pedagogické studium, tj. na získání pedagogického minima pro absolventy neučitelského vysokoškolského studia (pro učitele odborných předmětů) a pro mistry odborného výcviku. V letech 1990–1991 pedagogická fakulta stála u kolébky a prvotního rozjezdu další součásti ve svazku univerzity – zdravotně sociální fakulty, jejíž první děkankou se stala Jana Šemberová, došavadní proděkanka pedagogické fakulty.

Poté co se prvním rektorem nově založené Jihočeské univerzity stal Jiří Divíšek, na jeho místo v čele pedagogické fakulty po svém zvolení jako nový děkan nastoupil biolog Miroslav Papáček, který tento úřad zastával po dvě funkční období v letech 1992–1997. Od akademického roku 1992/1993 byly na fakultě otevřeny první tříleté bakalářské neučitelské obory. Tak bylo možno studovat německý, anglický a francouzský jazyk, měřicí techniku, tělesnou výchovu, regionální management a výpočetní techniku (již včetně 2. ročníku), přičemž část této výuky zajišťovala pracoviště v Jindřichově Hradci,¹¹¹ která se v roce 1994 stala základem fakulty managementu, jejíž vznik garantoval (od roku 1992) tehdejší proděkan pedagogické fakulty Zdeněk Žemlička.

Významnou změnou z hlediska studovaných oborů bylo rozdělení došavadního učitelského studia pro 5.–12. ročník na dva samostatné typy studia. Počínaje akademickým rokem 1993/1994 bylo zavedeno samostatné čtyřleté (vzápětí však pětileté) Učitelství pro základní a učňovské školy, jež kladlo důraz na větší znalosti a dovednosti v oblasti pedagogiky

¹¹¹ Ústav regionálního managementu a Ústav jazykové přípravy Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity.

a psychologie, a pětileté Učitelství pro střední školy, které bylo více zaměřeno na odborné znalosti studentů. V souvislosti s novými akreditacemi, nutnými pro takto připravované oddělené typy studia, se poprvé ukázala skutečnost limitující rozvoj některých oborů, tj. kvalifikační struktura jednotlivých kateder. Nedostatek profesorů a docentů, výjimečně i odborných asistentů s vědeckými hodnostmi, tak vedl k tomu, že některé katedry dosáhly jen na akreditace pro 2. stupeň základní školy.

Spolu s tím nadále pokračovala již zmiňovaná studia Učitelství pro 1. stupeň základní školy a Učitelství pro základní umělecké školy a dosavadních bakalářských oborů, k nimž postupně přibývaly nové typy studií – bakalářské obory určené pro aplikované užití v obchodní sféře, případně v oblasti spolupráce s Evropskou unií (např. Francouzský / Ruský / Německý jazyk pro hospodářskou a obchodní sféru). Výrazným úspěchem byla i tehdejší akreditace bakalářského oboru Výpočetní technika a informatika, který reagoval na narůstající poptávku po využití informačních technologií v dnešním tachogenním světě. Od akademického roku 1995/1996 se plně etablovala také výuka občanské nauky, v předchozích letech vyučovaná jako třetí obor, víceméně formou distančního studia. V roce 1995 se fakultě podařilo akreditovat první obor doktorského studia v oboru České dějiny, který byl spojen s katedrou historie. V rámci dálkového rozšiřujícího studia se ve školním roce 1995/1996 podařilo otevřít rovněž první navazující magisterské studium pro jazykové bakaláře, a to v oborech Anglický jazyk a Německý jazyk.

Další období fakulty je spojeno s docentem Františkem Mrázem, matematikem, který stál v čele fakulty v letech 1998–2000. Jde o období jakési stabilizace, během něhož přibýlo jen minimum nových oborů (bakalářské obory Finanční matematika a výpočetní technika a Angličtina / Francouzština pro administrativu Evropské unie). Pokračovala však stále ještě výuka doplňkového studia pro obory, jež měly předepsané vysokoškolské vzdělání (např. pro Policii České republiky v oboru Sociální pedagogika), a některé magisterské obory začaly nabízet nové specializace, např. učitelství v oboru Výpočetní technika s elektronikou. Nejvýraznější změny ovšem představoval rozvoj katedry bohemistiky, která vedle akreditace učitelství bohemistiky s rozšířeným programem literární vědy a žurnalistických disciplín získala v roce 1999 druhé doktorské studium na fakultě, a to v oboru Dějiny novější české literatury, kde



Insignie Pedagogické
fakulty Jihočeské
univerzity

českobudějovické bohemistice výraznou oporu poskytovala také spolupráce s Ústavem pro českou literaturu Akademie věd České republiky, jež vyústila ve společnou akreditaci. Vedle toho je třeba připomenout, že právě v této době přešla fakulta na kreditní systém studia.

V letech 2001–2006 byl děkanem znovu profesor Miroslav Papáček a během této doby došlo k řadě změn ve struktuře fakulty. Ty souvisely s postupným budováním filozofické fakulty, jež ovšem počalo vyčleněním historického ústavu ze svazku fakulty pedagogické. K 1. lednu 2003 se sice ústav stal samostatným vysokoškolským pracovištěm v rámci univerzity, ale nadále pro pedagogickou fakultu zajišťoval výuku budoucích učitelů latiny a dějepisu. K 31. prosinci 2005 z fakulty odešla většina pracovníků katedry bohemistiky, kteří přešli na nově zakládanou Filozofickou fakultu Jihočeské univerzity. Pro pedagogickou fakultu odchod historiků a bohemistů znamenal jednoznačnou ztrátu doktorských studií, habilitačních i profesorských práv, což vedlo – i vzhledem k napětí mezi tehdejším rektorátem a vedením fakulty – k předčasnému ukončení děkanského mandátu Miroslava Papáčka a k 1. září 2006 k nástupu nové děkanky docentky Aleny Hošpesové, matematicky a odbornice na didaktiku. Za jejího děkanského období, tj. do roku 2010, se podařilo na fakultu vrátit doktorská studia: v roce 2007 ve 2 nově akreditovaných programech, kterými byla Psychologie a Specializace v pedagogice (zvláště obor Informační a komunikační technologie ve vzdělávání), a v roce 2009 v dalším nově akreditovaném doktorském oboru, jímž byla Teorie vyučování v matematice (v rámci programu Specializace v pedagogice), přičemž tyto obory jsou uskutečňovány formou spolupráce s jinými fakultami, resp. univerzitami v rámci České republiky.

Tato léta byla, mj. v souvislosti s odchodem historiků a bohemistů na filozofickou fakultu, jež s krátkým časovým odstupem následovali také romanisté a později i několik germanistů, naplněna diskusemi o poslání pedagogické fakulty. Ta se měla nadále soustředit především na učitelství pro 1. a 2. stupeň základní školy, rozvoj programu celoživotního vzdělávání pedagogů, případně také na bakalářské studium Učitelství pro mateřské školy, které bylo zavedeno od akademického roku 2004/2005. Postupně však začalo na fakultě výrazně narůstat – vedle snahy o rozšíření možností studia o třetí učitelskou aprobaci – neučitelské studium řady tradičních i méně tradičních oborů (např. Geografie pro státní správu, Výchova ke zdraví aj.).



Insignie Pedagogické
fakulty Jihočeské
univerzity



Pedagogická fakulta v dané době začala též aktivněji vstupovat do mezinárodní spolupráce: vedle běžné výměny studentů (zvláště v programu Erasmus) za výrazný úspěch v mezinárodní spolupráci považovala dvouletý navazující magisterský obor European Master in Migration and Intercultural Relations (EMMIR), multidisciplinární studium fenoménů migrace a interkulturních vztahů, které Evropská komise zařadila do evropských studijních programů Erasmus Mundus (joint degree, včetně uplatnění e-learningu). Rovněž byl pro fakultu důležitý společný program s DAAD (Deutscher Akademischer Austauschdienst) Go East, který podporoval studium německých studentů v České republice, dále i Program PAllianCZ mezi Pasovskou univerzitou a Českou republikou, zastupovanou Jihočeskou univerzitou, a program e-learningového vzdělávání akademických pracovníků Univerzity Konstantina Filozofa v Nitře a Slovenské poľnohospodárske univerzity v Nitře. Zmínit je třeba také projekt 7. rámcového programu Evropské unie Science and Society (Action 2.2.1.1 Innovative Methods in Science Education), S-TEAM (Science Teacher Education Advanced Methods). Dále se v roce 2014 katedra pedagogiky a psychologie spolu s katedrou biologie zapojily do projektu 7. rámcového programu Evropské unie Assess Inquiry in Science, Technology and Mathematics Education, jehož koordinátorem je Kodaňská univerzita, s čímž souvisí i různé workshopy a konference, které na fakultě v posledních letech probíhají.

V této době započaly také výrazné rekonstrukce a modernizace fakultních budov v Jeronýmově ulici, v Dukelské ulici a v ulici U Tří lvů, které pokračovaly i v následujícím desetiletí, včetně dostavby nové víceúčelové fakultní auly otevřené v roce 2014 (v roce 2019 byla pojmenována na počest Miroslava Papáčka, dlouholetého děkana fakulty). Další z objektů patřících fakultě – Tělovýchovné a sportovní centrum Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity dislokované v ulici Na Sádkách – byl modernizován v roce 2017.¹¹²

Diskuse o poslání fakulty vedly k tomu, že fakulta začala směřovat k nárůstu počtu studentů neučitelských oborů. To se odrazilo mj. i ve

¹¹² Sídli zde Katedra tělesné výchovy a sportu Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity, která od akademického roku 2008/2009 zajišťuje výběrovou tělesnou výchovu pro všechny součásti Jihočeské univerzity.

volbě nového děkana, jímž se stal geograf doktor Michal Vančura, jenž stál v čele Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity po dvě funkční období (2010–2018). V posledních letech fakulta rozšířila stávající akreditace či zcela nově akreditovala řadu nových oborů, včetně oborů sportovního zaměření. K tomuto přikročila zejména ve snaze reagovat na poptávku po doplnění pedagogického vzdělání dosud plně nekvalifikovaných učitelů, jejichž studium probíhalo kombinovanou formou, resp. někdy (poněkud neorganicky) též různými formami celoživotního vzdělávání. Dále se vedení školy snažilo více zaměřit na problematiku speciální pedagogiky zavedením oboru Speciální pedagogika předškolního věku – učitelství pro mateřské školy. A v neposlední řadě fakulta uspěla s akreditací habilitačních práv pro obor Pedagogická psychologie – tato habilitační řízení mohou na fakultě probíhat od roku 2015. Zmínit lze např. i v roce 2012 získanou akreditaci Učitelství českého jazyka jako cizího jazyka, která reaguje na narůstající internacionalizaci evropského i českého prostředí, či zájem o rozvoj speciální pedagogiky. Fakulta rovněž získala, mimo Učitelství pro základní školy, některé akreditace Učitelství pro střední školy (například pro studijní obor Základy společenských věd).

Na pedagogické fakultě funguje vysokoškolská poradna s celouniverzitní působností, která poskytuje psychologické poradenské služby a psychoterapeutickou pomoc studentům a jejich rodinným příslušníkům, absolventům a zaměstnancům Jihočeské univerzity při řešení osobních, studijních a profesních problémů a problémů souvisejících s uplatněním na trhu práce a současně spolupracuje i s dalšími organizacemi podobného zaměření, včetně linky důvěry.

Nejen s ohledem na demografické aspekty fakulta věnuje v posledních letech pozornost letním školám,¹¹³ problematice projektového vyučování, dalšího vzdělávání pedagogů, celoživotnímu vzdělávání atd. V dubnu 2013 si pedagogická fakulta formou celotýdenních oslav připomněla 65. výročí svého založení, což bylo spojeno s řadou akcí pro studenty konaných v duchu motta „Fakulta pro všechny“ či „Mladá fakulta

¹¹³ Tyto školy fakulta pořádá mj. ve spolupráci s germanisty z vídeňské univerzity; patří sem však i akce zaměřené na aktuální problémy dneška, jako jsou mezinárodní Letní školy migrace.

s dlouhou tradicí“. Součástí oslav se stala též setkání se zástupci spolupracujících základních a středních škol či klinických pracovišť a uskutečnilo se i jednání mezinárodního kulatého stolu nazvané Pedagogika – učitel – reforma: na společné cestě?; v neposlední řadě fakulta při této příležitosti ocenila osobnosti, které se zasloužily o její rozvoj v uplynulých desetiletích. O pět let později si podobně řadou odborných, společenských, sportovních a kulturních akcí fakulta připomněla i 70. výročí svého založení (u této příležitosti se mj. konalo slavnostní zasedání vědecké rady fakulty, a to v Barokním sále nově rekonstruované hlavní budovy Jihočeského muzea v Českých Budějovicích).

Samozřejmě součástí aktivit fakulty jsou vědecké konference: z posledních let můžeme jmenovat IV. mezinárodní kongres slavistů, Pedagogical Research on Information Technology, Výzkum zrakového vnímání u lidí po navrácení zraku, Strukturální modelování (program LISREL 7), Exam techniques for Teachers – The spelling Thief, Užití počítačů při výuce matematiky, Hledání ztraceného místa a Kdo je vinen, Romové a Češi v Českých Budějovicích (a nejen tam): poznat, pomoci nebo „potrestat“?, reagující v roce 2013 i na tehdejší vášně na českobudějovických předměstích, zvláště na sídlišti Máj. V roce 2014 se k dané problematice vztahovala další konference, a to Roma in Europe: Towards Representation and Recognition, ale volně sem můžeme přiřadit i konferenci InterRa 24:44, která reaguje na setkávání minorit a problematiku multikulturalismu, včetně problematiky romské. Dále proběhlo mj. několik akcí geografického zaměření (Geografické didaktické dny či IV. geografické fórum) a uskutečnily se konference reagující na výročí první světové války (Frieden und Krieg im mitteleuropäischen Raum. Historisches Gedächtnis und literarische Reflektion) či listopadu 1989 (The Velvet Revolution 25 Years After: Views of the Current Czech University Students). Ve spolupráci s Filozofickou fakultou Jihočeské univerzity lze zmínit také konferenci Deutsch ohne Grenzen, která byla prestižní akcí germanistů nejen z České republiky, a několik dalších vědeckých a odborných akcí, např. v roce 2018 na fakultě uspořádaný Česko-rakouský workshop a zasedání výboru projektu EDUGARD či mezinárodní konference Disportare. Posílení motivace a zvýšení prestiže vědeckých výkonů akademických pracovníků, začínajících vědců i studentů fakulty má od roku 2020 podpořit i cena nesoucí jméno Miroslava Papáčka, dlouholetého vedoucího katedry

biologie, proděkana a děkana pedagogické fakulty, prorektora Jihočeské univerzity a především vynikajícího a mezinárodně uznávaného zoologa.¹¹⁴ V současnosti má pedagogická fakulta celkem patnáct pracovišť, která pokrývají celou škálu oborů s fakultou spojených. Jedná se o katedry anglistiky, biologie, aplikované fyziky a techniky, geografie, germanistiky, hudební výchovy, informatiky, matematiky, pedagogiky a psychologie, slovanských jazyků a literatur (bohemistika a rusistika), společenských věd, tělesné výchovy a sportu, výchovy ke zdraví, výtvarné výchovy a ateliér arteterapie.¹¹⁵

Fakulta byla relativně úspěšná rovněž v procesu nových akreditací, kdy v případě učitelských programů získala tzv. institucionální akreditace v bakalářském a magisterském stupni. V roce 2020 je na fakultě akreditováno (v prezenční, distanční či kombinované formě) celkem 21 studijních programů – 8 bakalářských, 3 magisterské, 6 navazujících magisterských a 4 doktorské.¹¹⁶ Velmi aktivně si fakulta počíná rovněž v případě celoživotního vzdělávání – v roce 2018 nabízela dohromady 46 těchto vzdělávacích kurzů, jichž se zúčastnilo 1 092 zájemců.

Podnes pedagogická fakulta, v jejímž čele stojí od roku 2018 matematická docentka Helena Koldová, představuje největší součást univerzity, a to zejména v důsledku nárůstu mnoha bakalářských oborů, často neučitelského zaměření. V posledních několika letech se počty zapsaných posluchačů pohybují kolem 2 200 – konkrétně v roce 2020 to bylo přesně 2 265 studentů, z nichž 1 657 si zapsalo některý z bakalářských

¹¹⁴ *Statut Ceny Miroslava Papáčka za mimořádný společenský přínos* viz https://www.pf.jcu.cz/research/cena_miroslava_papacka/; k osobnosti Miroslava Papáčka srov. Tomáš DÍTRICH – Jan PETR – Jan Š. LEPŠ – Petr KMENT, *In memoriam of Professor Miroslav Papáček (1953–2019): biography, memories, bibliography and list of described taxa*, *Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae* 60/1, 2020, s. 1–14.

¹¹⁵ Ateliér arteterapie poskytuje tříleté bakalářské neučitelské studium intervenční arteterapie a podnes představuje v českém i ve středoevropském kontextu ojedinělé a, díky své již dlouhodobé tradici, respektované pracoviště.

¹¹⁶ Ve skupině učitelského studia se jedná o bakalářské obory studijního programu Specializace v pedagogice, navazující magisterský program Učitelství pro základní školy, navazující magisterský program Učitelství pro střední školy (obor Tělesná výchova a psychologie), magisterský program Učitelství pro základní školy (obor Učitelství pro 1. stupeň základní školy). Dále fakulta nabízí 4 doktorské studijní obory: Informační a komunikační technologie ve vzdělávání, Pedagogická psychologie, Vzdělávání v biologii a Teorie vzdělávání v matematice.

studijních programů, zatímco 585 pokračovalo v magisterském studiu a doktorandů bylo 23.¹¹⁷ V roce 2018 pedagogickou, vědeckou, výzkumnou, vývojovou, uměleckou či jinou tvůrčí činnost na fakultě zajišťovalo celkem 158 akademických pracovníků, z nichž bylo 5 profesorů a 1 profesorka, 14 docentů a 9 docentek.¹¹⁸ V současnosti bezpochyby nejvýraznější, mezinárodně respektovanou osobností mezi nimi je emeritní profesor Václav Bok, germanista a odborník na středověkou německou literaturu (a také jeden z členů Přípravného výboru pro založení univerzity).¹¹⁹

Vědecký potenciál fakulty postupně roste, ačkoli její hlavní zaměření směřuje především na didaktické publikace a učebnice, které jsou obtížně přenositelné v mezinárodním měřítku, a zůstávají tak často omezeny jen na domácí prostředí. Zejména v biologických a fyzikálních oborech či v oblasti informatiky je však zřetelný mezinárodní rozměr aktivit, což se odráží také ve stále vzrůstajícím výkonu fakulty z hlediska výsledků evidovaných v celostátním Rejstříku informací o výsledcích (RIV). Nepochybným rodinným stříbrem fakulty jsou nicméně psychologické a pedagogické obory, jež se snaží reagovat na potřeby výchovy budoucích učitelů. Nové vedení fakulty si je dobře vědomo změn, které přináší dnešní doba, i měnících se požadavků na vzdělávání a roli učitele. Proto fakulta promýšlí novou koncepci přípravy učitelů s názvem Učitel Pro Futuro. Jejím cílem je kvalitní příprava učitele pro 21. století, tj. učitele motivovaného, empatického, inspirujícího, učitele, který má vysokou úroveň teoretických znalostí, provázanou s bohatými zkušenostmi z reflektované pedagogické praxe.¹²⁰

¹¹⁷ Mezi studenty jednoznačně dominovaly dívky, jichž se ke studiu zapsalo 1 645, tj. téměř 73 % (1 156 v bakalářských, 477 v magisterských a 12 v doktorských studijních programech), necelé 1 % pak představovali zahraniční studenti, z nichž bylo 15 budoucích bakalářů a 3 byli budoucí magistři.

¹¹⁸ Výraznější zastoupení – kolem 50 % – měly ženy pouze v kategorii odborný asistent, asistent a lektor. Srov. *Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Pedagogická fakulta, výroční zpráva o činnosti za rok 2018*, s. 32, dostupné na https://www.pf.jcu.cz/documents/annual_reports/.

¹¹⁹ U příležitosti jeho osmdesátých narozenin se 5. dubna 2019 na fakultě uskutečnila mezinárodní vědecká konference Germanistika mezi středověkem a současností za účasti významných germanistů z celé Evropy. Srov. Jana KUSOVÁ (Hg.), *Germanistik zwischen Mittelalter und Gegenwart. Festschrift für Václav Bok zum 80. Geburtstag*, Praesens Verlag 2020 [Wien].

¹²⁰ Vzhledem k prioritnímu zaměření pedagogické fakulty na přípravu učitelů různých typů škol v rámci primárního a sekundárního školství i s ohledem na diskutovanou novou koncepci přípravy učitelů má svou nepochybnou váhu ocenění Zlatý Ámos – Fyzikář roku,

Významný publikační prostor (nejen) pracovníkům fakulty poskytují rovněž dvě fakultní periodika. Katedra jazyků vydává od roku 2006 odborný časopis pro teorii a praxi vyučování cizím jazykům a češtině jako cizímu jazyku s názvem *Lingua viva*. Již od roku 1996, resp. 2000 katedra tělesné výchovy a sportu vydává časopis *Studia Kinanthropologica*. Obě periodika vycházejí dvakrát ročně a jsou indexovány v mezinárodní databázi ERIH PLUS (European Reference Index for the Humanities and Social Sciences). Roste i zapojení pracovníků fakulty do různých projektů, domácích i zahraničních,¹²¹ přetrvávající slabinu však stále představuje nízké zapojení studentů i akademických pracovníků do mezinárodní mobility.¹²²

Opominout nelze ani kultivační potenciál fakulty v jihočeském prostředí včetně umělecké činnosti hudebníků a výtvarníků z řad pracovníků fakulty: výsledky jejich práce jsou nejen evidovány v celostátní databázi Registru uměleckých výstupů (RUV), ale svou podstatou vstupují též do veřejného prostoru, zejména v případě různých výstav či veřejných vystoupení uměleckých souborů činných při katedře hudební výchovy. Koncertní život města i regionu obohacuje jak smíšený pěvecký sbor, který se orientuje na období renesance a baroka, tak i ženský Jihočeský vysokoškolský sbor, který se zaměřuje především na skladby 19.–20. století a svými vystoupeními na domácích i zahraničních festivalech a soutěžích dobře reprezentuje nejen fakultu, ale i univerzitu jako celek. V tomto směru nelze nezmínit činnost akademického Vysokoškolského

kteří v roce 2018 získal bývalý absolvent fakulty, donedávna učitel fyziky na Základní škole v Plané nad Lužnicí, současně i odborný asistent na katedře fyziky, Vladimír Vochozka. Viz *Zlatý Ámos: Hodina musí být show*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 28, 2019 (léto), s. 4–7.

¹²¹ V současnosti jsou pracovníci fakulty řešiteli 15 grantových projektů poskytnutých zejména Technologickou agenturou České republiky (TAČR), Grantovou agenturou České republiky (GAČR) či Deutscher Akademischer Austauschdienst (DAAD) aj.; vedle toho je zde též řešeno 8 projektů financovaných Grantovou agenturou Jihočeské univerzity (GAJU) a 8 projektů v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV). Viz https://www.pf.jcu.cz/research/grant_activities/.

¹²² Blíže k tomu např. hodnocení ve výroční zprávě za rok 2018; srov. *Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Pedagogická fakulta, výroční zpráva o činnosti za rok 2018*, s. 36–37.

sportovního klubu Slavia JU České Budějovice, historicky již od roku 1993 úzce spjatého s pedagogickou fakultou.¹²³

Pedagogická fakulta využívá ke své činnosti především zmodernizované budovy v ulicích Jeronýmova, Dukelská a U Tří lvů a také tělovýchovný pavilon a sportoviště poblíž univerzitního kampusu v ulici Na Sádkách.¹²⁴ Umístění poslucháren v širším centru města posluchačům a pracovníkům fakulty na jedné straně nepochybně nabízí řadu výhod z hlediska soužití s každodenním (kulturním) životem krajského města, na druhé straně je prostorově odděluje od zázemí univerzitního kampusu, kde se nacházejí vysokoškolské koleje, knihovny, menza, aula, studentský klub i sportoviště.

¹²³ Univerzitní sportovní klub vznikl v roce 2017 sloučením Vysokoškolského sportovního klubu Slavia PF České Budějovice a Vysokoškolského sportovního klubu ZF České Budějovice.

¹²⁴ Bliže k nim viz IV. kapitolu knihy.



3.

ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Zemědělská fakulta Jihočeské univerzity je historicky druhou nejstarší vysokoškolskou fakultou ve městě – byla založena jako Provozně ekonomická fakulta Vysoké školy zemědělské v Praze roku 1960, posléze v souvislosti s rozšířením nabídky studijních oborů byla v roce 1985 přejmenována na agronomickou fakultu, avšak stále setrvala ve svazku pražské vysoké zemědělské školy.¹²⁵ I její každodenní život a další existenci zásadním způsobem ovlivnil závěr roku 1989 a počátek devadesátých let, a to jak účastí většiny studentů a pedagogů ve stávkovém hnutí a následnými změnami na fakultě, tak i nezastupitelnou rolí fakulty při utváření univerzity a vzniku jejích dalších součástí. Obě „historické“ či „mateřské“ fakulty Jihočeské univerzity byly v té či oné míře nápomocny vzniku ostatních součástí českobudějovického vysokého učení. Zatímco pedagogická fakulta je spjata s počátky fakult zdravotně sociální, teologické a filozofické (a dále i fakulty managementu v Jindřichově Hradci), tak zemědělská fakulta je svázána se zrodem fakult biologické/přírodovědecké, ekonomické a rybářství a ochrany vod.

Vnitřní proměna agronomické fakulty byla zahájena již na samém počátku roku 1990, kdy tehdejšího děkana profesora Vladimíra Krupauera (v čele školy stál od roku 1973) ve funkci vystřídal docent Jaroslav Kursa (úřad zastával pouze do konce ledna roku 1991). Po ukončení stávky byla po 15. lednu 1990 na fakultě obnovena nejen výuka. K významným úkolům tohoto období totiž patřilo jak obnovení chodu školy, tak – stejně jako na pedagogické fakultě – i postupné napravování některých křivd z minulosti v případě pedagogů i někdejších studentů fakulty, kteří byli

¹²⁵ Není-li uvedeno jinak, vychází text této kapitoly z knihy M. NOVOTNÝ a kol., *Dějiny*, s. 199–202, a z výročních zpráv univerzity z let 2007–2019 a zemědělské fakulty z let 2012–2018, dostupné na <http://www.zf.jcu.cz/obecne/verejne-dokumenty>.

postižení zejména v období po roce 1968,¹²⁶ a nezbytné byly taktéž revize vědecko-pedagogických titulů, které byly za předchozího režimu uděleny především (či výhradně) za politickou, nikoli vědecko-pedagogickou, činnost. Nové vedení školy se ve spolupráci s vedením pedagogické fakulty v průběhu roku 1990 rovněž intenzivně zabývalo přípravou více-fakultní vysoké školy v Českých Budějovicích.

Na základě nového vysokoškolského zákona byl v prosinci 1990 zvolen první fakultní senát (resp. nejprve v dubnu fungovala akademická rada fakulty).¹²⁷ Souběžně byla na fakultě zahájena příprava studijních plánů pro obnovení pětiletého studia. Další změny v oblasti výuky se týkaly rozšíření spektra studovaných cizích jazyků a naopak vyřazení výuky marxismu-leninismu ze studijních plánů.¹²⁸ Dne 1. února 1991 se děkanského úřadu pro příští tři roky ujal profesor Josef Zvára. Jemu připadl úkol vyvázat fakultu z dosavadního jedenatřicet let trvajících svazku s Vysokou školou zemědělskou v Praze-Suchdole a začlenit ji do nově vzniklé Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Současně s tím bylo na podzim 1991 rozhodnuto, že bude škola přejmenována na Zemědělskou fakultu Jihočeské univerzity, a to s platností od 1. ledna 1992.¹²⁹

Přejmenování školy souviselo též se změnami, k nimž došlo po roce 1989. Pokles zájmu o tradiční zemědělské studijní obory vedl k rozšíření spektra nabízených studijních možností a na fakultě byly připraveny zcela nové obory: všeobecné zemědělství s možností řady specializací,

¹²⁶ V rámci rehabilitací byly umožněny habilitace a profesorská jmenovací řízení pro vyučující, kterým byl z kádrových (politických) důvodů v sedmdesátých a osmdesátých letech znemožněn profesní růst (úspěšná profesorská řízení se na fakultě mj. týkala i dvou po-revolučních děkanů Josefa Zváry a Jaroslava Kursy – ten byl jako jeden z prvních akademiků na Jihočeské univerzitě 30. září 1991 jmenován profesorem, ovšem jmenovací řízení proběhlo již v květnu).

¹²⁷ Zákon č. 172/1990 Sb., Zákon o vysokých školách, část pátá – Samospráva vysokých škol, § 7–10, viz <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-172>.

¹²⁸ Přirozená změna preferencí světových jazyků vyústila v razantní omezení činnosti oddělení ruského jazyka katedry jazyků a naopak vedla k posílení výuky zejména němčiny a angličtiny i španělštiny a francouzštiny. Na fakultě též přestal pracovat kabinet ústavu marxismu-leninismu (před rokem 1990 součást společného pracoviště obou česko-budějovických fakult), který byl zrušen.

¹²⁹ Rozhodnutí o přejmenování přijal akademický senát fakulty 8. října 1991, 24. října jej schválila vědecká rada fakulty a 3. prosince téhož roku jej potvrdila i vědecká rada univerzity.

resp. inženýrské a také bakalářské obory ekonomického a manažerského zaměření (provozně podnikatelský, obchodně podnikatelský, pozemkové úpravy a převody nemovitostí, účetnictví a finanční řízení podniku), jimiž škola reagovala na rostoucí poptávku po ekonomicky školených odbornících. V souvislosti s tím byla v roce 1994 v Táboře, který podobně jako Jindřichův Hradec usiloval o to stát se hostitelským městem nějaké vysoké školy či její součástí, dislokována Katedra ekonomiky služeb a cestovního ruchu Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity, jež zajišťovala výuku stejnojmenné bakalářské specializace (výuka v Táboře probíhala však již od roku 1992). Důraz na ekonomické obory v letech 2005 a 2006 vyústil v přípravu projektu na vytvoření ekonomické fakulty ve svazku Jihočeské univerzity delimitací některých stávajících pracovišť zemědělské fakulty. Po projednání v příslušných grémiích univerzity i v Akreditační komisi vlády České republiky byla nová, v pořadí sedmá fakulta Jihočeské univerzity zřízena k 1. lednu 2007. O dva roky později byla ze svazku fakulty vyčleněna i katedra rybářství, která se stala součástí nově ustavené Fakulty rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity. Další změna se týkala katedry jazyků, která na fakultě existovala od roku 1962: ta se v letech 1999–2004 postupně transformovala na Jazykové centrum Jihočeské univerzity, tj. celouniverzitní pracoviště zabezpečující jazykovou přípravu pro posluchače a doktorandy zemědělské, zdravotně sociální, teologické a filozofické fakulty a také pro studenty Ústavu fyziologické biologie v Nových Hradech.¹³⁰ V polovině devadesátých let fakulta poskytovala vzdělání ve tříletém bakalářském studiu (Ekologické a alternativní systémy hospodaření, Ekonomika služeb a cestovního ruchu, Kontrola jakosti zemědělské produkce, Účetnictví a finanční řízení podniku, Zemědělská technika – obchod, servis, služby a Zpracování průmyslových a komunálních odpadů), v pětiletém inženýrském studiu (Obor obchodně podnikatelský, Obor provozně podnikatelský a Obor všeobecně

¹³⁰ Výuka jazyků probíhala v budově fakulty v ulici Fráni Šrámka již od roku 1960; katedra sídlila nejprve ve Skuherské ulici a od roku 1967 v budově děkanátu ve Čtyřech Dvorech. V souladu s potřebami výuky jazyků v nefilologických oborech na univerzitě byly nejprve v roce 1999 ustaveny katedry aplikované angličtiny a ruštiny, resp. aplikované němčiny a románských jazyků, které se 1. července 2000 sloučily do společné Katedry jazyků Jihočeské univerzity a od dubna 2004 až do dubna 2013 působily pod hlavičkou Jazykového centra Jihočeské univerzity.



Insignie Zemědělské
fakulty Jihočeské
univerzity



zemědělský) a ve tříletém až pětiletém doktorském studiu (Aplikovaná a krajinná ekologie, Ekonomika řízení podniku, Obecná produkce rostlinná, Obecná zootechnika, Ochrana rostlin, Speciální produkce rostlinná, Speciální zootechnika a Zoohygiena a prevence chorob).¹³¹

Výuka byla v devadesátých letech realizována na celkem čtrnácti katedrách (anatomie a fyziologie hospodářských zvířat, ekologie, ekonomiky služeb a cestovního ruchu, chemie, jazyků, obecné produkce rostlinné, obecné zootechniky, výživy a krmení hospodářských zvířat, picninářství, rostlinné výroby, řízení a humanitních věd, speciální zootechniky, tělesné výchovy, zemědělské ekonomiky a statistiky a zemědělské techniky) a na pozemcích a v zařízeních Školního zemědělského podniku Hluboká nad Vltavou – ty byly využívány rovněž posluchači biologické a pedagogické fakulty a také studenty českobudějovické střední zemědělské školy. Školní podnik, který byl zřízen již 1. ledna 1968 rozhodnutím rektora Vysoké školy zemědělské v Praze, však nebyl organizační složkou českobudějovické fakulty. Na ní přešel až v roce 1990 a o osm let později se stal součástí univerzity; v současnosti slouží jako účelové zařízení zemědělské fakulty pro potřeby výuky a výzkumu především studentů zootechnického oboru a pracovníků katedry zootechnických věd.¹³² Počet kateder i jejich složení se proměňovaly v souladu s potřebami rozvoje fakulty a jednotlivých oborů: v roce 2005 zde tak působilo již dvacet kateder (anatomie a fyziologie hospodářských zvířat, aplikované matematiky

¹³¹ V roce 1991 získala fakulta akreditaci 8 oborů doktorského studia, 9. obor – Zemědělská chemie – byl akreditován v roce 1998.

¹³² Účelové školní podniky slouží vysokým školám pro praktickou přípravu studentů i pro vědecko-výzkumnou činnost pedagogů a vědeckých pracovníků. Jedním z nich byl i Školní zemědělský podnik Hluboká nad Vltavou, který v osmdesátých letech s výměrou zemědělské půdy přes 10 000 ha patřil k největším školním zemědělským podnikům v tehdejší Československu. V devadesátých letech 20. století byla řada jeho provozů i pozemků restituována a privatizována, a podnik se tak zmenšil na zlomek původního rozsahu, ztratil ekonomicky nejefektivnější provozy a jeho hospodaření se stalo ztrátovým. Jednoznačně proto začalo dominovat jeho účelové poslání, tj. využití pro výuku posluchačů (včetně jezdeckého sportu); v rámci exkurzí dětí z českobudějovických i jihočeských mateřských a základních škol však nepřímě plní též společenské poslání. Část areálu zemědělského podniku bezprostředně sousedí s univerzitním kampusem (Na Zlaté stoce); další část se nalézá v Haklových Dvorech, ta však byla v roce 2014 univerzitou pronajata Zemědělskému družstvu Krásná Hora nad Vltavou.

a informatiky, cestovního ruchu, ekonomiky, ekologie, genetiky, šlechtění a výživy zvířat, chemie, obecné produkce rostlinné, obchodu, pícníářství, pozemkových úprav, práva, rostlinné výroby, rybářství, řízení, speciální zootechniky, tělesné výchovy, účetnictví a financí a zemědělské techniky).

Ruku v ruce se změnami ve výuce docházelo i ke změnám personálním. V nových poměrech po roce 1989 potřebovala fakulta především získat nové kvalitní interní pracovníky i externí spolupracovníky. Největší nárůst byl pochopitelně na nově se rozvíjejících ekonomických katedrách a na katedře jazyků. Jednak se na fakultu vraceli pedagogové, kteří ji v sedmdesátých letech 20. století museli opustit z politických důvodů, a jednak přicházeli noví kolegové z řad středoškolských učitelů. Ne všichni, ať již navrátilci, či nově příchozí, se dokázali vědecky a pedagogicky uplatnit, některým zase spíše vyhovovala jen expertní spolupráce. Kvalifikační struktura učitelů fakulty tak představovala dlouhodobý problém zejména po celá devadesátá léta, ale postupně se lepšila. Zatímco v roce 1990 působilo na fakultě celkem 109 pedagogů (9 profesorů, 40 docentů a 60 odborných asistentů), tak v roce 2005 to bylo již 197 pracovníků (17 profesorů, 49 docentů, 127 odborných asistentů, 1 lektor a 3 vědeckí pracovníci). To vše vytvářelo příznivější podmínky z hlediska požadovaných standardů při akreditaci studijních programů. Ovšem v letech 2007 a 2009, tj. po vzniku ekonomické fakulty, na niž přešly všechny ekonomické a manažerské obory,¹³³ a po oddělení katedry rybářství, jež se stala součástí rybářské fakulty, prošla „zeměděлка“ v souladu se svou novou koncepcí nezbytnou restrukturalizací a transformací, a to jak v případě jednotlivých pracovišť, tak i v případě studijních oborů.

V akademickém roce 2013/2014 nabízela zemědělská fakulta v rámci 20 studijních programů bakalářské, magisterské i doktorské studium, a to nejen tradičních zemědělských oborů, ale i agroekologie, kvality potravinových surovin či biologií zájmových organismů. Do roku 2018 se nabídka pro zájemce o studium rozšířila již na celkem 25 studijních

¹³³ Na ekonomickou fakultu přešlo sedm ekonomických kateder: obchodu, cestovního ruchu, řízení, ekonomiky, účetnictví a financí, práva, aplikované matematiky a informatiky.

programů v prezenční i distanční formě:¹³⁴ 6 bakalářských, 7 navazujících magisterských (včetně 1 vyučovaného v angličtině) a 12 doktorských. V akademickém roce 2020/2021 lze na fakultě studovat ve 13 bakalářských studijních programech – v 8 prezenčních (Agroekologie, Agropodnikání, Biologie a ochrana zájmových organismů, Pozemkové úpravy a převody nemovitostí, Zemědělská a dopravní technika, obchod, servis a služby, Zemědělské biotechnologie, Zemědělství a Zootechnika) a 5 distančních (Agroekologie, Agropodnikání, Biologie a ochrana zájmových organismů, Zemědělství a Zootechnika). Nově byly též akreditovány 4 navazující magisterské programy, všechny v prezenční formě (Kvalita a zpracování zemědělských produktů, Pozemkové úpravy a převody nemovitostí, Zemědělská technika a technologie a Zemědělské biotechnologie). A konečně současná studijní nabídka zahrnuje též celkem 9 doktorských studijních oborů (Agroekologie, Aplikovaná a krajinná ekologie, Obecná produkce rostlinná, Obecná zootechnika, Speciální produkce rostlinná, Speciální zootechnika, Zemědělská biotechnologie, Zemědělská chemie a Zoohygiena a prevence chorob hospodářských zvířat). Zároveň lze na fakultě realizovat habilitační a profesorská řízení v oborech Aplikovaná a krajinná ekologie, Obecná produkce rostlinná, Speciální produkce rostlinná, Speciální zootechnika, Zemědělská chemie a Zoohygiena a prevence chorob hospodářských zvířat.

Integrace kateder zemědělské fakulty po secesi ekonomického a rybářského studia na konci prvního decennia 21. století zahrnovala v první fázi celkem čtrnáct pracovišť,¹³⁵ jejichž počet se do současnosti ustálil na deseti katedrách: agroekosystémů, aplikované ekologie, aplikované chemie, biologických disciplín, genetiky a zemědělských biotechnologií,¹³⁶

¹³⁴ Včetně nově akreditovaných studijních programů. V roce 2018 však zemědělská fakulta uspěla v případě vzdělávací oblasti Zemědělské, lesnické a veterinární vědy a nauky s institucionální akreditací pouze pro bakalářské studium.

¹³⁵ Tj. katedry agroekologie, anatomie a fyziologie hospodářských zvířat, aplikované chemie a učitelství chemie, biologických disciplín, genetiky, fyziologie a biotechnologie, genetiky, šlechtění a výživy, chovu a výživy hospodářských zvířat, kvality produktů, rostlinné výroby, rybářství a myslivosti, speciální zootechniky, tělesné výchovy, travních ekosystémů a horského zemědělství a zemědělské techniky a služeb.

¹³⁶ Součástí katedry je též Biotechnologické centrum. Jeho počátky sahají do roku 1991, kdy byla na fakultě založena Laboratoř aplikované molekulární biologie rostlin jako společné pracoviště několika kateder; následně se laboratoř stala nejprve samostatným výzkumným

krajinného managementu, potravinářských biotechnologií a kvality zemědělských produktů, rostlinné výroby, zemědělské, dopravní a manipulační techniky a zootechnických věd. Odborným praxím studentů slouží též zemědělský podnik umístěný ve Čtyřech Dvorech v těsném sousedství kampusu.

Pedagogický sbor fakulty po odchodu části studentů a pracovníků na nově vzniklé součásti univerzity pochopitelně doznal výrazných změn a po počátečním poklesu se postupně stabilizoval. Zatímco v roce 2011 se na výuce podílelo 83 akademických pracovníků, z nichž bylo 14 profesorů, 20 docentů a 49 odborných asistentů, tak v roce 2018 studium na fakultě zajišťovalo již 92 pracovníků, tj. 14 profesorů, 28 docentů, 48 odborných asistentů a 2 vědečtí pracovníci.¹³⁷ Do výuky (včetně vedení kvalifikačních prací a zejména praxí) bylo dále zapojeno několik desítek odborníků z aplikační sféry.

Podobná situace nastala i v případě posluchačů: jejich počty se nejprve kontinuálně zvyšovaly a v roce 2006 dosáhly svého maxima (2 786). Pak následoval pokles a následný postupný růst: zatímco v roce 2007 se zde ke studiu zapsalo pouze 1 525 studentů, v roce 2013 to bylo 1 765 posluchačů. Nepříznivý demografický vývoj se však v závěru druhého decennia 21. století opět projevil výrazným poklesem: v roce 2018 na fakultě studovalo pouze 1 124 studentů (648 v bakalářských, 353 v navazujících magisterských a 123 v doktorských studijních programech) a o dva roky později univerzitní matrika vykazala již jen 1 045 posluchačů zemědělské fakulty.¹³⁸

Ve výzkumné činnosti učitelé a vědečtí pracovníci fakulty již před rokem 1989 intenzivně spolupracovali s řadou tuzemských vědeckých pracovišť a ústavů, stejně jako s mnoha odborníky ze zemědělské praxe.

centrem na fakultě (2003), o šest let později bylo centrum přičleněno ke katedře rostlinné výroby a agroekologie a po další transformaci pracovišť na fakultě bylo Biotechnologické centrum začleněno do struktury katedry genetiky a zemědělských biotechnologií. Blíže viz <http://biocentrum.zf.jcu.cz/>.

¹³⁷ Mezi nimi bylo celkem 25 žen: 1 profesorka, 5 docentek, 18 odborných asistentek a 1 vědecká pracovnice.

¹³⁸ Mezi nimi bylo 597 budoucích bakalářů, 331 inženýrů a 117 doktorandů, z nichž bylo 552 žen (316 v bakalářských, 179 v navazujících magisterských a 57 v doktorských studijních programech) a 48 cizinců (18 budoucích bakalářů, 19 inženýrů a 11 doktorandů). Údaje viz dosud nepublikovaná výroční zpráva univerzity za rok 2020.

V nových podmínkách se výrazně rozšířily především možnosti zahraniční spolupráce. Fakulta se zapojovala v menší míře i do mezinárodních projektů,¹³⁹ relativně lépe si vedla v případech tuzemských výzkumných záměrů podporujících dlouhodobý výzkum po roce 1999.¹⁴⁰ Dařilo se získávat prostředky též od Grantové agentury České republiky a zejména od Národní agentury zemědělského výzkumu a z dalších rezortních výzkumných programů, postupně se zvyšoval i podíl úspěšnosti v grantové soutěži univerzitní grantové agentury. Např. v roce 2021 byli pracovníci fakulty mj. zapojeni do řešení 16 rezortních projektů ministerstev zemědělství, školství, vnitra a průmyslu a obchodu, 5 projektů financovaných Technologickou agenturou České republiky a 10 grantů poskytnutých Grantovou agenturou Jihočeské univerzity.¹⁴¹

Jedním ze základních kritérií hodnocení rozsahu a úrovně výzkumné činnosti vysoké školy i jejích pracovníků je publikační aktivita, která má na fakultě stoupající tendenci, ovšem zejména v devadesátých letech relativně velký problém představovala skutečnost, že řada akademiků fakulty využívala k publikování výsledků své práce především či jen výhradně neimpaktované vědecké sborníky fakulty. Např. v letech 1991–1999 pracovníci fakulty publikovali v „domácích“ sbornících 407 článků oproti dalším 433 českým a 38 zahraničním vědeckým studiím.¹⁴² Situace se

¹³⁹ Např. v současnosti je zemědělská fakulta společně s fakultou rybářství a ochrany vod spoluřešitelem mezinárodního projektu AI-powered Forecast for Harmful Algal Blooms, který je řešen v rámci programu ERA-NET Cofund AquaticPollutants. V rámci mezinárodního konsorcia je hlavním řešitelem Irsko, dále se účastní Německo, Norsko, Portugalsko, Španělsko a Česko, zastupované Jihočeskou univerzitou. Více k projektu viz <https://www.zf.jcu.cz/news/novy-mezinarodni-projekt-na-zemedelske-fakulte>.

¹⁴⁰ Např. v letech 2005–2010 pracovníci fakulty řešili Výzkumný záměr MSM 6007665806 Trvale udržitelné způsoby zemědělského hospodaření v podhorských a horských oblastech zaměřené na vytváření souladu mezi jejich produkčním a mimoprodukčním uplatněním. Viz <http://www.zf.jcu.cz/obecne/veda-a-vyzkum/vyzkumny-zamer-msm/Vyzkumny%20zamer%20MSM.doc/view>.

¹⁴¹ Srov. <http://www.zf.jcu.cz/veda-a-vyzkum/granty/bezici-granty-na-zf/prehled-grantu-r-2021/view>.

¹⁴² Srov. bibliografie pracovníků agronomické, resp. zemědělské fakulty vydávané každoročně fakultou: *Bibliografie agronomické fakulty v Českých Budějovicích za rok ...*, České Budějovice 1986–1991; a *Bibliografie zemědělské fakulty v Českých Budějovicích za rok ...*, České Budějovice 1992–2006.

však postupně mění a od počátku nového století je zvýšený důraz kladen na publikace v impaktovaných časopisech¹⁴³ a na aplikované výstupy formou patentů a dalších právně chráněných výsledků. Zemědělská fakulta vydávala,¹⁴⁴ resp. vydává několik periodik: od roku 1999 vydávala sborník *Collection of Scientific Papers, Faculty of Agriculture in České Budějovice*,¹⁴⁵ na nějž v letech 2008–2013 navázal recenzovaný časopis *The Journal of Agrobiology*; dále se podílí na publikování mezinárodního elektronického čtvrtletníku (indexovaného v databázi Web of Science) *Journal of Central European Agriculture*.¹⁴⁶

Fakulta, resp. jednotlivé její katedry pořádaly po roce 1989 každoročně několik vědeckých a odborných konferencí, seminářů a workshopů, jako např. Agroregion, Ekotrend, Aktuální problémy šlechtění, chovu, zdraví a produkce hospodářských zvířat, Genetické dny, Otazníky kolem CITES, Sociální podnikání s přesahem, Social farming in European countries – Current situation, communication and connection on rural development planes nebo Zootechnika.

Rovněž v oblasti kontaktů se zahraničními školami a institucemi se po roce 1989 otevřely široké možnosti, kterých českobudějovická „zeměděлка“ stále více využívá jak v případě pedagogů a vědeckých pracovníků, tak i v případě studentů. Zpočátku se jednalo spíše o *ad hoc* aktivity, díky nimž se poměrně rychle podařilo realizovat zahraniční praxe studentů zejména na farmách v Německu, Británii či Norsku. Následně se

¹⁴³ Např. *Journal of Dairy Science*, *Meat Science*, *Food Chemistry*, *Plant Cell Reports*, *Reproduction in Domestic Animals* či *Archiv für Tierzucht*.

¹⁴⁴ Od roku 1998 vydávala vědecký časopis *Acta Universitatis Bohemiae Meridionalis / The Scientific Journal for Economics, Management and Trade*, jehož editorství pod pozměněným názvem se po roce 2007 ujala ekonomická fakulta (původně v letech 1971–1992 časopis vycházel jako *Acta Scientifica. Řada obhájených vědeckých úkolů*).

¹⁴⁵ Navazuje na předchozí polytematický *Sborník Provozně ekonomické fakulty VŠZ v Českých Budějovicích* (publikován v letech 1963–1970), který v letech 1971–1983 vycházel v tematických řadách biologické, ekonomické, fytotechnické a zootechnické. Od roku 1984 se změnil na *Sborník Agronomické fakulty VŠZ v Českých Budějovicích*, resp. od roku 1993 na *Sborník Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích* a konečně od roku 1999 vycházel pod názvem *Collection of Scientific Papers, Faculty of Agriculture in České Budějovice*.

¹⁴⁶ Časopis je společným projektem devíti zemí: Bulharska, Chorvatska, Česka, Maďarska, Polska, Rumunska, Slovenska, Slovinska a Srbska.

již fakulta programově zapojovala do různých mezinárodních projektů a uzavírala dohody o spolupráci se školami obdobného zaměření: v prvé řadě se jednalo o školy či výzkumná pracoviště na Slovensku, v Polsku a Maďarsku, dále též i v Rakousku, Německu, Nizozemí, ve Švédsku či v USA.¹⁴⁷ Významnou součástí této spolupráce představují každoroční reciproční výměny a pobyty učitelů i studentů. Např. v roce 2018 vycestovalo z Českých Budějovic 12 posluchačů a 19 pracovníků fakulty a naopak do jižních Čech přicestovalo 6 studentů a 5 akademických či vědeckých pracovníků z partnerských institucí z Brazílie, Jižní Koreje, Turecka, Vietnamu, Itálie, Polska a ze Španělska.¹⁴⁸

I vzhledem k odbornému zaměření a důrazu na aplikovaný výzkum, díky němuž pracovníci zemědělské fakulty přispívají k nalezení řešení řady praktických otázek ve svých oborech,¹⁴⁹ pochopitelně nechybí ve fakultní nabídce nejrůznější kurzy, vzdělávací či popularizační přednášky, ať již v rámci celoživotního vzdělávání a Univerzity třetího věku, či ve formě jednorázových akcí.¹⁵⁰ Důležitá je rovněž spolupráce s různými podniky a institucemi, zejména v jihočeském regionu, jako jsou Regionální rozvojová agentura Šumava, Regionální agrární komora Jihočeského kraje, Jihočeský potravinářský klastr či Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský aj. V krajském městě fakulta také navázala spolupráci se Střední odbornou školou veterinární, mechanizační a zahradnickou v Českých Budějovicích. V ulici Na Zlaté stoce, nedaleko

¹⁴⁷ V roce 2021 měla škola uzavřeny partnerské smlouvy se 17 institucemi ve 14 zemích (v Ázerbájdžánu, Číně, Etiopii, Jižní Koreji, Rusku, Kazachstánu, Mongolsku, Nepálu, Tádžikistánu, Zambii, Polsku, Rumunsku, na Slovensku a ve Vietnamu). Srov. <http://www.zf.jcu.cz/obecne/zahranicni-vztahy/Partnerske%20smlouvy>.

¹⁴⁸ Celkem v tomto roce vzájemná výměna studentů i akademiků zahrnula 19 států, přičemž českobudějovičtí zemědělci vycestovali do 13 zemí (Estonska, Francie, Itálie, Japonska, Kuvajtu, Maďarska, Mongolska, Německa, Rakouska, Senegal, Slovinska, Thajska a Velké Británie). K mobilitám, zejména posluchačů doktorského studia, fakulta využívá především programy Erasmus a Ceepus a také institucionální rozvojové programy Jihočeské univerzity.

¹⁴⁹ Z poslední doby je možno uvést např. technické řešení nahrazení chemicky vyráběných sladidel přírodní cestou využitím sladidla z rostliny *Stevia rebaudiana* Bertoni (majitelem užitného vzoru je univerzita), srov. např. *Džem se sníženou energetickou hodnotou*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 8, 2016 (únor), s. 21.

¹⁵⁰ Např. v roce 2018 fakulta realizovala více než tři desítky kurzů celoživotního vzdělávání, jichž se účastnilo kolem 600 zájemců.

od areálu kampusu, otevřela pro veřejnost Muzeum pivovarnictví Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity a v jeho sousedství provozuje od roku 2016 též univerzitní minipivovar. A v neposlední řadě patří fakultě v rámci univerzity primát v případě spolupráce s absolventy – klub absolventů zde začal pracovat již v roce 1998.

V uplynulých třiceti letech se ve funkci děkana školy vystřídal 6 mužů a 1 žena. Prvním dvěma porevolučním děkanům, jimiž byli profesor Jaroslav Kursá (od 1. ledna 1990 do 31. ledna 1991) a profesor Josef Zvára (od 1. února 1991 do 31. ledna 1994), připadlo náročné, ale v celkovém kontextu spíše nezbytné poslání, a to transformovat fakultu do podmínek nové svobodné demokratické společnosti v rámci čerstvě ustavené Jihočeské univerzity. Důraz na rozvoj ekonomických oborů na fakultě je spojen především s dalšími dvěma děkany – s profesorem Františkem Střelečkem (v úřadu v letech 1994–1998¹⁵¹) a profesorem Janem Frellichem, který setrval v čele školy po dvě celá tříletá funkční období v letech 1998–2004. Zatím jedinou ženou ve funkci děkana zemědělské fakulty se stala profesorka Magdalena Hrabánková (v letech 2004–2006), již připadl obtížný úkol rozdělit zemědělskou fakultu a položit základy nové součásti univerzity, tj. ekonomické fakulty. Od začátku roku 2007 do začátku roku 2008 (tedy po zbytek funkčního období profesorky Hrabánkové, jež se od 1. ledna 2007 stala děkankou ekonomické fakulty) vedl školu profesor Martin Křížek. V roce 2008 stanul v čele fakulty jako řádně zvolený děkan profesor Miloslav Šoch, který ji řídil celkem po tři čtyřletá funkční období (s tříměsíčním přerušením mezi druhým a třetím mandátem, kdy byl dočasným vedením školy pověřen inženýr Karel Suchý). Během této doby fakulta prošla jak nezbytnou vnitřní restrukturalizací a přestavbou studijních oborů (po odchodu ekonomů a rybářů na jiné součásti univerzity), tak i výrazným zlepšením a modernizací celkového zázemí a technického vybavení pracoviště.¹⁵² Zatím posledním

¹⁵¹ Druhé tříleté funkční období nedokončil, neboť se 1. března 1998 ujal funkce rektora Jihočeské univerzity.

¹⁵² V letech 2011–2017 bylo realizováno několik významných investičních akcí, novostaveb i celkových rekonstrukcí budov zemědělské fakulty v univerzitním kampusu, zejména pak výstavba nové společné budovy zemědělské fakulty a fakulty rybářství a ochrany vod (v letech 2011–2014). K budovám více ve IV. kapitole.

děkanem se od 1. dubna 2020 stal docent Petr Bartoš, jenž si vytkl za úkol postupnou transformaci fakulty tak, aby profil absolventa odpovídal rychle se měnícím požadavkům pracovního trhu, a aby tedy absolventi zemědělské fakulty byli dobře připraveni pro potřeby nastupující etapy zemědělské výroby označované jako Zemědělství 4.0.¹⁵³

¹⁵³ K tomu srov. *Umělá inteligence proniká i do zemědělství*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 32, 2020 (květen), s. 14–18; a *Nová laboratoř pro umělou inteligenci*, Tamtéž č. 33, 2020 (říjen), s. 14–16.



4.

PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA

Přírodovědecká fakulta, která byla založena v listopadu 1991 společně s fakultami teologickou a zdravotně sociální, prošla od vzniku univerzity do dnešních dnů podstatným vývojem, který se projevil také ve změně jejího pojmenování. V letech 1991–2007 existovala pod názvem Biologická fakulta Jihočeské univerzity a teprve v roce 2007 přijala označení Přírodovědecká fakulta Jihočeské univerzity, což mělo vyjádřit jednak rozšíření portfolia jejích oborů, jednak přiblížení se přírodovědeckým fakultám tradičních vysokých učení.

Biologická fakulta vznikla na základě úvah o založení přírodovědecky orientované fakulty na jihu Čech, které se objevily již na sklonku listopadu 1989 v reakci na dobové společenské změny, v souvislosti s rodící se svobodou a občanskou společností jako takovou. Už na počátku roku 1990 se tak ustavila neformální pracovní skupina, která připravovala koncepci budoucí fakulty, u níž se předpokládala blízká spolupráce obou tehdejších českobudějovických fakult a ústavů akademie věd. Základ této pracovní skupiny tvořili především pracovníci Jihočeského biologického centra Československé akademie věd, tj. Pavel Blažka, Zdeněk Brandl (1939–2013), Milan Straškraba, Věra Straškrabová a Šárka Klementová z hydrobiologického ústavu, s nimiž úzce spolupracoval Libor Grubhoffer z parazitologického ústavu a František Sehnal z entomologického ústavu. Zejména zásluhou Milana Straškraby se tato „biologická“ skupina propojila s Přípravným výborem pro založení univerzity, jehož aktivity koordinoval Jiří Divíšek.¹⁵⁴

¹⁵⁴ Text této kapitoly vychází především z knihy M. NOVOTNÝ a kol., *Dějiny*, zvl. s. 203–207, a z výročních zpráv fakulty z let 2012, 2016, 2017 a 2018, dostupné na webových stránkách fakulty – viz <https://www.prf.jcu.cz/dokumenty/vyrocnizpravy.html>; k počátkům fakulty srov. též *Slovo mají Pavel Blažka, Zdeněk Brandl a Jan Zrzavý*, Vesmír 77, 1998 (červen), s. 305–306; a přepis rozhovoru Miroslava Novotného a Bohumila Jirouška s Pavlem Blažkou z dubna 2006.



Insignie Přírodovědecké
fakulty Jihočeské
univerzity



Již v počátcích se uvažovalo o zřízení přírodovědecké fakulty, ovšem s vědomím, že celé portfolio přírodovědných oborů českobudějovičtí vědci aktuálně nejsou schopni pokrýt, a fakulta tak měla prozatím vyučovat pouze biologické obory. Po jednáních s Akreditační komisí vlády České republiky však bylo rozhodnuto, že zamýšlená součást univerzity by měla být zcela čitelná, a úvahy o jejím vzniku tedy logicky vyústily v předložení návrhu na akreditaci biologické fakulty.

Akreditační komise na svém zasedání ve Lnářích v dubnu 1991 schválila první bakalářské studijní programy připravované součástí univerzity, a tak se již v září 1991 mohly konat první přijímací zkoušky na této fakultě, která však zatím *de iure* neexistovala. Zájem o studium výrazně převyšoval možnosti nově zakládané školy – z více než 350 uchazečů jich mohlo být do 1. ročníku přijato jen asi 40. Hektičnost porevolučních časů dobře ilustruje skutečnost, že první přijatí studenti nově akreditovaných bakalářských oborů na Jihočeské univerzitě zde začali fakticky studovat ještě před oficiálním vznikem biologické fakulty. Ta byla formálně ustavena až po zasedání Akademického senátu Jihočeské univerzity 8. listopadu 1991, který vznik nové fakulty schválil. Administrativu jejích studentů proto zpočátku zajišťovala Zemědělská fakulta Jihočeské univerzity, která se správou agend nově vzniklé fakultě pomáhala i v následujících měsících, než se podařilo vytvořit všechny fakultní orgány a grémia a zajistit dostatečné počty administrativních pracovníků tak, aby se biologická fakulta při správě všech svých agend obešla bez pomoci některé ze starších fakult ve svazku univerzity.¹⁵⁵ V prvních měsících existence fakulty bylo patrné, že řada pracovníků českobudějovických akademických ústavů nemá úplně jasnou představu o tom, jak bude škola fungovat a zda s ní chtějí dlouhodobě spojovat svou vědeckou budoucnost a také svou osobní prestiž. Tehdejší zasedání Akreditační komise vlády České republiky totiž rozhodlo pouze o přiznání bakalářských studijních programů nově zakládaným fakultám s tím, že schválení

¹⁵⁵ Zdeněk Brandl pro časopis *Vesmír* (77, 1998 [červen], s. 305) trefně vystihl počátky fakulty: „Když začínala, nosil celou administrativu P. Blažka, pověřený vedením, tedy ještě ani ne děkan, v aktovce, bydlel v pronajaté místnosti na Parazitologickém ústavu AV ČR a různě po zasedacích místnostech akademických ústavů a v propůjčených laboratořích kdesi po městě se potloukalo 42 studentů prvního ročníku.“

magisterských studijních programů bude na pořadu dne zhruba za rok, až podle toho, jak se podaří nové fakulty konstituovat, jak výrazné vědecké osobnosti s nimi budou spojeny a nakolik se podaří naplnit jejich katedry či ústavy kvalitními pedagogy i vědci a rozběhnout studium.

Z tohoto důvodu Pavel Blažka, v říjnu 1991 oficiálně pověřený rektorem Jiřím Divíškem vedením fakulty, resp. jejím vybudováním, věnoval od samého počátku mnoho energie a času tomu, aby přesvědčil skeptiky o správnosti nastoupené cesty. Prvořadý důraz byl položen především na kvalitní přípravu jak navazujících magisterských programů a oborů, tak i doktorských studií, jejichž akreditaci fakulta chtěla získat. Úsilí se brzy vyplatilo, když v červnu 1992 akreditační komise vyhověla žádostem předloženým biologickou fakultou a schválila její první magisterské a doktorské studijní obory. Zejména v případě doktorských studií šlo mezi nově vzniklými fakultami o výraznou výjimku, jež svědčila o tom, že sepětí fakulty s českobudějovickými pracovišti akademie věd bylo pro fakultu komparativní výhodou – a je jí samozřejmě v mnoha ohledech dosud. Od studijního roku 1992/1993 tak mohlo být na fakultě zahájeno doktorské studium, třebaže fakulta ještě neměla vlastní absolventy magisterského studia. A nejen to – již v roce 1993 došlo na fakultě k první obhajobě doktorské práce, byť v tomto případě šlo o opravdovou výjimku, neboť další obhajoby proběhly až v roce 1995. Magisterské studium bylo na fakultě zahájeno ve školním roce 1994/1995, kdy zde dokončili studium první bakaláři – do té doby se fakultě magisterské programy z hlediska počtu možných uchazečů nevyplatilo otevírat.

Ve stejné době – v lednu 1995 – získala škola také oprávnění k habilitačním a jmenovacím profesorským řízením, a stala se tak fakultou plně akreditovanou. Na druhé straně je třeba říci, že fakulta kladla od samého počátku opravdu vysoké požadavky na kvalitu budoucích docentů a profesorů, což se mj. projevilo v tom, že první čtyři habilitační řízení a dvě řízení profesorská proběhla až v roce 1997.

Prvním děkanem biologické fakulty se – po zvolení akademickým senátem fakulty – stal na jaře 1992 Pavel Blažka, který se krátce předtím habilitoval na pražské přírodovědecké fakultě.¹⁵⁶ Fakultu řídil po dvě

¹⁵⁶ V říjnu 2003 se stal spolu se Zdeňkem Veselovským (1928–2006) a Jiřím Komárkem prvním členem akademické obce Jihočeské univerzity, jemuž jeho *alma mater* udělila titul *professor emeritus*.

tříletá funkční období – v jejím čele stál do roku 1998 –, a fakticky je tedy spjat s celou první výraznou etapou fakulty, již lze nazvat po personální i materiální stránce „dobou zakladatelskou a budovatelskou“. Díky němu se pedagogové i studenti začali výrazně identifikovat s fakultou, která časem nabízela také zajímavé zaměstnání: v prvním roce existence fakulty zde bylo jen několik pedagogických pracovníků, většinou ještě jen na částečné úvazky, neboť byli často stále zaměstnáni v českobudějovických ústavech Akademie věd České republiky. Od poloviny devadesátých let ovšem došlo k řadě změn: fakulta jako první na univerzitě zavedla kreditní systém studia, kladla důraz na studentské hodnocení výuky (od roku 2013 se na fakultě stalo povinným) a především řada vyučujících postupně kmenově přešla z akademických ústavů na fakultu, kde také začala provádět své výzkumy. Postupně tak začal narůstat vědecký výkon fakulty a rostla i její publikační činnost, díky čemuž se postupně stala špičkovým vědeckým pracovištěm univerzity.

V roce 1998 se novým děkanem fakulty stal docent Zdeněk Brandl (v roce 2003 byl jmenován profesorem), který stál v jejím čele další dvě funkční období, tj. do začátku roku 2004. Za jeho děkanování se podoba fakulty již víceméně ustálila, třebaže vzniklo ještě několik nových kateder a na fakultě zahájila činnost fakultní grantová agentura, která měla usnadnit studentům jejich perspektivní výzkumy a při veřejných obhajobách výsledků také motivovat ostatní posluchače fakulty. V době svého vzniku představovala fakultní grantová agentura v rámci univerzity ojedinělý počín, teprve později začaly i další součásti univerzity uvažovat o podobné motivační platformě, ať pro studenty, či pro pedagogy. Významně se v souvislosti s výstavbou nového pavilonu fakulty v areálu akademických ústavů (později pojmenovaného podle prvního děkana Blažkův pavilon¹⁵⁷) zlepšily výukové i pracovní prostory pracovníků fakulty.

Za děkanátu profesora Libora Grubhoffera, který stál v čele fakulty v letech 2004–2012, se fakulta opět proměnila, zejména v souvislosti

¹⁵⁷ Vedle vědeckého renomé a nepochybných zásluh profesora Pavla Blažky o vznik a rozvoj fakulty, včetně výstavby zmíněného pavilonu, k tomu jistě přispěly i jeho občanské postoje před rokem 1989. Srov. např. *Můj život v totalitě*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 6, 2014 (říjen), s. 9.

s úvahami o rozvoji dalších přírodovědných (zvláště chemických a fyzikálních) oborů. Vedení fakulty tehdy zahájilo široké diskuse o přejmenování fakulty, které nakonec vedly k rozhodnutí, aby se dosavadní Biologická fakulta Jihočeské univerzity přejmenovala na Přírodovědeckou fakultu Jihočeské univerzity, což bylo realizováno k 1. srpnu 2007. Stala se tak plnohodnotnou přírodovědně orientovanou fakultou, srovnatelnou s ostatními fakultami tohoto typu v České republice, snažící se ovšem také o mezinárodní rozměr nejen vědy, ale i výuky.

Prvním výrazným výsledkem těchto snah bylo založení nového (bakalářského a posléze i navazujícího magisterského) oboru Biologická chemie (Biological Chemistry), jehož výuka probíhá v angličtině ve spolupráci s Univerzitou Johanna Keplera v Linci (včetně realizace části studia v nedalekém rakouském Linci). Tento obor umožňuje výrazné zapojení zahraničních studentů do výuky na fakultě a také značně rozvíjí zahraniční zkušenosti studentů. V angličtině byly – paralelně s češtinou – postupně akreditovány víceméně všechny studijní obory fakulty, zejména navazující magisterské a doktorské (lze říci, že v roce 2010 byla dokončena plná akreditovanost fakultních oborů v angličtině). Nicméně většina zahraničních studentů, převážně doktorandů, z nejrůznějších důvodů i nadále vstupuje raději do českých studijních programů a zájem o oficiální studium v cizích jazycích je stále nepříliš výrazný, jakkoli i čeští studenti musí řadu svých aktivit, zejména publikačních, vykazovat v angličtině a ačkoli je angličtina jedním ze stěžejních jazyků na fakultě.

Od roku 2008 fakulta začala zdůrazňovat nutnost budovat výrazné doktorské školy (Graduate School of Biological Sciences) jako nástroj ke zkvalitnění výuky pokročilých studentů, kteří potřebují zcela jiný typ vzdělávání než studenti pregraduálního studia, především ve vazbě na nejnovější vědecké poznatky a výrazně interaktivní a diskusně pojatou výuku, včetně kontaktů s dalšími domácími a zahraničními pracovišti.

Přírodovědecká fakulta v této době začala aktivně spolupracovat i s vedením Jihočeského kraje a statutárního města České Budějovice či s organizacemi v jejich přímé působnosti (zvláště s Nemocnicí České Budějovice) s cílem „posunout těžiště vlastního výzkumu a vývoje do oblasti praktických realizací, přenosů a inovací v technologických programech

a vytvořit nové pracovní příležitosti pro absolventy Přírodovědecké fakulty JU v moderních technologiích/biotechnologiích na jihu Čech¹⁵⁸. Proto fakulta vstupovala do diskusí a příprav plánů rozvoje kraje v oblasti výzkumu a vývoje či do řešení problematiky přenosu a inovací technologií a spolupráce s Jihočeskou agenturou inovačního podnikání. Významný byl v této fázi podíl přírodovědecké fakulty na přípravě vědeckotechnického parku, první etapě jeho výstavby a přípravě druhé a třetí etapy, tj. dovedení Jihočeského vědeckotechnického parku do jeho dnešní podoby v kampusu Jihočeské univerzity, včetně spolupráce s tuzemskými i se zahraničními firmami v něm se rozvíjejícími (podniky typu start-up).¹⁵⁹

Fakulta vstoupila také do projektu Revitalizace přehradní nádrže Orlík a přilehlého území, v rámci něhož převzala dohled nad jeho vědeckou částí, a připravila spolu s Bezpečnostní radou Jihočeského kraje projekt Mapování klíšťat a klíšťaty přenášených nákaz v regionu Jihočeského kraje. V neposlední řadě lze zmínit spolupráci s Národním parkem Šumava, včetně členství pedagogů fakulty ve vědecké radě tohoto národního parku.

V této době se přírodovědecká fakulta svými výzkumy a odbornými aktivitami již plně etablovala nejen v evropském, ale i v mimoevropském měřítku. Dlouhodobé výzkumné mise a expedice českobudějovických studentů a pedagogů směřují na Papuu-Novou Guineu,¹⁶⁰ do Arktidy i Antarktidy, Kamerunu či Tanzanie. Tyto aktivity – výzkumy společenství rostlin a hmyzu na Papui-Nové Guineji, polárních oblastí na Špicberkách (norsky Svalbard), sinic a řas v tropech, zvláště v Latinské Americe, afrických rýpošů, kamerunských opeřenců apod. – se postupně staly trvalou součástí činností přírodovědecké fakulty, respektovanou

¹⁵⁸ *Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Výroční zpráva o činnosti za rok 2007*, s. 30, dostupné na https://www.jcu.cz/o-univerzite/dokumenty/annual_report/folder.2004-07-15.1863871332/vyrocní_zpráva_o_činnosti_2007.pdf/view.

¹⁵⁹ Např. lze zmínit zájem o biopreparáty a vývoj přípravků na hubení hmyzu a jiných škůdců.

¹⁶⁰ Klíčovou osobností výzkumů v Tichomoří je profesor Vojtěch Novotný, který se od roku 1995 věnuje výzkumu na Papui-Nové Guineji, kde založil výzkumnou stanici New Guinea Binatang Research Center; mj. činnost stanice po roce 2015 podpořila European Research Council grantem ve výši 3,3 milionu eur.

i zahraničními odborníky. Z pozic výjimečné zkušenosti se staly součástí trvalých vědeckých map a sítí pracovníků a studentů fakulty, resp. daných oborů.¹⁶¹

K dobovému rozvoji vědy patřilo také – vedle projektů Grantové agentury České republiky, Grantové agentury Akademie věd České republiky a dalších institucí podporujících vědu – řešení výzkumných záměrů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, které byly v prvním desetiletí 21. století chápány jako projev vědeckých úspěchů pracoviště. Od roku 2005 byl jeden takový projekt (celkem z 6 projektů na celé univerzitě) řešen právě českobudějovickými přírodovědci.¹⁶²

V letech 2012–2018 vedl fakultu profesor František Vácha, který úspěšně navázal na práci svých předchůdců. Vedle dalšího rozvoje vědy, výzkumu a učitelství pro střední školy věnoval velkou pozornost též četným popularizačním aktivitám, např. pořádání různých letních škol, workshopů či kurzů EMBO,¹⁶³ ve snaze více přiblížit fakultu veřejnosti, zejména středoškolákům coby potenciálním studentům fakulty. Samozřejmě podporoval rovněž četné zahraniční kontakty, které fakulta dále rozšiřovala jak na úrovni pedagogů, tak i studentů.

Aktivity fakulty se v této době stále více snažily vyplnit mezeru v portfoliu oborů nabízených univerzitou směrem k technickým oborům, a vy-

¹⁶¹ Např. polární expedice Svalbard 2012 se postupně zúčastnilo 25 vědců a 26 studentů z Botanického ústavu Akademie věd České republiky v Třeboni a z Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity. Studenti nejprve absolvovali teoretickou přípravu kurzu polární ekologie v Českých Budějovicích, po níž následovala praktická část přímo na výzkumné stanici, kdy se posluchači účastnili terénních výzkumných prací ve spolupráci s vědeckými pracovníky a zároveň realizovali i své vlastní výzkumné miniprojekty.

¹⁶² Např. k roku 2008 bylo na fakultě řešeno 8 velkých projektů: Centrum molekulární ekologie vektorů a patogenů, Centrum pro výzkum biodiverzity, Centrum funkční genetiky, Vliv prostředí a dědičnosti na fyziologii a růst kypřeje vrbice (*Lythrum salicaria* L.), Propojení procesů a struktury společenstva ekosystémů tropických mokřadů: role makrofytů a mikrobiálních společenstev, Insect neuropeptides – can they be used as biorationale insecticides?, Ekologie hlodavců rodu *Apodemus* a *Microtus* a genetika jejich parazitů ve vybraných oblastech Slovenska a České republiky a Biologická a klimatická diverzita centrální části arktického souostroví Svalbard.

¹⁶³ European Molecular Biology Organization (Evropská organizace pro molekulární biologii) je profesionální organizace, která podporuje výzkum v oblasti přírodních věd a mezinárodní výměnu mezi vědci.

tvářet tak předpoklady k jejich budoucímu většímu zastoupení v rámci univerzity, aby mohla výrazněji spolupracovat s podnikatelským prostředím jižních Čech. V roce 2012 se pro tyto účely podařilo akreditovat – vedle průběžného rozvoje chemických oborů (např. připravovaný obor Chemie životního prostředí) či studia ekosystémů – první navazující obor v technickém směru studia, jímž se stal obor Aplikovaná informatika. O rok později byla ve spolupráci s Fakultou strojní Českého vysokého učení technického v Praze a firmou Robert Bosch připravena akreditace bakalářského oboru Mechatronika (ten však již od roku 2018/2019 není nabízen); následně byl akreditován též navazující magisterský obor Fyzikální měření a modelování. Rovněž v součinnosti s dalšími fakultami Jihočeské univerzity lze najít mnohé styčné body, např. ve spolupráci s archeology z filozofické fakulty se uplatňuje Laboratoř archeobotaniky a paleoekologie, v součinnosti se zdravotně sociální fakultou se rozvíjí další obory, zvláště doktorské studium v oboru Infekční biologie apod. Pod Váchovým vedením škola dále podporovala zapojení učitelů i studentů do mezinárodní spolupráce, mj. od roku 2014 přírodovědecká fakulta provozuje vlastní polární (a první českou) stanici na Špicberkách.¹⁶⁴ O rok dříve bylo na fakultě otevřeno Centrum polární ekologie Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity, jež vede bioložka doktorka Marie Šabacká.

Od roku 2019 stojí v čele přírodovědecké fakulty její první děkanka, a to profesorka Hana Šantrůčková, respektovaná bioložka profesně se zabývající ekologií půdních mikroorganismů. I pod jejím vedením si fakulta vede úspěšně: vedle důrazu na špičkovou výzkumnou i publikační činnost a tomu odpovídající kvalitu pedagogické práce v akreditovaných studijních programech nezapomíná ani na (dlouhodobou a úspěšnou) vzdělávací činnost oslovující zejména studenty a učitele středních škol. V návaznosti na zdařile završenou žádost předchozího vedení školy o plnou institucionální akreditaci biologických studijních programů v roce 2018 se nová děkanka chce během svého mandátu zaměřit mj. na vytvoření modulového systému výuky a na hlubší

¹⁶⁴ Vůdčí osobností v případě polárních výzkumů na Špicberkách je profesor Josef Elster, zakladatel české arktické vědecké základny na Špicberkách, předseda Správní rady polární stanice (Stanice Josefa Svobody).

propojení a synergii biologických a nebiologických oborů v oblasti výuky i výzkumu na fakultě.¹⁶⁵

Strukturu školy v současnosti tvoří čtrnáct kateder, oddělení a ústavů, mnohdy dále vnitřně členěných na jednotlivé laboratoře a konkrétní výzkumné týmy, které jsou autory mezinárodně srovnatelných vědeckých výsledků. Základem organizační struktury fakulty je sedm kateder – biologie ekosystémů, botaniky, experimentální biologie rostlin, medicínské biologie, molekulární biologie a genetiky, parazitologie a zoologie – a čtveřice ústavů – aplikované informatiky, fyziky, chemie a matematiky –, které spolu s oddělením jazyků zajišťují veškerou výuku.

Zatímco na konci devadesátých let fakulta zajišťovala výuku celkem 31 studijních oborů (6 bakalářských, 15 magisterských a 10 doktorských), tak v roce 2017 to bylo již 40 studijních programů (17 bakalářských, 11 navazujících magisterských a 12 doktorských) a do roku 2019 tento počet vzrostl na 56 studijních programů, z nichž bylo 21 bakalářských, 17 navazujících magisterských a 18 doktorských (23 z nich – zejména doktorských – bylo vyučováno v angličtině).

Počtem studentů přírodovědecká fakulta patří od poloviny nultých let 21. století ke „středně velkým“ v rámci univerzity. Zatímco v době vzniku fakulty zde studovalo pouze několik desítek posluchačů bakalářských oborů, do roku 1998 jejich počet vzrostl na 342 (178 v bakalářském, 91 v magisterském a 73 v doktorském studiu), více jak 1 000 studentů se na fakultě zapsalo poprvé v roce 2009 a kolem této hranice se počty českobudějovických přírodovědců pohybují i dnes: v roce 2020 zde studovalo celkem 1 022 posluchačů (628 v bakalářských, 163 v navazujících magisterských a 231 v doktorských studijních programech).¹⁶⁶

Jak již bylo zmíněno, v počátečních letech existence fakulty tvořili pedagogický sbor fakulty především pracovníci akademických ústavů,

¹⁶⁵ Srov. rozhovor s Hanou Šantrůčkovou *Kůrovcové kalamity tu byly vždycky*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 31, 2020 (únor), s. 10–14.

¹⁶⁶ Z nich bylo 601 žen (370 v bakalářských, 107 v magisterských a 124 v doktorských studijních programech) a 331 cizinců (z nich bylo 184 budoucích bakalářů, 21 magistrů a 126 doktorů). Srov. *Bilanční zpráva o rozvoji Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích za období březen 2004 – únor 2017*. Příloha čtvrtletníku akademické obce JU v Českých Budějovicích [České Budějovice 2011], zvl. s. 14, a dosud nepublikovanou výroční zprávu univerzity za rok 2020.

kterí výuku vedli pouze na částečný úvazek. Postupně se situace měnila a začal se formovat stabilní soubor vyučujících: již v roce 1998 na fakultě působilo, víceméně kmenově, 86 akademických pracovníků, z nichž bylo 5 profesorů a 16 docentů. V roce 2019 už na škole působilo s různě velkými úvazky celkem 322 akademických i vědeckých pracovníků (z toho bylo 103 žen), mezi nimiž bylo 23 profesorů a 19 docentů.¹⁶⁷

Fakulta klade od samého počátku velký důraz na zapojení pedagogů i studentů do mezinárodního výzkumu, v tomto směru patří mezi nejaktivnější součásti Jihočeské univerzity. Již od bakalářského stupně nabízí studentům možnost zahraničních pobytů a stáží – pro doktorandy jsou dokonce povinnou součástí jejich studia. Všeestranně rovněž podporuje výjezdy učitelů i studentů na mezinárodní konference a workshopy. V roce 2018 např. přírodovědecká fakulta podpořila 153 studentských mobilit (28 výjezdů a 125 příjezdů) a 19 zaměstnaneckých mobilit (17 výjezdů a 2 příjezdy), dalších 97 zahraničních cest se uskutečnilo na konference a workshopy. Internacionalizaci fakulty a výraznou interdisciplinaritu jejího výzkumu výrazně podporují také společné studijní programy (double degree) zajišťované českobudějovickou fakultou a lineckou Univerzitou Johannese Keplera – 2 bakalářské (Biological Chemistry a Bioinformatics) a 1 navazující magisterský (Biological Chemistry) –, stejně jako semestrální modul Quantitative Ecology, který je nabízen zahraničním studentům v rámci programu Erasmus+. Na fakultu jsou dále na přednášky, semináře či oponentury kvalifikačních prací dlouhodobě a pravidelně zváni přední zahraniční odborníci.¹⁶⁸ Důležité místo v budování zahraničních kontaktů a rozvíjení mezinárodní spolupráce má mj. též od počátku devadesátých let minulého století pořádaná letní škola pro studenty Armstrong Atlantic State University ze Savannahu v Georgii (USA).

¹⁶⁷ Výroční zpráva o činnosti Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích za rok 2019, zvl. s. 28.

¹⁶⁸ Např. již od roku 2007 až do současnosti na fakultě pravidelně přednáší světoznámý belgický virolog profesor Erik De Clercq z Katolické univerzity v Lovani; z dalších výrazných osobností světové vědy na fakultě pohostinsky přednášel v roce 2015 i sir Paul Nurse, držitel Nobelovy ceny v oboru fyziologie nebo lékařství za rok 2001. Srov. např. *Profesor Erik De Clercq, Osudové setkání s Antonínem Holým*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 22, 2013 (prosinec), s. 12–15.

Přírodovědecká fakulta se stabilně řadí k vědecky nejvýkonnějším fakultám, s čímž souvisí i její publikační strategie, které zasahují do nejprestižnějších periodik ve světě. V posledních letech se počty vědeckých výstupů fakulty stabilně pohybují kolem 400; např. v roce 2018 to bylo 425 článků v časopisech, z toho 396 indexovaných ve Web of Science¹⁶⁹ a 10 indexovaných v databázi Scopus, dále se jednalo o 10 knih, 21 kapitol v knihách, 5 patentů a 2 softwary. Na řadě těchto výstupů se podíleli rovněž studenti doktorských a magisterských studií (v některých případech i bakalářských) – ať již jako spoluřešitelé grantových projektů svých školitelů, či jako řešitelé vlastních projektů udělených Grantovou agenturou Jihočeské univerzity nebo Studentskou grantovou agenturou Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity.

Fakulta také pravidelně pořádá či spolupořádá významné vědecké konference. Z posledních let je možné uvést např. 13th International Workshop Plant-insect food webs along latitudinal and altitudinal gradients originating from lowland tropical rainforests, RNPnet: Structure Meets Function, Workshop on Ultrafast Spectroscopy či Advanced Computer Information Technologies.

Dokladem špičkové vědecké úrovně fakulty jsou mj. i různá ocenění, jichž se pracovníkům školy dostává. Např. v roce 2018 byl profesor Julius Lukeš zvolen jedním z elitních členů Americké asociace pro rozvoj vědy (American Association for the Advancement of Science), která vydává prestižní časopis *Science* (stal se tak teprve čtvrtým českým vědcem, který byl takto oceněn).¹⁷⁰

Přírodovědecká fakulta od samého počátku své existence věnuje velkou pozornost spolupráci s širokou veřejností v regionu, zejména se středními školami. Pravidelně pořádá pro veřejnost různé přednášky a kurzy celoživotního vzdělávání, na středoškoláky se zaměřují

¹⁶⁹ Celkem 11 článků bylo publikováno v periodikách s impakt faktorem větším než 10, tj. v *Nature Structural & Molecular Biology*, *Nature Communications*, *Nucleic Acids Research*, *Angewandte Chemie International Edition*, *Nature Review Microbiology*, *Clinical Cancer Research*, *Nature*, *Science* a *Nature Chemistry*.

¹⁷⁰ Profesor Julius Lukeš a jeho kolegové z fakulty profesor Jan Kopecký a docent Oleg Ditrch byli členy autorského kolektivu, který v roce 2019 obdržel za knihu Jan VOTÝPKA – Iva KOLÁŘOVÁ – Petr HORÁK a kol., *O parazitech a lidech*, Praha 2018, cenu Magnesia Litera v kategorii Litera za naučnou literaturu.

např. Vzdělávací víkendy pro učitele středních škol, Týden se současnou biologií, Molekulární biologie v Budějovicích, přípravné soustředění pro účastníky Biologické olympiády či spoluúčast při organizování soutěže Středoškolské odborné činnosti aj. Na žáky základních škol pak cílí Přírodovědný kroužek a letní či příměstské tábory. Fakulta se rovněž stala první součástí univerzity, která se v roce 2008 zapojila do vědeckopopularizační akce Noc vědců.

Nepochybnou výhodou fakulty je její umístění v areálu Biologického centra Akademie věd České republiky v těsném sousedství kampusu Jihočeské univerzity. Zde sídlí ve třech budovách: v Blažkově pavilonu (pavilon B), pavilonu A a pavilonu C, kde je umístěn děkanát fakulty.¹⁷¹ Dále v ulici Na Zlaté stoce využívá Botanickou vilu, v jejíž zahradě působí rovněž univerzitní mateřská školka, a v sousedním objektu je mj. umístěno centrum polární ekologie.

Z předchozího textu je zřejmé, že přírodovědecká fakulta patří k vědecky nejvýkonnějším součástem českobudějovické univerzity. Je školou vědecky náročnou, snažící se o mezinárodní excelenci svých vědeckých výsledků, což se jí vrací nejen v zájmu studentů, ale také v mezinárodním respektu.

¹⁷¹ Mezi pavilony byla po roce 2015 vybudována fakultní zahrada, v níž se nachází i Památník Jára Cimrmana. K budovám více ve IV. kapitole knihy.



5.

TEOLOGICKÁ FAKULTA

Dlouhá, bezmála stopadesátiletá tradice teologického vzdělávání v Českých Budějovicích byla násilně přervána po komunistickém převratu v roce 1948. Po čtyřicetileté césuře na tuto tradici navázala českobudějovická teologická fakulta, ale cesta k obnově bohosloveckých studií v krajském městě nebyla vůbec jednoduchá: čtyři desetiletí dlouhé působení ateistického komunistického režimu nezůstalo bez následků ani v tradičně religi6zním prostředí jižních Čech.¹⁷² Navíc se katolická církev, stejně jako všechny v zemi působící tradiční církve a náboženské společnosti, potýkala nejen s úbytkem věřících, ale i s nedostatkem duchovních, *nota bene* duchovních, kteří by mohli úspěšně působit na duchovních fakultách a připravovat nové adepty kněžské služby. Po roce 1989 se však vytvořila příznivá situace i k obnově teologického učiliště v metropoli jižních Čech. Ačkoli tehdejší českobudějovický biskup Miloslav Vlk (1932–2017)¹⁷³ byl ve věci případné teologické fakulty spíše skeptický, souhlasil, aby se právník biskupství Miroslav Hašek podílel na práci Přípravného výboru pro založení univerzity v Českých Budějovicích. Diskusí, nejen v rámci přípravného výboru, nýbrž i na teologických fakultách v Praze, Linci a Pasově, a dalších přípravných prací se aktivně účastnil též generální vikář českobudějovického biskupství Václav Dvořák (1921–2008). Nemalou roli při přípravě a vlastním rozjezdu fakulty sehráli dále členové českobudějovické salesiánské

¹⁷² Není-li uvedeno jinak, text této kapitoly vychází z knihy M. NOVOTNÝ a kol., *Dějiny*, s. 211–213, a z výročních zpráv Jihočeské univerzity z let 2007–2019, resp. teologické fakulty z let 2012–2019, dostupné na <https://www.tf.jcu.cz/dokumenty/vyrocní-zpravy-o-cinnosti-tf-ju>.

¹⁷³ Ale u vzniku fakulty přímo nebyl, neboť již na jaře 1991 byl jmenován 35. pražským arcibiskupem. Více k němu viz <http://encyklopedie.c-budejovice.cz/clanek/vlk-miloslav>.



Insignie Teologické
fakulty Jihočeské
univerzity



komunity,¹⁷⁴ zejména Jaroslav Kuchař, později dlouholetý jednatel nakladatelství Portál, a Zdeněk Demel, vystudovaný inženýr chemie.¹⁷⁵ Ten byl v polovině roku 1990 přijat do pracovního poměru na pedagogické fakultě, která na počátku devadesátých let pomáhala některým nově zakládaným fakultám univerzity s nezbytnými kroky k zahájení činnosti, a krátce (v letech 1992–1993) byl pověřen rovněž vedením teologické fakulty. Vedle zástupců českobudějovického biskupství a tamních salesiánů je třeba připomenout též roli pozdější docentky na teologické fakultě Ludmily Muchové či předsedy přípravného výboru a prvního rektora univerzity Jiřího Divíška.

Oficiálně byla Teologická fakulta Jihočeské univerzity zřízena rozhodnutím akademického senátu univerzity 8. listopadu 1991 a její zřízení bylo následně 31. prosince 1991 rovněž potvrzeno dekretem 11. českobudějovického biskupa Antonína Lišky (1924–2003; v úřadu v letech 1991–2002).¹⁷⁶ Nejvyšší představitel českobudějovické diecéze totiž vystupuje ve vztahu k fakultě jako její moderátor – z tohoto titulu biskup vykonává vůči fakultě funkce, které mu přísluší podle ustanovení *Kodexu kanonického pro práva* a statutu teologické fakulty v souladu s ustanoveními vyplývajícími z právního vztahu Římskokatolické církve a České republiky.¹⁷⁷

¹⁷⁴ Salesiáni Dona Boska, klerická kongregace papežského práva, působí v Českých Budějovicích od roku 1980 – zpočátku pochopitelně bez oficiálního povolení. V roce 1990 je pověřil českobudějovický biskup Miloslav Vlk, po 18 letech opět řádně instalovaný správce diecéze, duchovní a pastorační službou v nově vzniklé sídlištní farnosti sv. Vojtěcha ve Čtyřech Dvorech, kde působí dodnes (mj. zde od roku 1995 spravují Salesiánské středisko mládeže, kde nabízejí různé volnočasové aktivity a zájmové kroužky pro děti i dospívající mládež bez rozdílu vyznání a v kostele celebrují pravidelné studentské mše). Srov. <http://encyklopedie.c-budejovice.cz/clanek/salesiani>.

¹⁷⁵ Pro věřící představovalo před rokem 1989 studium technicky orientovaných oborů jednu z mála možností, jak získat vysokoškolské vzdělání jen relativně málo zanešvažené marxisticko-leninskou ideologií, resp. studium netechnických, humanitně zaměřených oborů nebylo pro ně žádoucí z hlediska vládnoucí moci.

¹⁷⁶ Ke vzniku nové fakulty se souhlasně vyjádřila rovněž Česká biskupská konference na svém zasedání 27. a 28. ledna 1992. K Antonínu Liškovi viz <http://encyklopedie.c-budejovice.cz/clanek/liska-antonin>.

¹⁷⁷ Viz poslední verze *Statutu Teologické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích* ze dne 8. června 2017, čl. 3 – Vztah fakulty k Římskokatolické církvi, dostupné na <https://www.tf.jcu.cz/dokumenty/vnitni-predpisy-tf-ju/statut-teologicke-fakulty-ju-v-c-budejovicich>.

Stejně jako všechny teologické fakulty v Česku je tedy i ta českobudějovická součástí veřejné vysoké školy.¹⁷⁸ Na druhé straně je úzce vázána ke katolické církvi, ovšem z hlediska církevního práva je pouze diecézním institutem, nikoli plnohodnotnou vysokou školou, neboť nesplňuje přísná kritéria, na jejichž základě by mohla získat souhlas římské Kongregace pro katolickou výchovu (studijní instituty).¹⁷⁹ Vztah k církvi se projevuje zejména tím, že fakulta je v teologickém obsahu své výuky a v badatelské činnosti vázána na víru Římskokatolické církve, nebo tím, že někteří z jejích pedagogů jsou katoličtí duchovní, ať již světští, či řeholní.¹⁸⁰ I proto se od samého počátku českobudějovická teologie ve srovnání s ostatními bohosloveckými fakultami v zemi profilovala jako škola, která se prioritně či výlučně nezaměřovala na vzdělávání nových kněží.¹⁸¹ Naopak velký důraz byl položen, vedle přípravy a dalšího vzdělávání kněží, jáhnů a křesťanských laiků, též na vzdělávání pomáhajících profesí, zejména sociálních pracovníků a pedagogů, a také na studium filozofie. Důležitým rysem činnosti fakulty je podnes – jak v badatelské a pedagogické práci, tak i ve sféře teologie – její ekumenická otevřenost.

Ještě před oficiálním zřízením fakulty proběhlo první přijímací řízení vypsané pro zájemce o dálkové bakalářské studium. Spolu s tímto

¹⁷⁸ Vedle českobudějovické teologické fakulty v Česku působí jako součástí pražské Karlovy univerzity hned tři bohoslovecké fakulty (evangelická, husitská a katolická) a také Cyrilometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci.

¹⁷⁹ *Congregatio de Institutione Catholica (de Studiorum Institutis)*, jejíž poslání nejnověji vymezují články 112–116 apoštolské konstituce Jana Pavla II. *Pastor Bonus* ze dne 28. června 1988, srov. http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/la/apost_constitutions/documents/hf_jp-ii_apc_19880628_pastor-bonus.html. Aktuální předpisy pro církevní univerzity a fakulty obsahuje Apoštolská konstituce papeže Františka *Veritatis gaudium* z 8. prosince 2017 (zveřejněna byla dne 29. ledna 2018 s platností od začátku akademického roku 2018/2019), srov. https://www.vatican.va/content/francesco/it/apost_constitutions/documents/pa-pa-francesco_costituzione-ap_20171208_veritatis-gaudium.html.

¹⁸⁰ Viz statut fakulty, čl. 2 – Zaměření, dlouhodobá orientace a činnost fakulty, odst. (2): „V teologickém obsahu své výuky a badatelské činnosti je fakulta vázána na víru Římskokatolické církve.“

¹⁸¹ Teprve v roce 2017 českobudějovický biskup Vlastimil Kročil zřídil ve čtvrti Suché Vrbné Diecézně-misijní mezinárodní seminář Redemptoris Mater za účelem formace mladých a dospělých mužů ke kněžství a pro misie; jejich intelektuální formaci současně svěřil českobudějovické teologické fakultě.

1. ročníkem byl otevřen i jednoroční katechetický kurz a již v září 1991 na fakultu nastoupilo prvních 34 studentů řádného denního studia. V prvních letech existence fakulty bylo nutno vybudovat její administrativní zázemí, ustavit všechna nezbytná grémia, připravit k akreditacím nové studijní obory a především vybudovat fakultu personálně. To poslední představovalo poměrně velký problém zejména v teologických oborech, zatímco v případě neteologických disciplín bylo možno využívat externích vyučujících z jiných fakult. Mimo salesiánů – vedle již uvedeného Zdeňka Demela je třeba zmínit Josefa Malúše, profesora Františka Kopecského či později profesora Josefa Dolistu a docenta Jiřího Kašného¹⁸² – zde pomáhali i členové českobudějovického konventu Kongregace bratří Nejvyšší Svátosti, hlavně docent Josef Petr Ondok (1926–2003), a také světští duchovní, např. profesor Jaroslav Kadlec (1911–2004), docent Karel Flossmann (1925–2000) či profesor Karel Skalický, který se do vlasti vrátil z římského exilu. Významným způsobem se na rozjezdu fakulty v letech 1991–2008 podílel též profesor Helmut Röneckl z Katolické univerzity v Linci.¹⁸³

Od počátku své existence se teologická fakulta, v souladu s výše uvedenou profilací, pedagogicky i vědecky zaměřila na rozvoj čtyř stěžejních oblastí, tj. teologie, filozofie, volnočasové pedagogiky a sociální práce (k nim se později připojila též religionistika, která byla řádně akreditována v roce 2019). V tomto rámci byly na fakultě postupně akreditovány a rozvíjeny příslušné studijní obory. V prvním dvacetiletí působení českobudějovické bohoslovecké fakulty tak byly postupně připraveny a otevřeny studijní obory bakalářské (Pastorační asistence, Humanistika, Učitelství náboženství a etické výchovy, Sociální a charitativní péče a Pedagog volného času), magisterské (Pastorační asistence, Pastoračně sociální asistent, Učitelství náboženství a etiky, Teologie a Pedagog volného času) a doktorské (Systematická teologie a Teologická antropologie a etika). Ve spolupráci s pedagogickou fakultou bylo ustaveno tzv. mezifakultní studium, které umožnilo studentům oboru Učitelství

¹⁸² V devadesátých letech na fakultu přišli i další salesiáni, kteří zde působí dodnes, jako např. docent Michal Kaplánek či původně vystudovaný stavební inženýr Alois Křišťan.

¹⁸³ V roce 1998 na fakultě zakládal a do roku 2008 také vedl Institut pro hospodářskou etiku a regionální rozvoj.

náboženství a etiky rozšíření jejich učitelské aprobace např. o jeden z těchto oborů: Český jazyk a literatura, Dějepis, Výtvarná výchova, Arteterapie, Němčina, Angličtina aj.

V následujících letech se tato skladba proměnila, mj. i v souvislosti s probíhajícími institucionálními akreditacemi v roce 2018, v nichž si fakulta vedla vcelku dobře: v oblasti vzdělávání Filozofie, religionistika, teologie jí byla přiznána úplná akreditace,¹⁸⁴ v oblastech vzdělávání Sociální práce a Učitelství pro střední školy¹⁸⁵ získala akreditaci pro bakalářské a navazující magisterské studijní programy. V roce 2019 tak bylo na fakultě akreditováno celkem 42 studijních programů (21 bakalářských, 3 magisterské, 12 magisterských navazujících a 6 doktorských), z nichž byly až na výjimky všechny nabízeny v prezenční i kombinované formě studia.¹⁸⁶ Studijní programy Učitelství, Pedagogika volného času a Sociální práce se na první pohled do určité míry prolínají s obdobnými obory pěstovanými na pedagogické a zdravotně sociální fakultě, ale nikterak se nejedná o duplicity, které by bylo žádoucí centralizovat pouze na některé z těchto fakult. Zatímco teologové kladou důraz na oblasti hodnotové (etiku, filozofii či teologii), resp. na přípravu vychovatelů, tak druhé dvě fakulty naopak akcentují jiné přístupy – standardní přípravu učitelů pro základní a střední školy či zdravotní hlediska.¹⁸⁷

¹⁸⁴ V roce 2008 získala fakulta habilitační práva a o tři roky později i práva k profesorskému jmenovacímu řízení v oboru Teologie.

¹⁸⁵ Učitelství náboženství a etiky a Základy společenských věd (zde výuku zajišťuje pro pedagogickou fakultu).

¹⁸⁶ V akademickém roce 2020/2021 škola nabízí 11 bakalářských studijních programů (Filosofie, Teologie, Religionistika, Pedagogika volného času, Sociální a charitativní práce a Náboženství a etika se zaměřením na vzdělávání pro střední školy – vyjma posledního jsou všechny akreditovány v prezenční i kombinované formě), dále 10 navazujících magisterských programů (Teologie, Teologie služby, Etika v sociální práci, Pedagogika volného času, Filosofie a Učitelství náboženství a etiky – opět vyjma dvou posledních jsou programy nabízeny prezenčně i kombinovaně) a 6 doktorských programů (Filosofie, Teologie a Charitativní práce – všechny jsou uskutečňovány v obou formách studia). Viz <https://www.tf.jcu.cz/studium-a-vzdelavani>.

¹⁸⁷ K tomu viz např. rozhovor děkana fakulty Rudolfa Svobody *Naše obory jsou hodnotově orientované*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 21, 2018 (únor), s. 12–16; srov. též rozhovor s děkankou zdravotně sociální fakulty Ivanou Chloubovou *Nechybí sestry, ale nižší zdravotnický personál*, TAMTÉŽ č. 29, 2019 (říjen), s. 10–13.

Mimoto si fakulta v podstatě od počátku velmi aktivně počínala v případě různých krátkodobých i dlouhodobých kurzů určených široké veřejnosti, nejen vlastním posluchačům. V rámci celoživotního vzdělávání si tak postupně vybudovala širokou nabídku vzájemně propojených kurzů – v roce 2019 zahrnovala tato její nabídka již celkem 138 nejrůznějších kurzů. V rámci těchto vzdělávacích aktivit rovněž zajišťovala přednášky Univerzity třetího věku, standardní kvalifikační kurzy s akreditací ministerstva školství nebo Univerzitu pro prarodiče a vnoučata či Dětskou univerzitu. Pro středoškolačky pracovníci bohoslovecké fakulty organizují např. Juniorskou univerzitu, semináře a různé přednášky. Pro širokou veřejnost fakulta na svých webových stránkách nabízí mj. popularizační videokurz s názvem *Filosofie za minutu*.

Spolu s proměnou studijních oborů, resp. programů, a v souvislosti s optimalizací vnitřního uspořádání fakulty se prostřednictvím redukce a slučování proměnila rovněž skladba jejích pracovišť. V současnosti tvoří základní strukturu fakulty celkem sedm pracovišť: čtyři katedry (sociální a charitativní práce, pedagogiky, filosofie a religionistiky a teologických věd) a tři oddělení (jazyků, praxe a celoživotního vzdělávání).

Zájem o studium na fakultě si v prvních dvou desetiletích její existence udržoval vzestupný charakter: od skrovných počátků, kdy zde bylo v distančním i prezenčním studiu zapsáno přibližně 100 posluchačů, stoupl jejich počet v roce 2000 na více než 400 a v roce 2009 zde již studovalo více než 1 000 zájemců o nabízené studijní obory (přesně 1 036). V následujících letech však došlo k postupnému poklesu, který se zastavil až v současnosti: v roce 2019 se na fakultě zapsalo celkem 751 studentů a o rok později došlo k mírnému vzestupu na 814 studujících, mezi nimiž výrazně převažují ženy.¹⁸⁸ Nejvíce posluchačů v letech 2019 a 2020 navštěvovalo bakalářské studium (508, resp. 595), nejméně jich bylo v doktorských studijních programech (53, resp. 54).

Po počátečních těžkostech, o nichž již byla zmínka, se postupně podařilo stabilizovat a zkvalitnit pedagogický sbor fakulty. V roce 2000 zde působilo již 46 akademiků, o deset let později tento počet vzrostl na 69 pedagogických a vědeckých pracovníků. V následujících letech můžeme

¹⁸⁸ V roce 2019 na fakultě studovalo 19 cizinců (2,5 % všech posluchačů) a 614 žen (82 %), o rok později to bylo 23 cizinců (3 %) a 652 žen (80 %).

pozorovat relativně výrazný pokles, mj. i v souvislosti s optimalizací a restrukturalizací pracovišť na fakultě: v roce 2019 zde tedy působilo 53 akademických a vědeckých pracovníků, z nichž bylo 16 žen. Z hlediska dosažené kvalifikace se jednalo o 4 profesory, 11 docentů, 27 odborných asistentů, 7 asistentů a 4 vědecké pracovníky.¹⁸⁹

Zatímco přibližně do roku 2014 vedení fakulty kladlo důraz na personální a publikační zabezpečení akreditovaných či připravovaných studijních oborů, následující roky se nesou v duchu zvýšeného důrazu na rozvoj fakulty jako vědecko-výzkumné organizace (samozřejmě včetně nezbytného zajištění akreditací studijních programů). Tento posun se výrazně projevil např. ve značném nárůstu dotace přidělené na rozvoj výzkumné organizace (RVO),¹⁹⁰ v rostoucím podílu výnosu vědecké a výzkumné práce na rozpočtu fakulty, ve zvyšující se publikační činnosti (zejména v případě monografií a příspěvků v impaktovaných či scopusových periodikách) i v úspěšnosti v grantových soutěžích.¹⁹¹ V letech 2014–2018 se fakulta mj. podílela, spolu s Filosofickým ústavem Akademie věd České republiky a Filozofickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci, na řešení projektu excelence v základním výzkumu 2 Grantové agentury České republiky 14–37038G *Between Renaissance and Baroque: Philosophy and Knowledge in the Czech Lands within the wider European Context*. V současnosti jsou na fakultě řešeny 3 projekty financované Grantovou agenturou České republiky, 6 grantů uspělo v soutěži Technologické agentury České republiky, z prostředků Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání ministerstva školství a z evropského programu Erasmus+ byly podpořeny další 2 projekty.

¹⁸⁹ V případě žen se jednalo o 1 docentku, 10 odborných asistentek, 4 asistentky a 1 vědeckou pracovníci; z celkového počtu akademických a vědeckých pracovníků to bylo přibližně 30 %.

¹⁹⁰ Např. jen v letech 2014 a 2016 vzrostla dotace pro RVO o 43 %. Viz *Sebehodnotící zpráva fakulty za období 2012–2016*, s. 7, dostupné na <https://www.tf.jcu.cz/files/sebehodnotici-zprava-tf-ju.pdf>.

¹⁹¹ V posledním desetiletí pracovníci fakulty byli či jsou každoročně řešiteli či spoluřešiteli 2–4 projektů financovaných Grantovou agenturou České republiky. Další prostředky získávali prostřednictvím Grantové agentury Akademie věd České republiky, resp. dnes je získávají též z Grantové agentury Jihočeské univerzity či z Česko-rakouského programu spolupráce ve vědě a vzdělávání Aktion Česká republika – Rakousko.

Rostoucí tendenci vykazuje rovněž konferenční aktivita pracovníků českobudějovické bohoslovecké fakulty: v letech 2007–2019 uspořádali či spolupřátali více než pět desítek konferencí (z nich bylo téměř 30 mezinárodních). Fakulta vydává, resp. se podílí na vydávání tří odborných periodik indexovaných v databázi Web of Science (*Studia Neoaristotelica. A Journal of Analytical Scholasticism*, od roku 2004), resp. Scopus (*Studia Theologica*, od roku 1999, a *Caritas et Veritas*, od roku 2011). Na fakultě působí též několik výzkumných center,¹⁹² v prvé řadě Společná výzkumná skupina pro studium poststředověké scholastiky, která ve spolupráci s Filosofickým ústavem Akademie věd České republiky vyvíjí činnost již od roku 2008.

Českobudějovická teologická fakulta úzce spolupracuje nejen s bohosloveckými školami v Praze a v Olomouci, ale i s těmi zahraničními: v rámci dohod o úzké spolupráci ji pojí pevné svazky s devíti teologickými či filozofickými fakultami na Slovensku, v Rakousku, Německu, Polsku, Itálii, ve Španělsku a Francii. Nejen s těmito školami probíhá relativně rozsáhlá výměna studentů i učitelů: např. v roce 2019, posledním roce nedotčeném omezeními v důsledku pandemie čínského koronaviru, vycestovalo do zahraničí 25 posluchačů a 39 akademických a vědeckých pracovníků teologické fakulty a do Českých Budějovic z partnerských škol přicestovalo 6 studentů a 21 pracovníků.¹⁹³

Ve sledovaných třiceti letech se ve vedení fakulty vystřídalo celkem 8 akademických funkcionářů. Jako první stanul v čele fakulty v roce 1992 docent Karel Flossmann.¹⁹⁴ Avšak ještě v témže roce byl, po odvolání Karla Flossmanna z funkce, dočasně až do zvolení nového děkana vedením fakulty pověřen Zdeněk Demel. Toho v letech 1993–1996 v úřadu vystřídal řádně zvolený děkan profesor František Kopecký. Rovněž jedno funkční období fakultu řídili profesor Karel Skalický (v letech 1996–1999) a profesor

¹⁹² Centrum církevních dějin a dějin teologie, Centrum diakonické teologie, Centrum filozofie pro děti, Společná výzkumná skupina pro studium poststředověké scholastiky a Centrum pro filosofický a teologický tomismus.

¹⁹³ Ve všech případech jsou započítány výjezdy a příjezdy v rozsahu minimálně čtrnáct dnů u posluchačů a minimálně pět dnů v případě akademických a vědeckých pracovníků.

¹⁹⁴ Nejprve byl od 1. ledna 1992 pověřen vedením a o několik měsíců později byl akademickým senátem fakulty řádně zvolen děkanem.

Josef Dolista (v letech 1999–2002),¹⁹⁵ dvě funkční období v čele školy absolvovali docent Jiří Kašný (v letech 2002–2008), docent Tomáš Machula (v letech 2009–2016) a též zatím poslední děkan této fakulty docent Rudolf Svoboda (od roku 2016; v roce 2019 byl zvolen na druhé funkční období).

K výrazným osobnostem spjatým s českobudějovickou fakultou patří zcela jistě kněz, člen kongregace petrinů,¹⁹⁶ vězeň komunistického režimu, teolog, filozof a botanik docent Josef Petr Ondok, který stál u počátku fakulty a dlouhá léta zde přednášel dějiny filozofie, etiku a speciální metafyziku. Přednášel rovněž na Biologické fakultě Jihočeské univerzity, kde se také habilitoval v oboru ekologie. Na jeho počest byla knihovna teologické fakulty přejmenována na Knihovnu Josefa Petra Ondoka.¹⁹⁷ Další nepominutelnou osobností mezi akademiky na fakultě byl bezesporu kněz, významný církevní historik, vězeň komunistického režimu a čestný papežský prelát profesor Jaroslav Kadlec, který na fakultě též krátce působil (v roce 1991), čímž *de facto* na své životní pouti opsal velký oblouk zpět ke svým pedagogickým začátkům, neboť v letech 1939–1949 vyučoval v tehdejším českobudějovickém diecézním teologickém učilišti.¹⁹⁸ A konečně je třeba zmínit též profesora Karla Skalického, který v roce 1956 emigroval z Československa a až do pádu komunismu působil v emigraci. Vystudoval na Papežské lateránské univerzitě v Římě a v roce 1961 zde byl vysvěcen na kněze. Přednášel teologii na lateránské univerzitě, ve Spojených státech, v západní Evropě i jinde. Od roku 1967 redigoval exilový časopis *Studie*, v letech 1966–1969 působil jako druhý sekretář kardinála Josefa Berana (1888–1969) a stál u zrodu České křesťanské akademie. Po návratu do vlasti přednáší od roku 1994 na českobudějovické teologické fakultě, kterou v letech 1996–1999 též vedl. Roku 2006 mu byl propůjčen Řád Tomáše Garrigua Masaryka za vynikající

¹⁹⁵ V roce 1999 byl na několik měsíců pověřen administrací školy.

¹⁹⁶ Ke kongregaci blíže viz <http://encyklopedie.c-budejovice.cz/clanek/petrini>.

¹⁹⁷ Srov. např. *Kdo byl J. P. Ondok?* Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 2, 2013 (prosinec), s. 24–25; též viz <https://www.tf.jcu.cz/o-fakulte/knihovna-j-p-ondoka/o-knihovne/j-p-ondok> a https://www.idnes.cz/ceske-budejovice/zpravy/josef-petr-ondok.A131108_1997423_budejovice-zpravy_jkr.

¹⁹⁸ Miroslav NOVOTNÝ, *Za Jaroslavem Kadlecem (10. 3. 1911 – 3. 1. 2004)*, Jihočeský sborník historický 73, 2004, s. 282–285.

zásluhy o stát v oblasti rozvoje demokracie, humanity a lidských práv, v roce 2013 byl na Jihočeské univerzitě jmenován emeritním profesorem a v roce 2015 obdržel Cenu Václava Bendy určenou pro osobnosti, které sehrály význačnou roli v boji za obnovu svobody a demokracie v Československu v letech nesvobody (1938–1945) a komunistické totalitní moci (1948–1989).¹⁹⁹

Na teologické fakultě, jejíž historickou návaznost na tradici bohosloveckých studií v Českých Budějovicích připomíná rovněž skutečnost, že se jejím sídlem stala budova bývalého biskupského semináře a kněžského teologického institutu v Kněžské ulici,²⁰⁰ studují nejen zájemci o práci v církvi, ale vzhledem k nabídce studijních programů a k její deklarované ekumenické otevřenosti i ti, kdo nejsou členy žádného církevního společenství, popř. se ani ke křesťanství nehlásí.

¹⁹⁹ Životopis viz <https://www.pametnaroda.cz/cs/skalicky-karel-1934>; podrobněji srov. též první díl pamětí zachycující dětství a mládí autora v Československu včetně jeho útěku do emigrace in: Karel SKALICKÝ, *Vyznání na hraně času a věčnosti. Všechny cesty vedou do Říma*, Svitavy 2020.

²⁰⁰ V roce 2020 fakulta převzala od univerzity do správy budovu Na Mlýnské stoce. Více k oběma budovám ve IV. kapitole.



6.

ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

Hlavní iniciativa ke vzniku zdravotně sociální fakulty jako klasické humanitní vysoké školy s netradiční zdravotní a sociální skladbou²⁰¹ vzešla na počátku roku 1990 z prostředí českobudějovické nemocnice. Ožila zde tak myšlenka zrozená již v hektických časech druhé poloviny sedesátých let 20. století, kdy byla na různých úrovních živě diskutována otázka založení čtyřfakultní univerzity v krajském městě, přičemž jednou ze součástí uvažované vysoké školy měla být též lékařská fakulta.²⁰² Českobudějovická nemocnice, která od roku 1964 fungovala jako klinická základna Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni, resp. podle zákonné úpravy z roku 1974 jako nemocnice III. typu (fakultního),²⁰³ aktivně usilovala povýšit dosavadní pregraduální výchovu mediků i postgraduální vzdělávání lékařů a středních zdravotních pracovníků na vyšší úroveň. Důležitá byla v tomto směru rovněž úzká spolupráce s Ústavem léčby hybných poruch v Třeboni a s českobudějovickým

²⁰¹ Až do počátku 21. století představovala českobudějovická zdravotně sociální fakulta spolu s obdobně zaměřenou fakultou Ostravské univerzity (založena v roce 1993) jediné dvě české školy tohoto typu, které zajišťovaly výuku zdravotně sociální práce a sociální politiky ve vzájemné návaznosti. V letech 2008–2010 se však ostravská zdravotně sociální fakulta transformovala nejprve na fakultu zdravotnických studií a posléze na Lékařskou fakultu Ostravské univerzity v Ostravě. Srov. <https://lf.osu.cz/>.

²⁰² Není-li uvedeno jinak, vychází text této kapitoly z knihy M. NOVOTNÝ a kol., *Dějiny*, s. 207–211, a z výročních zpráv univerzity z let 2007–2019 a zdravotně sociální fakulty z let 2008–2019, dostupné na <https://www.zsf.jcu.cz/cs/dok/vyrocní-zpravy>.

²⁰³ Podle *Vyhlášky ministerstva zdravotnictví České socialistické republiky 121/1974 Sb., o soustavě zdravotnických zařízení, ze dne 18. listopadu 1974*, část druhá, oddělení 2, § 11 odst. 1, se nemocnice tohoto typu účastní „na dalším vzdělávání zdravotnických pracovníků, rozvíjí podle schváleného plánu vědeckovýzkumnou činnost a zabezpečuje zavádění výsledků vědy do praxe“. Viz <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/32813/1/2/vyhlaska-c-121-1974-sb-o-soustave-zdravotnickych-zarizeni/vyhlaska-c-121-1974-sb-o-soustave-zdravotnickych-zarizeni>.



Insignie Zdravotně
sociální fakulty
Jihočeské univerzity



centrem pro rehabilitaci osob se zdravotním postižením ARPIDA, jež vznikalo od roku 1990.

Přípravné práce k založení fakulty koordinovala docentka Jana Šemberová, tehdejší proděkanka pedagogické fakulty. Ke spolupráci na vzniku nové fakulty se jí hned na počátku devadesátých let podařilo získat přední odborníky nejen z českobudějovické nemocnice: v první řadě dva přední české pediatri, a to profesora Miloše Velemínského a profesora Jiřího Dunovského (1930–2015), s nímž je mj. spjat vznik SOS dětských vesniček a Dětského krizového centra, či stomatologa docenta Vladimíra Vurma, člena Přípravného výboru pro založení univerzity, ředitele Krajského ústavu národního zdraví a vedoucího klinické základny Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni. Důležitá byla též role ředitele centra ARPIDA docenta Jiřího Jankovského. Souhlas se zřízením fakulty vyjádřila Akreditační komise vlády České republiky na svém zasedání ve Lnářích dne 10. dubna 1991 a na podzim 1991 se toto nové vysokoškolské pracoviště stalo řádnou součástí Jihočeské univerzity. Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity, jež zahájila svou činnost *de iure* od akademického roku 1991/1992, zůstávala v počátcích svého působení spjata s pedagogickou fakultou, která jí byla nápomocna při vytváření nezbytného administrativního zázemí a celkovém rozjezdu (v jejím rámci fakticky fungovala již o rok dříve), a úzce spolupracovala i s fakultou biologickou, resp. s jejím děkanem Pavlem Blažkou.

Postupně s tím, jak byla budována vnitřní struktura nové fakulty a jak se utvářel základní okruh interních a externích pracovníků, kteří připravovali jednotlivé studijní programy a obory k akreditacím a zajišťovali výuku, se vazba na „mateřskou“ fakultu uvolnila. Zdravotně sociální fakulta po překonání počátečních obtíží nastoupila od konce devadesátých let cestu dynamického rozvoje v souladu s dlouhodobými záměry ministerstev zdravotnictví a práce a sociálních věcí v případě poskytování vysokoškolské kvalifikace pracovníkům ve sféře zdravotní a zdravotně sociální. Postupně se do konce prvního decennia 21. století proměnila v důležitou, avšak spíše prakticky, profesně orientovanou a z hlediska počtu posluchačů třetí největší součást univerzity.

Prvním akreditovaným studijním oborem na fakultě se stal magisterský – původně šestiletý, později pětiletý – obor Funkční patologie hybné soustavy. Při zajišťování výuky tohoto oboru fakulta využívala klinické zázemí Ústavu hybných poruch v Třeboni a specializované

pracoviště českobudějovické nemocnice, kde probíhala klinická výuka pro 4.–6. studijní ročník, a úzce spolupracovala též s 2. lékařskou fakultou Univerzity Karlovy v Praze, která uskutečňovala výuku teoretických a preklinických předmětů v 1.–3. ročníku (závěrečné zkoušky se konaly na zdravotně sociální fakultě). V roce 1993 fakulta úspěšně akreditovala bakalářský třípůlletý obor Radiologický asistent, který byl již koncipován tak, aby byl kompatibilní se vzdělávacími programy v Evropě.

Stěžejním programem, na kterém fakulta budovala od počátku svou hlavní vzdělávací a vědeckou vizi, byl studijní program Zdravotně sociální rehabilitace. Nové pojetí ucelené, komplexní rehabilitace zahrnovalo péči o nemocné, resp. osoby s postižením, výhradně nejen jako péči léčebnou a zdravotnickou, ale také jako péči sociálněprávní, pedagogickou a pracovní. Z tohoto pojetí pak vycházela příprava samostatného interdisciplinárního (původně pětiletého) magisterského studijního oboru Rehabilitační péče o postižené děti, dospělé a staré osoby, který fakulta začala nabízet od akademického roku 1992/1993. Ten byl později rozdělen na tříletý bakalářský obor (Péče o handicapované děti a mládež, resp. Péče o staré osoby), který byl koncipován jako ucelené studium směřující k osvojení základních zdravotně sociálních kompetencí. Program studia kladl v bakalářském stupni důraz na výuku teoretických předmětů a odborných disciplín, zatímco navazující (dvouleté) moduly vedoucí k magisterskému gradu a naplnění profilu zdravotně sociálního pracovníka umožňovaly vnitřní diferenciaci a profilaci studia.

V následujících letech byly postupně akreditovány další bakalářské, magisterské i doktorské obory a programy. V akademickém roce 2010/2011 tak bylo na fakultě akreditováno již celkem 8 bakalářských programů (Ochrana obyvatelstva, Ošetřovatelství, Porodní asistence, Rehabilitace, Sociální politika a sociální práce, Specializace ve zdravotnictví, Speciální pedagogika a Veřejné zdravotnictví), 4 magisterské programy (Ochrana obyvatelstva, Ošetřovatelství, Rehabilitace a Veřejné zdravotnictví) a 2 doktorské studijní programy (Ošetřovatelství a Specializace ve zdravotnictví),²⁰⁴ které byly až na výjimky nabízeny v prezenční

²⁰⁴ Oba doktorské programy českobudějovická fakulta nabízela ve spolupráci s Fakultou zdravotnických studií Univerzity Pardubice.

i kombinované formě studia.²⁰⁵ Současně byla fakulta nositelem práva pro habilitační řízení v oboru Zdravotně sociální péče (od roku 2008) a pro habilitační a profesorské řízení v oboru Ošetrovatelství (od roku 2006, resp. 2009). Nedílnou součástí vzdělávací činnosti fakulty prakticky od jejích počátků představovaly přednášky a kurzy v rámci celoživotního vzdělávání a Univerzity třetího věku,²⁰⁶ v rámci nichž fakulta nabízela jednak širokou paletu programů k získání či doplnění kvalifikace, jednak různé specializační kurzy i neprofesní zájmové vzdělávací programy. V průběhu roku 2011 zahrnovala fakultní nabídka téměř čtyři desítky těchto kurzů, jichž se účastnilo 1 348 zájemců.

Postupně v souladu s rozšiřováním spektra studijních programů a oborů byla dobudována i vnitřní struktura školy. Počet fakultních kateder se z počátečního stavu tří (preklinických a klinických oborů, psychiatrie a psychologie a sociálněprávních disciplín) do roku 2011 rozrostl na třináct pracovišť (tj. katedry filozofie a etiky v pomáhajících profesích, informačních systémů, klinických oborů, laboratorních metod a zdravotní techniky, ošetrovatelství, právních oborů, řízení a ekonomiky, preklinických oborů, psychologie a speciální pedagogiky, radiologie a toxikologie, sociální práce a sociální politiky, veřejného a sociálního zdravotnictví a ústav sociální práce). Důležitou úlohu v činnosti školy zaujímal klinická pracoviště, s nimiž fakulta úzce spolupracovala při praktické části výuky. Do roku 2006 získalo statut klinického pracoviště fakulty v rámci celé České republiky téměř 150 pracovišť: nejčastěji se jednalo o nemocnice (i o jednotlivá oddělení a kliniky), ordinace praktických i odborných lékařů, střediska záchranné služby, hygienické stanice, zdravotní ústavy, centra či poradny pro drogové závislosti, krizová

²⁰⁵ Celkem se jednalo o 32 studijních oborů (21 bakalářských, 7 navazujících magisterských a 4 doktorské).

²⁰⁶ Např. v rámci Univerzity třetího věku fakulta mj. nabízela již od roku 1992 ucelený šestisemestrální program Péče o člověka a jeho zdraví, který byl realizován v Českých Budějovicích a v Písku (studium bylo čtyřsemestrální s možností pokračovat v postgraduálním dvousemestrálním cyklu). Od roku 1996 na fakultě funguje Klub absolventů Univerzity třetího věku s řádným vzdělávacím programem a dalšími aktivitami. Na počátku nového tisíciletí se fakulta zapojila do Evropského vzdělávacího programu Socrates Grundtvig zaměřeného na podporu evropské spolupráce v oblasti vzdělávání dospělých a celoživotního vzdělávání.

centra apod.²⁰⁷ Velký problém, se kterým se fakulta potýkala od samého počátku a který přetrvává podnes, představovala relativně značná rozptýlenost jednotlivých pracovišť v areálu hostitelského města – v ulicích Jírovcova, U Výstaviště, Jaromíra Boreckého, Emy Destinové, Nerudova a v areálu krajské nemocnice.²⁰⁸

Současně s tím se na fakultě výrazně zvyšoval počet studujících. Zatímco v roce 1997 zde studovalo pouze 231 studentů, o čtyři roky později to bylo 656 posluchačů a v akademickém roce 2005/2006 stoupl jejich počet až na 1 758. A ke konci roku 2011 bylo v univerzitní matrice zapsáno celkem již 2 339 studentů zdravotně sociální fakulty včetně 5 zahraničních studentů, kteří studovali v navazujících magisterských studijních programech. Nejvíce z nich studovalo v bakalářských (1 853) a nejméně v doktorských (49) studijních programech, přičemž výraznou část všech studujících (42 %) tvořili posluchači kombinované formy studia. Výuku na fakultě v tomto roce zajišťovalo celkem 195 pracovníků: 11 profesorů, 25 docentů, 137 odborných asistentů, 20 asistentů a 2 vědecktí pracovníci, z nichž bylo 104 žen (53 %).²⁰⁹ Vzhledem k charakteru studijních oborů na fakultě se na realizaci teoretické a zejména praktické části studia podílelo více než 160 odborníků z praxe (nejvíce z česko-budějovické nemocnice).

Ačkoli se fakulta od samého počátku profilovala jako spíše profesní pracoviště, postupně se zvyšovaly podíly vědecko-výzkumné práce, konferenční a publikační aktivity²¹⁰ i úspěšnost pracovníků fakulty v různých

²⁰⁷ Např. v roce 2003 fakulta ve spolupráci s Krajským úřadem Jihočeského kraje zastřešila činnost Krizového centra pro děti a rodinu. Od 1. ledna 2004 se centrum stalo nestátní neziskovou společností pověřenou krajským úřadem výkonem sociálněprávní ochrany dětí, ale s fakultou i nadále spolupracuje na různých projektech a jako klinické pracoviště poskytuje jejím studentům možnost stáží a praxí.

²⁰⁸ Na počátku devadesátých let fakulta krátce sídlila v budově v Kněžské ulici č. p. 35 a v Kanovnické ulici č. p. 22. K budovám více ve IV. kapitole.

²⁰⁹ Konkrétně se jednalo o 1 profesorku a 1 vědeckou pracovníci, 12 docentek, 73 odborných asistentek a 17 asistentek.

²¹⁰ Např. v letech 2000–2010 pracovníci fakulty publikovali více než 70 monografií. Po roce 2005 vědecké a publikační aktivity podporuje (vedle evropských i tuzemských grantových a rezortních projektů či univerzitní grantové agentury) rovněž Grantová agentura Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity.

grantových a projektových soutěžích včetně řešení mezinárodních projektů.²¹¹ V souvislosti s tím se úspěšně rozvíjela spolupráce s řadou domácích i zahraničních odborných pracovišť a vysokých škol (na Slovensku, ve Francii, Španělsku, v Německu, Itálii, Nizozemí, Británii, Jihoafrické republice i ve Spojených státech amerických) či expertní činnost v rámci mezinárodních organizací (zejména Organizace spojených národů, Světové zdravotnické organizace, UNICEF atd.). Na fakultě rovněž pravidelně přednášeli zahraniční lektoři a naopak v zahraničí působila řada pracovníků českobudějovické fakulty. Výrazně se zlepšila i mobilita studentů fakulty jak v programu Erasmus, tak i v rámci rozvojových programů ministerstva školství či naplňování bilaterálních smluv se zahraničními univerzitami – na stáže a studijní pobyty byli posluchači vysíláni nejen do evropských zemí, ale též do Zambie, Namibie, Jihoafrické republiky, Thajska či Kanady.

Do roku 30. výročí vzniku Jihočeské univerzity zdravotně sociální fakulta vstoupila jako plně akreditované pracoviště, které nabízí všechny typy studijních programů, včetně habilitačních a profesorských řízení. Fakulta si úspěšně vedla rovněž v rámci institucionálních akreditací v roce 2018, neboť plnou akreditaci získala v případě vzdělávací oblasti Zdravotnické obory, ve druhé vzdělávací oblasti – Sociální práce – pak uspěla na úrovni bakalářských a magisterských studijních programů. V akademickém roce 2020/2021 zahrnovalo portfolio nově akreditovaných studijních programů (mimo 10 dobíhajících akreditací) celkem 10 bakalářských (Fyzioterapie, Laboratorní diagnostika, Nutriční terapie, Pediatrické ošetřovatelství, Porodní asistence, Radiologická asistence, Sociální práce, Všeobecné ošetřovatelství, Zdravotně-sociální péče a Zdravotnické záchranářství), 2 navazující magisterské (Management sociální práce v organizacích a Specializace v ošetřovatelství) a 2 doktorské studijní programy (Ošetřovatelství a Rehabilitace).²¹² V angličtině lze na fakultě studovat, pouze v prezenční formě, též bakalářský studijní program Nursing. Nadále zdravotně sociální fakulta rozvíjí širokou škálu

²¹¹ Pro ilustraci: zatímco ještě v roce 1997 byl přínos finančních prostředků z grantových aktivit nulový, tak v roce 2001 představoval částku 2,6 milionu Kč.

²¹² Vyjma 5 bakalářských jsou všechny ostatní nově akreditované studijní programy nabízeny v prezenční i kombinované formě.

kurzů, workshopů, seminářů či přednášek v rámci celoživotního vzdělávání a Univerzity třetího věku, od roku 2016 se angažuje též v projektu Dětské univerzity a Juniorské univerzity.²¹³

Od roku 2016 na fakultě probíhala reorganizace pracovišť: v současnosti zde funguje pouze šest ústavů (fyzioterapie a vybraných medicínských oborů, humanitních studií v pomáhajících profesích, laboratorní diagnostiky a veřejného zdraví, ošetrovatelství, porodní asistence a neodkladné péče, radiologie, toxikologie a ochrany obyvatelstva a sociálních a speciálně-pedagogických věd) a Institut aplikovaných zdravotně sociálních věd – pracoviště praxe, jež zahrnuje tři centra (prevence civilizačních chorob, pro seniory a fyzioterapie) a dvě poradny (laktace a revmatologickou). Součástí fakulty je též Letní výuková základna – dětský tábor Hradce u Lipí, která slouží k pořádání dětských letních rekreačních a relaxačních pobytů.

Zdravotně sociální fakulta nadále spolupracuje při tvorbě i realizaci studijních programů s řadou zdravotnických a sociálních institucí a zařízení v jihočeském regionu i mimo něj (zejména s nemocnicemi, domovy seniorů, orgány a institucemi veřejné správy, se složkami záchranného integrovaného systému aj.). Fakulta taktéž aktivně rozvíjí kontakty s univerzitami a institucemi v téměř 40 zemích světa – vedle evropských států se jedná i o partnery v Namibii, Zambii, Jihoafrické republice, Thajsku, Turecku, Izraeli, Kanadě a USA. Důležitou součástí zahraničních kontaktů jsou pochopitelně každoroční osobní setkání studentů a akademických pracovníků v rámci stáží, přednáškových, studijních či výzkumných pobytů a dalších odborných akcí.²¹⁴ V roce 2019 takto minimálně na

²¹³ Každoročně fakulta pořádá řadu popularizačních a vzdělávacích akcí (nebo se na nich podílí) pro širokou veřejnost, např. Noc vědců, Lekce první pomoci, Den zdraví, Mezinárodní den sester, Národní den kojení apod. Od roku 2015 se soutěžní týmy ze zdravotně sociální fakulty (úspěšně) účastní soutěže Jihočeská sestřička, pořádané akciovou společností Jihočeské nemocnice a Jihočeským krajem pro soutěžní týmy ze 4. ročníků středních zdravotnických škol, 3. ročníků vyšších odborných zdravotnických škol a 3. ročníků zdravotně sociální fakulty. Srov. např. *Druhé vítězství v soutěži Jihočeská sestřička*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 16, 2016 (prosinec), s. 10–11.

²¹⁴ Z řady zahraničních hostů na fakultě připomeňme např. návštěvu doktora Kenza Kaseho, autora metody Kinesio Taping, k níž došlo v březnu 2017. Jeho celosvětově úspěšná léčebná metoda umožňuje nastartovat autoreparační schopnosti organismu působením

čtrnáct dnů vycestovalo 40 posluchačů fakulty, zatímco do Českých Budějovic přicestovalo 11 zahraničních studentů; v případě akademických pracovníků se jednalo o 7 výjezdů a 23 příjezdů dlouhých minimálně pět dnů. Nejfrekventovanějšími zeměmi (z celkem 22 států) se staly všechny tři pobaltské republiky, dále Finsko, Rakousko, Slovensko a Nepál.

Postupně rostoucí podíl vědecké a výzkumné činnosti dokládá zvyšující se úspěšnost v grantových soutěžích a konferenční²¹⁵ i publikační aktivity pracovníků fakulty. V roce 2020 byla zdravotně sociální fakulta příjemcem prostředků určených pro řešení celkem 12 grantových projektů.²¹⁶ Fakulta je rovněž vydavatelem či spoluvydavatelem několika odborných periodik: v první řadě impaktovaného časopisu *Journal of Applied Biomedicine* (od roku 2003), dále již od roku 1999 vydává čtvrtletník *KONTAKT – Journal of Nursing and Social Sciences related to Health and Illness* (indexovaný v databázi Scopus) a ve spolupráci s International Society of Applied Preventive Medicine publikuje od roku 2010 *Journal of Nursing, Social Studies, Public Health and Rehabilitation*. V letech 2005–2014 též vydávala recenzovaný časopis *Prevence úrazů, otrav a násilí*.

Počet posluchačů na fakultě si až do roku 2013 uchoval vzestupnou tendenci, díky níž se škola stala druhou nejnavštěvovanější součástí celé univerzity: v letech 2009–2013 se zde ke studiu pravidelně zapisovalo více než 2 300 studujících (nejvíce – 2 390 – v roce 2009). V následujících letech je dobře patrný postupný výrazný pokles, který se v roce 2020 prozatím zastavil na hodnotě 1 615 posluchačů (tj. 1 245 bakalářů, 326 magistrů a 44 doktorandů), což je počet jen málo odlišný od údajů vykázaných pro léta 2004–2006. Mezi posluchači jednoznačně převažují dívky, jichž se zde v aktuálním akademickém roce zapsalo celkem 1 337, tj. téměř 83 % všech studujících (1 040 v bakalářských, 216 v magisterských

pružné tejpovací pásy specifických vlastností zvnějšku přes pokožku, bez přidání farmakologických přípravků. K tomu blíže *Absolvent přivezl na fakultu slavného učitele*, *Journal*. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 18, 2017 (duben), s. 24–25.

²¹⁵ V roce 2019 fakulta (spolu)pořádala celkem 9 odborných konferencí včetně 4 mezinárodních.

²¹⁶ Z nich byly poskytnuty 3 Technologickou agenturou České republiky, 1 Grantovou agenturou České republiky, 3 Grantovou agenturou Jihočeské univerzity a zbývajících 5 projektů bylo financováno z rezortních prostředků ministerstva zdravotnictví a ministerstva školství.

a 36 v doktorských studijních programech). Na fakultě bylo též zapsáno celkem 28 zahraničních studentů (16 v bakalářských, 9 v navazujících magisterských a 3 v doktorských studijních programech).²¹⁷ Podobný vývoj lze sledovat i v případě kmenových akademických a vědeckých pracovníků na fakultě. Zatímco v roce 2013 výuku na fakultě zabezpečovalo celkem 206 pracovníků,²¹⁸ z nichž bylo 113 žen,²¹⁹ tak do roku 2019 jejich počet poklesl na hodnotu 175 (13 profesorů, 24 docentů, 123 odborných asistentů, 9 asistentů a 6 vědeckých pracovníků), z nichž bylo 102 žen (3 profesorky, 12 docentek, 74 odborných asistentek, 8 asistentek a 5 vědeckých pracovníků).²²⁰ V čele zdravotně sociální fakulty se od roku 1992 až do současnosti vystřídali dva děkani a tři děkanky. Vybudování základů a vlastní rozjezd nové součásti univerzity spočívaly na bedrech docentky Jany Šemberové, která školu řídila v letech 1992–1998. Na její práci navázal docent Vladimír Vurm, za jehož šestiletého děkanátu došlo zejména k výraznému rozvoji studijních oborů. Sedm let (2004–2011) stál v čele fakulty profesor Miloš Velemínský, s nímž je spjat především větší důraz na rozvoj vědecké práce na fakultě, a v této linii pokračovala po dvě funkční období i jeho nástupkyně v úřadu profesorka Valérie Tóthová. Jako zatím poslední byla do čela fakulty v roce 2019 zvolena doktorka Ivana Chloubová.

K výrazným osobnostem spjatým s fakultou (od jejího počátku až po dnes) patří bezesporu její dlouholetý proděkan a děkan profesor Miloš Velemínský. Mezinárodně uznávaný lékař, neonatolog a pediatr, který již v sedmdesátých letech inicioval v Českých Budějovicích vznik první jednotky intenzivní péče pro patologické novorozence a v roce 1984 zde též založil první samostatné novorozenecké oddělení v tehdejší Československu, je nositelem řady ocenění, přičemž to nejvyšší mu bylo uděleno v roce 100. výročí vzniku Československa – 28. října 2018 obdržel

²¹⁷ Za zpřístupnění dosud nepublikovaných údajů o počtech studentů za rok 2020 děkuji pracovníkům Rektorátu Jihočeské univerzity.

²¹⁸ Tj. 12 profesorů, 27 docentů, 140 odborných asistentů, 20 asistentů a 7 vědeckých pracovníků.

²¹⁹ Tj. 3 profesorky, 12 docentek, 80 odborných asistentek, 17 asistentek a 1 vědecká pracovníce.

²²⁰ Na výuce se vedle kmenových pracovníků fakulty pravidelně podílejí rovněž četní odborníci z aplikační sféry, např. v roce 2019 jich bylo celkem 95.

na Pražském hradě medaili Za zásluhy I. stupně.²²¹ Další významnou osobností, která spojila svou profesní dráhu s českobudějovickou zdravotně sociální fakultou, byl profesor Jiří Dunovský, rovněž mezinárodně respektovaný pediatr, zakladatel sociální pediatrie a SOS dětských vesniček v Československu, který po roce 1996 na fakultě působil jako konzultant.

²²¹ Profesor Velemínský je na fakultě stále aktivní – v současnosti vede Ústav laboratorní diagnostiky a veřejného zdraví Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity –, v Třeboni provozuje vlastní ordinaci a své dlouholeté zkušenosti k problematice rodiny a péče o děti otevřeně předává jak formou publikací, tak i prostřednictvím různých interview. Srov. např. *Dnes bych volil jezdit i se sanitkou*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 22, 2018 (duben), s. 12–16; *Genderová ideologie narušuje tradiční rodinu*, Tamtéž č. 35, 2021 (březen), s. 18–19; či Ivana KARÁSKOVÁ – Miloš VELEMÍNSKÝ, ... *takový je život: Povídání s průkopníkem neonatologické péče Milošem Velemínským*, Praha 2018.



7.

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Současně s přípravou na založení Jihočeské univerzity v roce 1991 byla zvažována i otázka vzniku filozofické či humanitně orientované fakulty.²²² Na rozdíl od tří nově zakládaných fakult, zejména biologické/přírodovědecké, ale do značné míry i teologické a zdravotně sociální, zde zatím chyběly nezbytné odborné a personální předpoklady, které by umožnily bezproblémovou akreditaci takto koncipované součásti univerzity. V devadesátých letech byly možnosti založení filozofické fakulty několikrát projednávány v různých grémiích, ale bez konkrétního výstupu. Bylo zřejmé, že základním předpokladem ke vzniku takovéto fakulty se musí stát jedno či více pracovišť, která budou splňovat několik nezbytných podmínek, tj. v prvé řadě budou mít odpovídající kvalifikační strukturu akademických pracovníků, získají řádné akreditace pro bakalářské, magisterské i doktorské studijní programy a obory převážně neučitelského charakteru, popř. i akreditace habilitační a ke jmenování profesorem, a budou se dlouhodobě vědecky profilovat. Na půdě pedagogické fakulty se v devadesátých letech začaly tímto směrem ubírat dvě katedry – bohemistiky²²³ a dějepisu, resp. historie.

Původní „učitelská“ katedra dějepisu prošla od počátku devadesátých let výraznou personální proměnou. Do jejího čela se nově postavil, bohužel jen krátce, docent Milan Krýdl (1941–1991), historik moderních dějin, jenž však byl tou dobou již vážně nemocen, a fakticky tak katedru řídil její tehdejší tajemník Václav Bůžek. Ten jako vedoucí katedry (od roku 1996 historického ústavu) vtiskl v devadesátých letech jejímu dalšímu směřování

²²² Není-li uvedeno jinak, text této kapitoly vychází z knihy M. NOVOTNÝ a kol., *Dějiny*, s. 214–216, a z výročních zpráv Jihočeské univerzity, resp. filozofické fakulty z let 2006–2019, dostupné na https://www.jcu.cz/o-univerzite/dokumenty/annual_report a <http://www.ff.jcu.cz/o-fakulte/dokumenty/strategicke-dokumenty/vyrocní-zpravy>.

²²³ K vývoji katedry bohemistiky před rokem 2006 více ve 2. podkapitole.

jasný cíl: vybudovat respektované akademické pracoviště s čitelným vědecko-pedagogickým profilem, kde se vedle kvalitní výuky bude rozvíjet i výrazná a relativně úspěšná grantová aktivita, rozsáhlá publikační činnost a spolupráce s tuzemskými i zahraničními partnery. S tím souvisela také nezbytná personální obměna pracoviště, v první řadě z hlediska posílení v minulosti ideologicky nejvíce pokroucené výuky dějin 19. a 20. století. Těchto kurzů se hned na samém počátku devadesátých let ujali dva po roce 1989 rehabilitovaní vyučující: Robert Sak (1933–2014), bývalý šéfredaktor nakladatelství Růže a poté dvacet let dělník v českobudějovické slévárně,²²⁴ a Jindřich Pecka (1936–1998), zástupce ředitele nově zřízeného Ústavu pro soudobé dějiny Československé akademie věd v Praze. Krátce poté, v roce 1993, výuku nových a nejnovějších dějin na katedře posílila rovněž Milena Lenderová,²²⁵ specializující se mj. na česko-francouzské vztahy. Z dalších výrazných nových tváří na pracovišti, jejichž působení bylo důležité z hlediska budování předpokladů pro vznik nové fakulty, je třeba připomenout především Marii Ryantovou, dlouholetou pracovníci archivu a knihovny Národního muzea v Praze, a v Brně čerstvě habilitovaného Rudolfa Krajíce, pracovníka táborského husitského muzea, kteří zde začali vyučovat od roku 1999, resp. 2002 a sehráli nezastupitelnou roli při budování základů studia archivnictví a archeologie.²²⁶

Na historickém ústavu se postupně vyprofilovaly dvě výrazné badatelské linie – raně novověká kolem profesora Václava Bůžka²²⁷ a kulturně-historická kolem docentky Dagmar Blümlové a docenta Josefa Blümla (1948–2020). Ruku v ruce s tím se rozvíjela i grantová²²⁸ a konferenční

²²⁴ V roce 1992 se na pedagogické fakultě řádně habilitoval; okolnosti svého příchodu na fakultu otevřeně přiblížil ve svých posmrtně vydaných pamětech, srov. Robert SAK, *Čekej na mne. / Жди меня*, České Budějovice 2015, s. 291an.

²²⁵ V roce 1994 se na českobudějovické pedagogické fakultě habilitovala a o sedm let později zde získala i profesuru.

²²⁶ Původně jen externí spolupracovnice Marie Ryantová se v roce 2003 stala kmenovou pracovnící ústavu a v roce 2005 se habilitovala na již samostatném Historickém ústavu Jihočeské univerzity; Rudolf Krajíc v roce 2019 úspěšně absolvoval profesorské řízení, a to opět na Masarykově univerzitě v Brně.

²²⁷ V roce 1992 se na českobudějovické pedagogické fakultě habilitoval a o sedm let později absolvoval profesorské jmenovací řízení na brněnské univerzitě.

²²⁸ Mj. byl v letech 1999–2004 na pracovišti řešen výzkumný záměr *Šlechta v novověkých dějinách českých zemí (16.–19. století)*.

činnost (mj. se v devadesátých letech zrodila tradice českobudějovických, resp. českokrumlovských raně novověkých symposií následovaná od počátku nového tisíciletí kosteleckými kulturně-historickými konferencemi mapujícími proměny české společnosti přelomu 19. a 20. století). V roce 1991 byl vydán první svazek sborníku *Opera historica*,²²⁹ později doplněného o dvě ediční řady *Monografia historica*²³⁰ a *Historia culturae*²³¹.

Na počátku nového tisíciletí vrcholily organizační přípravy směřující k vyvázání historického ústavu ze svazku pedagogické fakulty. K osamostatnění došlo k 1. lednu 2003 – spolu s historickým ústavem bylo ze struktury pedagogické fakulty vyčleněno též oddělení starověkých dějin a klasické filologie. Ředitelem Historického ústavu Jihočeské univerzity, který se jako rovnocenná samostatná součást českobudějovického vysokého učení měl v blízké budoucnosti stát hlavním pilířem zamýšlené humanitní fakulty, byl jmenován Miroslav Novotný.

V následujících třech letech nová součást univerzity důsledně pokračovala v předchozí linii, tedy jako plně akreditované vědecko-pedagogické pracoviště s odpovídající odbornou strukturou pracovníků a jako pracoviště zabezpečující postupně se rozšiřující výuku studijních oborů neučitelského charakteru²³² i přípravu posluchačů učitelství pro základní a střední školy, kteří studovali na pedagogické fakultě ve studijních aprobacích s dějepisem či latinou. Výrazem dalšího prohloubení spolupráce českobudějovických historiků s Historickým ústavem Akademie věd České republiky se v roce 2004 stalo vytvoření Centra raně novověkých studií, společného výzkumného a edičního pracoviště prioritně orientovaného na zpřístupňování pramenů k českým dějinám raného novověku v rámci ediční řady *Prameny k českým dějinám 16.–18. století (Documenta res gestas Bohemicas saeculorum XVI.–XVIII. Illustrantia)*. Dlouhodobé badatelské zaměření ústavu na výzkum dějin české společnosti raného novověku ve středoevropském

²²⁹ V letech 1991–2011 vyšlo 15 svazků; od 16. ročníku (2015) vychází dvakrát ročně jako vědecký časopis *Opera historica. Časopis pro dějiny raného novověku*; na počátku roku 2021 byl časopis začleněn do databáze Scopus.

²³⁰ V letech 2000–2019 bylo publikováno 18 svazků.

²³¹ V letech 2002–2008 bylo vydáno 15 svazků této řady; vydávání bylo ukončeno spolu se zrušením studijního oboru Kulturní dějiny.

²³² Jednalo se o 5 oborů: 3 bakalářské (Historie, Archivnictví a Archeologie), 1 magisterský (Kulturní historie) a 1 doktorský (České dějiny).



Insignie Filozofické
fakulty Jihočeské
univerzity



kontextu se stalo důležitým předpokladem k získání výzkumného záměru pro léta 2005–2011; dále se rozvíjely i bohatá publikační činnost a konferenční aktivity včetně spolupráce se zahraničními pracovišti.

Toto vše umožnilo, aby vedení Jihočeské univerzity přistoupilo k realizaci záměru začlenit do své struktury novou fakultu – filozofickou. Rozhodnutí o jejím vzniku padlo, po předchozím projednání v příslušných grémiích včetně akreditační komise vlády, 28. června 2005 na zasedání Akademického senátu Jihočeské univerzity. Součástí nové fakulty, ustavené ke dni 1. ledna 2006, se spolu s Historickým ústavem Jihočeské univerzity stala rovněž část Katedry bohemistiky Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v čele s profesorem Vladimírem Papouškem.

Vedením nové fakulty a vybudováním její základní struktury byl opět pověřen historik doktor Miroslav Novotný.²³³ K 1. lednu 2006 nová součást univerzity převzala do své správy budovu Na Mlýnské stoce; do té doby obě zakládající pracoviště sídlila v prostorách pedagogické fakulty v ulicích Jeronýmova a Dukelská. Stěhování do nových prostor, byť provizorních, bylo důležitou podmínkou pro další rozvoj fakulty. Do poloviny roku 2006 se podařilo vytvořit nezbytné administrativní zázemí, ustavit akademický senát a vědeckou radu, současně s tím byla utvořena i základní struktura fakulty – nově zde bylo ustaveno pět pracovišť, tj. ústavy archeologický, historický, archivního studia a pomocných věd historických, bohemistiky a estetiky a dějin umění. Na filozofickou fakultu byly též převedeny všechny stávající akreditace Historického ústavu Jihočeské univerzity i akreditace neučitelských studijních oborů zabezpečované bohemisty; spolu s tím byli převedeni také všichni tehdejší studenti těchto oborů. Na fakultě tak probíhala příprava posluchačů v 6 bakalářských, ve 3 magisterských a 2 doktorských studijních oborech; fakulta dále mohla uskutečňovat rigorózní, habilitační a profesorská řízení v oboru České dějiny, resp. rigorózní a habilitační řízení v oboru Česká literatura. Vědecký profil fakulty v prvních letech její existence utvářely především dva badatelské týmy sdružené kolem výzkumných záměrů Společnost českých zemí v raném novověku – struktury, individua, vztahy, instituce moci a Dějiny novější české literatury v nadnárodních kontextech.

²³³ Habilitoval se po skončení mandátu na jaře 2007.



Insignie Filozofické
fakulty Jihočeské
univerzity

Na přelomu let 2006 a 2007 se uskutečnily dvě volby děkana fakulty: první byla neúspěšná a ve druhé volbě byl do čela fakulty zvolen další historik, a sice doktor Pavel Král.²³⁴ Úřad děkana zastával pouze jedno období, neboť na konci roku 2010 byl v první volbě zvolen novým děkanem fakulty literární historik profesor Vladimír Papoušek, který svůj mandát obhájil i o čtyři roky později. A zatím posledním děkanem se stal v roce 2019 docent Ondřej Pešek, dosavadní ředitel ústavu romanistiky.

Do roku 2010 byla postupně dobudována struktura fakulty i významně rozšířena nabídka studijních oborů, v rámci níž byla výrazně posílena především jazyková sekce. Na fakultě tak působilo již celkem deset akademických pracovišť, tj. ústavy anglistiky, archeologický, archivnictví, bohemistiky, dějin umění, estetiky, evropských teritoriálních studií, germanistiky, historický a romanistiky. Zájemci zde mohli studovat celkem ve 13 studijních programech: ve 4 bakalářských (Filologie, Historické vědy, Mezinárodní teritoriální studia a Obecná teorie a dějiny umění a kultury), ve 3 navazujících magisterských (Filologie, Historické vědy a Učitelství pro střední školy), v 1 pětiletém magisterském (Historické vědy) a v 5 doktorských (Filologie a Historické vědy v češtině i němčině a Teorie a dějiny literatury v češtině i angličtině). Ve spolupráci s partnerskými školami ve francouzském Lorientu a v Paříži fakulta také umožňovala studium ve 2 double degree studijních programech – v bakalářském a navazujícím magisterském studijním programu Filologie, obor Francouzský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod, resp. Francouzský jazyk. S tím pochopitelně souvisel i nárůst počtu jak akademických pracovníků, tak zejména zapsaných posluchačů: počet studentů vzrostl v uvedeném období téměř dvaapůlkrát, a to z 383 na 893.²³⁵ To bylo umožněno mj. též zásadním zlepšením pracovních podmínek školy, která se v roce 2009 z již nevyhovujících prostor v centru města (Na Mlýnské stoce) přestěhovala do nově

²³⁴ Obě volby proběhly bez protikandidáta – v první, prosincové volbě neuspěl Miroslav Novotný, Pavel Král byl zvolen ve druhé, únorové volbě. Srov. např. Dokumentační středisko Jihočeské univerzity, *Zápis č. 7/2006 ze zasedání akademického senátu konaného 18. prosince 2006*, a zprávu *Jediný kandidát na místo děkana neprošel volbou* v jihočeské mutaci *Mladé fronty Dnes* ze dne 16. prosince 2006, s. 7.

²³⁵ Údaje viz *Bilanční zpráva o rozvoji Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích za období březen 2004 – únor 2011*, s. 14 a 73.

postavené společné budovy Rektorátu Jihočeské univerzity a Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v univerzitním kampusu ve Čtyřech Dvorech.

Postupně a ve větším měřítku se pracovníci fakulty také začali podílet – mimo tradiční Letní školu slovanských studií, pořádanou bohemisty již od roku 1992 – na zajišťování přednášek v rámci celoživotního vzdělávání, Univerzity třetího věku či dalších, zpravidla dlouhodobě organizovaných, přednáškových cyklů.²³⁶ Dále se rozvíjela a prohlubovala vědecká spolupráce fakulty i jednotlivých ústavů s pracovišti akademie věd, s domácími i se zahraničními vysokými školami a s vědeckými institucemi (zejména německými, rakouskými, francouzskými, italskými a polskými). Po příchodu romanistů na filozofickou fakultu se její publikační platforma rozrostla rovněž o další periodikum – *Écho des études romanes*.²³⁷ V roce 2010 vedle dvou stávajících výzkumných záměrů začalo na fakultě působit ve spolupráci s filozofickou fakultou pražské univerzity Centrum výzkumu české umělecké avantgardy. Pracovníci fakulty byli též úspěšní v grantových soutěžích: vedle 2 výzkumných záměrů zde bylo řešeno celkem 19 projektů – 13 projektů financovaných Grantovou agenturou České republiky (4 standardní, 6 postdoktorandských a 2 doktorské) a 3 individuální a 3 týmové projekty udělené Grantovou agenturou Jihočeské univerzity.

I v následujícím desetiletí se fakulta ubírala, jednoduše řečeno, správným směrem, což se pozitivně odrazilo v jejím postavení jak v rámci Jihočeské univerzity, tak i mezi ostatními fakultami tohoto typu v republice. Kroky podniknuté novým vedením směřovaly k vyšší kvalitě pedagogické i výzkumné a publikační činnosti. Dílčí restrukturalizace se dotkla akademických pracovišť, jejichž počet byl redukován na osm, když byla do dvou interdisciplinárně koncipovaných ústavů spojena předchozí samostatná pracoviště. Vznikl tak ústav věd o umění a kultuře (spojením ústavů estetiky, kulturních studií a dějin umění) a ústav česko-německých areálových studií a germanistiky (sloučením ústavů evropských teritoriálních studií a germanistiky). Filozofická fakulta v roce 2018 úspěšně absolvovala proces institucionální akreditace, když v oblasti vzdělávání Historické vědy získala plnou akreditaci (pro bakalářské, magisterské i doktorské studijní

²³⁶ Např. Býti archivářem, *Historiae magistra vitae* či *Architektura 21. století*.

²³⁷ První číslo časopisu vyšlo již v roce 2005, tedy v době, kdy romanistika byla ještě součástí pedagogické fakulty.

programy) a ve vzdělávacích oblastech Filologie, Vědy o umění a kultuře, Mediální a komunikační studia a Učitelství takto úspěšně akreditovala bakalářské i navazující magisterské studijní programy.²³⁸ Na fakultě je tak v současnosti nově na deset let akreditováno celkem 7 doktorských studijních programů (vždy v kombinované i prezenční formě): Archeologie / Archaeology, České dějiny, Pomocné vědy historické, Teorie a dějiny novější české literatury / Theory and History of Modern Czech Literature a Románské jazyky; dobíhající akreditaci (do roku 2024) mají další 4 doktorské studijní programy a nové se připravují. Dále ve vzdělávacích oblastech České dějiny a Teorie a dějiny novější české literatury škola obdržela oprávnění k habilitačním a profesorským řízením.

Ústav romanistiky nadále ve spolupráci s univerzitami v Lorientu, Lorraine, Paříži, Miláně a Salamance uskutečňuje 5 studijních programů double degree (1 bakalářský a 4 navazující magisterské). Rovněž v oblasti celoživotního vzdělávání a Univerzity třetího věku fakulta postupně rozšiřuje své aktivity: např. v roce 2018 nabízela 8 jazykových kurzů (včetně kurzů češtiny), 1 historický a 1 literárněhistorický cyklus a také 2 letní školy (spolu s tradiční Letní školou slovanských studií v univerzitním kampusu to byla i Letní archeologická škola v Netolicích) a v roce 2017 získala také akreditaci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky k pořádání vzdělávacích programů v rámci Dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Až do roku 2012 lze sledovat trvalý růst počtu studentů, poté (stejně jako na všech součástech univerzity i na řadě dalších škol v zemi) následoval pokles. Zatímco původní Historický ústav Jihočeské univerzity začínal na počátku tisíciletí s přibližně 260 posluchači a filozofická fakulta v roce svého vzniku evidovala téměř 400 studentů, tak v letech 2011–2014 se na fakultě zapsalo pokaždé více než 900 studujících (nejvíce v roce 2012, a sice 971). Následující pokles se zastavil v roce 2019, kdy zde studovalo již jen 569 posluchačů, a o rok později počet studujících na fakultě stoupl na 706 – z nich bylo 517 žen (370 v bakalářských, 128 v magisterských a 19 v doktorských programech). Studovalo zde také 33 cizinců (nejvíce – 22 – v bakalářských studijních programech). Odpovídajícím

²³⁸ Všechny bakalářské a magisterské studijní programy jsou nabízeny výhradně v prezenční formě.

způsobem se rozrostl též počet akademických a vědeckých pracovníků: v roce 2006 na novou fakultu přešlo z bývalého Historického ústavu Jihočeské univerzity a z Katedry bohemistiky Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity celkem 5 profesorů, 11 docentů a 13 odborných asistentů s vědeckou hodností, ovšem v roce 2019 zde působilo již celkem 75 vyučujících a 7 vědeckých pracovníků (z toho bylo 32 žen); z hlediska kvalifikační struktury se jednalo o 9 profesorů, 16 docentů, 40 odborných asistentů a 10 asistentů/lektorů.²³⁹

Filozofická fakulta se nadále rozvíjí jako pracoviště orientované na základní výzkum v historických, archeologických, lingvistických, literárních a humanitně orientovaných oborech. Od roku 2012 zde působí dvě výzkumná centra – Centrum pro výzkum novější české literatury a metodologie literární historie a Habsburkové v dějinách českých zemí raného novověku –, v pořadí třetí centrum – Teorie, metody a modely v současném jazykovědném výzkumu – na fakultě pracuje od roku 2019. V tomtéž roce zde bylo řešeno celkem 9 projektů financovaných Grantovou agenturou České republiky a 3 projekty přeshraniční spolupráce s Bavorskem (2 s univerzitou v Pasově a 1 s Vysokou technickou školou v Deggendorfu). Rozvoj vědy na fakultě dále podporují prostředky vysoutěžené v univerzitní či fakultní grantové agentuře a v neposlední řadě ústav anglistiky uspěl s projektem tzv. Strategického partnerství Teachers of English for Future Europe (TEFE): EU mobility and employability through the Internationalisation of Teaching Practice v grantové soutěži programu Erasmus+.²⁴⁰

Fakulta rovněž rozvíjí konferenční aktivity (v roce 2019 pořádala či spolupřádala 7 mezinárodních odborných setkání) a hojnou publikační činnost, udržuje a rozšiřuje kontakty se zahraničními partnery (včetně výjezdů, resp. příjezdů pedagogů a posluchačů) i s tuzemskými vysokými školami či akademickými ústavy a s aplikační sférou. Nezapomíná ani na

²³⁹ V pedagogickém sboru fakulty v současnosti působí rovněž první mimořádná profesorka Jihočeské univerzity, již je Dr. habil. Christine Pretzlová z Ústavu česko-německých areálových studií a germanistiky Filozofické fakulty Jihočeské univerzity.

²⁴⁰ V rámci projektu, který je zaměřen na zvyšování zaměstnatelnosti a mobility učitelů anglického jazyka, bude Jihočeská univerzita v letech 2020–2023 koordinovat spolupráci šesti evropských univerzit z Česka, Velké Británie, Polska, Německa, ze Slovenska a Španělska.

spolupráci se středními školami či popularizaci své činnosti – např. v roce 2019 fakulta uspořádala cyklus dvanácti přednášek nazvaný Jak se dělá věda na Filozofické fakultě JU.²⁴¹

Úspěšná činnost fakulty i jednotlivých ústavů se pochopitelně promítá také do hodnocení školy (v rámci univerzity i v rámci ostatních filozofických či humanitních fakult v zemi) i do individuálních ocenění. Zde je možno připomenout především profesora Martina Hilského (na fakultě působil v letech 2010–2016), jenž v roce 2011 obdržel medaili Za zásluhy o stát v oblasti kultury a školství a o čtyři roky později získal hlavní Národní cenu projektu Česká hlava za překlad kompletního díla Williama Shakespeara do češtiny.²⁴² V roce 2014 bylo docentu Ondřeji Peškovi, řediteli ústavu romanistiky, uděleno nejvyšší francouzské vyznamenání za zásluhy ve vzdělání, vědě a kultuře rytíř Řádu akademických palem (Ordre des Palmes académiques) a v roce 2019 profesorka Jitka Radimská, bývalá ředitelka ústavu romanistiky, obdržela FIPLV International Award od Mezinárodní federace učitelů živých jazyků FIPLV (Fédération Internationale des Professeurs de Langues Vivantes) za zásluhy o vybudování uznávaného filologického pracoviště na filozofické fakultě.²⁴³ Významných ocenění se dostalo též některým publikačním výstupům pracovníků fakulty: v roce 2011 byla cena Magnesia Litera v kategorii literatura faktu udělena knize *Dějiny nové moderny. Česká literatura v letech 1905–1923* autorského kolektivu vedeného profesorem Vladimírem Papouškem, výroční cenu Nakladatelství Vyšehrad za původní práci za rok 2016 získala docentka Marie Ryantová za knihu *Polyxena z Lobkovic. Obdivovaná i nenáviděná první dáma království* a konečně v roce 2020 získal cenu Magnesia Litera za překladovou knihu, konkrétně za překlad románu Edwarda St Aubyna *Patrick Melrose I*, docent Ladislav Nagy.²⁴⁴

²⁴¹ Oblibu si získaly rovněž akce typu Den s filologií či Odpoledne s humanoidy apod.

²⁴² Již v roce 2001 byl za zásluhy o šíření anglické literatury v Česku jmenován čestným členem Řádu britského impéria (The Most Excellent Order of the British Empire). Srov. např. rozhovor s profesorem Hilským *Jsem ve stadiu velké svobody*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 4, 2014 (duben), s. 10–14.

²⁴³ Viz https://ceskobudejovicky.denik.cz/zpravy_region/jihoceska-profesorka-ziskala-mezinarodni-cenu-20191210.html a <https://cz.ambafrance.org/Ondrej-Pesek-rytirem-Radu>.

²⁴⁴ *Překladatelství je spíše řemeslo, než umění*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 33, 2020 (říjen), s. 18–20.



8.

EKONOMICKÁ FAKULTA

Ekonomická fakulta Jihočeské univerzity patří mezi nejmladší součásti českobudějovického vysokého učení. Vznikla spolu s fakultami filozofickou a rybářství a ochrany vod v letech 2006–2009, v rámci procesu optimalizace a zpřehlednění vnitřní struktury univerzity.²⁴⁵ Podle původních plánů měl v Českých Budějovicích, po vzoru Ústavu fyzikální biologie Jihočeské univerzity v Nových Hradech a českobudějovického Historického ústavu Jihočeské univerzity, nejprve vzniknout samostatný ekonomický ústav, na němž by se dále rozvíjely ekonomické obory převedené sem ze zemědělské fakulty, které podle vedení univerzity plně nesouzněly s jejím odborným profilem. Toto řešení by zároveň umožnilo soustředění vědecké a pedagogické kapacity ekonomických oborů do českobudějovického univerzitního areálu, neboť tento krok rovněž zahrnoval zrušení dislokovaného pracoviště zemědělské fakulty v Táboře, kde od počátku devadesátých let působila katedra cestovního ruchu – o jejím postupném zrušení a budoucím převedení do Českých Budějovic rozhodlo vedení univerzity již na počátku roku 2005.²⁴⁶ To se pochopitelně nesetkalo s porozuměním představitelů Tábora, kteří měli vážný zájem na dalším působení vysokoškolského pracoviště ve svém městě.²⁴⁷

²⁴⁵ Ne vždy jednoznačný proces optimalizace měl přispět k dotvoření základní struktury univerzity a k „očistě“ některých současných fakult (nejen zemědělské), v jejichž nabídce se nacházely i studijní programy, jež by měly patřit pod jiné typy fakult.

²⁴⁶ Činnost tábořské katedry, včetně přesunu majetku, studentů i pedagogů do Českých Budějovic, byla ukončena souběžně s ustavením ekonomické fakulty.

²⁴⁷ Výhrady tábořských představitelů k tomuto kroku Jihočeské univerzity rezonovaly i v médiích, srov. např. <https://ceskobudejovicky.denik.cz/z-regionu/nekoupite-univerzita-za-40-milionu-20130920.html>; <https://budejovice.rozhlas.cz/tabor-se-snazi-ziskat-budovu-jihoceske-univerzity-7067639>; <https://budejovice.rozhlas.cz/cestovni-ruch-se-v-tabore-studovat-nebude-7067494>.

Po několika letech samostatného působení se měl ekonomický ústav transformovat na plnohodnotnou fakultu, jež se měla zaměřit především na ekonomiku firem a management venkovského prostředí. Nekonkurovala by tak jindřichohradecké Fakultě managementu Vysoké školy ekonomické v Praze, která v předchozím desetiletí opustila struktury českobudějovické univerzity.

Vlastní vznik ekonomické fakulty v krajském městě je spojen s tehdejší děkankou zemědělské fakulty Magdalenou Hrabánkovou, jíž připadl náročný, a svým způsobem dvojjediný, úkol: připravit praktické rozdělení zemědělské fakulty a souběžně s tím vytvořit základy nové ekonomické fakulty, celkově již sedmé ve svazku českobudějovické univerzity. Nová součást univerzity oficiálně vznikla k 1. lednu roku 2007 a její první děkankou se stala právě profesorka Magdalena Hrabánková, která tuto funkci zastávala po čtyři roky; na jaře roku 2011 se po svém zvolení ujala úřadu rektora Jihočeské univerzity (v čele školy však setrvala pouhých šest měsíců, neboť koncem srpna 2011 nečekaně zemřela). Poté až do počátku roku 2019, tedy po dvě funkční období, fakultu řídil docent Ladislav Rolínek, který v letech 2007–2011 působil na fakultě jako proděkan pro vědu a výzkum. A v březnu roku 2019 se vedení fakulty ujala další žena, a sice docentka Dagmar Škodová Parmová, jež je rovněž úzce spjata s počátky fakulty, neboť v letech 2007–2011 působil v jejím vedení (v letech 2011–2016 byla též prorektorkou univerzity pro zahraniční vztahy).

Ačkoli se v prvních letech své existence vedení školy muselo vypořádat s řadou praktických otázek – prostorových, majetkových, finančních i personálních –, podařilo se v této době položit solidní základy pro rozvoj vědecké i pedagogické práce v následujícím desetiletí.²⁴⁸ V roce 2007 přešlo na ekonomickou fakultu, jejíž strukturu tvořilo šest kateder, 1 293 posluchačů

²⁴⁸ Následující text, není-li uvedeno jinak, vychází z těchto dokumentů: *Jihočeská univerzita dvacetiletá. 1991–2011*, Mimořádné výroční číslo časopisu Jihočeské univerzity, České Budějovice 2011, s. 19–21; *Zpráva o činnosti ekonomické fakulty 2011–2016*; výroční zprávy ekonomické fakulty a univerzity za léta 2007–2019; viz https://www.jcu.cz/o-univerzite/dokumenty/annual_report/jihoceska-univerzita-dvacetileta/view; https://www.jcu.cz/o-univerzite/dokumenty/annual_report/folder.2004-07-15.1863871332 a též <https://www.ef.jcu.cz/o-fakulte/uredni-deska-1>.

a 75 akademických i vědeckých pracovníků. Ještě v průběhu téhož roku byly nově ke stávajícím studijním oborům akreditovány tři nové bakalářské obory (Matematické modelování v ekonomii, Řízení a ekonomika podniku a Ekonomická informatika) a jeden navazující magisterský obor vyučovaný v angličtině (Management of Regional Development). Dále byly k akreditaci připraveny a následně i schváleny bakalářský obor Strukturální politika pro veřejnou správu a navazující magisterský obor Strukturální politika Evropské unie a rozvoj venkova, obhájit se podařilo též akreditaci doktorského oboru. Fakulta se rovněž podílela na celoživotním vzdělávání prostřednictvím programu Člověk jako součást přírody a společnosti a rozvíjela spolupráci se soukromými firmami i státními organizacemi a úřady v regionu, jejichž pracovníci se také podíleli na výuce či stážích studentů.

Fakulta po svém vzniku kontinuálně navázala na předchozí vědecké a publikační aktivity v oblasti související s ekonomikou a řízením podniků či se socioekonomickými faktory rozvoje regionů. Pracovníci školy se podíleli především na řešení 7 výzkumných projektů, financovaných ve dvou případech z prostředků Grantové agentury České republiky a ve zbývajících případech z grantů některého z českých ministerstev.²⁴⁹ V závěru prvního roku své existence fakulta rovněž uspořádala 1. ročník mezinárodní konference INPROFORUM 2007.

V následujících čtyřech letech se poměry na fakultě i její postavení v rámci univerzity dále stabilizovaly. V roce 2011 zde působilo celkem sedm kateder: aplikované matematiky a informatiky, ekonomiky, obchodu a cestovního ruchu, práva, řízení, účetnictví a strukturální politiky Evropské unie. Tato pracoviště zajišťovala výuku (prezenční, distanční i kombinovanou) 11 studijních oborů: bakalářských, navazujících magisterských a 1 doktorského – Ekonomika a management (v tomto oboru fakulta rovněž obdržela habilitační práva). V roce 2011 fakulta v rámci spolupráce s maďarskou Univerzitou svatého Štěpána v Gödöllő rozšířila studijní nabídku o studium ve společném navazujícím magisterském oboru Rural Development and Agribusiness.

²⁴⁹ Další na fakultě řešené projekty byly financovány z operačních programů apod.



Insignie Ekonomické
fakulty Jihočeské
univerzity

Na fakultě pochopitelně i v těchto letech pokračovala výzkumná práce – pracovníci byli zapojeni do řešení projektů podporovaných ministerstvy či grantovými agenturami (včetně univerzitní agentury). Z významných akcí připomeňme od roku 2010 pravidelnou účast fakulty v mezinárodním projektu UNICREDS (University Collaboration in Regional Development Spaces), v témže roce škola uspořádala 28. ročník mezinárodní konference Mathematical Methods in Economics a každoročně pořádala mezinárodní symposia INPROFORUM, INPROFORUM JUNIOR a CITE.²⁵⁰ Se zahraničními univerzitními i akademickými pracovišti, zejména ve Francii, v Maďarsku, Německu, Rakousku, USA a Austrálii, českobudějovičtí ekonomové úspěšně rozvíjeli studijní a vědecké výměny; pro zahraniční studenty ekonomická fakulta též pravidelně organizovala letní školy.

Dále se rozvíjela i intenzivní spolupráce s podniky, úřady a pracovišti aplikovaného výzkumu v Česku. Pro další zkvalitnění práce s aplikační sférou bylo na fakultě zřízeno Centrum inovací a aplikovaného výzkumu, které připravovalo rozvojové projekty a prostřednictvím Agentury profesního rozvoje nabízelo spolupráci vybraným studentům s podnikatelskými subjekty. Primárně ovšem agentura zajišťovala studentské stáže v regionálně významných společnostech, s nimiž měla škola uzavřeny smlouvy o spolupráci.

I po roce 2012 fakulta pokračovala v nastoupeném trendu, byť s jistými výkyvy. Hlavním úkolem bylo upevnění a další prohloubení nastoupených procesů ve sféře vzdělávání, vědy a výzkumu i spolupráce se zahraničními či s domácími partnery. V oblasti výuky byla nepochybným úspěchem jak reakreditace všech oborů na fakultě, tak i akreditace v angličtině vyučovaných nových oborů: bakalářského Economic Informatics a navazujících magisterských Commerce and Entrepreneurship a Regional and European Project Management.²⁵¹ V souvislosti s potřebou výuky

²⁵⁰ INPROFORUM se zaměřuje na inovace, podniky, regiony a organizace, účastníky jsou vedle akademiků i odborníci z praxe; INPROFORUM JUNIOR podporuje výměnu zkušeností doktorandů z oblasti řízení, ekonomiky podniku a regionálního rozvoje; CITEM se věnuje mezinárodním aspektům ve vzdělávání, v obchodě, marketingu a cestovním ruchu (spolupředatelem je Faculty of Business and Law Victoria University v australském Melbourne).

²⁵¹ V posledním případě se jedná o studijní program joint degree, který je vedle českobudějovické fakulty realizován též na Université Bretagne Sud ve francouzském Lorientu a na Westsächsische Hochschule v německém Zwickau.



Insignie Ekonomické
fakulty Jihočeské
univerzity



v angličtině byl na fakultě zaveden i nový systém výuky jazyků. Za úspěch však rozhodně nelze považovat výsledky institucionální akreditace fakulty v roce 2018, jež byla fakultě udělena pouze v případě bakalářských programů.

Důležitým rysem činnosti fakulty se staly pravidelné přednášky významných odborníků z praxe;²⁵² od roku 2017 fakulta pořádala volitelný cyklus přednášek domácích i zahraničních odborníků nazvaný Pluralismus v ekonomii, který se zaměřuje na hledání nových přístupů k výuce ekonomie a ke kritickému uvažování o současném světě.²⁵³ Dále pokračovala i součinnost s podniky, v rámci níž byli posluchači vysíláni na stáže ve vybraných firmách, a nové impulzy dostala spolupráce se středními školami, zejména v případě písecké obchodní akademie a jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky, která se stala školou fakultní.

Počet publikovaných výstupů pracovníků fakulty v posledních letech sice spíše klesá či stagnuje, oproti tomu se však vcelku uspokojivě zvyšuje počet příspěvků publikovaných v periodikách indexovaných v respektovaných databázích (v impaktovaných časopisech či v databázi Scopus).²⁵⁴ Fakulta je též vydavatelem dvou vědeckých periodik – *Acta Universitatis Bohemiae Meridionalis. The Scientific Journal for Economics and Management* a *Economics Working Papers* – a spolu s partnery z Maďarska a ze Srbska se podílí na vydávání periodika *DETUROPE (The Central European Journal of Regional Development and Tourism)*.²⁵⁵ Pracovníci fakulty byli v uplynulých letech řešiteli či spoluřešiteli řady výzkumných projektů (např. v rámci 7. rámcového programu Evropské unie, Grantové agentury České republiky, Technologické agentury České

²⁵² Na fakultě tak přednášeli např. ministři Jan Mládek, Miroslav Kalousek, Jiří Pospíšil a Robert Pelikán, guvernéři a viceguvernéři České národní banky Miroslav Singer a Jiří Rusnok, resp. Mojmir Hampl, dále též bývalá viceguvernerka Národní banky Slovenska Elena Kohútiková, bankéři či zástupci velkých firem aj.

²⁵³ Česobudějovická ekonomická fakulta se jako první tuzemská vysokoškolská instituce oficiálně přihlásila k Mezinárodní studentské výzvě za pluralismus v ekonomii (*International Student Call for Pluralism in Economics*) z roku 2014.

²⁵⁴ V roce 2019 bylo publikováno 15 článků v impaktovaných časopisech a 14 příspěvků v časopisech indexovaných v databázi Scopus.

²⁵⁵ Od roku 2013 zde vychází rovněž fakultní bulletin *EFektiv*.

republiky, Národní agentury pro zemědělský výzkum, Interreg či Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost).²⁵⁶ A fakulta i nadále pokračovala v pořádání pravidelných mezinárodních vědeckých setkání INPROFORUM či Mathematical Methods in Economics i odborných konferencí TourConf a TourWork, zaměřených na problematiku cestovního ruchu, a ve spolupráci Jihočeského kraje a Horního Rakouska v této oblasti; své místo si získaly také každoročně konané Budějovické ekonomické dny. Od roku 2014 fakulta organizuje, vedle pravidelné soutěžní přehlídky Studentské odborné činnosti, též Invest Day,²⁵⁷ soutěž pro studenty Jihočeské univerzity, kteří si chtějí otestovat své podnikatelské záměry a případně mohou od investorů i získat počáteční kapitál k rozjezdu vlastního podnikání.²⁵⁸

Od roku 2008 fakulta ve spolupráci s EURES (EUropean Employment Services) a českobudějovickým úřadem práce pořádá pro posluchače z celé univerzity každoroční veletrh pracovních příležitostí European Jobday. Pro studenty ekonomických oborů funguje na fakultě již od roku 2012 Kariérní centrum Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity, do jehož portfolia patří jak zvyšování odborných kompetencí posluchačů, poradenství při tvorbě životopisů a motivačních dopisů, tak i realizace řízených studentských stáží, odborných seminářů a přednášek manažerů významných firem ve výuce apod.²⁵⁹ V současnosti

²⁵⁶ Řešeny byly rovněž projekty financované z prostředků Grantové agentury Jihočeské univerzity i fakultní IGS (Interní grantové soutěže), která podporuje (jednoletými a dvouletými granty) rozvoj vědecké a výzkumné práce na fakultě od roku 2017.

²⁵⁷ Od roku 2018 se soutěže, původně určené pouze pro studenty všech fakult Jihočeské univerzity, účastní rovněž posluchači ze Západočeské univerzity v Plzni, Ostbayerische Technische Hochschule z Amberg-Weidenu a Technische Hochschule z Deggendorfu. Srov. *Invest Day v novém kabátu*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 31, 2020 (únor), s. 23.

²⁵⁸ Jako inovativní charitativní projekt studentů fakulty např. vznikla v roce 2013 soutěž Miss Jihočeské univerzity. Výtěžek z této soutěže ve výši přes 54 000 Kč byl určen na podporu občanského sdružení ŠVAGR, které se zabývá integračními akcemi pro děti a mládež se zdravotním, mentálním a sociálním hendikepem (také výtěžky ze soutěží konaných v dalších třech ročnících směřovaly na konto ŠVAGRa).

²⁵⁹ V roce 2014 centrum rozšířilo svou působnost na posluchače všech fakult, což bylo oficiálně potvrzeno o šest let později i přejmenováním – Kariérní centrum Jihočeské univerzity

na fakultě pracuje šest kateder (regionálního managementu a práva, obchodu, cestovního ruchu a jazyků, řízení, aplikované ekonomie a ekonomiky, aplikované matematiky a informatiky a účetnictví a financí), které zajišťují výuku více než dvou desítek stávajících studijních oborů i nově akreditovaných studijních programů bakalářských, navazujících magisterských i doktorských.²⁶⁰ V cizích jazycích (angličtině) má fakulta akreditováno celkem 7 studijních programů (1 bakalářský, 4 navazující magisterské a 2 doktorské;²⁶¹ variantně v češtině a angličtině fakulta též nabízí některé předměty). Aktivně si fakulta počíná rovněž v případě Univerzity třetího věku a celoživotního vzdělávání, v rámci nichž poskytuje řadu kurzů zaměřených jak na uchazeče o studium či studenty a zaměstnance, tak i na širší veřejnost. V roce 2019 se česko-budějovičtí ekonomové poprvé zapojili do Noci vědců, celorepublikové vědeckopopularizační akce, která se na Jihočeské univerzitě koná již od roku 2008.

Od roku 2007 do roku 2019 vzrostl počet akademických a vědeckých pracovníků na fakultě ze 75 na 84: 4 profesory, 19 docentů, 41 odborných asistentů, 14 asistentů či lektorů a 6 vědeckých pracovníků.²⁶² Fakulta systematicky pečuje o jejich profesní růst a publikační, konferenční i grantové aktivity.²⁶³ Počet studentů na fakultě svého maxima dosáhl

však nadále působí v prostorách ekonomické fakulty; k činnosti centra srov. *#Startuju svou kariéru už při studiu*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 33, 2020 (říjen), s. 6–7.

²⁶⁰ Nově byly akreditovány (většinou v prezenční i kombinované formě): bakalářské programy *Ekonomika a management*, *Analýza v ekonomické i finanční praxi*, *Cestovní ruch*, *Management regionálního rozvoje*, *Podniková informatika*, *Finance a účetnictví*; navazující magisterské programy *Finance a účetnictví*, *Ekonomika a management*, *Aplikovaná informatika*, *Analýza v ekonomické a finanční praxi*; doktorský program *Ekonomika a management* (v češtině i angličtině).

²⁶¹ V případě studijních programů, ekonomické fakulty i ostatních fakult Jihočeské univerzity, pracujeme s údaji in: *Výroční zpráva o činnosti Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích za rok 2019*, Tabulková příloha, s. 8 a 10.

²⁶² Téměř 42 % z nich bylo žen; nejvýrazněji (50 %) byly ženy zastoupeny v kategorii profesorů, asistentů a vědeckých pracovníků.

²⁶³ Jistě dobrou vizitkou školy se stalo např. zvolení docentky Evy Cudlínové, vedoucí Katedry regionálního managementu Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity, do celosvětového

v roce 2011, kdy se jich ke studiu zapsalo 2 052, pak, stejně jako na většině jiných fakult a škol v zemi, následoval postupný pokles – v roce 2020 ekonomické obory v Českých Budějovicích studovalo 1 246 posluchačů (852 v bakalářských, 358 v magisterských a 36 v doktorských programech). Z nich bylo celkem 816 studentek (527 v bakalářských, 269 v magisterských a 24 v doktorských programech) a 65 cizinců, z nichž nejvíce (31) si zapsalo bakalářské studium a nejméně (7) bylo doktorandů.

Ekonomická fakulta intenzivně rozvíjí spolupráci s více než 70 zahraničními partnery, neaktivněji s univerzitami ve francouzském Lorientu, v německém Zwickau a Pasově, ve slovenské Nitře a v rakouském Linci. V roce 2019 vyslala více než 30 svých studentů na studijní pobyty v partnerských školách trvající déle než čtyři týdny a naopak na českobudějovickou fakultu zamířilo na 60 zahraničních studentů. V téže roce na zahraniční pobyty vycestovalo 65 pracovníků fakulty, zatímco do Českých Budějovic zavítalo 16 zahraničních pedagogů a vědeckých pracovníků.

Trvalou pozornost fakulta věnuje rovněž vytváření příjemného prostředí a kvalitně připraveného zázemí pro studium, odbornou práci i mimoškolní aktivity, neopomíjí ani péči o své absolventy (Klub absolventů a přátel ekonomické fakulty byl založen již v roce 2014). V poslední dekádě tak došlo ke zlepšení pracovních a studijních podmínek na fakultě v rámci modernizace budovy děkanátu (bývalá K400) i pavilonu F,²⁶⁴ fakulta zřídila také dětský koutek pro děti zaměstnanců. V rekonstruovaném pavilonu F byly v roce 2015 otevřeny tři tematické učebny věnované spravedlivému obchodu,²⁶⁵ první děkance fakulty Magdaleně

předsednictva Mezinárodní společnosti pro ekologickou ekonomii (International Society for Ecological Economics) na léta 2020–2021 či ocenění Právník roku 2015 pro místopředsedu Krajského soudu v Českých Budějovicích Zdeňka Strnada, který jako odborný asistent působí na katedře práva ekonomické fakulty již od roku 2012; více k tomu viz *Za katedrou Právník roku*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 13, 2016 (únor), s. 24–25.

²⁶⁴ K budovám více ve IV. kapitole.

²⁶⁵ Fakulta se v roce 2012 zapojila do fair trade aktivit a v následujícím roce jí byl zájmovým sdružením Fairtrade Česká republika jako první vysoké škole v Česku i ve střední Evropě propůjčen titul Fairtradová fakulta; více k tomu *První ve střední Evropě*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 1, 2013 (říjen), s. 26–27.

Hrabánkové a českobudějovické podnikatelské rodině Lannů a regionálnímu rozvoji.²⁶⁶ Další nová učebna byla na počátku dubna 2021 otevřena v prvním patře budovy děkanátu: špičkově vybavená učebna Virtuální reality umožní studentům přiblížit výuková témata co nejrealističtěji s maximálním důrazem na srozumitelnost.

²⁶⁶ Srov. *Do třetice Lanna!*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 12, 2016 (prosinec), s. 18–19.



9.

FAKULTA RYBÁŘSTVÍ A OCHRANY VOD

Nejmladší fakultou ve svazku českobudějovické univerzity se v roce 2009 stala Fakulta rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity, která navázala na téměř devadesátiletou úspěšnou existenci Výzkumného ústavu rybářství ve Vodňanech.²⁶⁷ I když bylo rybářství a rybníkářství v českých zemích, a zejména v jižních Čechách, vždy tradičním oborem s propracovaným způsobem budování rybníků i systému chovu ryb, tak až ve dvacátých letech 20. století byly podniknuty první kroky k systematickému a všestrannému biologickému výzkumu vod. Dne 1. září 1921 zahájil v Praze oficiálně činnost Rybářský a hydrobiologický ústav jako čtvrté oddělení státního výzkumného ústavu pro živočišnou výrobu. Vzhledem k praktickému zaměření ústavu se jeho součástí staly soukromé stanice v Doksech (v letech 1921–1938) a od roku 1922 ve Vodňanech,²⁶⁸ dále i terénní pracoviště v Chlumu u Třeboně (1925–1931) a výzkumná stanice rybářská v Liptovském Hrádku na Slovensku (od roku 1932).²⁶⁹

Po několikerém stěhování ústav v roce 1953 definitivně zakotvil v jihočeských Vodňanech, kde hospodařil na bývalém městském rybníčním hospodářství a kde započal systematicky budovat svou vlastní experimentální základnu. Postupně se profiloval jako pracoviště zaměřené převážně na aplikovaný výzkum v oblasti rybářství a navazujících oborů (např. hydrobiologie, nemoci ryb, genetiky a šlechtění ryb, obhospodařování volných vod aj.). Ve druhé polovině 20. století se součástí ústavu stala rovněž nová

²⁶⁷ K počátkům ústavu a k jeho vývoji do vzniku fakulty rybářství a ochrany vod srov. M. NOVOTNÝ a kol., *Dějiny*, s. 216–218; Rudolf BERKA (red.), *50 let činnosti Výzkumného ústavu rybářského a hydrobiologického*, Vodňany 1971; TÝŽ (red.), *60 let Výzkumného ústavu rybářského a hydrobiologického (1921–1981)*, Vodňany 1981; a D. J. ŽÁK – M. FLAŠHANS – O. LINHART, 1921–2011. *Příběh k devadesátinám Výzkumného ústavu rybářského a hydrobiologického*.

²⁶⁸ V letech 1928–1934 byla většina pracovníků stanice dočasně přesunuta do Libějovic.

²⁶⁹ Stanice zanikla během války a poté již nebyla obnovena.

detašovaná pracoviště v Lipně nad Vltavou (1959–1971), Ostravě (1961–1992, poté byla část pracoviště přesunuta do Opavy), Bratislavě (1964–1968), Dole u Libčic nad Vltavou (1975–1996) a Pohořelicích (1993–2006).²⁷⁰

Do posledního desetiletí 20. století vstoupil ústav jako pracoviště aplikovaného výzkumu, které bylo od roku 1977 součástí tehdejšího oborového podniku Státní rybářství; po jeho rozpadu se na počátku roku 1991 ústav stal samostatným státním podnikem. To bylo důvodem jeho zahrnutí na seznam firem určených k privatizaci v roce 1992, se kterou vedení ústavu ani jeho zaměstnanci nesouhlasili. Pro případ, že se nenajde jiné řešení, založili vodňanští společnost s ručením omezeným, která se připravovala na privatizaci ústavu a pokračování jeho činnosti pod původní hlavičkou; uvažovalo se i o připojení ústavu k některému z větších státních zemědělských výzkumných ústavů či o jeho rozdělení a privatizaci po částech. Navíc v rámci restitucí ústav do majetku města Vodňany zpět předal 200 ha rybníků, což představovalo výrazný zásah do ekonomiky pracoviště.

Oboustranně vítaným řešením této obtížné situace se stalo převedení ústavu do svazku Jihočeské univerzity v roce 1996. O dva roky později se podle nového vysokoškolského zákona stal organickou součástí univerzity, tj. samostatným vysokoškolským ústavem. Toto rozhodnutí umožnilo udržet pozici vodňanského ústavu mezi výzkumnými pracovišti zaměřenými na agrární a ekologický výzkum. V nových podmínkách došlo postupně ke změně původního vědecko-výzkumného zaměření institutu, které se nyní více orientovalo na genetiku a šlechtění ryb, chov, biologii a ochranu raků, ekotoxikologii, molekulární biologii apod. Nedílnou součástí ústavu se stala též pedagogická činnost (ve spolupráci se Zemědělskou fakultou Jihočeské univerzity) a úspěšně se rozvíjely i informační, poradenské, konzultační a další aktivity.

Pedagogická činnost ústavu se soustředila především na akreditaci a realizaci doktorského studijního programu Rybářství akreditovaného na Jihočeské univerzitě v českém a anglickém jazyce; první studenti byli přijati v roce 2004. Pracovníci vodňanského ústavu se také významnou měrou

²⁷⁰ Např. v roce 1967 byla do provozu uvedena soustava pětadesáti parcelových experimentálních rybníků jako pokusné hospodářství, v roce 1969 byla zprovozněna soustava výtěrových a odchovných rybníků společně s malou líhni a v roce 1985 přibyla též rybochovná hala s recirkulačním systémem.

podíleli na výuce posluchačů studijního oboru Rybářství i na vzniku Katedry rybářství Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity, přičemž řada cvičení probíhala v laboratořích a na specializovaných pracovištích ve Vodňanech; dále působili jako vedoucí kvalifikačních prací a podíleli se na práci oborových rad doktorských studijních programů akreditovaných na fakultě.

Ve svazku Jihočeské univerzity působil ústav jako samostatná vědecko-pedagogická instituce až do roku 2009 a jeho sídlem byly Vodňany (další pracoviště se nacházela v Českých Budějovicích, Opavě a Pohořelicích). Ve Vodňanech bylo umístěno ředitelství ústavu a jeho sekretariát, nacházela se zde většina pracoven a laboratoří, oddělení vědecko-výzkumných informací s knihovnou,²⁷¹ ekonomické oddělení a technické zázemí. Dále zde byl dislokován Areál pokusnictví s pětadesáti parcelovými pokusnými rybníčky, experimentální halou pro chov ryb a raků a centrální analytickou laboratoří a Areál šlechtitelské stanice zahrnující rybí líheň, odchovné bazény a soustavu rybníků. Nacházel se zde též Brokův mlýn, kde byly umístěny sklady, dílna a byty zaměstnanců; ústav rovněž hospodařil na dvou rybnících v blízkosti města. Činnost vysokoškolského pracoviště vážně narušila povodeň v roce 2002, při níž byly všechny vodňanské objekty poškozeny.

Vodňanský ústav se, vzhledem ke své unikátnosti i z důvodu převážně vědecko-výzkumného charakteru, aktivně zapojil při řešení projektů a grantů jak do spolupráce s mnoha tuzemskými akademickými, rezortními a vysokoškolskými pracovišti, tak do široce rozvinuté mezinárodní spolupráce se státy Evropské unie, ale i se Spojenými státy, s Ruskem či Čínou. Na základě uzavřených mezinárodních smluv byly též realizovány výměnné stá-

²⁷¹ Počátky této unikátní knihovny (největší specializované rybářské knihovny v České republice) sahají do roku 1921, ale ve fondech se nacházejí publikace starší, z druhé poloviny 19. století. Knihovna byla poškozena při povodni v roce 2002, avšak většinu knižního fondu se podařilo zachránit. V roce 2005 zde bylo soustředěno 25 818 knihovních jednotek, z toho 14 869 činily knihy a odborná periodika; cennou součástí jsou též knižní dary profesora Eugena Balona (1930–2013), profesora Karla Absolona (1877–1960), profesora Vladimíra Sládečka (1924–2005), docenta Petra Obrdlíka a doktora Tomislava Petra. Knihovna, jež sídlí v přízemí hlavní budovy fakulty ve Vodňanech, se nejprve v roce 2009 stala součástí nově ustavené rybářské fakulty a od 1. ledna 2012 působí jako pobočka Akademické knihovny Jihočeské univerzity. Více viz <https://test.lib.jcu.cz/o-knihovne-2/knihovny-a-studovny-1/pobocka-ak-frov-ju-1>.



Insignie Fakulty rybářství
a ochrany vod
Jihočeské univerzity

že, studijní pobyty a probíhala rovněž čilá výměna informací. Tyto pedagogické i vědecké aktivity se staly předpokladem pro udělení habilitačních a profesorských jmenovacích práv, která rybářský ústav získal v roce 2007.

V čele vodňanského Výzkumného ústavu rybářského a hydrobiologického Jihočeské univerzity stál nejprve inženýr Jan Kouřil,²⁷² kterého v roce 2005 vystřídal profesor Otomar Linhart, jenž se po založení fakulty rybářství a ochrany vod 1. září 2009 stal na konci roku i jejím prvním děkanem a tento úřad zastával po dvě funkční období až do závěru roku 2017. Od počátku prosince tohoto roku nastoupil do vedení fakulty profesor Pavel Kozák.

Nejmladší (a také nejmenší) fakulta Jihočeské univerzity si od počátku vytkla náročnou vizi, k jejímuž naplnění úspěšně v uplynulém desetiletí směřovala. Její ambicí bylo trvale se zařadit mezi přední evropské instituce jako respektované moderní rybářské vědecko-výzkumné, technologické a vzdělávací centrum. K naplnění tohoto dlouhodobého cíle disponovala nová fakulta od počátku velmi solidní výchozí pozicí – jak z hlediska materiální a přístrojové vybavenosti, technického zázemí, tak i po stránce personální a odborné.

V prvním roce svého působení rybářská fakulta zahrnovala původně samostatný vodňanský ústav rybářský a hydrobiologický a nově i českobudějovický ústav akvakultury a ochrany vod (včetně bývalé katedry rybářství zemědělské fakulty). Měla tak k dispozici kvalitní experimentální zázemí pro studium a výzkum akvakultury, hydrobiologie, toxikologie, nemocí ryb, reprodukce, genetiky, chovu ryb a raků a unikátní rybářskou knihovnu.

Současně se vznikem nové fakulty v roce 2009 byly reakreditovány studijní obory, které byly do té doby realizovány na zemědělské fakultě a byly společně zajišťovány pracovníky samostatného rybářského ústavu i katedry rybářství zemědělské fakulty, tj. bakalářský obor Rybářství, navazující magisterské obory Rybářství a Aquaculture a také 2 doktorské studijní obory Rybářství a Fishery z bývalého Výzkumného ústavu rybářského a hydrobiologického Jihočeské univerzity.²⁷³ Studenti těchto studijních oborů byli rovněž převedeni na novou fakultu.²⁷⁴ V roce 2009

²⁷² V roce 2013 byl jmenován profesorem.

²⁷³ Na fakultu byla rovněž převedena i habilitační a profesorská jmenovací práva.

²⁷⁴ Tyto i následující údaje pro rok 2009 byly převzaty z *Fakulta rybářství a ochrany vod. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Výroční zpráva 2008–2009*, dostupné na <http://www.frov.jcu.cz/cs/o-fakulte/vyrocní-zpravy>.



Insignie Fakulty rybářství
a ochrany vod
Jihočeské univerzity



tak bylo v těchto oborech (2 z nich byly vyučovány v angličtině) celkem zapsáno 142 studentů – 91 v bakalářském studijním oboru, 23 v magisterských a 28 v doktorských studijních oborech.²⁷⁵

Vedle této „klasické“ výuky pracovníci fakulty pokračovali též v předchozích vzdělávacích aktivitách v rámci celoživotního vzdělávání; především byly uspořádány čtyři odborné rybářské semináře, určené jak pro odbornou rybářskou veřejnost, tak i pro laické zájemce, a konal se též 2. ročník Letní rybářské školy ve Vodňanech, jehož se zúčastnili studenti středních i vysokých škol z celé republiky. Výuku na rybářské fakultě v prvním roce její existence zajišťovalo celkem 90 pedagogů a vědeckých pracovníků, z nichž bylo 21 žen.²⁷⁶

Aktivně si fakulta počínala také v rozvoji výzkumné a odborné činnosti: její pracovníci byli úspěšní při získávání četných grantů, které přinášely (a i v současnosti přinášejí) potřebné finanční prostředky na výzkum. V roce 2009 bylo na fakultě řešeno více než 30 projektů financovaných ministerstvy školství, zemědělství a životního prostředí (19), Grantovou agenturou České republiky (5), Grantovou agenturou Akademie věd České republiky (3), Grantovou agenturou Jihočeské univerzity (2) a Evropskou unií (2). To se pochopitelně odrazilo i v počtu a umístění publikovaných příspěvků, zejména v prestižních časopisech – v roce 2009 bylo 63 článků pracovníků rybářské fakulty otištěno v impaktovaných periodikách a 9 článků publikovala další periodika.²⁷⁷

S výsledky svých výzkumů již před rokem 2009 pracovníci vodňanského výzkumného institutu pravidelně seznamovali odbornou veřejnost na domácích i zahraničních workshopech a konferencích a v této praxi pokračovali i po založení fakulty. Ve sledovaném roce 2009 uspořádali v Písku mezinárodní workshop nazvaný Regional European Crayfish Workshop: Future of Native Crayfish in Europe, v jehož průběhu se uskutečnilo též zasedání European Inland Fisheries Advisory Commission (EIFAC).

²⁷⁵ Dalším, 6. studijním oborem byl dobíhající pětiletý magisterský obor Rybářství; ani jeden z anglicky vyučovaných oborů nebyl v tomto roce otevřen.

²⁷⁶ *Bilanční zpráva o rozvoji Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích za období březen 2004 – únor 2011*, s. 73.

²⁷⁷ Publikovány byly též četné ověřené metodiky a certifikované technologie, které nacházely uplatnění přímo v rybářské praxi.

A ve Vodňanech proběhla XIV. toxikologická konference s mezinárodní účastí nazvaná Toxicita a biodegradabilita odpadů a látek významných ve vodním prostředí. Akademici a vědečtí pracovníci fakulty se v tomto roce zúčastnili celkem 12 zahraničních konferencí nejen v Evropě, ale i v Thajsku a Číně.

Právě všestranná spolupráce se zahraničními výzkumnými a akademickými institucemi představovala vždy důležitou součást odborné činnosti výzkumného ústavu i jeho nástupkyně, fakulty rybářství a ochrany vod. Tato spolupráce byla založena na dvoustranných dohodách; v roce 2009 měla fakulta uzavřeno celkem 31 takovýchto smluv o spolupráci.²⁷⁸ K udržení, popř. i rozšíření těchto kontaktů podnes napomáhá rovněž ustanovení, že každý student doktorského studia musí absolvovat během svého studia minimálně tři měsíce v zahraniční laboratoři na odborné stáži.

Popularizaci výsledků své práce věnovala fakulta od samého počátku velkou pozornost. Ve sledovaném roce 2009 (ale i v dalších letech) to byly zejména tradiční Vodňanské rybářské dny či již uvedená Letní rybářská škola, kurzy celoživotního vzdělávání i spolupráce s mediální scénou či účast na výstavách a veletrzích,²⁷⁹ co zpřístupňovalo vědeckou činnost fakulty širší veřejnosti.

V následujícím desetiletí prošla fakulta rybářství a ochrany vod významnými proměnami a modernizacemi. Proměnila se její struktura, kterou dnes tvoří Výzkumný ústav rybářský a hydrobiologický ve Vodňanech²⁸⁰ a aplikačně orientovaný Ústav akvakultury a ochrany vod v Českých Budějovicích.²⁸¹ Od srpna 2010 je součástí fakulty rovněž vě-

²⁷⁸ Vedle institucí z evropských zemí zde byla zastoupena pracoviště ze Spojených států amerických, z Číny, Mexika, Jihoafrické republiky a Kanady.

²⁷⁹ Např. na celostátním agrosalonu Země živitelka v Českých Budějovicích či na největší rybářské výstavě u nás For fishing v Praze atd.

²⁸⁰ Tvoří jej Laboratoř molekulární, buněčné a kvantitativní genetiky, Laboratoř fyziologie reprodukce, Laboratoř zárodečných buněk, Laboratoř intenzivní akvakultury, Laboratoř etologie ryb a raků, Laboratoř environmentální chemie a biochemie, Laboratoř vodní toxikologie a ichthyopatologie, Genetické rybářské centrum a Experimentální rybochovné pracoviště a pokusnictví.

²⁸¹ Ústav sídlí v Českých Budějovicích v univerzitním kampusu a v budově na Husově třídě. Jeho strukturu tvoří Laboratoř řízené reprodukce a intenzivního chovu ryb, Laboratoř výživy a Prodejna ryb a rybích výrobků (součástí ústavu byla též Laboratoř aplikované hydrobiologie, která byla zrušena ke konci roku 2019).

decko-výzkumné pracoviště specializující se na posílení základního, aplikovaného a technologického výzkumu v rybářství – Jihočeské výzkumné centrum akvakultury a biodiverzity hydrocenóz (CENAKVA) ve Vodňanech.²⁸² Dále od počátku roku 2012 do svazku fakulty přešla též původní Škola komplexních systémů ze zrušeného Ústavu fyzikální biologie v Nových Hradech²⁸³ a od roku 2014 se součástí rybářské fakulty stalo i nově vybudované Mezinárodní environmentální vzdělávací, poradenské a informační středisko ochrany vod ve Vodňanech (MEVPIS).²⁸⁴

Fakulta rybářství a ochrany vod zajišťuje bakalářský, navazující magisterský i doktorský stupeň studia, a to jak v prezenční, tak i v kombinované formě. Výuka bakalářského a navazujícího magisterského studia je realizována především v Českých Budějovicích (v ústavu akvakultury a ochrany vod), zatímco doktorské studium je uskutečňováno zejména ve Vodňanech (ve výzkumném ústavu rybářském a hydrobiologickém). V roce 2018 byla fakulta úspěšná v rámci institucionální akreditace především v oblasti vzdělávání Biologie, ekologie a životního prostředí, kde získala deseti-letou akreditaci pro všechny stupně studia.²⁸⁵ Následně se podařilo získat

²⁸² Vybudování centra CENAKVA v letech 2011–2013 zahrnovalo rekonstrukci původní budovy vodňanského výzkumného ústavu i jeho bývalé centrální laboratoře a také výstavbu nové budovy Genetického rybářského centra v areálu rybí líhně. Centrum vytváří podmínky pro výzkum a hospodářskou činnost na fakultě.

²⁸³ Dnešní ústav komplexních systémů, jehož součástí jsou dvě laboratoře – experimentálních komplexních systémů a zpracování signálu a obrazu –, sídlí nadále na zámku v Nových Hradech.

²⁸⁴ Mezinárodní environmentální vzdělávací, poradenské a informační středisko ochrany vod vzniklo rekonstrukcí Brokova mlýna. Zaměřuje se na vzdělávání, výchovu a osvětu v oblasti ochrany vod, vodních živočichů a šetrného vodního hospodářství. Organizuje (včetně ubytování a cateringových služeb) různé semináře, workshopy a mezinárodní konference k této problematice. Srov. např. *Ve mlýně se vše točí kolem vody*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 3, 2014 (únor), s. 16–17.

²⁸⁵ V rámci institucionálních akreditací fakulta svými obory vstupuje jak do vzdělávací oblasti Biologie, ekologie a životní prostředí (kde uspěla na 100 %), tak i do oblasti vzdělávání Zemědělství, kam spadají i obory zajišťované na zemědělské fakultě a kde v roce 2018 uspěly pouze bakalářské obory. Národní akreditační úřad však zároveň konstatoval, že rybářská fakulta „je považována za velmi kvalitní, s rozsáhlou vědeckou produkcí a mezinárodní spoluprací“. Cit. dle *Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Dodatek Zprávy o vnitřním hodnocení kvality vzdělávací, tvůrčí a s nimi souvisejících činností za rok 2018*, s. 8, dostupné na https://www.jcu.cz/o-univerzite/dokumenty/zprava-o-vnitrim-hodnoceni-kvality-vzdelavaci-tvurci-a-s-nimi-souvisejicich-cinnosti-ju/dodatek_zpravy-o-vnitrim-hodnoceni-kvality-2018-fin.pdf/view.

desetiletou akreditaci rovněž pro doktorské studijní programy Ochrana vodních ekosystémů a Protection of Aquatic Ecosystems, resp. Rybářství a Fishery. Rozvoj studijních programů v oblasti ochrany vod fakultu významně posouvá ze zaměření čistě zemědělských věd do věd přírodovědných. V roce 2019 tak bylo na fakultě možno studovat celkem v 15 oborech – v 5 bakalářských, ve 4 navazujících magisterských a v 6 doktorských. Všechny obory byly nabízeny v prezenční i kombinované formě, 2 magisterské a 4 doktorské obory bylo možno studovat i v angličtině.²⁸⁶

Počtem posluchačů fakulta vždy byla v rámci univerzity tou nejmenší²⁸⁷ a další její specifikum představuje fakt, že výrazný podíl mezi studenty vždy připadal na doktorská studia. V roce 2020 zde bylo zapsáno ve všech studijních programech 182 posluchačů: nejvíce v bakalářských (105), nejméně v navazujících magisterských (31) a v doktorských programech se připravovalo 46 studentů. Mezi posluchači bylo celkem 52 žen a 39 zahraničních studentů.²⁸⁸ Počty akademických i vědeckých pracovníků se v posledních letech stabilizovaly na čísle 84, z nichž bylo 6 profesorů, 19 docentů, 24 odborných asistentů, 5 asistentů a 40 vědeckých pracovníků. V roce 2019 mezi nimi bylo 29 žen (tj. cca 35 %), nejvíce však v poslední kategorii (19 vědeckých pracovníků) a dále ještě po 5 mezi odbornými asistenty a asistenty.²⁸⁹

²⁸⁶ Údaje o oborech pro rok 2019 srov. *Výroční zpráva o činnosti Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích za rok 2019*, Tabulková příloha, s. 9. V roce 2020 bylo na fakultě již akreditováno 22 studijních programů: bakalářské Rybářství (do roku 2024) a Ochrana vod (do roku 2028), navazující magisterské Rybářství a ochrana vod (do roku 2024), doktorské Rybářství (do roku 2030), Ochrana vodních ekosystémů (do roku 2028) a dobíhající Rybářství (do roku 2024). Všechny programy byly nabízeny prezenčně i v kombinované formě, všechny programy doktorské i navazující magisterský (inženýrský) program bylo možno studovat v českém i anglickém jazyce. Aktuální informace viz <http://www.frov.jcu.cz/cs/o-fakulte/uredni-deska/studium-na-frov>.

²⁸⁷ V desetiletí 2009–2019 na fakultě studium dokončilo pouze 389 absolventů; přesto již v roce 2015 fakulta ke zlepšení kontaktů s nimi založila klub absolventů. Srov. *Fakulta rybářství a ochrany vod. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Výroční zpráva 2018–2019*, s. 139, dostupné na http://www.frov.jcu.cz/files/rocnky/Vyrocní_zpráva_2018-2019.pdf.

²⁸⁸ Nejvíce dívek studovalo v bakalářských programech (27), nejméně jich bylo v navazujících magisterských programech (5); v případech cizinců jednoznačně dominovali doktorandi, jichž se zde zapsalo 30.

²⁸⁹ Údaje o studijních programech a vyučujících pro rok 2019 srov. *Výroční zpráva o činnosti Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích za rok 2019*, Tabulková příloha, s. 9–28.

Důležitou součástí působení i financování fakulty představuje úspěšná grantová aktivita, která škole umožňuje rozvíjet kvalitní výzkum. V roce 2021²⁹⁰ tak bylo na fakultě v různé fázi řešení především 12 projektů financovaných Grantovou agenturou České republiky, výzkum dalších 19 záležitostí umožnily prostředky poskytnuté některým z ministerstev (nejvíce zemědělství, dále též školství a kultury), 9 projektů bylo řešeno v rámci Operačních programů Výzkum, vývoj a vzdělávání, resp. Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost aj. Pracovníci fakulty byli úspěšní i při získávání prostředků na výzkum v rámci mezinárodní spolupráce. Podílejí se na projektech HORIZONT 2020 (871108 AQUAEXCEL3.0 AQUA-culture infrastructures for EXCELlence in European fish research 3.0; 897949 – H2020-MSCA-IF-2019 – Role of the cardiac neural crest cells in heart development and regeneration – Heart2019) či INTERREG V-A Rakousko – Česká republika (Recyklace živin ze zemědělsko-průmyslových zbytků cestou kultivace mikrořas jako krmiva pro ryby – ATCZ221; Průlomové aplikace počítačového vidění v mikrosvětě: Konsorcium výzkumných organizací pro průmysl 4.0 – ATCZ215; KPF-01-258 Mezinárodní inovace v oborech vodní toxikologie a histologie). Další projekt, a sice Posilování spolupráce mezi Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích a COWI AS v oblasti sledování kvality vod – č. 1404572019, uspěl se žádostí o přidělení prostředků poskytovaných tzv. Norskými fondy.²⁹¹

Nejen v rámci řešení těchto grantů vznikla řada časopiseckých studií a dalších výstupů publikovaných v renomovaných odborných časopisech včetně těch nejprestižnějších.²⁹² Celkově bylo v roce 2019 v periodikách

²⁹⁰ Více k tomu viz <http://www.frov.jcu.cz/cs/veda-a-vyzkum/projekty-na-fakulte>.

²⁹¹ Do těchto fondů přispívá především Norsko a dále se v malé míře finančně podílejí též Island a Lichtenštejnsko, tedy nečlenské země Evropské unie, které jsou však členy jednotného evropského trhu. Prostředky jsou určeny k sociálnímu a hospodářskému rozvoji v zemích Evropské unie, jež mají hrubý národní důchod na obyvatele menší než 90 % průměru EU a do EU vstoupily v roce 2004 či později.

²⁹² Významného ocenění se pracovníkům fakulty dostalo též např. v roce 2016, kdy byla udělena prestižní Cena Josefa Hlávky za rok 2015 v oblasti věd o živé přírodě publikaci pětice autorů (Lubomír HANEL – Jan ANDRESKA – Bořek DROZD – Petr HARTVICH – Stanislav LUSK, *Biologie a ochrana mihulí*, Vodňany 2015), mezi nimiž byli i dva pracovníci rybářské fakulty; blíže k tomu např. *Život záhadných mihulí*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 16, 2016 (prosinec), s. 24–25.

zahrnutých v databázi Web of Science publikováno 147 příspěvků, v databázi Scopus to pak bylo 6 článků, další 4 texty se objevily v recenzovaných časopisech a publikovány byly též 2 kapitoly v knize.²⁹³ Nedílnou součástí činnosti fakulty je i pravidelná účast na domácích i zahraničních vědeckých a odborných konferencích, workshopech a seminářích. V roce 2019 fakulta uspořádala či spolupřádala celkem tři vědecká setkání – z toho dvě mezinárodní.²⁹⁴

Další vědecké konference, workshopy a semináře zaměřené na nejrůznější témata pořádá vodňanské středisko MEVPIS pro odbornou veřejnost.²⁹⁵ Zde fakulta rovněž organizuje (samostatně nebo ve spolupráci s dalšími subjekty) četné vzdělávací semináře či kurzy pro širokou veřejnost včetně celoročních kurzů zaměřených na vzdělávání pedagogů mateřských a základních škol (ve spolupráci s pedagogickou a teologickou fakultou). Centrum MEVPIS také koordinuje a zabezpečuje celoživotní vzdělávání na fakultě, oblibě se těší např. Univerzita třetího věku, vzdělávací programy Dětské univerzity či Juniorské univerzity, letní příměstské tábory či English Summer camps.²⁹⁶ Rovněž další četné kulturní a společenské akce pořádané rybářskou fakultou se snaží srozumitelnou formou představit činnost a poslání školy, a pomáhají tak její popularizaci ve městě i v regionu.²⁹⁷

²⁹³ Podrobněji (včetně certifikovaných metodik, ověřených technologií apod.) viz *Fakulta rybářství a ochrany vod. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Výroční zpráva 2018–2019*, s. 99–109.

²⁹⁴ *Fakulta rybářství a ochrany vod JU. Výroční zpráva o činnosti za rok 2019*, Tabulková příloha, Tab. 8.1.

²⁹⁵ V letech 2018–2019 to byly např. konference Biotechnologie, Nová virová onemocnění v akvakultuře sladkovodních ryb či XIX. toxikologická konference s mezinárodní účastí a též mezinárodní workshopy Biomark workshop, 1st Practical Workshop on Fishery and Biodiversity of Hydrocenoses for Professional Teachers, Biorigin seminář a FAO workshop – training in pond aquaculture. Blíže k tomuto viz *Fakulta rybářství a ochrany vod. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Výroční zpráva 2018–2019*, zvl. s. 141–144.

²⁹⁶ Některé vzdělávací programy jsou zaměřeny na speciální cílové skupiny (nadané žáky, centrum ARPIDA, rodinná centra, děti se sluchovým postižením, dětské domovy, rodiny s dětmi s domácím vzděláváním či seniory), viz TAMTÉŽ, s. 143–145. Srov. též např. *Nová stezka ve Vodňanech přibližuje, jaké to je být úhořem*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 8, 2015 (únor), s. 20.

²⁹⁷ Např. FROVfest (pořádaný od roku 2013 při zahájení akademického roku), Dny otevřených dveří během Vodňanských rybářských dnů, fakultní FROVples (1. reprezentační ples

Velký význam škola přikládá udržování a dalšímu rozvíjení mezinárodních vztahů, ať již na úrovni dvoustranných²⁹⁸ nebo vícestranných smluv o spolupráci, nebo formou vzájemné výměny informací, návštěv odborníků a stážistů či spolupráce na konkrétních národních i mezinárodních grantech a projektech. Kupř. v roce 2019 bylo z Českých Budějovic vysláno do zahraničí 14 posluchačů a 163 akademických a vědeckých pracovníků a naopak na rybářské fakultě bylo přijato 7 zahraničních studentů a 68 odborníků.²⁹⁹

Fakulta rybářství a ochrany vod si zachovává charakter především výzkumné instituce, přičemž však její vědecko-výzkumná činnost klade důraz na základní i aplikovaný výzkum. S tím úzce souvisí rozsáhlá spolupráce se státními i soukromými institucemi a podniky i podpora cílené komerční činnosti fakulty prostřednictvím licencí, softwarů, metodik, technologií a patentů. Z hlediska uplatnění výsledků své činnosti a spolupráce s komerční sférou se fakulta může pochlubit některými úspěchy, např. vývojem a rozpracováním technologie chovu kapra obecného se zvýšeným obsahem omega 3 mastných kyselin v rámci projektu, na němž se vedle týmu výzkumníků z fakulty a vědců z IKEMu podílely též soukromé firmy. Komerčně zajímavou je též speciální metoda výroby kaviáru, při níž není nutné jesetery zabíjet (tuto metodu vyvinuli vodňanští výzkumníci ve spolupráci s německými partnery), či výroba speciálního pleťového krému s kaviárovým extraktem, při jehož výrobě pracovníci fakulty opět spojili své síly se specializovanou firmou.³⁰⁰

fakulty byl uspořádán v roce 2019), Den vody, Jazzové pikniky či oslava Světového dne vody. Více in: *Fakulta rybářství a ochrany vod. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Výroční zpráva 2018–2019*, s. 145–146.

²⁹⁸ V současnosti má fakulta uzavřeny čtyři desítky bilaterálních smluv s 23 zahraničními partnery z celého světa, viz <http://www.frov.jcu.cz/cs/mezinarodni-vztahy/partnerske-univerzity/bilateralni-smlouvy>.

²⁹⁹ *Fakulta rybářství a ochrany vod JU. Výroční zpráva o činnosti za rok 2019*, Tabulková příloha, Tab. 7.1.

³⁰⁰ Viz např. *Omega3kapr na vánoční stůl*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 2, 2013 (prosinec), s. 16–17; a *Kaviár z Vodňan*, Tamtéž č. 20, 2017 (prosinec), s. 18–19.



III.

CELOŠKOLSKÁ PRACOVISTĚ A ÚČELOVÁ ZAŘÍZENÍ

Miroslav Novotný
Bohumil Jiroušek

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích směřovala hned od počátku své kroky k vybudování kvalitní vzdělávací a výzkumné instituce orientované na oblast přírodních, humanitních a sociálních věd. Během dosavadních třiceti let své existence logicky prošla celou řadou změn nezbytných k naplnění tohoto cíle a významné proměny se pochopitelně nevyhnuly ani její vnitřní struktuře. K původním dvěma „mateřským“ fakultám, pedagogické a zemědělské, se postupně přidávaly další. Nejprve, „v prvním gründerském období“ v devadesátých letech, to byly fakulty biologická/přírodovědecká, teologická a zdravotně sociální (1991) spolu s fakultou managementu v Jindřichově Hradci (1994), která však záhy svazek prvního jihočeského vysokého učení opustila, a také s vodňanským výzkumným ústavem (1996). Později, „ve druhém gründerském období“, byly ustaveny další tři fakulty – filozofická (2006), ekonomická (2007) a rybářská (2009) – a ruku v ruce s tím se definitivně uzavřela éra tří samostatných vysokoškolských ústavů, které se staly součástí univerzity v letech 1996–2003. Zatímco nejstarší z nich, Výzkumný ústav rybářský a hydrobiologický Jihočeské univerzity ve Vodňanech (1996–2009), byl začleněn do struktury nově ustavené rybářské fakulty a nejmladší z nich, Historický ústav Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (2003–2005), se stal zakládající součástí filozofické fakulty, Ústav fyzikální biologie Jihočeské univerzity v Nových Hradech (2002–2011) byl zrušen a jeho pracovníci byli převedeni do struktury fakulty rybářství a ochrany vod a přírodovědecké fakulty.

Pro činnost vysokoškolské instituce jsou však důležitá rovněž některá další pracoviště a zařízení, která pro posluchače, pedagogy i jiné pracovníky školy zabezpečují na centrální celouniverzitní úrovni nezbytný technický, sociální i odborný servis. Rovněž jejich struktura doznala v uplynulých desetiletích několika změn: některá z nich ztratila celouniverzitní působnost, jiná zanikla či byla transformována (např. Evropské informační centrum Jihočeské univerzity, Institut pro etiku a regionální rozvoj, Jazykové centrum Jihočeské univerzity či Evropské vzdělávací centrum). V současné době tak na univerzitě působí osm celoškolských pracovišť: Akademická knihovna Jihočeské univerzity, Britské centrum Jihočeské univerzity, Centrum informačních technologií, Centrum podpory studentů se specifickými potřebami, Goethe centrum Jihočeské univerzity, Koleje a menzy Jihočeské univerzity, Nakladatelství Jihočeské univerzity a Předškolní zařízení Jihočeské univerzity – Dětská skupina Kvítek.

Nezbytnou součástí každé univerzity jakožto centra vzdělanosti jsou její knihovny, a to jako zázemí nejen pro výuku, ale také pro celoživotní vzdělávání – jak studentů bakalářských, magisterských i doktorských programů, tak i zaměstnanců univerzity, pedagogů a vědeckých pracovníků. Úkoly knihoven v akademickém prostředí souvisejí především s poskytováním servisu univerzitě, a jejich fondy se tak zásadně odlišují od fondů místních knihoven. Nejblíže mají univerzitní knihovny k fondům knihoven vědeckých, což samozřejmě platí i pro Jihočeskou univerzitu a její knihovny, zejména tu nejdůležitější, tj. **Akademickou knihovnu Jihočeské univerzity**,³⁰¹ jež v mnoha směrech spolupracuje právě s Jihočeskou vědeckou knihovnou v Českých Budějovicích; fondy obou knihoven jsou do určité míry – především pro starší části fondů – komplementární. Vznik Akademické knihovny Jihočeské univerzity souvisí s celkovým vývojem univerzity, předně s jejím postupně budovaným prostorovým zázemím v kampusu ve Čtyřech Dvorech. Třebaže na jednotlivých katedrách a fakultách existují příruční knihovny,³⁰² evidence všech fondů je jednoznačně spjata s akademickou knihovnou. Výraznější samostatnost si uchovává jen knihovna teologické fakulty (Knihovna Josefa Petra Ondoka), zatímco ostatní fakultní knihovny (pedagogická, přírodovědecká, zdravotně sociální a zemědělská) byly při otevření nové knihovny budovy v univerzitním kampusu v roce 2010 sloučeny v jeden celek.

Akademická knihovna Jihočeské univerzity poskytuje své služby jak zájemcům z řad veřejnosti, tak zejména studentům i pedagogům Jihočeské univerzity a také zaměstnancům Biologického centra Akademie věd České republiky, jehož pracoviště sousedí s univerzitním kampusem ve Čtyřech Dvorech. Studenti i pedagogové na knihovně oceňují vedle dostatečného prostoru ke studiu (přes 500 studijních míst ve všech typech studoven),³⁰³ prodejny skript a publikací univerzitního nakladatelství

³⁰¹ Aktuální informace viz www.lib.jcu.cz.

³⁰² Řada kateder disponuje deponátními knihovnami nacházejícími se na jednotlivých fakultách – knihy či časopisy v nich uložené jsou ve správě určeného příslušného správce knihovny.

³⁰³ V každém patře budovy se nachází studovna časopisů a také další studovna (obě po 30 místech) i badatelská (24, resp. 22 míst); v prvním patře je též umístěna počítačová studovna (39 míst) a ve druhém patře je k dispozici ještě 5 klimatizovaných uzamykatelných individuálních studoven.

či služeb kavárny (Café AK) v přízemí, která je místem častého setkávání studentů i pedagogů a jejich vzájemných diskusí, hlavně přehledné uspořádání knihovny a volný výběr knih – v prvním patře jsou spolu s fondy beletrie zastoupeny společenskovědní a humanitní obory, zatímco ve druhém patře jsou deponovány knihy z oboru lékařských, přírodních a zemědělských věd.

Knihovna dnes disponuje přístupem k téměř 100 000 elektronických časopisů a e-knih, třebaže základ fondu stále představují tištěné svazky knih, kterých je přibližně půl milionu (zhruba polovina z nich je nabízena ve volném výběru), a necelých 800 časopiseckých titulů, přičemž novější časopisy jsou dostupné rovněž ve volném výběru. Samozřejmostí je široká nabídka reprodukčních služeb v copycentru, vyhledávání dokumentů a informací umožňuje 100 počítačů s přístupem na internet a k dispozici je wifi připojení pro notebooky, mobily nebo tablety.

Vedle Knihovny biologických pracovišť Akademie věd České republiky působí v rámci akademické knihovny také speciální cizojazyčné knihovny, většinou získané darem³⁰⁴ či provozované na základě vzájemné smlouvy s příslušnou institucí daného státu. Jednou z nich je Studovna DAAD (Deutscher Akademischer Austausch Dienst / Německé akademické výměnné služby), která je koncipována jako příruční knihovna k prezenčnímu studiu. Nalézají se v ní knihy z oborů germanistiky, literární vědy, dějin, dějin umění a kultury, ale také texty k univerzitnímu výzkumu a německy psaná beletrie. K německému jazykovému prostředí se vztahuje také Rakouská knihovna (Österreich-Bibliothek), která v Českých Budějovicích funguje od roku 1993; tehdy byla ve správě Ústřední knihovny Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity. Rakouská knihovna, která od ledna 2010 sídlí v budově Akademické knihovny Jihočeské univerzity, čtenářům zprostředkovává – podobně jako další knihovny tohoto typu v České republice³⁰⁵ – rakouskou literaturu, austriaka v oblasti humanitních

³⁰⁴ Součástí knižního fondu Akademické knihovny Jihočeské univerzity jsou též rozsáhlé knižní dary dvou významných českých historiků, a sice profesora Františka Šmahela z roku 2005 a profesora Josefa Petráně (1930–2017) z roku 2018. K tomu srov. např. *Fakulta připomněla historika Josefa Petráně*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 25, 2018 (prosinec), s. 13.

³⁰⁵ Tj. v Brně, Liberci, Olomouci, Opavě, Plzni, Ústí nad Labem a ve Znojmě.

i přírodních věd, včetně vybraných periodik. Obdobně Švýcarská knihovna (Schweizer Bibliothek), kterou obdržela akademická knihovna darem od Velvyslanectví Švýcarské konfederace v České republice, umožňuje blíže poznat realie Švýcarska, jeho historii, literární dějiny i beletrii. Americkou knihovnu (Library of America) získala akademická knihovna darem od Velvyslanectví Spojených států amerických v České republice a její fond obsahuje soubor beletrie amerických autorů.

Mimo prostory akademické knihovny sídlí – vedle pobočky akademické knihovny na Fakultě rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity ve Vodňanech, která představuje největší specializovanou knihovnu k problematice rybářství v rámci Česka³⁰⁶ – také Knihovna Josefa Petra Ondoka na teologické fakultě. Knihovna je umístěna v budově fakulty v Kněžské ulici v centru Českých Budějovic, ale některé služby sdílí s akademickou knihovnou. Své služby poskytuje jak studentům a pedagogům teologické fakulty i ostatních fakult univerzity, tak i zájemcům o dané publikace z řad veřejnosti.³⁰⁷ Knihovna obsahuje práce nejen z oblasti filozofie, teologie, religionistiky, ale také týkající se sociologie, pedagogiky, sociální práce, historie, politologie či práva a dokonce zahrnuje i některé publikace z oboru přírodních věd. A konečně je třeba zmínit též Studovnu Akademické knihovny Jihočeské univerzity nacházející se v budově zdravotně sociální fakulty v ulici Jaromíra Boreckého na sídlišti Vltava, která posluchačům fakulty nabízí standardní reprodukční služby a 60 míst k prezenčnímu studiu literatury, jež se vztahuje k oborům rozvíjeným na fakultě.

Samozřejmostí akademické knihovny i Knihovny Josefa Petra Ondoka dnes jsou vyhledávání a objednávání (rezervování) knih přes internet a řada dalších služeb spjatých s moderním knihovním systémem. K oceňovaným aktivitám knihovny patří pořádání různých seminářů a kurzů, zaměřených zejména na efektivní využívání moderních informačních zdrojů, či organizování jednorázových přednášek a kulturních akcí, jimž slouží klubová místnost s kapacitou 25 míst vybavená audiovizuální technikou. Ovšem čtenáře lačné poznání bude vždy zajímat především

³⁰⁶ K ní více v kapitole II. 9.

³⁰⁷ Knihovna byla pojmenována na počest P. Josefa Petra Ondoka (1926–2003). Více k němu v kapitole II. 5.

to, zda narůstá knihovní fond, přístupný dnes již nejen fyzicky, nýbrž v řadě případů také on-line. Ve vedení knihovny se prozatím vystřídaly pouze dvě ženy – doktorka Helena Landová³⁰⁸ a od roku 2018 inženýrka Helena Vorlová.

V jihočeském prostředí působí řada dobrovolných organizací a spolků, které se snaží – někdy i za pomoci daných států – podporovat vzájemnou kulturní spolupráci mezi Českou republikou a konkrétním státem či jazykovým prostředím. K univerzitě, jejím zaměstnancům, zejména z filozofické a pedagogické fakulty, mají blízko např. Společnost přátel Itálie, Alliance Française de Bohême du Sud či jihočeská pobočka Kruhu moderních filologů. Jednoznačně jsou však s univerzitou spjata především dvě kulturně vzdělávací střediska – Britské centrum Jihočeské univerzity a Goethe centrum Jihočeské univerzity –, která byla na konci dubna 2013 vyčleněna ze struktury zrušeného Jazykového centra Jihočeské univerzity.³⁰⁹

Britské centrum Jihočeské univerzity, sídlící v samém středu krajského města v Krajinské ulici, působí jako součást univerzity již od 1. dubna 2002.³¹⁰ Spolu s Jihočeskou univerzitou jeho činnost podporují též statutární město České Budějovice a zejména pak Britská rada v Praze (British Council); v letech 1992–2001 bylo centrum přímo podporováno Velkou Británií jako regionální filiálka pražské Britské rady. Českobudějovická pobočka, jako jediné centrum tohoto typu v jižních Čechách, si podle svých webových stránek klade za cíl „prohlubovat jazykové vzdělání u obyvatel různých věkových skupin se zaměřením na anglický jazyk a Velkou Británii“, s čímž souvisí veškerá činnost centra, včetně poskytování informací o Velké Británii a Commonwealthu, organizování celoročních

³⁰⁸ V roce 2013 jí byla udělena prestižní Cena českých knihovníků, která se uděluje za dlouholetou vynikající činnost v oboru knihovnictví, zejména za aktivitu spojenou s řízením, modernizací, automatizací a výstavbou knihoven a jejich sítí, a za odbornou konzultační účast při projektování nových či rekonstrukci starších budov knihoven.

³⁰⁹ *Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Výroční zpráva o činnosti za rok 2013*, s. 27, dostupné na https://www.jcu.cz/o-univerzite/dokumenty/annual_report/folder.2004-07-15.1863871332/vyrocní-zpráva-o-činnosti-ju-za-rok-2013/view.

³¹⁰ Základní informace viz <https://www.britskecentrum.cz/>.

i prázdninových či krátkodobých intenzivních jazykových kurzů, jazykových testů a cambridgeských jazykových zkoušek různé náročnosti podle mezinárodních standardů znalostí angličtiny (IELTS – International English Language Testing System), jejichž regionálním koordinátorem je právě českobudějovické Britské centrum Jihočeské univerzity. V návaznosti na to lze zmínit i pořádání řady oblíbených metodických seminářů, především pro učitele angličtiny na základních a středních školách. Zázemí pro milovníky anglosaské kultury nabízí také knihovna, jež obsahuje přes 17 000 knih a aktuálních čísel britských novin, časopisů i zvukové materiály často využívané právě pro moderní výuku angličtiny, k čemuž může centrum poskytnout i multimediální studovnu.

Britské centrum dále organizuje řadu přednášek, výstav a seminářů, k nimž zve zahraniční i české vědce, publicisty, spisovatele, umělce, cestovatele či politiky. Z pravidelných aktivit se jedná zejména o velmi oblíbená autorská čtení současných britských spisovatelů, včetně diskusí s nimi, a o tzv. Anglický klub, v rámci něhož mají návštěvníci možnost blíže se seznámit s britským prostředím, třeba formou přednášek s diapositivy či powerpointovými prezentacemi; stále oblíbené se těší především různé přednášky s cestovatelskými náměty.

Podobně jako Britské centrum Jihočeské univerzity se i **Goethe centrum Jihočeské univerzity** nachází v srdci hostitelského města v Krajské ulici poblíž náměstí Přemysla Otakara II.³¹¹ A také jeho poslání je v mnoha směrech obdobné, zaměřuje se však na oblast německy mluvících zemí, zejména na Spolkovou republiku Německo, na propagaci kultury německy mluvících zemí a samozřejmě na výuku německého jazyka.

Goethe centrum Jihočeské univerzity, vzniklé již v roce 2005, je *de facto* jedním z regionálních partnerů Goethe-Institutu Česká republika, s čímž souvisí i jeho aktivity, které jsou s pražským institutem přímo svázány. Českobudějovické centrum je rovněž nositelem „jazykové pečeti Goethe-Institutu“, která garantuje dodržování standardů a norem výuky a testování znalostí němčiny na různých jazykových úrovních. Centrum

³¹¹ Základní informace viz <https://www.goethecentrum.cz/>.

tak nabízí jazykové kurzy, bezplatné testování znalostí němčiny, podílí se na vývoji testů BULATS Deutsch für den Beruf (tj. certifikovaného testování jazykových znalostí zaměstnanců i uchazečů o zaměstnání pro různé organizace či firmy) apod.³¹²

Největší část aktivit centra směřuje – vedle vlastní výuky (obecná němčina, odborná němčina, konverzace s rodilým mluvčím, příprava na jednotlivé typy zkoušek) – k zatraktivnění znalostí německého jazyka a jeho výuky. Proto centrum organizuje nejrůznější metodicko-vzdělávací semináře pro učitele základních a středních škol, výukové workshopy a soutěže pro jejich žáky,³¹³ zapojuje se do celostátní kampaně *Šprechtíme*, pořádá promítání německých filmů doplněné komentářem a organizuje návštěvy a divadelní představení (ve spolupráci s mnichovskou divadelní společností Galli Theater).

S velkým zájmem veřejnosti – nejen v rámci dne otevřených dveří při příležitosti Evropského dne jazyků či Dne s němčinou – se setkává knihovna Goethe centra, která v současnosti obsahuje přes 5 000 svazků odborných knih i beletrie a samozřejmě se dále každoročně rozrůstá o další tituly, včetně učebních a didaktických materiálů i moderních nosičů informací (DVD, CD). Řada aktivit centra se snaží přiblížit německé regiony a německá města, představit podobnosti a rozdíly mezi jednotlivými spolkovými zeměmi, a to nejen formou přednášek, ale též prostřednictvím tematických setkání či prezentací v rámci seriálu *Deutschsprachige Städte unter der Lupe*, které bývají často spojeny s ochutnávkou regionálních specialit a živou diskusí s rodilými mluvčími. Mnohdy se zde objevuje problematika Bavorska jakožto sousedního německého regionu, ale opomíjena není ani tematika rakouská či švýcarská. Podobně jako jeho britský protějšek se i Goethe centrum těší z řady zahraničních návštěv, jimiž jsou leckdy nejen významní spisovatelé a vědci, ale také velvyslanci či další představitelé daných států.

³¹² BULATS (Business Language Testing Service) testy mají čtyři varianty (počítačový, standardní, mluveného jazyka a psaného jazyka) ve čtyřech světových jazycích (v angličtině, němčině, ve francouzštině a španělštině); německý test byl vytvořen Goethe-Institutem. Testy celosvětově koordinuje organizace Cambridge ESOL (English for Speakers of Other Languages). Více viz <https://www.jazyky.com/bulats/>.

³¹³ Např. do soutěže v předčítání v němčině nazvané Bücherwurm/Knihomol.

Jedním z kroků, kterými se Jihočeská univerzita chce přiblížit standardnímu fungování světových univerzit, k nimž patří i prestižní nakladatelské podniky či ediční řady spjaté s příslušnou univerzitou, se stalo založení samostatného **Nakladatelství Jihočeské univerzity**.³¹⁴ V průběhu roku 2013 se uskutečnila jednání s ředitelem nakladatelství Akademie věd České republiky Jiřím Padevětem, jejichž výsledkem bylo otevření teprve čtvrté mimopražské prodejny tohoto prestižního pražského nakladatelství v přízemí českobudějovické akademické knihovny v prosinci 2013. Z této spolupráce vzešel také podnět k založení univerzitního nakladatelství, které by úzce spolupracovalo s nakladatelstvím Academia, zejména v případě distribuce knižních publikací Jihočeské univerzity. V základě úvah o vzniku vlastního nakladatelství stála snaha rektora univerzity Libora Grubhoffera, prorektora pro vědu a výzkum Tomáše Polívky a děkanů filozofické a teologické fakulty Vladimíra Papouška a Tomáše Machuly vytvořit takovou publikační platformu, která by snesla mezinárodní srovnání.³¹⁵

Na základě výběrového řízení byli vybráni první šéfredaktor a redaktor nově ustaveného univerzitního nakladatelství, kteří zároveň svou odbornou specializací editorsky pokrývali humanitně-spoolečenské i přírodovědně-technické obory univerzity. Tomu také od samého počátku odpovídalo zaměření edičních řad nakladatelství: k původním čtyřem – Theoria, Natura, Historia a Societas – přibyla v roce 2017 ještě pátá řada, a sice Archaeologia; od roku 2016 jsou vybrané publikace vydávány také mimo tyto ediční řady jakožto exkluzivní tituly.³¹⁶ Již koncem roku 2013 se pod hlavičkou Episteme³¹⁷ začaly připravovat první knižní monografie,

³¹⁴ Základní informace a další odkazy viz <http://nju.jcu.cz/>.

³¹⁵ K počátkům nakladatelství srov. např. *Univerzita má vlastní nakladatelství*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 3, 2014 (únor), s. 18–19.

³¹⁶ Edice Theoria se zaměřuje především na oblast literární teorie, Natura se soustředí na publikace z přírodovědných oborů, v rámci edice Historia vycházejí monografie z historických věd, řada Societas se orientuje na široce chápanou oblast humanitních věd a ediční řada Archaeologia přináší publikace týkající se archeologických výzkumů.

³¹⁷ Nakladatelství si při svém vzniku vytklo za cíl publikovat odborné texty, které rozšíří hranice poznávání naší kultury v širokém slova smyslu, čemuž odpovídá i původní název nakladatelství Episteme – starořecký termín *epistémé* totiž označuje pravé a spolehlivé poznání, tedy vědění spjaté s rozumovou aktivitou.

které měly reprezentovat jihočeskou vědeckou obec v českém i mezinárodním kontextu.

Původní představa nakladatelství koncipovaného pod filozofickou fakultou a opírajícího se o klíčovou spolupráci s nakladatelstvím Academia v oblasti vydavatelské i distribuční se však postupně proměnila. Nejprve, v roce 2016, došlo k osamostatnění ve vztahu k pražskému nakladatelství: univerzitní publikace začaly vycházet pouze pod značkou Episteme a byly zájemcům nabízeny prostřednictvím distribuční sítě Kosmas. A následně, v roce 2019, z praktických i finančních důvodů,³¹⁸ bylo nakladatelství začleněno do struktury Jihočeské univerzity jako celoškolské pracoviště, jehož posláním je zajišťovat „komplexní služby vydavatelské, reprografické, tiskařské a služby v oblasti prodeje, distribuce a propagace vydávaných tiskovin“ s cílem „zvyšovat povědomí o JU mezi odbornou i laickou veřejností, pomáhat odborníkům z JU publikovat výsledky svého bádání a garantovat patřičnou redakční i knižní kvalitu vydávaných publikací“.³¹⁹ Rovněž název univerzitního pracoviště byl změněn na Nakladatelství Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Původní značka Episteme se stala pouze souhrnným edičním označením pro knihy, jež procházejí recenzním řízením a u nichž nakladatelství garantuje jejich jazykovou redakci, na rozdíl od publikací pro vnitřní potřebu či tiskovin určených pro výuku.

V čele českobudějovického univerzitního nakladatelství stojí ředitel, jímž je v současnosti profesor Petr A. Bílek z filozofické fakulty; celkovou úroveň nakladatelství i jeho edičních počinů garantuje pětičlenná redakční rada nakladatelství, která stojí mimo strukturu nakladatelství (její složení schvaluje na návrh rektora Vědecká rada Jihočeské univerzity). Redakční rada řídí publikační činnost nakladatelství, jež reprezentuje širokou skladbu oborů rozvíjených na univerzitě, třebaže je jasné, že monografie vznikají častěji v humanitních a ve společenskovědních oborech, kde přinášejí nejdůležitější vědecké závěry, zatímco v přírodních vědách monografie často slouží spíše k sumarizaci časopisecky

³¹⁸ Univerzita nakladatelství financuje zejména z prostředků určených na rozvoj výzkumné organizace (RVO), grantů a doplňkové činnosti.

³¹⁹ *Statut Nakladatelství Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích*, čl. 3 – Účel nakladatelství, dostupné na <https://nju.jcu.cz/o-nakladatelstvi/statut>.

publikovaných výstupů a k přiblížení přírodních věd širšímu okruhu čtenářů. Vlastní provoz nakladatelství je zajišťován šéfredaktorem, dvěma redaktory a administrativním pracovníkem. Šéfredaktorem je od počátku existence nakladatelství docent Ladislav Nagy z filozofické fakulty, anglista a překladatel s výraznou editorskou a tvůrčí zkušeností. Pozici redaktora pro oblast přírodních věd zastává rovněž od roku 2013 doktor Stanislav Mihulka, biolog a botanik z přírodovědecké fakulty, zatímco redigování publikací z oblasti humanitních věd a současně i vedení administrativy nakladatelství bylo svěřeno magistře Kateřině Selnerové, absolventce bohemistiky na českobudějovické filozofické fakultě; externě s nakladatelstvím spolupracují též další redaktoři, odborní redaktoři i překladatelé. Během své relativně krátké osmileté existence Nakladatelství Jihočeské univerzity vydalo (do počátku roku 2021) celkem 37 tištěných publikací a v roce 2020 začalo vydávat také e-knihy, což vesměs dokládá správnost nastoupené cesty.³²⁰

Dobře vybavené knihovny poskytující širokou paletu knihovnických služeb, kvalitní vydavatelství knih, výuka jazyků, stejně jako studium či běžný vědecký provoz, jsou dnes bez využívání výpočetní techniky v podstatě nemyslitelné. Současná on-line výuka na všech stupních škol v důsledku pandemie čínského viru v mnohém odhalila dosud netušené možnosti (ale i omezení) uplatnění výpočetní techniky v této oblasti. Výpočetní technika, informační technologie a nová média jsou sice fenoménem především posledních dvou desetiletí, jejich tradice využití na fakultách dnešní Jihočeské univerzity přesto sahá již před vznik českobudějovického vysokého učení. Jedním z prvních projevů výraznější spolupráce dvou zakladatelských fakult dnešní univerzity – zemědělské a pedagogické – bylo již v osmdesátých letech 20. století zřízení výpočetního střediska, společného pro obě fakulty a propojeného rovněž s Jihočeským biologickým centrem Československé akademie věd.

³²⁰ Např. v roce 2017 univerzitní nakladatelství v edici *Episteme: Natura* vydalo publikaci Hana ČÍŽKOVÁ – Libuše VLASÁKOVÁ – Jan KVĚT (eds.) a kol., *Mokřady. Ekologie, ochrana a udržitelné využívání*, České Budějovice 2017, která obdržela prestižní Cenu Josefa Hlávky za odbornou a vědeckou literaturu v oblasti věd o živé přírodě za tento rok.

Smlouva těchto tří subjektů z roku 1986 o vytvoření Společného výpočetního střediska, tehdy umístěného v prostorách tehdejší agronomické fakulty, se stala výrazným projevem vědomí toho, že nástup výpočetní techniky bude pro další rozvoj vědeckého poznání zásadní. To jsme však spíše na prapočátku zapojení výpočetní techniky do akademického prostředí na jihu Čech, neboť realita využívání výpočetní techniky se začala výrazně měnit až v devadesátých letech 20. století a nultých letech 21. století, mj. v souvislosti s rozvojem internetových sítí jako nástroje vyhledávání, ukládání a správy informací a také s rozvojem e-mailu jako rychlého nástroje komunikace.

Na tuto skutečnost Jihočeská univerzita reagovala (a i nadále reaguje) rozšiřováním počítačového vybavení a zavedením řady uživatelských aplikací a databází nejen pro správní a úřední agendy (mj. OBD, FIS),³²¹ ale zejména pro studenty (IS/STAG, Moodle),³²² přičemž základní koordinaci a správu – vedle fakultních pracovníků informačních technologií a lokální správy agend a sítí na jednotlivých fakultách – zajišťuje **Centrum informačních technologií**, jehož zaměstnanci vstupují aktivně i do výuky některých specifických disciplín spjatých s informatikou a výpočetní technikou.

Centrum informačních technologií, vedené doktorem Josefem Milotou, je celouniverzitním pracovištěm, jež „zabezpečuje správu a rozvoj centralizovaných informačních systémů a informační struktury na JU“.³²³ Dnes je prakticky téměř nemožné najít úřední (ekonomickou, mzdovou, personální, vědeckou, knihovní) agendu, která by nebyla zajišťována či

³²¹ Systém OBD (Osobní bibliografická databáze) vznikl v roce 1998 a od roku 2004 funguje jako webová aplikace; slouží pro evidenci publikační činnosti a následně pro tvorbu výstupů a statistik – zejména pro vykazování výsledků do RIV (Rejstříku informací o výsledcích) a RUV (Registru uměleckých výstupů). FIS je software pro vedení agendy financí, účetnictví a majetku a pro spisovou službu.

³²² IS/STAG je informační systém sloužící administraci studijní agendy vysoké školy od přijímání řízení až po vydání diplomu; vznikl v roce 1993 na Západočeské univerzitě v Plzni a dnes ho používá čtrnáct vysokých škol v Česku. Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment / Modulární objektově orientované dynamické prostředí pro výuku) je softwarový balíček pro tvorbu výukových systémů a elektronických kurzů na internetu.

³²³ Srov. https://www.jcu.cz/o-univerzite/organizacni-struktura/rectors_office/cit; zde viz i další základní informace o středisku.

podporována tímto centrem, včetně celouniverzitní telefonní sítě. Centrum v sobě zahrnuje několik oblastí služeb, které spadají do jeho jednotlivých oddělení, jimiž jsou Útvar správy informační struktury CIT, Útvar správy koncových zařízení CIT, Útvar správy informačních systémů CIT, HelpDesk a Kartové centrum CIT. Centrum tak mj. provozuje a rozvíjí pátevní počítačovou síť na univerzitě jako celku, včetně rozšiřování a posilování bezdrátového připojení, údržby a rozšiřování serverů apod.; zároveň jako Akademické počítačové středisko CIT zajišťuje napojení do sítě CESNET.³²⁴

Setkání s Centrem informačních technologií Jihočeské univerzity se nevyhne žádný ze zaměstnanců a studentů univerzity, ač si to mnohdy leckdo z nich ani neuvědomuje – zápisy ke zkouškám, studijní agenda, rozvrh, platba v menze, identifikační karta studenta i zaměstnance, kamerový systém, vykazování vědeckých a uměleckých výsledků pro databáze RIV a RUV,³²⁵ to vše nějak souvisí s tímto centrem, tj. bylo jím vydáno, je jím spravováno, ukládáno, provozováno, předáváno dalším institucím a také neustále zdokonalováno a vylepšováno.

Tak jako je dnes celá problematika informačních technologií hnacím motorem vyspělé ekonomiky, tak i univerzita musí na proměny okolního světa reagovat. A nejviditelněji se to děje právě v proměnách využití vyspělých technologií, které přetvářejí podobu práce manažerů a úředníků, ale koneckonců i způsob výuky pedagogů a zpřístupňování výukových materiálů studentům.

Důležitou součástí každé vysoké školy, která má též nezanedbatelný význam pro kvalitu studentského života a leckdy i pro samotný výběr školy, představují ubytovací a stravovací možnosti nabízené konkrétní školou. **Koleje a menzy Jihočeské univerzity** nabízejí své služby nejen studen-

³²⁴ CESNET (Czech Education and Scientific NETwork) vznikl v roce 1996 z iniciativy vysokých veřejných škol a Akademie věd České republiky. Propojuje oblasti vědy a výzkumu, vývoje a vzdělávání včetně napojení do mezinárodních grémií a zároveň pro Českou republiku plní úlohu NREN (National Research and Education Network).

³²⁵ Aplikace RIV a RUV slouží ke shromažďování informací o výsledcích projektů výzkumu, vývoje a výzkumných záměrů, resp. k registraci a hodnocení výstupů z tvůrčí umělecké činnosti – v obou případech podporovaných z veřejných prostředků.

tům, ale v některých ohledech též zaměstnancům a také komerčně i širší veřejnosti (poskytují např. obědy i pro cizí strávníky, dovoz jídla smluvním odběratelům, slavnostní rauty, konferenční prostory a jejich pronájem, ubytování v čase prázdnin aj.).³²⁶ Jejich hlavním posláním však zůstává ubytovávání a stravování studentů, jimž zajišťují nejen obědy, ale také snídaně a večeře i některé druhy rychlého občerstvení v kavárně JU café v prostorách menzy (zvláště obložené bagety, saláty či moučníky) a též v menzou provozované kavárně v rámci Akademické knihovny Jihočeské univerzity (Café AK).

Jídelny menzy Jihočeské univerzity – po rekonstrukci v roce 2005 – nabízejí kapacitu 400 míst v hlavním sále, ale fungují zde i další prostory, jako jsou minutková jídelna, zaměstnanecká jídelna a také dvě výdejny jídel mimo kampus – jídelna teologické fakulty v Kněžské ulici má kapacitu 120 míst a jídelna zdravotně sociální fakulty v ulici Jaromíra Boreckého pojme 110 strávníků. Menza nabízí jak tradiční hotová jídla na objednávku či bezobjednávkové minutky (těch denně připraví až 350), tak – ve spolupráci s nutričními specialisty – i stravování těm, kteří ze zdravotních důvodů musí dodržovat různá (jaterní, bezlepková a diabetická) dietní omezení. Denní kapacita menzy je cca 5 000 hlavních jídel.

Výrazné zlepšení od roku 1989 nastalo také v oblasti nabízených služeb kolejí, zejména z hlediska ubytovacího standardu. Zatímco po roce 1989 se jednalo většinou o pokoje třílůžkové, dnes naprosto převažují dvoulůžkové pokoje s vlastním sociálním zařízením, společným sociálním zařízením nebo buňkovým systémem;³²⁷ samozřejmostí se stalo připojení studentů k internetu.³²⁸ Ubytovací kapacitu kolejí tvoří čtyři budovy s označením K1, K2, K3 a K4 nacházející se ve vysokoškolském areálu ve Čtyřech Dvorech a kolej K5 postavená na levém břehu Vltavy v ulici Jaromíra Boreckého na okraji sídliště Vltava, přičemž starší budovy K1,

³²⁶ Aktuální informace viz <http://kam.jcu.cz/cs/>. Zejména v letních měsících jsou volné kapacity využívány jako hostelové ubytování pro turisty a návštěvníky města.

³²⁷ Koleje K1 a K4 nabízí systém jedno- a dvoulůžkových buněk s vlastním sociálním zařízením, koleje K2 a K3 disponují dvoulůžkovými pokoji se společným sociálním zařízením na podlaží a kolej K5 poskytuje jedno- až třílůžkové pokoje s vlastním sociálním zařízením.

³²⁸ Ke standardnímu vybavení všech pokojů patří chladničky, studenti mají k dispozici kuchyňku, prádelnu, televizní místnost a mohou si zapůjčit drobné spotřebiče a domácí potřeby.

K2, K3 a K5 prošly v nedávné minulosti výraznou rekonstrukcí a na koleji K4 v současné době modernizace probíhá.³²⁹ Celková kapacita kolejí dnes dokáže uspokojit většinu poptávky po ubytování – všech 2 085 lůžek je po dobu akademického roku plně využito k ubytování studentů univerzity; pochopitelně část posluchačů z různých důvodů (včetně nedostatku volných lůžek) volí ubytování v soukromí, podnájmu či pronajatých bytech. K ubytování především dojíždějících pedagogů i hostujících přednášejících slouží, resp. sloužil před současnou rozsáhlou rekonstrukcí, též hostel Bobík.

Každý ze studentů si tak určitě vybere ubytování i stravování podle svých preferencí a potřeb, jež Koleje a menzy Jihočeské univerzity naplňují dle svých možností k jejich spokojenosti. Život na kolejích, mezi spolužáky z různých oborů a majícími různé zájmy, v centru dění v univerzitním kampusu patří bezpochyby k zážitkům, které většina vysokoškolských posluchačů touží poznat, a českobudějovické koleje a menzy se snaží studentům toto prostředí neustále kultivovat.

K nezbytnému standardu mnoha firem, úřadů a institucí včetně vysokých škol dnes patří zajištění bezbariérových přístupů do budov a usnadnění pracovních i studijních činností pro zaměstnance či studenty se zdravotními omezeními a v neposlední řadě též pomoc zaměstnaným rodičům malých dětí. Na Jihočeské univerzitě proto pracuje celouniverzitní **Centrum podpory studentů se specifickými potřebami**, které poskytuje služby zejména posluchačům se zdravotním postižením či oslabením, případně s chronickým onemocněním tak, aby mohli uplatnit svoje schopnosti bez toho, že by přitom docházelo ke snižování studijních nároků.³³⁰

Podporu pracovníků centra mohou využít zájemci o studium na univerzitě již při výběru studijního oboru a při přijímacích zkouškách a pochopitelně i po nástupu na univerzitu – při řešení záležitostí studijních,

³²⁹ K tomu srov. např. rozhovor s dlouholetým (v letech 2002–2017) ředitelem Kolejí a menz Jihočeské univerzity inženýrem Františkem Vrtiškou *Nemůžeme konkurovat pouze cenou*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 20, 2017 (prosinec), s. 12–15.

³³⁰ Viz <http://centrumssp.jcu.cz/zakladni-informace>.

ubytovacích či dopravních. Studentům všech studijních programů v prezenční i kombinované formě studia jsou služby centra, zahrnující zejména osobní asistenci, adaptaci studijních materiálů, individuální výuku, prostorovou orientaci, studijní asistenci a poradenství, simultánní přepis atd., poskytovány bezplatně.³³¹ Centrum nabízí odbornou, personální a organizační pomoc rovněž akademickým pracovníkům, kteří se podílejí na výuce studentů se specifickými potřebami, aby k nim přistupovali adekvátně bez neúměrného navýšení vlastních povinností a časové zátěže. V čele centra, které sídlí v budově studentského klubu v kampusu, stojí od roku 2013 pracovník zdravotně sociální fakulty magistr Zdeněk Toušek.

Pro rodiče – zaměstnance univerzity i její posluchače – českobudějovická univerzita nabízí možnost zajištění celodenní (nadstandardní) předškolní péče a vzdělávání jejich ratolestí v rámci svého předškolního zařízení, které zde začalo fungovat od září roku 2016 nedaleko kampusu v ulici Šeríková.³³² **Předškolní zařízení Jihočeské univerzity – Dětská skupina Kvítek** je určeno dětem od jednoho roku do sedmi let věku, jeho celková kapacita je 30 dětí ve dvou skupinách. Program činností dětské skupiny vychází z moderních vzdělávacích metod při respektování individuálních potřeb a možností dětí.³³³ Dětem mladším tří let je věnována individuální péče při zajištění fyziologických potřeb tak, aby se děti cítily spokojeně a bezpečně. Pro děti starší čtyř let jsou připravovány různé hry a aktivity, jako např. předplavecký výcvik, bruslení atd., zatímco předškoláky Kvítek připravuje na co nejpřirozenější přechod do základní školy.³³⁴ V zařízení rovněž probíhají vzdělávací a kulturní akce, divadla, vzdělávací a preventivní programy a děti se též starají o drobná zvířata, která jsou nedílnou součástí zařízení.

³³¹ Centrum podpory studentů se specifickými potřebami mj. ve spolupráci s Akademickou knihovnou Jihočeské univerzity a univerzitním Centrem informačních technologií provozuje knihovnu elektronických publikací a dokumentů pro potřeby posluchačů, kterým jejich stav neumožňuje číst texty v původní tištěné podobě, případně číst je bez použití kompenzačních pomůcek.

³³² Aktuální informace viz <https://www.jcu.cz/o-univerzite/zazemi-a-sluzby/detska-skupina-ju>.

³³³ V dětské skupině jsou využívány metody montessori pedagogiky a instrumentálního obohacení Reuvena Feuersteina či logopedická prevence aj.

³³⁴ Děti starší tří let jsou vzdělávány podle Rámcového vzdělávacího programu předškolního vzdělávání jako v běžné mateřské škole.



IV.

**UNIVERZITNÍ
BUDOVY**

Miroslav Novotný
Milan Šilhan

V průběhu uplynulých sedmi desetiletí Jihočeská univerzita i její dvě předchůdkyně působily v zapůjčených, pronajatých či vlastních prostorách na různých místech jak v Českých Budějovicích, tak i mimo krajské město. Většinu z těchto objektů vysoká škola používá dodnes, některé však postupně opustila. Na tom není nic překvapivého. Jedna věc je rozhodnutí o založení fakulty či školy, druhá je zabezpečení všech potřebných podmínek pro její plnohodnotnou činnost. A nikoli nedůležitou položku zde představuje zajištění odpovídajících prostor, tj. jak učeben, poslucháren, laboratoří, kabinetů či knihoven, tak i ubytování pro přesporní posluchače a jejich stravování.

Asi nejkomplikovanější situaci v tomto směru měla českobudějovická pobočka Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v roce 1948, neboť fakticky začínala na zelené louce. K dispozici jí byly předány budovy zrušeného německého učitelského ústavu a cvičné školy v Jeronýmově ulici. V padesátých a šedesátých letech převzala do užívání nejprve areál nedávno zrušeného řeholního domu kongregace petrinů na Žižkově třídě a komplex bývalého biskupského semináře v Kněžské ulici a poté i budovy chlapecké a dívčí měšťanské školy v Dukelské ulici. Později získala ještě další prostory v ulicích Na Sadech, Na Mlýnské stoce, U Tří lvů a náměstí Bratří Čapků. V současnosti využívá pouze budovy v ulicích Jeronýmova, Dukelská a U Tří lvů a sportovní areál v ulici Na Sádkách.

Vznik druhé vysokoškolské fakulty ve městě byl spjat s již koncepčním zajištěním nezbytných prostor pro výuku, ale než se podařilo vybudovat potřebné zázemí v areálu dnešního univerzitního kampusu ve Čtyřech Dvorech, absolvovala Provozně ekonomická fakulta Vysoké školy zemědělské v Praze se sídlem v Českých Budějovicích rovněž nouzové stěhovací kolečko po celém městě: zpočátku využívala bývalé budovy Jirsíkova gymnázia, chlapeckého („malého“) semináře ve Skuherského ulici a Zátkovy reálky v ulici Fráni Šrámka, posluchači byli po přechodnou dobu ubytováni např. i na zimním stadionu. Situace se radikálně zlepšila v šedesátých a sedmdesátých letech, když byly v kampusu uvedeny do provozu budovy vysokoškolských kolejí, menzy a dorostového a zubního střediska a soubor výukových pavilonů.³³⁵ V letech

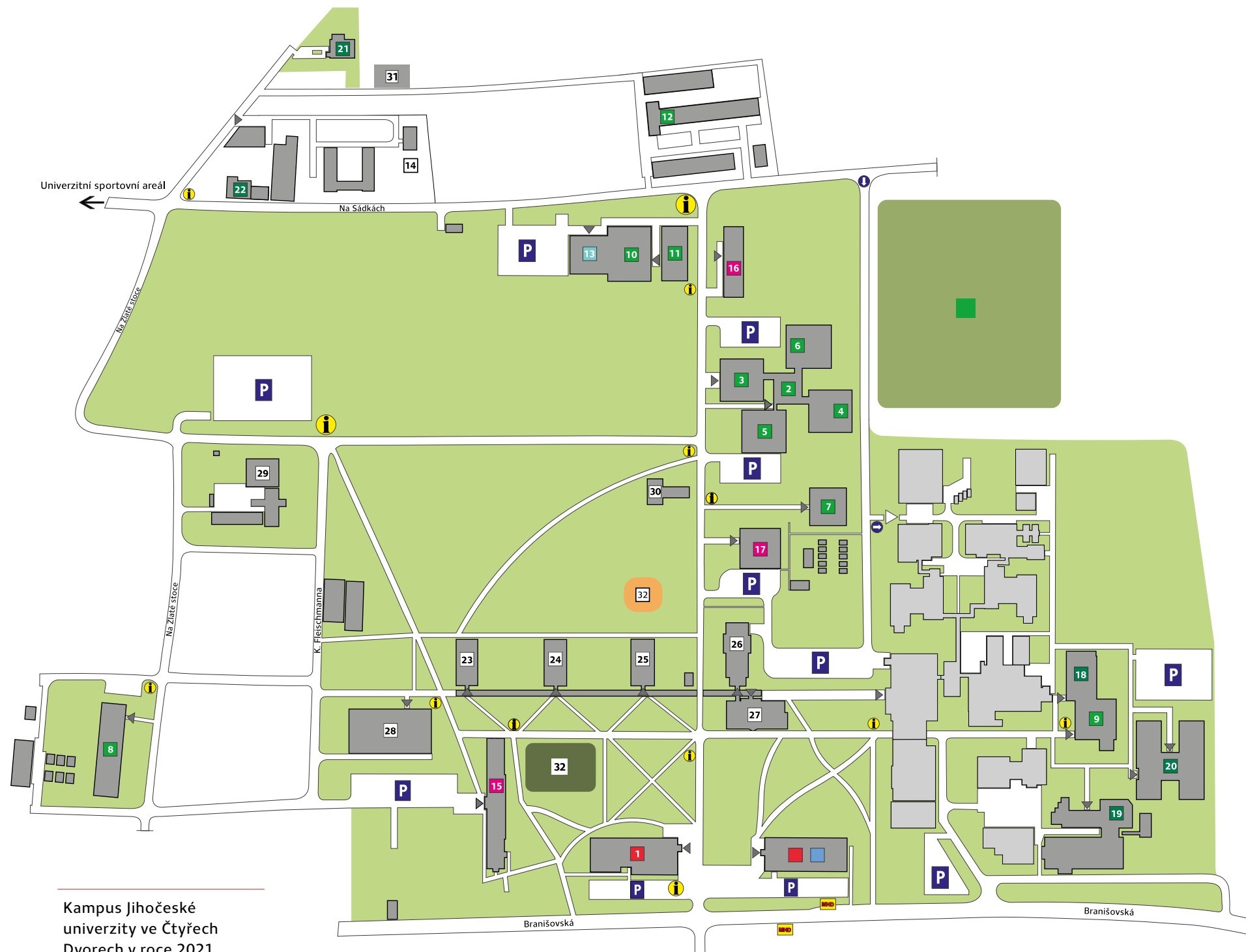
³³⁵ Jednalo se o budovy uvedené na mapce kampusu jako K200 a K400 (dnes zde sídlí děkanát ekonomické fakulty) a o pavilony označované A, B, C, D, E, F a M (pavilon F dnes využívá ekonomická fakulta). Poslední dva výukové objekty fakulta získala až v letech 1997 a 2014 (tj. budova v areálu biologického centra v sousedství přírodovědné fakulty – dnes pavilon O, resp. společný pavilon s rybářskou fakultou v kampusu).

1994–2006 fakulta též působila ve Vančurově ulici v Táboře, kde sídlila katedra cestovního ruchu. V současné době zemědělci využívají jedenáct objektů v areálu kampusu či jeho blízkém okolí.

Po roce 1991 se v podobně komplikované situaci v prvních letech po svém vzniku nacházela většina nově vznikajících fakult a prostory hledal i samotný rektorát univerzity – ten až do roku 2009 sídlil v pronajatých prostorách Biologického centra Akademie věd České republiky v sousedství univerzitního kampusu. Asi nejjednodušší to měla v tomto směru teologická fakulta, která od doby svého vzniku působí v Kněžské ulici v budově bývalého biskupského semináře. Teprve v roce 2020 od univerzity převzala do správy další budovu, tentokrát v ulici Na Mlýnské stoce. Biologická/přírodovědecká fakulta ve svých počátcích využívala zapůjčené prostory a laboratoře jednotlivých institutů biologického centra; dnes se její pracoviště nacházejí nejen v areálu akademických ústavů (pavilony A, B a C) či v nedaleké ulici Na Zlaté stoce a v ulici Na Sádkách, ale též mimo Českou republiku – fakulta totiž spravuje dvě výzkumné stanice, a to na Papui-Nové Guineji (New Guinea Binatang Research Center) a na Špicberkách (Stanice Josefa Svobody na Svalbardu).

Zdravotně sociální fakulta zahájila své působení nejprve jako součást pedagogické fakulty, poté přesídlila do budovy v Jírovcově ulici a postupně rozšiřovala své působení téměř po celém intravilánu hostitelského města. Její stopy tak nalezneme v ulicích Jaromíra Boreckého, U Výstaviště, Emy Destinové, Nerudova i v areálu českobudějovické nemocnice. Rovněž filozofická fakulta (resp. již její předchůdce Historický ústav Jihočeské univerzity) zahájila svou činnost v Jeronýmově ulici, poté krátce působila v budově bývalé kavárny a restaurace U Volbrechtů v ulici Na Mlýnské stoce a od roku 2009 sídlí v kampusu univerzity v budově sdílené s rektorátem.

Ekonomická fakulta hned od svého vzniku sídlila v areálu kampusu, kde převzala bývalou „Ká čtyřstovku“ (pavilon A) a pavilony C a F, jež využívá dodnes. Fakulta rybářství a ochrany vod po svém vzniku v roce 2009, stejně jako její předchůdce vodňanský rybářský ústav po svém začlenění do struktury univerzity v roce 1996, přesunula část svých aktivit z domovského působiště ve Vodňanech blíže k univerzitnímu centru v Českých Budějovicích, kde dnes využívá jednak budovu na Husově třídě, jednak v kampusu situovaný pavilon, jež sdílí se zemědělskou fakultou.



Kampus Jihočeské
univerzity ve Čtyřech
Dvorech v roce 2021

- **Rektorát**
- 1 Akademická knihovna
- **Filozofická fakulta**
- **Zemědělská fakulta**
- **Zemědělský pozemek**
- 2 ZF – budova A, studijní oddělení
- 3 ZF – budova B, katedry
- 4 ZF – budova C, centrum agroekologie
- 5 ZF – budova D, centrum zpracování produktů
- 6 ZF – budova E, centrum hodnocení kvality
- 7 ZF – budova M, batcentrum, učebny
- 8 ZF – budova K200, učebny
- 9 ZF – biologické centrum, učebny
- 10 ZF – učebny, laboratoře
- 11 ZF – budova údržby
- 12 ZF – sklady
- **Fakulta rybářství a ochrany vod**
- 13 FROV – ústav akvakultury, ředitelství, učebny
- 14 Školní zemědělský podnik
- Biologické centrum AV ČR
- **Ekonomická fakulta**
- 15 EF – budova A
- 16 EF – budova C
- 17 EF – budova F
- **Přírodovědecká fakulta**
- 18 PřF – budova A
- 19 PřF – budova B – Blažkův pavilon
- 20 PřF – budova C
- 21 PřF – botanická vila
- 22 PřF – centrum polární ekologie
- 23 Kolej K1
- 24 Kolej K2
- 25 Kolej K3
- 26 Kolej K4
- 27 Aula, hostel
- 28 Menza
- 29 Jihočeský vědeckotechnický park
- 30 Studentský klub Kampa
- 31 Dětská skupina Kvítek
- 32 Sportoviště

Jihočeská univerzita

- 1 Kampus – detail na samostatné mapce
- 2 Sportoviště Jihočeské univerzity – Na Sádkách
- 3 Britské centrum a Goethe centrum – Krajinská
- 4 Školní zemědělský podnik
- 5 Dětská skupina Kvítek

Filozofická fakulta

- 6 Branišovská

Pedagogická fakulta

- 7 Dukelská
- 8 Jeronýmova
- 9 U Tří lvů

Přírodovědecká fakulta

- 10 Botanická vila – Na Zlaté stoce
- 11 Centrum polární ekologie

Fakulta rybářství a ochrany vod

- 12 Husova

Teologická fakulta

- 13 Kněžská
- 14 Na Mlýnské stoce

Zdravotně sociální fakulta

- 15 Jaromíra Boreckého
- 16 Jiřovcova
- 17 Nemocnice (Horní areál, pavilon H)
- 18 Nerudova
- 19 U Výstaviště

Zemědělská fakulta

- 20 K200 – Studentská

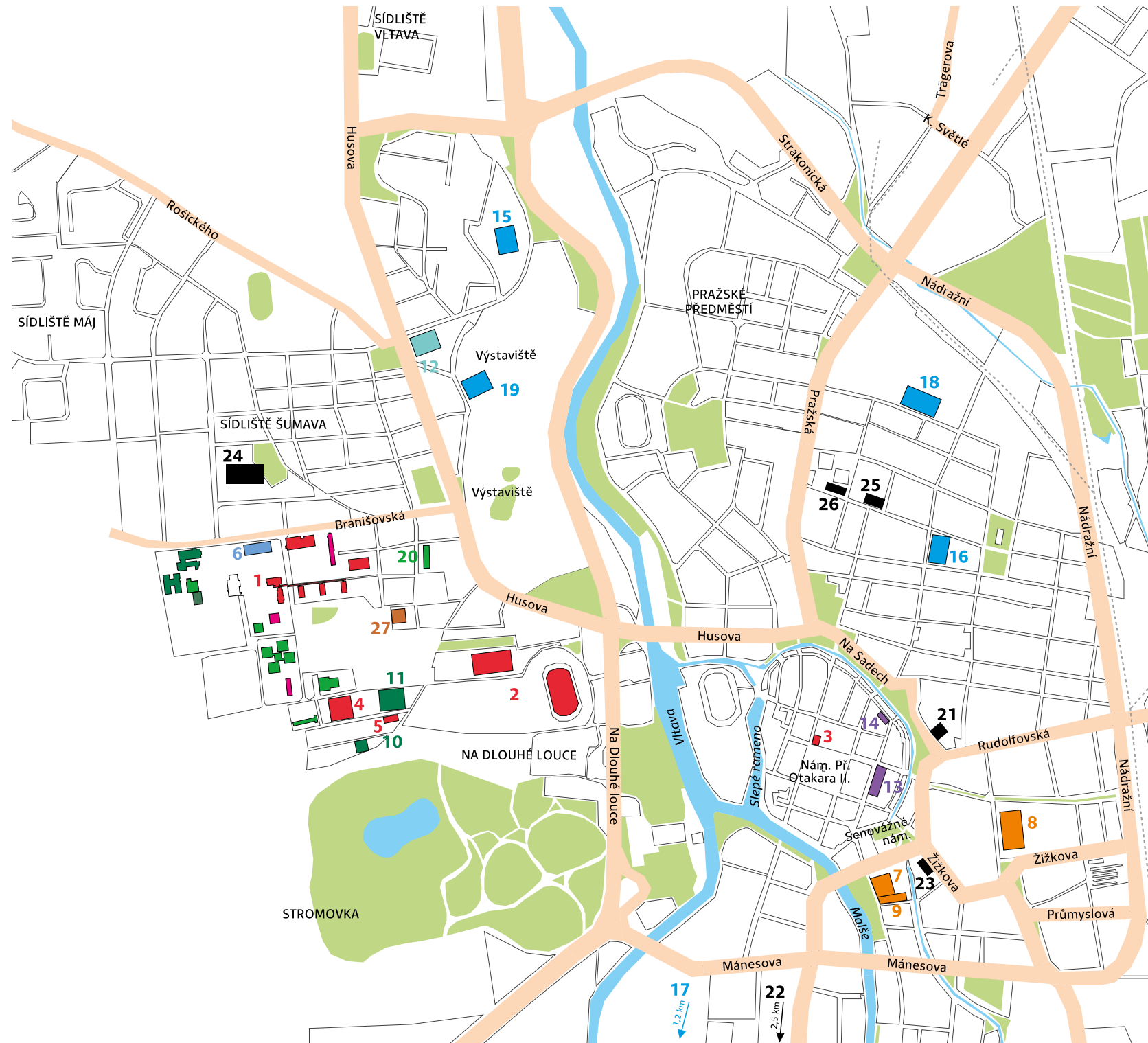
Budovy univerzitou již nevyužívané

- 21 Na Sadech
- 22 Náměstí Bratří Čapků
- 23 Žižkova třída
- 24 Emy Destinové
- 25 Fráni Šrámka
- 26 Skuherského

Jihočeský vědeckotechnický park

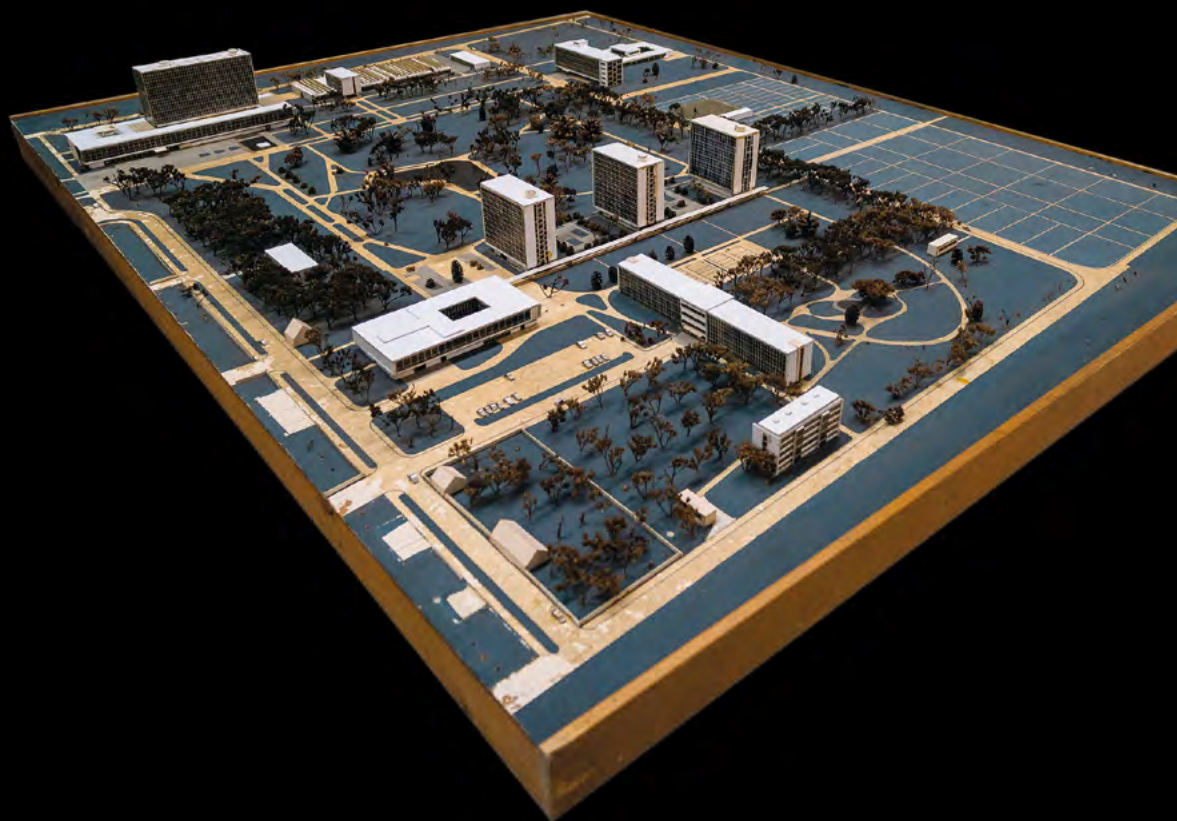
- 27 Jihočeský vědeckotechnický park

Rozmístění univerzitních budov v areálu krajského města České Budějovice



V devadesátých letech byla součástí univerzity též fakulta managementu v Jindřichově Hradci, která využívala bývalé sídlo Okresního výboru Komunistické strany Československa v Jarošovské ulici a také rekonstruovanou budovu Švecových kasáren v Janderově ulici. Dalším mimobudějovickým působištěm univerzity se na počátku nultých let stal původně buquoyský empírový zámek na okraji Nových Hradů, kde byl až do roku 2011 umístěn Ústav fyzikální biologie Jihočeské univerzity.

Následující stránky se prostřednictvím fotografií, mapek a průvodního textu pokusí většinu těchto objektů více přiblížit a popsat.



Model kampusu Jihočeské
univerzity ve Čtyřech
Dvorech (šedesátá léta)

1.

UNIVERZITNÍ KAMPUS A JEHO OKOLÍ

Závěr padesátých let a zejména šedesátá a sedmdesátá léta 20. století byla v tehdejším Československu mj. obdobím výstavby rozsáhlých vysokoškolských areálů. Vybudovány byly např. areál Vysoké školy zemědělské v Praze-Suchdole (1957–1964), studentské koleje v Praze na Strahově (1959–1965), budovy Českého vysokého učení v Praze-Dejvicích (1965–1967), Vysoká škola báňská v Ostravě (1968–1972), areál Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy v Praze v Pelc-Tyrolce (1968, 1974–1980) či Vysoká škola zemědělská v Nitře (1961–1966). Stranou však nezůstaly ani České Budějovice.

Vzniku českobudějovického vysokoškolského areálu předcházela výstavba dvou prozatím samostatných objektů. Již v roce 1961 se začalo s budováním prvního objektu koleje provozně ekonomické fakulty na pozemku při křížení ulic Studentská³³⁶ (č. p. 588/1) a Na Zlaté stoce (č. p. 588/10). Na přelomu února a března 1962 byla stavba, která studentům nabízela ubytování s kapacitou 200 lůžek, zkolaudována.³³⁷ Kotelna pro kolej byla vybudována v sousedství „v bývalé staré stodole“. Ještě před Vánocemi 1961 byly vybagrovány základy pro další objekt koleje – její první část byla odevzdána k užívání v září 1962, druhá část byla dokončena v únoru 1963 (dnešní objekt Studentská č. p. 787/13).³³⁸

³³⁶ Název Studentská nese až od roku 1991; v době výstavby kampusu se používalo označení ulice 5. května (1945–1963) a pak Václava Sinkuleho; viz Daniel KOVÁŘ – Pavel KOBLASA, *Ulicemi města Českých Budějovic. Názvy českobudějovických veřejných prostranství v minulosti a dnes*, Jelmo 1998, s. 258–259.

³³⁷ Tzv. K200, dnes jsou zde učebny zemědělské fakulty.

³³⁸ Tzv. K400, dnes zde sídlí děkanát ekonomické fakulty; o průběhu stavby informovaly např. *Hlas stavby* 12. ledna a 2. března 1962 (nestr.); *Jihočeská pravda* 5. května 1962, s. 1; či *Nový život* 28. prosince 1962, s. 1.

Děkanát Ekonomické
fakulty Jihočeské
univerzity



Studentská menza

Děkanát Zemědělské
fakulty Jihočeské
univerzity



Na výstavbu těchto izolovaných objektů měla navázat stavba rozsáhlého vysokoškolského areálu podle celkového plánu, který byl více než ambiciózní: „Podle schváleného úvodního projektu jsou objekty vysokých škol vkomponovány do prostorového řešení volného parku s nepravidelnými skupinami dřevin, skalek a s vodní plochou. Jde o kompoziční odezvu stávajícího městského parku – stromovky, na který přiléhá na jižní straně situovanou botanickou zahradou.“³³⁹ Plánovaná výstavba byla původně rozdělena do dvou stavebních etap: první zahrnovala přípravné práce, inženýrské sítě, výměňkovou stanici, tři výškové stavby kolejí a menzu; druhá etapa pak měla zahrnovat především hlavní budovu školy, pavilony zemědělské techniky, zootechnických disciplín a tělovýchovy a také skleníky. Dominantou celého vysokoškolského areálu se měla stát třináctipodlažní, 45 metrů vysoká hlavní budova školy, v níž se měly nacházet nejen posluchárny, laboratoře, seminární místnosti a pracovny, ale též aula a knihovna. Ve výhledu byla ještě další etapa, v rámci níž se počítalo s výstavbou výzkumných zařízení pro živočišnou a rostlinnou výrobu. Návrh vycházel z předpokladu, že ve vysokoškolském areálu bude studovat 2 800 studentů denního studia, z toho 1 600 na zemědělské fakultě a 1 200 na pedagogické fakultě. Investorem projektu byla Vysoká škola zemědělská v Praze a generálním projektantem byl Krajský projektový ústav pro výstavbu měst a vesnic. Hlavním autorem projektu byl architekt Jan Benda a dále se na něm podíleli architekti Boris Čepek a Vlastimil Slíva.³⁴⁰

Výstavba areálu byla symbolicky zahájena položením základního kamene v úterý 17. listopadu 1964. Jako první při slavnostním poklepu na základní kámen pronesl projev místopředseda vlády František Krajčír, po něm promluvil jménem obou fakult děkan provozně ekonomické fakulty docent Jaroslav Neumann.³⁴¹ V průběhu roku 1965 se naplno rozběhla montáž objektů kolejí, v červnu 1966 pak byla dokončena první desetipatrová budova kolejí s kapacitou 440 lůžek, druhá byla hotová v září a třetí byla do provozu uvedena v říjnu 1966 (tzv. K1, K2 a K3).

³³⁹ *Hlas stavby* 10. května 1964 (nestr.).

³⁴⁰ O projektu podrobně informovaly např. *Hlas stavby* 10. května a 21. listopadu 1964 (nestr.); *Jihočeský stavbař* 24. ledna 1968 (nestr.); *Jihočeská pravda* 9. června 1964, s. 3.

³⁴¹ *Jihočeská pravda* 18. listopadu 1964, s. 1; a *Hlas stavby* 21. listopadu 1964 (nestr.).

Studentské koleje
a univerzitní aula



Do roku 1968 pak byly dokončeny výměňíková stanice a menza pro 2 300 stráv-níků. První etapu výstavby uzavřela parková úprava zeleně v okolí ko-lejí a menzy.³⁴²

Druhá etapa byla zahájena v roce 1967 výstavbou výukových pavilonů zootechnických oborů a zemědělské techniky. Rozsáhlá přízemní stavba zemědělské techniky, označovaná též jako pavilon mechanizace a země-dělského stavitelství, byla dokončena v roce 1971 (v roce 2012 byla zbou-rána). Dominantou této stavební etapy se stal soubor pavilonů zootechnic-kých disciplín, vybudovaný podle projektu architektů Ladislava Konopky a Aloise Hlouška v letech 1967–1972. Komplex v ulici Studentská tvoří pa-vilony genetiky (č. p. 790), mikrobiologie (č. p. 791) a veterinární (č. p. 809) a také pětipodlažní pavilon kateder (č. p. 1668), jehož parter umělecky do-tváří soubor deseti reliéfů od Jaroslava Kolihy a Antonína Škody; v budově rovněž sídlí děkanát fakulty. Ze stejného období jsou také dva sousední pří-zemní pavilony ve Studentské ulici – dnešní budovy F a M.³⁴³ Před budovu M byla v roce 2012 přemístěna plastika *Faun* od Antonína Škody, která byla pů-vodně součástí výzdoby pavilonu mechanizace a zemědělského stavitelství.

Druhá etapa se ukázala být výrazným odklonem od původní koncepce. Jednak se zcela změnilo architektonické, zejména hmotové, pojetí další výstavby, charakteristické nově přízemními pavilony čtvercového půdo-rysu, jednak byl výrazně redukován projekt uspořádání areálu, což se nejvíce projevilo rezignací na realizaci hlavní třináctipodlažní budovy vysokých škol. Uskutečněn nebyl ani záměr založení botanické zahrady, pro niž byla původně vyčleněna volná plocha jižně od budov kolejí, kte-rá se dosud nedočkala své parkové úpravy.³⁴⁴

Další fáze výstavby vysokoškolského areálu probíhala v letech 1984–1994. Podle projektu architekta Jana Bendy se realizovaly objekty společenského

³⁴² *Jihočeská pravda* 12. května 1965, s. 1; *Jihočeský stavbař* 2. října 1968 (nestr.); *Nový ži-vot* 30. září 1966, s. 2.

³⁴³ K tomu srov. *Jihočeská pravda* 17. listopadu 1971, s. 3, a 12. května 1965, s. 1; *Jihočeský stavbař* 15. září 1967 (nestr.). Jednotlivé pavilony byly v letech 2013–2017 modernizová-ny (pavilon F dnes využívá ekonomická fakulta), srov. *Přehled některých realizovaných investičních projektů období 2009–2016*, interní materiál Odboru investic Rektorátu Ji-hočeské univerzity v Českých Budějovicích (nestr.).

³⁴⁴ Nenaplnilo se ani očekávání, že výstavbou vysokoškolského areálu se uvolní některé škol-ní budovy ve městě pro potřeby nižšího školství; viz *Nový život* 8. července 1965, s. 1.



Sportovní areál
a Tělovýchovné
a sportovní centrum
Jihočeské univerzity
v ulici Na Sádkách

Budova Rektorátu
a Filozofické fakulty
Jihočeské univerzity





Společný pavilon
Fakulty rybnářství
a ochrany vod
a Zemědělské fakulty
Jihočeské univerzity



Budova Akademické
knihovny Jihočeské
univerzity

Studentský klub Kampa
a Centrum podpory
studentů se specifickými
potřebami





Botanická vila

Dětská skupina Kvítek





Česká výzkumná stanice
na Špicberkách (Payerův
dům v Longyearbyen)



Výzkumná loď Clione

Výzkumný a výukový
minipivovar Zemědělské
fakulty Jihočeské
univerzity



Školní zemědělský podnik

střediska – auly (tzv. Bobík) a koleje K4. Ještě v roce 1984 byla část přízemí koleje K2 upravena pro potřeby studentského klubu podle projektu architektů Petra Žížaly a Martina Timra.³⁴⁵ V letech 1977–1981 vyrostla v sousedství vysokoškolského areálu (v ulici Na Sádkách č. p. 305/2a) v rámci akce Z sportovní hala obou vysokých škol. Sportovní objekt sestával z hlavního pavilonu, určeného pro volejbal, basketbal, tenis, badminton, zdravotně regenerační tělesnou výchovu a výuku sportovních her, dále zahrnoval gymnastický sál pro sportovní i moderní gymnastiku a v prvním poschodí byly umístěny katedry tělesné výchovy obou tehdejších československých fakult.³⁴⁶ Prostranství před hlavním vstupem bylo architektonicky pojednáno a umělecky dotvořeno plastikou *Gymnastka* z roku 1981 od sochaře Karla Hylše, působícího od roku 1965 na československé pedagogické fakultě. V letech 2017–2018 byl sportovní areál rekonstruován podle projektu Projekční architektonické kanceláře spol. s r. o. z Brna.

Postupný přerod stávajícího vysokoškolského areálu v moderní univerzitní kampus přinesla nultá a desátá léta 21. století. V letech 2008–2009 byl podle projektu ateliéru A+U Design pod vedením architektky Dagmar Polcarové vybudován společný objekt rektorátu a filozofické fakulty spolu s protilehlou budovou Akademické knihovny Jihočeské univerzity (Branišovská č. p. 1645/31a, resp. 1646/31b); tento ateliér stál rovněž za návrhem vnitřního zařízení knihovny. Obě budovy se zároveň staly uvozujícími prvky nástupního prostoru, jakými si bránami do nově se formujícího univerzitního kampusu. V letech 2011–2013 novou budovu získala také přírodovědecká fakulta (Branišovská č. p. 1760), a její pavilon na půdorysu písmene H, kde mj. sídlí děkanát, tak doplnil na západním okraji někdejší komplex akademických ústavů. V ulici Na Sádkách (č. p. 1780) vyrostla v letech 2011–2014 na místě zbouraného pavilonu zemědělské techniky společná budova zemědělské a rybářské fakulty. Za oběma projekty stála projekční kancelář Arch.Design.

Výstavbou budovy rektorátu, filozofické fakulty a akademické knihovny byl ze severní strany uzavřen a pevněji vytyčen rozsáhlý prostor

³⁴⁵ *Jihočeští výtvarníci a architekti k slavným výročím Komunistické strany Československa*, České Budějovice 1985 (nestr.).

³⁴⁶ *Jihočeská pravda* 21. listopadu 1981, s. 1.



Jihočeský
vědeckotechnický
park

Areál Biologického
centra Akademie věd
České republiky



Původní model
akademických ústavů
ve Čtyřech Dvorech
z osmdesátých let



dosud převážně volné a výrazněji nepojednané plochy zeleně, rozkládající se mezi objekty kolejí a Branišovskou ulicí. Ke kultivaci tohoto nově definovaného centrálního prostoru zásadně přispěla parková úprava podle návrhu architekta Jaromíra Kročáka realizovaná v letech 2014–2015. Jakýmsi přirozeným středobodem tohoto prostoru se stala Lavička Václava Havla, vytvořená podle návrhu architekta a designéra Bořka Šípka.

Jednou z posledních architektonických realizací v areálu univerzitního kampusu je přízemní objekt Centra podpory studentů se specifickými potřebami a Studentského klubu Kampa. Projekt studentského klubu připravili architekti Jan Dvořák, Michaela Dvořáková a Vojtěch Dušek z Ateliéru Dvořák architekti a stavba byla realizována v letech 2015–2016. Svou architekturou do značné míry výjimečný objekt získal několik ocenění.

V sousedství kampusu se nachází i několik dalších budov, jež slouží potřebám univerzity. Botanická vila, postavená v ulici Na Zlaté stoce již v roce 1903, v současnosti kompletně zrekonstruovaná, je sídlem katedry botaniky přírodovědecké fakulty. Dále v ulici Na Sádkách sídlí Školní zemědělský podnik, Centrum polární ekologie, Muzeum pivovarnictví Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity i univerzitní minipivovar a v sousední Šípkové ulici je umístěna Dětská skupina Kvítek.³⁴⁷ Ke kampusu rovněž přiléhá budova Jihočeského vědeckotechnického parku.

Západní část univerzitního kampusu tvoří **Biologické centrum Akademie věd České republiky**. Cesta ke vzniku tohoto areálu začíná koncem sedmdesátých let 20. století, kdy byla pro potřeby akademických ústavů přesunutých do Českých Budějovic adaptována budova bývalé Střední technické zemědělské školy v Českých Budějovicích v ulici Na Sádkách č. p. 702/7. Tato stavba byla původně postavena pro potřeby německé rolnické a lesnické školy místním stavitelem Josefem Hauptvoglem v letech 1898–1899. Německá škola byla v roce 1945 zrušena a v letech 1949–1978 v její budově působila Střední zemědělsko-technická škola v Českých

³⁴⁷ Budova polárního centra byla modernizována v letech 2012–2013, zatímco prostory pro dětskou skupinu byly nově vybudovány v letech 2015–2016 na místě původní stavby z počátku 20. století; viz *Přehled některých realizovaných investičních projektů období 2009–2016*.



Pavilon B (Blažkův)
Přírodovědecké fakulty
Jihočeské univerzity



Pavilon C (děkanát)
Přírodovědecké fakulty
Jihočeské univerzity



Sídlo Výzkumné
infrastruktury SoWa
v ulici Na Sádkách



New Guinea Binatang
Research Center

Budějovicích. V průběhu osmdesátých let byl objekt podstatně rozšířen přístavbou západního křídla a prostora při hlavním vstupu do areálu byla obohacena o plastiku *Růst II* z roku 1982 od českokrumlovského sochaře Stanislava Zadražila.³⁴⁸ Současnou podobu získal areál v roce 2006, kdy byla jižně od historické stavby postavena nízkopodlažní víceúčelová budova s laboratořemi a pracovnami, kterou s původní budovou propojil v roce 2012 spojovací krček.³⁴⁹ V roce 2016 zde byla zřízena nová Výzkumná infrastruktura SoWa (Soil and Water) zaměřená na studium interakce mezi půdou a vodou.

Projekt vlastního velkoryse pojatého komplexu pavilonů Jihočeského biologického centra Československé akademie věd byl připraven v letech 1976–1980 architekty Aloisem Hlouškem a Vladimírem Zdvihalem z českbudějovického Stavoprojektu. Dne 2. dubna 1980 byl slavnostně položen základní kámen areálu biologického centra. První etapa výstavby zahrnovala zejména budovy entomologického a parazitologického ústavu, administrativní budovu, energocentrum a inženýrské sítě. Za účasti předsedy československé vlády Lubomíra Štrougala byly 13. května 1985 dokončené budovy slavnostně předány do užívání.³⁵⁰ Druhá etapa, která zahrnovala budovu ústavu experimentální botaniky, laboratoře analytické chemie a společné provozy jako biomatematické středisko, knihovnu, studovnu, přednáškový sál a učebny, byla dokončena v roce 1990. Třetí etapa byla zahájena v roce 1989 a původně zahrnovala výstavbu druhé budovy ústavu experimentální botaniky a budovy ústavu půdní biologie a celoodakademických vývojových dílen. Termín dokončení, naplánovaný na rok 1993, se nepodařilo dodržet.³⁵¹ Ještě z prostředků akademie věd byla v roce 1992 dokončena budova ústavu molekulární biologie rostlin a následně i stavba autoprovozu. Další dva rozestavěné objekty ústavu experimentální botaniky a ústavu půdní biologie byly postupně majetkově převedeny na Jihočeskou univerzitu. Dokončeny byly z prostředků ministerstva školství a počátkem roku 1997 byly předány k užívání biologické a zemědělské

³⁴⁸ Srov. Pavel ZADRAŽIL, *Stanislav Zadražil – Sochy*, České Budějovice 2006, s. 45 a 56.

³⁴⁹ D. PROCHÁZKOVÁ – M. ŠIMEK, *Věda na jihu Čech*, s. 12.

³⁵⁰ *Jihočeská pravda* 14. května 1985, s. 1.

³⁵¹ D. PROCHÁZKOVÁ – M. ŠIMEK, *Věda na jihu Čech*, s. 10.

fakultě.³⁵² Skelet rozestavěné budovy celoživotních vývojových dílen byl na univerzitu převeden v roce 1998 a jeho dostavba pro potřeby biologické fakulty, financovaná rovněž ze státního rozpočtu, byla ukončena v roce 2001.³⁵³

Konečná podoba biologického centra se od původního návrhu poměrně liší. Zásadních změn nepochybně doznal návrh již ve fázi přípravy realizace projektu a nemalý vliv na podobu areálu měla jistě také modifikace celkové koncepce centra v období transformace po roce 1989. Přesto výsledný komplex budov představuje svým rozsahem, hmotovým uspořádáním a v zásadě jednotným výrazem pozoruhodný architektonický soubor. Pro dobu vzniku příznačná a z dnešního pohledu poměrně mimořádná je spoluúčast výtvarných umělců na konečné podobě interiéru.³⁵⁴ V současnosti se připravuje celková rekonstrukce areálu biologického centra, vycházející z architektonické studie Atelieru 8000 z roku 2018. Ta by měla sjednotit všechny budovy, dnes propojené dlouhými chodbami, a přeměnit je v jeden celek. Mezi jednotlivými objekty vznikne centrální pasáž tvořená dvěma souběžnými chodbami, mezi nimiž budou umístěna zelená atria a chybět nebudou ani terasy s keři či dubová alej. Pasáž tak bude fungovat jako kryté náměstí, jako místo setkávání a posezení s občerstvením i jako místo pro sdílená pracoviště, která využijí zaměstnanci všech ústavů.³⁵⁵

³⁵² TAMTÉŽ, s. 12. Jedná se o dnešní pavilony A a C přírodovědecké fakulty a pavilon O zemědělské fakulty.

³⁵³ Tj. dnešní pavilon B přírodovědecké fakulty.

³⁵⁴ Na umělecké výzdobě se podíleli např. Bohumil Dobiáš, Tomáš Proll, Věra Boudníková, Milan Peterka či Jiří Ptáček.

³⁵⁵ Součástí celé akce je též rekonstrukce inženýrských sítí, snížení energetické náročnosti budov a vybudování parkoviště pro 480 vozidel; viz <https://ceskobudejovicky.denik.cz/z-regionu/biologicke-centrum-se-promeni-zacit-se-ma-pristi-rok-20190604.html>.

2.

UNIVERZITNÍ BUDOVY V INTRAVILÁNU MĚSTA

Počátky moderního vysokoškolského vzdělávání v Českých Budějovicích nebyly rozhodně jednoduché. Jak již bylo uvedeno, obě českobudějovické fakulty – pedagogická i zemědělská – dočasně využívaly i další budovy ve městě. Pedagogická fakulta, zejména ve čtyřicátých a v padesátých letech, vedle své hlavní budovy v Jeronýmově ulici spravovala i některé další objekty ve městě. Jedním z nich byl soubor budov na **Žižkově třídě**³⁵⁶ (č. p. 250/4 a 251/6), který byl až do poloviny 20. století někdy označován jako Petrinum. Počátky tohoto areálu sahají do září roku 1888, kdy vicerektor biskupského semináře Václav Petr zakoupil v těchto místech budovu bývalé továrny na lišty s úmyslem vytvořit zde řeholní dům Kongregace bratří Nejsvětější svátosti (lidově označovaných po svém zakladateli jako petrini) s malou kaplí zasvěcenou Panně Marii Lurdské.³⁵⁷ Záhy byly k původní stavbě přikoupeny ještě dva sousední domy a všechny budovy pak byly v letech 1893–1902 postupně přestavovány a upravovány českobudějovickým stavitelem Jakobem Stabernakem.³⁵⁸ Architektonicky nejvýraznější je střední budova souboru, jež představuje jakýsi nástupní objekt (portál) do vlastního kostela Růžencové Panny Marie, který se nachází ve vnitrobloku. Průčelí, v jehož formách se mísí antikizující a neorománské motivy, je zdobené pilastry s reliéfy andělů po stranách hlavního vstupu a především souborem

³⁵⁶ V letech 1887–1919 a 1939–1945 nesla název Schmerlingstrasse, v letech 1919–1939 a od roku 1945 se používalo současné pojmenování; srov. D. KOVÁŘ – P. KOBLASA, *Ulicemi města*, s. 289.

³⁵⁷ Daniel KOVÁŘ (ed.), *Slavné stavby Českých Budějovic*, Praha 2016, s. 181.

³⁵⁸ Daniel KOVÁŘ, *Budějovický poutník aneb Českými Budějovicemi ze všech stran*, Praha 2006, s. 194.



↑ →

Původní areál Kongregace
bratří Nejsvětější svátosti
na Žižkově třídě



Bývalá školní budova
na náměstí Bratří Čapků
v Rožnově

mozaik s vyobrazením Ježíše Krista s otevřenou knihou, Panny Marie Růžencové s andělem a postav P. Klementa Petra, zakladatele kongregace petrinů, a tehdejšího českobudějovického biskupa Martina Josefa Říhy. Mozaikovou výzdobu realizoval Viktor Foerster podle návrhu Jaroslava Pantaleona Majora.³⁵⁹ V roce 1950 byl petrinský konvent v Českých Budějovicích uzavřen, řeholníci byli vystěhováni a dočasně jej využívala pedagogická fakulta, a to zejména pro ubytování posluchačů. K přechodnému oživení činnosti kongregace došlo na konci šedesátých let, ovšem trvale se sem petrini vrátili až po roce 1989, kdy zde otevřeli mateřinec a noviciát kongregace. V části areálu působí od roku 2003 Vysoká škola evropských a regionálních studií.

Dalším pedagogickou fakultou dočasně využívaným objektem ve městě byla trojtřídní německá obecná škola v Rožnově na **náměstí Bratří Čapků**³⁶⁰ (č. p. 1267/10) postavená v roce 1912 na místě původní přízemní budovy pocházející někdy z počátku 19. století; stavbu realizoval a patrně též projektoval českobudějovický stavitel Josef Říha. V budově se nacházely tři učebny, kabinet, byt správce školy a sociální zařízení, součástí byla také školní zahrada.³⁶¹ Od sedmdesátých let budovu využívala katedra hudební výchovy, poté v ní od devadesátých let sídlil ateliér arteterapie, v roce 2008 byl dům prodán do soukromých rukou.

Dočasným objektem ve správě pedagogické fakulty, který rovněž využívala katedra hudební výchovy, byl pozdně klasicistní dům v ulici **Na Sadech**³⁶² (č. p. 2014/10); v roce 2011 jej univerzita prodala soukromé společnosti. Dům si nechal postavit v roce 1844 krajský lékař František

³⁵⁹ Vladislava ŘÍHOVÁ – Zuzana KŘENKOVÁ – Josef KLAZAR, *Mozaika pro kostel Panny Marie Růžencové v Českých Budějovicích: ke spolupráci Viktora Foerster, Pantaleona Majora a Desideria Lenze*, Památky jižních Čech 8, 2017, s. 135–149.

³⁶⁰ Původní rožnovská náves se do roku 1939 jmenovala Hodžova náves, za okupace nesla název Schulplatz (právě podle německé školy), po válce se jmenovala nejprve Stalino-vo náměstí (1945–1963) a pak náměstí Zdeňka Nejedlého (1963–1991); srov. D. KOVÁŘ – P. KOBLASA, *Ulicemi města*, s. 91–92.

³⁶¹ Státní okresní archiv České Budějovice, Místní národní výbor Roudné, *Kronika obce Rožnov* (1918–1937), s. 17.

³⁶² V době výstavby domu okružní komunikace kolem centra města nesla název Lange Fahrt, pak byla mnohokrát přejmenována, než se její název v roce 1955 ustálil na současném pojmenování ulice Na Sadech; blíže viz D. KOVÁŘ – P. KOBLASA, *Ulicemi města*, s. 218–221.



Původní budova
českobudějovického
Jirsíkova gymnázia
v ulici Skuherského

Základní škola
a Mateřská škola
Emy Destinové
v Českých Budějovicích



Budova českobudějovické
Zátkovy reálky na nároží
ulic Fráni Šrámka a Karla
Weise

Sazyma na tehdy se rodící městské okružní komunikaci s nově budovanou zástavbou. Patrový objekt, jenž se skládal z uličního křídla a dvou krátkých navazujících dvorních křídel, obklopoval nevelký dvorek přibližně trojúhelníkového půdorysu. Až do demolice v roce 2017 se objekt dochoval v zásadě ve hmotovém a dispozičním uspořádání z doby své výstavby. Dům vlastnil nejprve zmíněný lékař Sazyma, později byl majetkem spoluvlastníka českobudějovické papírny Rudolfa Gellerta, na počátku 20. století se stal vlastnictvím posledního německého starosty města Josefa Tascheka a poté i jeho dcery Klary, manželky českobudějovického stavitele Johanna Stepana.³⁶³

Také zemědělská fakulta ve svých počátcích využívala některé starší školní budovy ve městě. Jen krátce působila v původní budově Jirsíkova gymnázia a tzv. malého semináře. Počátky obou těchto institucí jsou spjaty s českobudějovickým biskupem Janem Valeriánem Jirsíkem, který ve snaze zajistit pro diecézi dostatek kněžského dorostu rozhodl na jaře roku 1853 o založení „malého“ semináře určeného pro chlapce studující na tehdejší německém gymnáziu ve městě (většina z nich si později skutečně našla cestu do „velkého“, tj. kněžského semináře). Dne 1. října téhož roku seminář zahájil činnost v zakoupeném domě³⁶⁴ na rohu dnešních ulic **Skuherského** a **Kostelní**.³⁶⁵ O patnáct let později bylo Jirsíkem založeno první české gymnázium ve městě, jehož novostavba – financovaná biskupem, veřejnou sbírkou a dary věřících³⁶⁶ – vyrostla na pozem-

³⁶³ Srov. Státní oblastní archiv Třeboň, Státní okresní archiv České Budějovice, Okresní úřad České Budějovice, Sčítání lidu 1890, inv. č. 2574, fascikl č. 19 (*Vídeňské předměstí č. p. 143*); TAMTÉŽ, Sčítání lidu 1900, inv. č. 2674, fascikl č. 83 (*Vídeňské předměstí č. p. 143*); a TAMTÉŽ, Sčítání lidu 1910, inv. č. 2788, fascikl č. 160 (*Vídeňské předměstí č. p. 143*).

³⁶⁴ Původní budova byla určena pro účely vojenského vychovávacího ústavu, posléze ji vlastnila českobudějovická měšťanka Terezie Snopková, která dům i s vybavením v roce 1853 prodala biskupství; k budově tzv. malého semináře i gymnázia srov. M. NOVOTNÝ et al., *Die Diözese Budweis*, s. 48–49, 214–215 a 245–247.

³⁶⁵ Pojmenování Kostelní nesla v letech 1875–1963 a poté znovu od roku 1991, mezitím dostala název ulice Antonína Macka; viz D. KOVÁŘ – P. KOBLASA, *Ulicemi města*, s. 198.

³⁶⁶ Ve školní budově se nacházela ředitelna, sborovna, dvě knihovny, kreslárna, fyzikální a přírodopisný kabinet, deset učeben a malý byt pro školního sluhu. Státní oblastní archiv Třeboň, Státní okresní archiv České Budějovice, Gymnasium J. V. Jirsíka, *Školní budova*, inv. č. 1109, sign. II/b/II–1, kart. 25; k historii gymnázia srov. též Petra KLIMEŠOVÁ, *Gymnasium J. V. Jirsíka v letech 1868–1918*, České Budějovice 2011 (diplomová práce).

ku přiléhajícím ke chlapeckému semináři; součástí nového areálu se stal též současně vybudovaný kostel sv. Václava. Pro potřeby gymnázia, od roku 1871 již státního, a nikoli církevního, však byla v roce 1903 dokončena na nároží dnešních ulic Jírovceva a Fráni Šrámka moderní školní budova, do níž se škola přestěhovala. Starý školní objekt ve Skuherského ulici³⁶⁷ (č. p. 1273/1) od státu odkoupil pro své potřeby biskupský ordinariát za téměř 60 000 korun; v šedesátých letech 20. století zde působila katedra jazyků provozně ekonomické fakulty, dnes budovu využívá Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola automobilní a technická v Českých Budějovicích.

Jiný případ představuje školní budova v ulici **Fráni Šrámka**³⁶⁸ (č. p. 1216/9), která byla postavena pro potřeby české reálky v letech 1892–1893.³⁶⁹ Slavnostní položení základního kamene se konalo 25. září 1892 a již o rok později byla ve škole zahájena výuka.³⁷⁰ Stavbu s uměrenou neorenesanční fasádou a do ulice Fráni Šrámka důsledně osově souměrnou realizoval stavitel Josef Blecha z pražského Karlína podle vlastního projektu, který vypracoval pro začínající český ústav zdarma.³⁷¹ Vlastní stavbu školního areálu financovala Matice školská za výrazné pomoci dobrovolných dárců. Součástí školního areálu se v roce 1893 stal také objekt tělocvičny na pozemku dvora a o deset let později byla budova rozšířena o přístavbu v ulici Karla Weise, kterou realizovala českobudějovická stavební firma Toufar a Musil. Za války budova školy sloužila potřebám německé armády, po válce se proměnila v Učňovský a studentský domov v Českých Budějovicích, krátce – od září 1946 do září 1947 – zde společně s internátem opět působila i reálka. V padesátých

³⁶⁷ V letech 1875–1921 a 1939–1945 nesla název Gymnasiální/Gymnasiumgasse; viz D. KOVÁŘ – P. KOBLASA, *Ulicemi města*, s. 254.

³⁶⁸ Ulice nesla od roku 1875 celkem čtyři různá označení: Haasova (1875–1921), Dra. Augusta Zátky či Zátkova (1921–1939 a 1945–1963), Dvorschakgasse (1939–1945) a od roku 1963 Fráni Šrámka; D. KOVÁŘ – P. KOBLASA, *Ulicemi města*, s. 141–142.

³⁶⁹ Historii i stavební vývoj budovy přehledně podávají Milan BINDER – Jan SCHINKO, *Zátka-va reálka. Historie školní budovy v ulici Fráni Šrámka v Českých Budějovicích*, České Budějovice 2013.

³⁷⁰ Rudolf STRNAD, *Dr. A. Zátka*, České Budějovice 1927, s. 45.

³⁷¹ František TOUŠEK, *Dějiny ústavu*, in: Padesát let st. čsl. reálky Dra. Aug. Zátky. 1884–1934, České Budějovice 1934, s. 20.

letech zde byla umístěna škola vzniklá sloučením Jirsíkova gymnázia a reálného gymnázia, resp. pedagogické gymnázium. A konečně v letech 1960–1996 byla historie budovy spjata s českobudějovickou provozně ekonomickou fakultou a jejími nástupkyněmi – agronomickou fakultou (1985–1991) a zemědělskou fakultou (od roku 1991). Dnes zde sídlí Střední škola a Vyšší odborná škola cestovního ruchu České Budějovice.

Dalším přechodně využívaným objektem ve městě byl areál Základní školy a Mateřské školy Emy Destinové³⁷² (č. p. 1138/46) nacházející se v blízkosti univerzitního kampusu na sídlišti Šumava, kde byla dočasně (do roku 2020) dislokována dvě pracoviště zdravotně sociální fakulty, tj. katedra sociální práce a katedra radiologie a toxikologie. Komplex školních budov byl postaven v letech 1983–1984 v rámci občanské vybavenosti tehdejšího sídliště Vítězný únor podle projektu architekta Jiřího Krause z českobudějovického Stavoprojektu.³⁷³ Areál, náležející do majetku města, tvoří trojice k sobě přiléhajících pavilonů při ulici Emy Destinové, kolmé střední křídlo, které na severním konci uzavírá opět kolmý trakt dvojice tělocvičen, a samostatný pavilon se školní kuchyní a jídelnou.

Naopak k budovám v intravilánu města (mimo čtyřdvorský kampus), které českobudějovické vysoké učení či jeho fakulty podnes využívají, patří celkem třináct dalších staveb. Nejstaršími z nich (z hlediska využití pro účely vysokoškolské výuky) jsou dva tradiční školní objekty v **Jeronýmově ulici**.³⁷⁴ Historie každé z budov v Jeronýmově ulici (první s č. p. 200/10 a druhé, tvořící jižní část školního komplexu, dnes úředně bez čísla popisného, avšak dlouho označované jako č. p. 199/8) se celá desetiletí vyvíjela samostatně. Někdejší objekt č. p. 199/8 vznikl původně jako německá chlapecká a dívčí obecná škola. Přípravy na stavbu školní budovy lze datovat nejpozději k roku 1893, ze kterého pocházejí soutěžní návrhy. Patrně na základě návrhu bratří Drexlerů z Vídně nakonec

³⁷² Tento název nese až od roku 1963, předtím se jmenovala Tyršova (1930–1940), Auf der Scheiben (1940–1945) a poté Kostelní; D. KOVÁŘ – P. KOBLASA, *Ulicemi města*, s. 139.

³⁷³ *Jihočeští výtvarníci a architekti k slavným výročím Komunistické strany Československa*.

³⁷⁴ V letech 1875–1921 a 1939–1945 nesla označení Klaudiova ulice, v mezidobí 1921–1939 a po roce 1945 se již jmenovala Jeronýmova ulice; více D. KOVÁŘ – P. KOBLASA, *Ulicemi města*, s. 172–173.



Děkanát Pedagogické
fakulty Jihočeské univerzity
v Jeronýmově ulici



Budovy Pedagogické
fakulty Jihočeské univerzity
v Dukelské ulici

Budovy Pedagogické
fakulty Jihočeské univerzity
v Dukelské ulici



zhotovil městský stavební úřad definitivní, po architektonické stránce poněkud redukováný a dispozičně upravený návrh, k jehož realizaci došlo v letech 1895–1896 místní stavební firmou Josefa Hauptvogla.³⁷⁵

Hlavní průčelí školy spoluutvářely prvky neorenesančního a neobarokního tvarosloví, jež školní budově dodávaly poměrně reprezentativní výraz v duchu architektury nastupujícího pozdního historismu. Rozdělení školy na dívčí a chlapeckou část se projevovalo již v důsledně symetrickém pojetí hlavního průčelí, původně se dvěma zvláštními vchody, a vedlo také k vytvoření téměř osově souměrné dispozice se dvěma takřka zcela oddělenými provozny. Dispozici školy na půdorysu písmene H tvořily převážně vyučovací prostory v uličním traktu a v souběžném traktu dvorním, v kolmém spojovacím křídle byla situovaná dvojice schodišť a toalety. V zadní části parcely byla navržena samostatná přízemní budova tělocvičny, která však patrně už nevznikla.

Po roce 1918, v souvislosti se vznikem Československa, se původně německá obecná škola změnila na obecnou školu českou. Základnímu školství sloužil objekt též dlouhá léta po druhé světové válce, a to až do počátku sedmdesátých let, krátce zde působilo i gymnázium a ještě v sedmdesátých letech začala budovu využívat pedagogická fakulta. Ze stavebních úprav objektu představovala asi nejvýraznější změnu přístavba výměníkové stanice ke dvornímu průčelí hlavního traktu v letech 1973–1975, související s realizací ústředního topení v obou fakultních budovách v Jeronýmově ulici. V letech 1985–1986 byla provedena tzv. modernizace schodišťového prostoru, což ve skutečnosti znamenalo zánik schodiště původní dívčí části někdejší obecné školy a jeho využití pro prostory pracoven a sociálního zařízení. Po roce 1989 pak byla jednoznačně nejvýznamnější stavební akcí půdní vestavba a s ní související realizace osobního výtahu v letech 1994–1995.³⁷⁶

Druhý objekt v Jeronýmově ulici (č. p. 200/10) byl vybudován jako nové sídlo německého c. k. učitelského ústavu v letech 1897–1898. Projekt budovy zřejmě vznikl v rámci českobudějovického městského stavebního

³⁷⁵ Státní oblastní archiv Třeboň, Státní okresní archiv České Budějovice, *Sbírka map a plánů*, desky č. 162, č. 1390.

³⁷⁶ Archiv Stavebního úřadu Magistrátu města České Budějovice, Složka Jeronýmova č. p. 199/8.



Budova Pedagogické
fakulty Jihočeské
univerzity na nároží
ulic Dukelská a U Tří lvů

úřadu, popř. v projekčním oddělení některého z vídeňských ministerstev. Realizací stavby byla pověřena místní stavební firma Josefa Hauptvogla.³⁷⁷ Architektura v duchu pozdního historismu bez výraznějšího stylového zabarvení dodávalo na monumentalitě a reprezentativnosti především symetrické hlavní průčelí s dvojicí vstupů. Objekt byl řešený na půdorysu písmene L, kdy na hlavní uliční trakt navazovalo ještě dvorní křídlo přiléhající k jižní straně pozemku. Naopak na severní straně nádvoří stál samostatný přízemní objekt tělocvičny, který zanikl společně se sousedním areálem německé reálky na rohu Jeronýmovy ulice a Lannovy třídy při spojeneckých náletech na město v březnu 1945.

Německý učitelský ústav působil v objektu téměř nepřetržitě až do roku 1945. V následujícím období v objektu sídlil český učitelský ústav koedukační, od roku 1948 začleněný do pobočky pedagogické fakulty pražské univerzity. Od roku 1945 do současnosti procházel objekt, vedle vnitřních úprav činěných zejména po roce 1989, zpravidla jen drobnějšími vnějšími stavebními úpravami, a tak, pomineme-li opravu fasád na přelomu tisíciletí, představovaly asi nejvýraznější zásah do vnější podoby budovy přístavba garáží a nástavba kanceláří k dvornímu průčelí v letech 2002–2003 a přístavba výtahu k dvornímu průčelí v letech 2007–2008.³⁷⁸

Další školní objekty v současném užívání pedagogické fakulty se nacházejí v ulicích **Dukelská** (č. p. 246/7 a 245/9) a **U Tří lvů**³⁷⁹ (č. p. 1725/1a). Počátky vedoucí ke vzniku tohoto souboru školních budov lze klást do let 1907 a 1908. Původní projekt, připravený pro německou chlapeckou měšťanskou školu, vytvořil ve formách wagnerovské secese městský stavební úřad, který situoval stavbu na nároží dnešních ulic Dukelská a U Tří lvů.³⁸⁰ Ale již v průběhu roku 1909 došlo ke změně –

³⁷⁷ Karl KRATOCHWILL – Alois MEERWALD, *Heimatsbuch der Berg- und Kreisstadt Böhmisches-Budweis mit einer Sammlung von alten und neueren Sagen*, Böhmisches Budweis 1930, s. 439.

³⁷⁸ Archiv Stavebního úřadu Magistrátu města České Budějovice, Složka Jeronýmova č. p. 200/10.

³⁷⁹ Tento název nese od roku 1906, ovšem v letech 1921–1939 a 1945–1955 byla část ulice se stavbou německého lycea označována jako ulice Boženy Němcové; srov. D. KOVÁŘ – P. KOBLASA, *Ulicemi města*, s. 277.

³⁸⁰ Státní oblastní archiv Třeboň, Státní okresní archiv České Budějovice, *Sbírka map a plánů*, desky č. 155, č. 1052.

namísto měšťanské školy zde mělo působit německé dívčí lyceum. Stavbu inicioval a také financoval Damenverein zum Errichtung deutschen Mädchenschulen, v jehož čele stála Marie Tascheková, manželka tehdejšího starosty města Josefa Tascheka. Jako autor projektu lycea byl vybrán málo známý vídeňský architekt Richard Staudinger a vlastní stavbu podle jeho plánů z července 1909 realizovaly v letech 1909–1910 firmy českobudějovických stavitelů Josefa Hauptvogla, Jakoba Stabernaka a Johanna Stepana.³⁸¹ Dne 2. ledna 1911 byla zahájena výuka v nové školní budově, která sloužila nejen německému dívčímu lyceu, ale také německé dívčí obchodní škole a německé dívčí průmyslové škole.³⁸² V architektuře školní budovy se silně uplatňuje secesní tvarosloví, počínaje až nezvykle členitou hmotou objektu, pokračuje hustým rastrem okenních výplní a konče výrazně strukturovanou omítkou. Zároveň si však nelze v architektonickém výrazu objektu nepovšimnout pozůstatků tradiční historické architektury v podobě opěráků v úrovni prvního patra, štukové výzdoby ve formě festonů a akantů a koneckonců i konzervativně pojaté architektury věže. Přitom z hlediska technického provedení sledovala stavba nejnovější vývoj.³⁸³ Dominantou budovy je věž vysoká 35 metrů se čtveřicí nárožních lodžii v úrovni hodinového stroje. Ten pochází z doby okolo roku 1905 a byl vyroben firmou Hainz z Prahy; kolem roku 1960 byl doplněn elektromotorickým samočinným nátahem. Architekturu měla původně dotvářet výtvarná výzdoba, realizována však byla pouze její sochařská část v prostoru nárožní střešní terasy. Oba krajní zděné pilíře zábradlí byly osazeny ozdobnými vázami, nárožní pilíř zábradlí pak zaujímal sousoší ženy s otevřenou knihou vyučující dívku, jež symbolizovalo náplň budovy ústavu. Tato plastika neznámého autora se na svém původním místě nacházela prokazatelně ještě okolo roku 1948.

³⁸¹ Archiv Stavebního úřadu Magistrátu města České Budějovice, Složka U Tří lvů č. p. 244/1.

³⁸² *Sechster Jahresbericht des deutschen Mädchenlyzeums, Achtzehnter Jahresbericht der deutschen Privat-Lehrerinnenbildungsanstalt mit Öffentlichkeitsrecht, Vierter Jahresbericht zweiklassigen Handelsschule für Mädchen, Erster Jahresbericht Frauen-Gewerbeschule. Veröffentlicht am Schlusse des Schuljahres 1910–1911*, Budweis 1911, s. 38.

³⁸³ Např. stropy, nosné konstrukce a schody byly provedeny ze železobetonu, vytápění bylo zajištěno ústředním parním nízkotlakým topením kombinovaným s předehtříváním vzduchu; viz *Budweiser Zeitung* 3. ledna 1911, s. 6.

Po skončení druhé světové války v budově společně krátce sídlily Úřad pro zajištění německého majetku spolu s nově založeným českobudějovickým studiem Československého rozhlasu.³⁸⁴ Pro potřeby rozhlasu, který stavbu vlastnil až do počátku nového století, byla budova již v roce 1949 upravena – vzniklo zde hudební a činoherní studio, režie, hlasatelna a další provozy. Do architektury budovy dále výrazněji zasáhla nástavba třetího patra realizovaná podle projektu architekta Otto Kubíka ze Státního projektového ústavu pro výstavbu měst a vesnic v Českých Budějovicích ze srpna 1958. Následně v letech 1965–1972 byla opět podle Kubíkova projektu k původnímu školnímu objektu přistavěna nová rozhlasová budova.³⁸⁵ V souvislosti s tím byl také zazděn vstup do historické budovy.

Koncem roku 2004 bývalou budovu dívčího lycea zakoupila Jihočeská univerzita pro potřeby pedagogické fakulty. V roce 2006 byla provedena celková rekonstrukce interiérů podle projektu architekta Martina Malce – její součástí bylo též vybudování vnitřního propojení se sousedním objektem v Dukelské ulici v úrovni dvou podlaží a také obnovení původního vstupu z ulice U Tří lvů. Dne 18. října 2006 byla budova slavnostně uvedena do užívání.³⁸⁶ V letech 1910–1911 vyrostla na sousední parcele v **Dukelské ulici**³⁸⁷ (č. p. 245/9) budova II. německé chlapecké měšťanské školy, patrně podle projektu místního stavitele Johanna Stepana, jehož firma se spolu s firmami Josefa Hauptvogla a Jakoba Stabernaka podílela rovněž na realizaci stavby.³⁸⁸ Architektonický výraz školní budovy určují především různé proudy secesní architektury, v průčelí se však též uplatňovala rezidua historizujícího tvarosloví v podobě rostlinných

³⁸⁴ 35 let krajského studia Československého rozhlasu České Budějovice 1945–1980, České Budějovice 1980, s. 15.

³⁸⁵ Archiv Stavebního úřadu Magistrátu města České Budějovice, Složka U Tří lvů č. p. 244/1.

³⁸⁶ Viz <https://www.jcu.cz/old/Members/bumbova1/pedagogicka-fakulta-slavnostne-otevrela-nove-vyukove-prostory-v-rekonstruovanem-objektu-u-tri-lvu>.

³⁸⁷ Ulice rovněž několikrát změnila své pojmenování: Josefa Tascheka (1906–1919), Kramářova (1938–1940), Dr. Petra Zenkla (1946–1948) a Doudlebská (1919–1938, 1940–1941, 1945–1946 a na přelomu čtyřicátých a padesátých let); od počátku padesátých let nese současný název; D. KOVÁŘ – P. KOBLASA, *Ulicemi města*, s. 133.

³⁸⁸ Srov. Státní oblastní archiv Třeboň, Státní okresní archiv České Budějovice, *Sbírka map a plánů*, desky č. 155, č. 1052; a Daniel KOVÁŘ, *České Budějovice do kapsy*, České Budějovice 1999, s. 66.

dekorů a hlavně v souboru osmi reliéfů v parapetních výplních prvního patra, představujících zřejmě alegorie některých vyučovaných předmětů na tehdejších měšťanských školách. K hlavní školní budově od počátků přiléhal kolmo přízemní dvorní trakt tělocvičny s nářadovnou, který se ve hmotě dochoval pod masivní dvorní nástavbou víceúčelové auly.

V roce 2005 zasáhla do podoby střešního pláště a půdního prostoru vestavba ateliérů realizovaná podle projektu architekta Martina Malce. Zatím poslední výraznou stavební akci v budově představuje víceúčelová aula nad dvorním objektem tělocvičny postavená v letech 2013–2014 podle projektu architekta Miroslava Papáčka z českobudějovické společnosti A1 spol. s r. o., přičemž interiér auly navrhl architekt Karel Zuska z téže společnosti.³⁸⁹

Za dobu své více než stoleté existence budova v Dukelské ulici hostila několik vzdělávacích ústavů. Prvním z nich byla německá měšťanská škola chlapecká (do roku 1919), poté zde v letech 1919–1926 působila česká obchodní akademie, kterou vystřídala III. česká měšťanská škola chlapecká, a konečně v šedesátých letech v jejích učebnách zasedli i posluchači pedagogické fakulty.³⁹⁰

Součástí pedagogické fakulty se stala rovněž sousední, o dvě desetiletí mladší, budova Masarykovy jubilejní III. měšťanské školy dívcí v Dukelské ulici (č. p. 246/7).³⁹¹ V neděli 21. října 1928 se na místě budoucího staveniště konala slavnost položení základního kamene. Patrně již někdy v průběhu roku 1928 vznikly v rámci městského stavebního úřadu návrhy nové školní budovy.³⁹² Na základě vypsané soutěže byla nejprve v únoru 1929 zadána zakázka na přípravu projektu místním stavitelům Františku Staškovi a Václavu Sanderovi a poté byla v listopadu 1930 její realizace svěřena dalšímu českobudějovickému staviteli, a sice Augustinovi Tevernému.³⁹³ Následně byla zahájena vlastní výstavba, která probíhala až do září 1931, slavnostní předání školní budovy k plnění

³⁸⁹ Srov. <http://www.ateliermalec.cz/cz/page/interiery/107> a <https://docplayer.cz/1399991-Mesicnik-akciove-spolecnosti-ohl-zs-7-2014.html>.

³⁹⁰ D. KOVÁŘ, *České Budějovice*, s. 66.

³⁹¹ *Jihočeské listy* 27. října 1928, s. 3.

³⁹² Archiv Stavebního úřadu Magistrátu města České Budějovice, Složka Dukelská č. p. 246/7.

³⁹³ TAMTÉŽ.

jejího účelu se uskutečnilo v prostorách tělocvičny sousední školní budovy v neděli 25. října 1931.³⁹⁴ V architektuře budovy měšťanky se plně odráží dozrávající purismus dvacátých let. Architektonický výraz utváří téměř výhradně kompozice okenních otvorů zdůrazněných výrazným orámováním. Nastupující funkcionalismus se zde ohlašuje sdruženými okny v průčelích, tvořícími téměř souvislé okenní pásy, a střešní terasou na dvorním křídle budovy. Objekt si dodnes zachoval téměř autentický vzhled z doby výstavby včetně tehdy typické šedé barvy fasády.³⁹⁵

Dalším univerzitním objektem, navíc s nejdelší vzdělanostní tradicí ze všech, které kdy byly spjaty s českobudějovickým vysokým učením, je bývalý kapucínský konvent v **Kněžské ulici**³⁹⁶ (č. p. 410/8). Jeho bohatá historie sahá na počátek 17. století. Původní měšťanské domy v dnešní Kněžské ulici padly za oběť požáru města v roce 1579, čímž se uvolnil rozsáhlý prostor pro vybudování řeholního domu s kostelem sv. Anny a rozlehlou zahradou pro nově příchozí řád kapucínů. Českobudějovický konvent, vybudovaný v letech 1615–1621, vychází z typické kapucínské stavební dispozice, která zahrnuje kostel s obdélnou lodí zaklenutou valenou klenbou, kvadratickým presbytářem a průčelím bez věží s jednoduchým trojúhelníkovým štítem, přičemž vchod kostela zvyrazňuje pouze jednoduchý portál. Jednopatrové budovy konventu byly posunuty až k presbyteriu kostela a základ komunikačního systému tvořila dlouhá vstupní chodba, zpřístupňující klauzuru z ulice a ústící do ambitu, který sloužil k odpočinku a rozjímání v prostředí rajské zahrady.³⁹⁷

Působení Řádu menších bratří kapucínů v Českých Budějovicích ukončily reformy Josefa II. – poslední příslušníci řádu odtud odešli v červenci 1788. Od roku 1804 byly budovy zrušeného konventu využívány pro

³⁹⁴ *Jihočeské listy* 31. října 1931, s. 2.

³⁹⁵ V dubnu 1984 vznikl na objednávku pedagogické fakulty projekt modernizace fasády, zpracovaný Střední průmyslovou školou stavební České Budějovice, který předpokládal v průčelí obou budov osazení typových výklopných oken a aplikaci stříkané omítky šedé barvy, k realizaci však nedošlo; srov. Archiv Stavebního úřadu Magistrátu města České Budějovice, Složka Dukelská č. p. 246/7.

³⁹⁶ Ulice byla původně nazývána Kapucínská (do roku 1804), pak postupně měnila názvy na Seminární (do roku 1875), Kněžská (do roku 1976) a Norberta Frýda a od roku 1991 nese opět název Kněžská; viz D. KOVÁŘ – P. KOBLASA, *Ulicemi města*, s. 195–196.

³⁹⁷ Viz <http://encyklopedie.c-budejovice.cz/clanek/kapucinsky-konvent-u-kostela-svate-anmy>.



Děkanát Teologické
fakulty Jihočeské univerzity
v Kněžské ulici

potřeby nově založeného biskupského semináře. V letech 1843–1844 byla podle projektu Antonína Krátkého provedena rozsáhlá klasicistní přestavba a nástavba druhého patra, a objekt tak získal současnou podobu.³⁹⁸ Ubytovaní zde mělo 100 alumnů a 6 profesorů, přízemí a sklepy sloužily jako technické zázemí, posluchárny byly zvětšeny a upraveny, nově přibyla další studovna. V pojetí průčelí uličního traktu se odráží dobový důraz na uměřenost a přísnou osovou souměrnost: střední část průčelí mírně předstupuje do ulice, odlišená od postranních částí i náročněji pojatou hlavní římsou s konzolami, hlavnímu vstupu do objektu v pravé části průčelí odpovídá v rámci zachování symetrie vstup do průjezdu v levé části. K hlavní uliční frontě přiléhají další tři křídla původního konventu uzavírající někdejší rajský dvůr. Do něj z uličního traktu vystupuje půlválcová hmota hlavního schodiště, jež ukrývá působivý empírový interiér s válcovými sloupy a visutou konstrukcí schodiště s litinovým zábradlím.

Biskupský kněžský seminář byl zrušen v roce 1950. Na části bývalé zahrady byla v sedmdesátých letech postavena Krajská politická škola (dnes zde působí Konzervatoř České Budějovice) a odsvěcený kostel sv. Anny byl v roce 1986 necitlivě přestavěn na Koncertní síň Otakara Jeremiáše.³⁹⁹ Vzdělávacím účelům se areál bývalého semináře vrátil po vzniku teologické fakulty, nadále však zůstává majetkem českobudějovického biskupství a fakulta si jeho prostory pouze pronajímá.⁴⁰⁰ V posledních patnácti letech prošla hlavní budova fakulty výraznou modernizací. V letech 2007–2008 byla provedena půdní vestavba, díky níž budova získala třetí nadzemní podlaží, kde jsou umístěny kanceláře vyučujících i několik seminárních místností pro výuku. V této době byl též zbourán nadzemní průchod spojující budovu fakulty s budovou dnešní konzervatoře (Kanovačská č. p. 391/22); na jeho místě bylo dostavěno zadní schodiště, jež propojuje všechna patra východního křídla původního konventu a slouží jako nouzový východ z budovy. V letech 2015–2018 byla postupně opravena fasáda budovy a vyměněna okna. Vybavení budovy bylo zmodernizováno zejména díky evropským projektům z let 2017–2020.

³⁹⁸ Daniel KOVÁŘ, *Stavební činnost v Českých Budějovicích v první polovině 19. století*, Staré Budějovice. Sborník prací k dějinám královského města Českých Budějovic 1, 2005, s. 110.

³⁹⁹ D. KOVÁŘ, *Budějovický poutník*, s. 51.

⁴⁰⁰ Již v padesátých letech ji po určitou dobu využívala rovněž pedagogická fakulta.



Děkanát Teologické
fakulty Jihočeské univerzity
v Kněžské ulici

Budova Teologické fakulty
Jihočeské univerzity v ulici
Na Mlýnské stoce



Nejnověji získala teologická fakulta od univerzity do užívání budovu v ulici **Na Mlýnské stoce**⁴⁰¹ (č. p. 348/9c), jejíž kořeny sahají k počátkům budování města. Ve středověku se v těchto místech v pásu mezi ulicemi Kněžská a U Černé věže nacházel malý židovský hřbitov,⁴⁰² později, v 19. století je zde doložena drobná zástavba, do roku 1889 tu působila restaurace s lázněmi, která byla mj. považována za středisko buršáckého spolku Teutonia.⁴⁰³ V listopadu 1904 vypracoval českobudějovický stavitel Josef Pfeffermann pro místního restaurátora a kavárníka Václava Volbrechta projekt přestavby dosavadního objektu restaurace, uskutečnění se však dočkal až o rok mladší projekt, který byl svým stavebním programem poněkud skromnější.⁴⁰⁴ Vlastní stavbu provedl v následujícím roce místní stavitel Jaroslav Teslík a již v prosinci 1906 byla restaurace a kavárna U Volbrechtů otevřena veřejnosti.⁴⁰⁵

Architektura kavárny plně zapadala do kontextu tvorby Josefa Pfeffermanna z prvního desetiletí 20. století, postupně přecházející z pozic pozdního historismu, zejména tzv. české renesance, k ryze secesnímu výrazu. Krátce po dokončení přidala objektu secesnější nádech masivní kovová markýza instalovaná nad hlavním vstupem z Kněžské ulice.

Václav Volbrecht již od počátku vtiskl kavárně punc výrazně českého podniku a v této tradici pokračoval i další majitel Václav Vaněk: 25. října 1918 se v loveckém salónku kavárny ustavil komitet zástupců šesti českých politických stran, jehož členové se 28. října 1918 prohlásili za Národní výbor zastupující místní českou politickou reprezentaci při politických jednáních v dramatických dnech konce roku 1918.⁴⁰⁶ Už v období

⁴⁰¹ Tento název (v němčině Am Mühlbach) nese beze změny již od roku 1875; viz D. KOVÁŘ – P. KOBLASA, *Ulicemi města*, s. 217–218.

⁴⁰² Daniel KOVÁŘ, *Budějovické hřbitovy. Malý kulturně-historický průvodce*, České Budějovice 2001, s. 12.

⁴⁰³ Viz <http://encyklopedie.c-budejovice.cz/clanek/u-volbrechtu>.

⁴⁰⁴ Archiv Stavebního úřadu Magistrátu města České Budějovice, Složka Na Mlýnské stoce č. p. 348/9c.

⁴⁰⁵ *Jihočeské listy* 8. prosince 1906, s. 3.

⁴⁰⁶ Jako připomínka této události byla na fasádu objektu osazena 19. května 1929 pamětní deska vytvořená podle návrhu Karla Chocholy. I ta měla pohnuté osudy: odstraněna byla v letech 1939, 1948 a po roce 1968, znovu osazena byla v letech 1945, 1968, 1990 a po krádeži byla nahrazena kopií 24. října 2008; srov. Daniel KOVÁŘ, *Příběhy budějovických pomníků*, České Budějovice 2000, s. 440–444.

před první světovou válkou a zejména pak v meziválečném období se kavárna stala místem čilého společenského ruchu, mj. zde byl založen klub Za staré Budějovice (1912), Radioklub a Sdružení jihočeských výtvarníků (1925) či českobudějovická odbočka Rotary klubu (1927).⁴⁰⁷

Zásadní proměnou kavárna prošla po roce 1948. Nejprve byla v roce 1949 zrušena a budova se stala sídlem Krajské poradny a studovny marxismu-leninismu a od roku 1972 zde působila Večerní škola marxismu-leninismu. V letech 1974–1975 pak byla realizována radikální přestavba celého objektu podle projektu architektů Ludvíka Sýkory a Bohdana Sovy pro potřeby Domu politické výchovy (Studovna marxismu-leninismu).⁴⁰⁸ Ta zcela proměnila vnitřní uspořádání i vnější vzhled budovy.

Historicky významným místem, jakým byla v roce 1918, se budova opět stala na konci roku 1989 a v roce 1990, kdy zde sídlilo centrum českobudějovického Občanského fóra.⁴⁰⁹ O rok později začala prostory bývalé kavárny využívat nově vzniklá Jihočeská univerzita, resp. její pedagogická fakulta, která zde realizovala v letech 2000–2001 některé stavební úpravy a přístavby v souvislosti s novými požadavky na provoz. Postupně se zde vystřídaly: v letech 2006–2009 filozofická fakulta, do roku 2013 Jazykové centrum Jihočeské univerzity a poté krátce i rybářská fakulta. Následně, po několikaletém hledání dalšího využití, byla budova v roce 2020 předána do správy teologické fakulty, která zde v budoucnu plánuje provést zásadní úpravy.

Zatímco teologická fakulta až do nedávna spravovala pouze jeden objekt přímo v centru města, působiště zdravotně sociální fakulty byla od počátku rozptýlena jak v širším centru města, tak i v jeho okrajových částech. Nejstarší vlastní budovou ve službách fakulty se stal původně nájemní třípatrový bytový dům v **Jírovcově ulici**⁴¹⁰ (č. p. 1347/24),

⁴⁰⁷ Milan BINDER – Jan SCHINKO, *Zaniklé hospody Českých Budějovic*, České Budějovice 2012, s. 77.

⁴⁰⁸ *Třicet pět let výtvarného umění a architektury v jižních Čechách*, Hluboká nad Vltavou 1980, s. 258–259. V předchozích letech byly naplánovány již dvě rekonstrukce budovy, avšak realizována byla až ta poslední; viz Archiv Stavebního úřadu Magistrátu města České Budějovice, Složka Na Mlýnské stoce č. p. 348/9c.

⁴⁰⁹ Viz <http://encyklopedie.c-budejovice.cz/clanek/u-volbrechtu>.

⁴¹⁰ Tento název ulice nese od roku 1875 bez přerušení; D. KOVÁŘ – P. KOBLASA, *Ulicemi města*, s. 175–176.

který si nechali postavit manželé Matěj a Anna Pfauserovi v letech 1902–1903.⁴¹¹ Osově souměrné průčelí je členěno pouze jednoduchými geometrickými obrazci v okenních šambránách a v parapetních výplních. Oproti nevýrazné fasádě jsou překvapivě bohatě pojednané vstupní dveře s motivem slunečnic, dokládající tak vliv secesního tvarosloví na tehdejší místní uměleckořemeslnou produkci. Na každém podlaží včetně sklepa se nacházely vždy dva byty (v roce 1910 žilo v domě v osmi domácnostech celkem 38 lidí).⁴¹²

Po obuvníku Pfauserovi, který svou živnost provozoval ve vlastním domě (zřejmě i proto jeden ze sklepních bytů v domě obývala jeho rodina),⁴¹³ dům později vlastnil Antonín Honetschläger, mistr tesařský a obchodník dřívím.⁴¹⁴ O dalších změnách vlastníků nemáme podrobnější informace vyjma konce osmdesátých let 20. století, kdy je jako vlastník objektu doložena Krajská vojenská ubytovací a stavební správa České Budějovice.⁴¹⁵

Jihočeská univerzita získala objekt do svého vlastnictví na počátku devadesátých let a v letech 1995–1996 zde provedla rozsáhlou celkovou rekonstrukci pro potřeby zdravotně sociální fakulty podle projektu z roku 1995 vytvořeného inženýrkou Zdeňkou Fouňovou ze společnosti PS Projekt České Budějovice spol. s r. o.⁴¹⁶ Rekonstrukce zahrnovala kromě dispozičních úprav a opravy fasád také půdní vestavbu a přístavbu tělesa výtahu k dvornímu průčelí. Budovu zdravotně sociální fakulta využívá dodnes; do roku 2015 zde bylo též sídlo děkanátu.

Druhou budovou, do níž se ve druhé polovině devadesátých let přesunuly aktivity fakulty, se stalo dřívější sídlo měšťanské školy a opatrovny

⁴¹¹ Státní oblastní archiv Třeboň, Státní okresní archiv České Budějovice, Berní správa, *Pražské předměstí* č. p. 810. Dobová dokumentace se nedochovala, a tak dnes neznáme autora projektu ani stavební firmu realizující stavbu.

⁴¹² Státní oblastní archiv Třeboň, Státní okresní archiv České Budějovice, Sčítání lidu 1910, inv. č. 2787, fascikl č. 156 (*Pražské předměstí* č. p. 810).

⁴¹³ TAMTÉŽ.

⁴¹⁴ Státní oblastní archiv Třeboň, Státní okresní archiv České Budějovice, Okresní úřad České Budějovice, Sčítání lidu 1921, inv. č. 2908, sig. ČB 11, fascikl č. 226 (*Jírovцова ulice* č. p. 810/28).

⁴¹⁵ Archiv Stavebního úřadu Magistrátu města České Budějovice, Složka Jírovцова č. p. 1347/24.

⁴¹⁶ TAMTÉŽ.



Budova Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Jírovcově ulici



Budova Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v ulici U Výstaviště



Pracoviště Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Nerudově ulici

Pracoviště Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v ulici Boženy Němcové



ve Čtyřech Dvorech v dnešní ulici **U Výstaviště**⁴¹⁷ (č. p. 517/26). Vzhledem k tomu, že se původní projektová dokumentace stavby nedochovala, nelze jednoznačně určit autora projektu ani stavitele. Je možné, že se na výstavbě školy podílelo Jihočeské stavební družstvo spolu s českobudějovickým stavitelem Janem Jírou, jenž snad navíc zastal i roli projektanta, tak jako tomu bylo v případě i jiných staveb ve městě.⁴¹⁸ Stavba čtyřdvorské školy probíhala v letech 1930–1931 a slavnostní otevření nové školní budovy, která nesla po souhlasném přípisu prezidentské kanceláře ze dne 19. února 1931 označení Masarykův dům, se uskutečnilo 30. srpna 1931.⁴¹⁹ Škola sloužila svému účelu až do konce srpna 1942, kdy byla zabrána německou okupační správou pro potřeby branné moci. V květnu 1945 bylo ve škole obnoveno vyučování a základní škola zde působila až do začátku osmdesátých let. V první polovině devadesátých let objekt krátce sloužil potřebám rozpočtové organizace Služba škole, za jejíhož působení byly v roce 1994 provedeny některé dispoziční úpravy, výměna střešní krytiny a zateplení fasády a připravována byla plynifikace kotelny. Službu škole ve vlastnictví budovy vystřídal Jihočeská univerzita, která ji dala k dispozici zdravotně sociální fakultě. Nový majitel následně v budově uskutečnil další nezbytné změny, mj. zmíněnou plynifikaci kotelny v roce 1999, stavbu výtahu, stavební úpravy umožňující vstup osob se zdravotním postižením v roce 2008 a půdní vestavbu v letech 2010–2011. Nejvýznamnější stavební změnu však představuje Simulační centrum pro zdravotnické obory, které zde bylo vybudováno v letech 2018–2020 pro potřeby praktické výuky posluchačů Ústavu ošetřovatelství, porodní asistence a neodkladné péče Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity. Českobudějovické centrum, které umožňuje výuku moderními metodami za využití sofistikovaných přístrojů a modelů, je svého druhu v Česku první

⁴¹⁷ Ulice nesla různé názvy: Soukupova (1919–1938), Školní (1939 a 1945–1949), Römelhofgasse (1940–1945) a Leninova (1949–1963); viz D. KOVÁŘ – P. KOBLASA, *Ulicemi města*, s. 278.

⁴¹⁸ Srov. *Jihočeské listy* 2. září 1931, s. 1; a Státní oblastní archiv Třeboň, Státní okresní archiv České Budějovice, Archiv obce Čtyři Dvory, *Kronika obce Čtyři Dvory 1923–1949*, s. 170.

⁴¹⁹ TAMTÉŽ, s. 170–172.



Děkanát Zdravotně
sociální fakulty Jihočeské
univerzity a kolej K5
v ulici Jaromíra Boreckého

takto komplexně pojaté pracoviště zaměřené výhradně na nelékařské zdravotnické obory.⁴²⁰

Hlavním působištěm zdravotně sociální fakulty se na prahu nového století stala hotelová ubytovna Vltava (resp. Uran) v ulici **Jaromíra Boreckého**⁴²¹ (č. p. 1167/27). Budova byla postavena původně jako jedno z ubytovacích zařízení pro pracovníky Jaderné elektrárny Temelín. Stavbu realizoval v letech 1981–1984, podle projektu zpracovaného pracovníky českobudějovického Stavoprojektu pod vedením architekta Otto Kubíka, národní podnik Pozemní stavby České Budějovice.⁴²² Komplex tvořilo několik staveb, přičemž jeho hlavní část se skládala ze střediska stravování původně o dvou nadzemních podlažích a z přilehlé jednatipodlažní ubytovny hotelového typu.⁴²³ Objekt střediska stravování byl vybudován z montovaného železobetonového skeletu s dozdívaným pláštěm, zatímco ubytovna byla postavena z panelů a jednotlivé ubytovací buňky byly vybaveny instalačními jádry. V prvním podlaží střediska stravování se nacházela vstupní hala, z níž byla přístupná ubytovací část, a dále zde byl bufet a společenská část, zatímco ve druhém podlaží byla umístěna jídelna a kuchyně s potřebným zázemím.

V době dokončení působilo v hotelové ubytovně také náborové středisko Jaderné elektrárny Temelín a českobudějovický podnik Hotely a restaurace využíval sál i na akce nesouvisející přímo s provozem ubytovny. Po roce 1989 fungovala ubytovna částečně též jako zařízení sociálního bydlení.

V roce 2001 Uran odkoupila Jihočeská univerzita a následně upravila ubytovnu pro potřeby vysokoškolské koleje, zatímco objekt někdejšího

⁴²⁰ Pracoviště zahrnuje především jednotku intenzivní péče, porodní sál s neonatologií i lékařskou část sanitky rychlé záchranné služby, k výuce slouží též čtyři špičkové figuríny (dva dospělí, novorozenec a nedonošené dítě), které reagují na prováděné zákroky. Více k tomu in: *Cvičná nemocnice umožní nový styl výuky*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 33, 2020 (říjen), s. 2–4.

⁴²¹ Ulice se původně jmenovala Otakara Svobody (1932–1939), pak nesla názvy Kaserngasse (do roku 1945), Krátká (1945–1963), Václava Řezáče (do roku 1990) a od roku 1991 nese současný název; viz D. KOVÁŘ – P. KOBLASA, *Ulicemi města*, s. 167.

⁴²² Archiv Stavebního úřadu Magistrátu města České Budějovice, Složka J. Boreckého č. p. 1167/27.

⁴²³ Součástí komplexu je též trafostanice, severně od hotelové ubytovny ležící objekt Laboratoře radiační kontroly okolí, výměňiková stanice a objekt garáží.

střediska stravování začala využívat zdravotně sociální fakulta pro účely výuky i administrativy (v současnosti zde sídlí mj. děkanát a studijní oddělení). To si vyžádalo značné stavební úpravy, které byly realizovány v letech 2003–2005 podle projektu architekta Zdeňka Petráše z českobudějovické společnosti A1 spol. s r. o. Výrazné proměny se týkaly především interiérů, přístavby vstupů, nástavby jednoho podlaží a obvodového pláště budovy. V roce 2013 se uskutečnila rekonstrukce objektu někdejší ubytovny, tj. současné univerzitní koleje K5, podle projektu architekta Martina Timra.⁴²⁴ Zatím poslední akci v rámci obnovy a rozvoje tohoto areálu představují nástavba, přístavba a stavební úpravy západního křídla celého komplexu realizované v letech 2014–2015 podle projektu Ateliéru Dvořák architekti.⁴²⁵

Jihočeská univerzita rovněž vlastní objekt bývalých jeslí a mateřské školy v **Nerudově ulici**⁴²⁶ (č. p. 2685/53a), který taktéž využívá zdravotně sociální fakulta. Komplex předškolních zařízení, který tvoří čtyři pavilony, byl slavnostně otevřen v září 1970 (jesle disponovaly kapacitou 35 míst ve dvou odděleních a mateřská škola pak poskytovala 120 míst ve čtyřech odděleních).⁴²⁷ Na samém počátku nového století zde v rámci společného projektu zdravotně sociální fakulty a Krajského úřadu Jihočeského kraje působilo Krizové centrum pro děti a rodinu. Centrum se jako nestátní nezisková společnost pověřená krajem výkonem sociálněprávní ochrany dětí stalo klinickým pracovištěm zdravotně sociální fakulty, jejíž studenti zde absolvovali nezbytné stáže a praxe. V roce 2008 proběhla rekonstrukce interiéru budovy v souladu se specifickými potřebami klientů centra, kdy byl důraz položen nejen na funkčnost, ale i na útulnost zařízení. I poté, co se centrum přestěhovalo do nových prostor na Jiráskově nábřeží, zde nadále působí některá fakultní pracoviště – v současnosti se jedná zejména o dvě pracoviště Institutu

⁴²⁴ Viz <https://www.jcu.cz/o-univerzite/media-a-propagace/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2013/13.-9.-2013-rekonstrukce-koleje-k5>.

⁴²⁵ Viz <http://www.arch.cz/dvorak/?1100390017200101930023854> a <https://www.jcu.cz/o-univerzite/aktuality/zdravotne-socialni-fakulta-ju-predstavila-novou-nastavbu-a-pristavbu-budovy-vltava>.

⁴²⁶ V letech 1906–1921 a 1939–1945 nesla název Aullnerova, v letech 1921–1939 a po roce 1945 byla přejmenována na Nerudovu; viz D. KOVÁŘ – P. KOBLASA, *Ulicemi města*, s. 225.

⁴²⁷ *Jihočeská pravda* 16. září 1970, s. 2.

aplikovaných zdravotně sociálních věd, a sice o Centrum prevence civilizačních chorob a Centrum pro seniory. Obě centra nabízí služby široké veřejnosti a zároveň fungují jako klinická pracoviště pro praktickou výuku studentů fakulty.

Praktické výuce posluchačů zdravotně sociální fakulty slouží rovněž detašované pracoviště dvou jejích ústavů – fyzioterapie a vybraných medicínských oborů, resp. radiologie, toxikologie a ochrany obyvatelstva – v pavilonu H českobudějovické nemocnice v ulici **Boženy Němcové**⁴²⁸ (č. p. 585/54).

Poslední stavbou v krajském městě, která byla a stále je spjata s Jihočeskou univerzitou, je původní budova hotelu Union v **Husově ulici**⁴²⁹ (č. p. 458/102). Objekt nechal postavit Karel Ploner mladší v letech 1929–1930; projekt vypracoval a vlastní stavbu realizoval stavitel František Stašek z Trhových Svinů.⁴³⁰ Hotel zde však fungoval jen krátce a již někdy na počátku padesátých let byla v jeho prostorách umístěna základní škola, která zde působila až do počátku osmdesátých let. Provoz školy si v letech 1966–1967 vyžádal přístavbu školní jídelny, šaten a sociálního zařízení. Na počátku osmdesátých let se zvažovala adaptace školy na mateřskou školu,⁴³¹ ale už v roce 1984 zpracovala Architektonická služba Praha, pod vedením inženýra Habance, projekt rekonstrukce objektu a přístavby skladu knižních fondů pro Pedagogickou fakultu v Českých Budějovicích; v říjnu 1989 byla dokončená stavba zkolaudována.⁴³² Knihovna zde působila až do roku 2010, kdy byly její fondy přestěhovány do nově postavené Akademické knihovny Jihočeské univerzity a objekt převzala fakulta rybářství a ochrany vod, což s sebou přineslo požadavky na změnu využití objektu a řadu stavebních úprav realizovaných v letech 2013–2015⁴³³

⁴²⁸ V letech 1875–1921 nesla označení Schwarzenberggasse, poté se nazývala Štefánikova (1921–1939 a 1945–1955), resp. Freikorpsgasse (1939–1945) a v roce 1955 byla přejmenována na ulici Boženy Němcové; blíže viz D. KOVÁŘ – P. KOBLASA, *Ulicemi města*, s. 118–119.

⁴²⁹ Od počátku 19. století až do roku 1919 a také v letech 1939–1945 nesla název Říšská silnice, resp. Reichsstrasse, v letech 1919–1939 a po roce 1945 se užívalo pojmenování Husova; viz D. KOVÁŘ – P. KOBLASA, *Ulicemi města*, s. 156–158.

⁴³⁰ Archiv Stavebního úřadu Magistrátu města České Budějovice, Složka Husova č. p. 458/102.

⁴³¹ TAMTÉŽ.

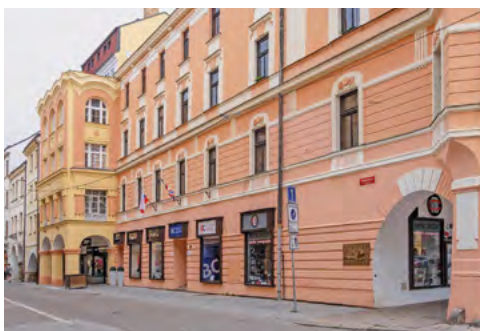
⁴³² TAMTÉŽ.

⁴³³ Viz *Přehled některých realizovaných investičních projektů období 2009–2016*.



Budova Fakulty rybářství
a ochrany vod Jihočeské
univerzity v Husově ulici

Britské centrum
Jihočeské univerzity
v Krajinské ulici



Goethe centrum
Jihočeské univerzity
v Krajinské ulici



(dnes zde sídlí Prodejna ryb a rybích výrobků a Ústav akvakultury a ochrany vod Fakulty rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity).

Naopak přímo v historickém jádru krajského města jsou umístěna obě celoškolská jazyková pracoviště univerzity – Britské centrum a Goethe centrum Jihočeské univerzity. Obě instituce sídlí v Krajinské ulici č. p. 36/2, v budově, jejíž počátky sahají do poslední třetiny 13. století, tedy do doby krátce po založení města. Dům v jádře gotický prošel renesanční přestavbou, zachycenou na vedutě města od Jana Willenberga z roku 1602, na níž je dvoupatrový dům zakončen atikou s cimbuřím. Po požáru v roce 1721 následovala barokní rekonstrukce, která obohatila objekt o nárožní arkýř, a další výrazné stavební úpravy přinesla padesátá a šedesátá léta 19. století. Stávající podoba pochází z roku 1902, kdy byl dům zvýšen o třetí patro, nárožní arkýř byl završen náročně pojedenou věžičkou a fasáda získala secesní výraz. Z významných majitelů domu je nutno zmínit především purkmistra Ondřeje Puklice ze Vztuh, stoupence krále Jiřího z Poděbrad, který byl za své politické postoje zavražděn politickými odpůrci v květnu 1467.⁴³⁴

⁴³⁴ Tuto událost připomíná pamětní deska od sochaře Františka Mrázka osazená na domě v roce 1967.



Děkanát Fakulty rybářství
a ochrany vod Jihočeské
univerzity ve Vodňanech

Mezinárodní
environmentální
vzdělávací, poradenské
a informační středisko
ochrany vod ve Vodňanech



Zámecký skleník
v Nových Hradech

3.

UNIVERZITNÍ BUDOVY MIMO KRAJSKÉ MĚSTO

Jak již bylo uvedeno, činnost některých součástí Jihočeské univerzity byla či stále je spojena i s dalšími městy jihočeského regionu. Nejdéle a kontinuálně univerzita působí ve Vodňanech, které se již v roce 1953 staly sídlem původně pražského Rybářského a hydrobiologického ústavu. Ústav po letech neustálého stěhování definitivně zakotvil na pevném místě v Zátiší ve Vodňanech (č. p. 728), kde na něj čekala nová budova s řadou laboratoří a s akvarijní místností, postavená v letech 1951–1953.⁴³⁵ Po vzniku Fakulty rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity se podařilo získat prostředky a prostory pro její další rozvoj. Vedle vybudování, resp. rekonstrukce obou budov v Českých Budějovicích (v kampusu a na Husově třídě) bylo důležité získání projektu Jihočeského výzkumného centra akvakultury a biodiverzity hydrocenóz (CENAKVA), z jehož prostředků byla v letech 2011–2013 ve Vodňanech rekonstruována původní budova ústavu (dnes též sídlo děkanátu) i jeho centrální laboratoř a postaven byl také nový objekt Genetického rybářského centra (GRC) v areálu rybí líhně.

Od roku 2014 se další součástí fakulty stalo nově vybudované Mezinárodní environmentální vzdělávací, poradenské a informační středisko ochrany vod ve Vodňanech (MEVPIS). Sídlem střediska je starý mlýn v místě zvaném Na Valše, který od roku 1905 patřil rodině Arnošta Broka. V roce 1942 byl mlýn okupační správou zkonfiskován a arizován, zatímco rodina majitele zahynula v koncentračním táboře v Zamošči a ve varšavském ghettu. V padesátých letech mlýn přešel do majetku vodňanského ústavu, který jej využíval jako skladiště krmiv a jako

⁴³⁵ *Jihočeský kraj* 4/4, 1952 (15. února), s. 47.

Zámek v Nových
Hradech a zámecký
skleník



ubytovnu. V letech 2012–2014 se uskutečnila celková přestavba mlýna, původní objekt byl z valné části zbourán a na jeho místě vyrostla novostavba, která zahrnuje administrativní budovu, velký přednáškový sál, zasedací místnosti, učebny, jídelnu a 20 pokojů s kapacitou 38 míst k ubytování; samozřejmostmi jsou bezbariérový přístup a energeticky úsporné vytápění.⁴³⁶

Druhým městem mimo České Budějovice, kde univerzita zakotvila trvaleji, jsou **Nové Hrady**, resp. tamní empírový buquoyský zámek, situovaný na východním okraji města. Stavba zámku podle projektu architekta Franze von Werschafielda probíhala v letech 1801–1810. O vybudování reprezentativního rodového sídla namísto již nevyhovující rezidence na novohradském náměstí rozhodl hrabě Jan Nepomuk Buquoy; po jeho smrti ve stavbě pokračovala jeho manželka Terezie, rozená Paarová, a synovec Jiří František Buquoy. V roce 1822 bylo v zámku zřízeno malé divadlo, v roce 1852 bylo před jižním průčelím vybudováno kamenné schodiště namísto dosavadního dřevěného a o deset let později nahradilo půlkruhové schodiště před severním průčelím schodiště dvoukřídlé, na něž navázalo vybudování přilehlé okrasné zahrady lemované balustrádou.

Dne 6. října 1945 byl zámek, stejně jako další rodinný majetek Buquoyů, zkonfiskován na základě tzv. Benešových dekretů. V letech 1951–1957 se novohradský zámek stal jedním z míst v tehdejší Československu, kde našly dočasný domov řecké děti v době občanské války v Řecku,⁴³⁷ poté se na více než čtyřicet let (1958–1999) stal sídlem střední zemědělské technické školy (mj. byl v této době zámecký skleník, vybudovaný již v roce 1715, přestavěn na tělocvičnu).

V roce 2000 zahájilo na zámku činnost Akademické a univerzitní centrum jako společný projekt Akademie věd České republiky a Jihočeské univerzity, na jehož realizaci se podílel Ústav fyzikální biologie Jihočeské univerzity (od roku 2002). Pro úspěšné fungování bylo nezbytné vybudovat odpovídající technické zázemí. Stavební úpravy objektu laboratoří a někdejšího zámeckého skleníku uskutečnila v letech 2003–2004 akciová

⁴³⁶ *Ve mlýně se vše točí kolem vody*, Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích č. 3, 2014 (únor), s. 16–17.

⁴³⁷ Viz https://www.dialogos-kpr.cz/txt_80/txt_0081.htm.



Areál Švecovy kolej
v Jindřichově Hradci

Bývalá budova
Fakulty managementu
Jihočeské univerzity
v Jindřichově Hradci



Bývalé působiště
Jihočeské univerzity
ve Vančurově ulici
v Táboře



společnost Metrostav.⁴³⁸ I v dalším období probíhaly v zámku a jeho parku revitalizační a rekonstrukční práce (mj. v roce 2017 byla dokončena obnova zámeckého divadla).⁴³⁹

Ke konci roku 2011 byl ústav fyzikální biologie zrušen, ale část jeho pracovníků zde nadále zůstala jako součást Školy komplexních systémů Fakulty rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity. V současnosti je zámek majetkem Mikrobiologického ústavu Akademie věd České republiky.⁴⁴⁰

Zatímco ve Vodňanech a v Nových Hradech součástí univerzity působí dlouhodobě a dosud, na dalších dvou místech v regionu, v Jindřichově Hradci a v Táboře, již Jihočeská univerzita není přítomna. V devadesátých letech krátce působila v **Jindřichově Hradci** fakulta managementu. Jejím působištěm se stala bývalá budova Okresního výboru Komunistické strany Československa v Jarošovské ulici (č. p. 1117/II). Až do roku 1981 se na tomto místě rozkládal tzv. Pezellenův dvorec, areál renesančního původu s bohatou historií,⁴⁴¹ později zde bylo provizorně umístěno autobusové nádraží. V letech 1985–1987 byl na místě dvorce vybudován podle projektu manželské dvojice architektů Naděždy a Antonína Dvořákových z českobudějovického Stavoprojektu nový administrativní komplex komunistické strany. Na začátku roku 1990 bylo rozhodnuto o uvolnění části objektu pro lidovou školu umění, byly zde i učebny III. základní školy a pronajaty byly též další prostory v budově.⁴⁴² V následujícím

⁴³⁸ Součástí rekonstrukce byla mj. transformace někdejšího zámeckého skleníku na technologickou halu, kde při respektování původních částí historického objektu vznikla solární architektura využívající solární energie prostřednictvím svého pláště, který tvoří běžné transparentní prosklení v kombinaci s moderními technologiemi pevných solárních kolektorů a speciálního prosklení s lineárními Fresnelovými čočkami ze skla; viz http://www.stpcr.cz/?download=articles/vvi-2005-04_s191.pdf.

⁴³⁹ Tato zdařilá rekonstrukce byla Národním památkovým ústavem, územním odborným pracovištěm v Českých Budějovicích, nominována za Jihočeský kraj na cenu Národního památkového ústavu Patrimonium pro futuro; viz <https://www.npu.cz/cs/uop-ceske-budejovice/inspirujte-se/34771-restaurovani-divadla-v-novohradskem-novem-zamku>.

⁴⁴⁰ Dnes zde sídlí Centrum nanobiologie a strukturní biologie Akademie věd České republiky spolu s detašovanými pracovišti českobudějovické přírodovědecké a rybářské fakulty; objekt také slouží jako akademické konferenční oddělení; viz https://konferencnizamek.cz/?page_id=102 a <https://mbucas.cz/o-ustavu/>.

⁴⁴¹ Viz <http://www.zanikleobce.cz/index.php?obec=7303>.

⁴⁴² Viz <https://www.denik.cz/jihocesky-kraj/odkud-nam-vladla-strana-a-jak-se-menilo-vyuziti-sidla-20160225-azj3.html>.

roce však objekt spojil své osudy s vysokoškolským vzděláváním. Od 1. října 1991 zde začalo působit detašované Pracoviště regionálního managementu Jihočeské univerzity v Jindřichově Hradci a krátce (v letech 1994–1997) zde svou činnost provozovala i Fakulta managementu Jihočeské univerzity. Dnes v budově sídlí Fakulta managementu Vysoké školy ekonomické v Praze.⁴⁴³

Druhou budovou v Jindřichově Hradci, která byla po určitou dobu spjata s českobudějovickou univerzitou, se stal komplex bývalých **Švecových kasáren** v ulicích Janderova (č. p. 190/II) a Husova (č. p. 1170/II). Projekt kasáren vypracoval v letech 1880–1881 místní autorizovaný civilní inženýr Josef Pánek.⁴⁴⁴ V dubnu 1882 byl z pěti podaných nabídek na stavbu kasáren vybrán návrh stavitele Nekvasila z Prahy⁴⁴⁵ a záhy poté byla zahájena výstavba vojenského areálu, který zahrnoval budovy pro mužstvo a poddůstojníky a kancelářský objekt.⁴⁴⁶ Již v září 1883 byly nové kasárny dokončeny. Po vzniku Československa se staly sídlem pěšího pluku č. 29, který byl v srpnu 1924 přejmenován na počest plukovníka československých legií v Rusku Josefa Jiřího Švece (1883–1918).⁴⁴⁷ S novým pojmenováním pluku získaly nový název i jindřichohradecké kasárny, před nimiž byl v srpnu následujícího roku odhalen pomník plukovníka Švece od sochaře Otto Birmy za účasti tehdejšího ministra zahraničí Edvarda Beneše a generála Jana Syrového.⁴⁴⁸ Pomník byl 28. září 1939 stržen, ale díky doktoru Janu Mukovi, tehdejšímu správci muzea, se ho podařilo ukrýt v muzeu a 28. října 1945 byl znovu instalován na své původní místo, odkud byl na počátku 50. let opět odstraněn.⁴⁴⁹ Současně s tím byl v názvu kasáren plukovník Švec nahrazen komunistickým novinářem Juliem Fučíkem. V roce 1994 předala armáda kasárny městu, které je v letech 1994–1996 kompletně zrekonstruovalo podle projektu

⁴⁴³ Viz <https://dejiny.vse.cz/galerie-a-virtualni-vystavy/virtualni-vystavy/virtualni-vystava-fm-vse/prostorove-zazemi-fakulty-managementu-vse-praha-se-sidlem-v-jindrichove-hradci/>.

⁴⁴⁴ *Ohlas od Nežárky* 12. března 1881, s. 83.

⁴⁴⁵ *Ohlas od Nežárky* 22. dubna 1882, s. 136.

⁴⁴⁶ *Ohlas od Nežárky* 13. května 1882, s. 172–173.

⁴⁴⁷ Rudolf SANDER, *Organizační a dislokační vývoj československé armády v letech 1918–1939*, Sborník archivních prací 35/1, 1985, s. 40.

⁴⁴⁸ *Ohlas od Nežárky* 7. srpna 1925, s. 1–2.

⁴⁴⁹ *Listy Jindřichohradecka* 29. června 1995, s. 12.

firmy H-Projekt. Vznikl tak studentský kampus (Švecova kolej) poskytující ubytování a stravování posluchačům fakulty; ti z českobudějovické univerzity si jej ovšem užili jen krátce.

Rovněž poslední mimobudějovický objekt ve službách Jihočeské univerzity byl původně vybudován jako nové reprezentativní sídlo okresního výboru Komunistické strany Československa, tentokrát však ve druhém největším městě českého jihu, a sice v **Táboře**. Rozsáhlý objekt o rozloze cca 800 m² ve Vančurově ulici (č. p. 2904) byl postaven podle projektu architektů Naděždy a Antonína Dvořákových. Celému záměru musela ustoupit starší domovní zástavba, demolovaná v průběhu roku 1987. Změna politických poměrů v zemi po roce 1989 ovlivnila též využití tohoto rozestavěného administrativního komplexu. Jeho jižní křídlo s 36 byty a 4 obchody získal do svého vlastnictví Městský národní výbor v Táboře, v případě ostatních částí areálu se uvažovalo o využití pro zdravotnické nebo kulturní zařízení. Město Tábor pod vedením prvního polistopadového starosty Jiřího Vaníčka získalo od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky dotaci na dokončení budovy pro univerzitu. Stavba byla dokončena v roce 1994, kdy sem byla z Českých Budějovic dislokována Katedra ekonomiky služeb a cestovního ruchu Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity zajišťující výuku stejnojmenné bakalářské specializace (výuka v Táboře probíhala však již od roku 1992). V souvislosti se vznikem Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity v roce 2007 byla výuka v Táboře ukončena, pracoviště bylo převedeno do krajského města a univerzita následně celý objekt v roce 2014 odprodala. Vzhledem k tomu, že původní převod budovy i pozemku na univerzitu byl bezúplatný, neobešel se tento rozchod, bohužel, bez vzájemné hořkosti.⁴⁵⁰

⁴⁵⁰ Budovu převedlo ministerstvo školství, pozemek patřil městu Tábor.



MÍSTO ZÁVĚRU

Předchozí stránky knihy se pokusily přiblížit příběh vysokoškolského vzdělávání nejen v Českých Budějovicích, ale *de facto* v celém regionu jižních Čech. Kořeny vysokoškolské výuky sice sahají na počátek předminulého století, ale naplno se mohla rozvinout po nejrůznějších peripetiích až v posledních třech desetiletích. Ačkoli je tedy vlastní historie Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích zatím velmi krátká (z hlediska existence instituce), rozhodně není nezajímavá, nudná či nevýznamná. Příběh českobudějovické univerzity však není ani nijak zvlášť dramatický: je spíše dokladem vytrvalého úsilí a přesvědčení o smysluplnosti a správnosti cesty nastoupené před třiceti lety „zakladatelskou generací“, a to především pracovníků obou tehdejších českobudějovických fakult i akademických ústavů, kteří v hektických časech přelomu osmdesátých a devadesátých let minulého století stáli u počátků první (a zatím stále i jediné) vícefakultní školy univerzitního typu na jihu Čech.

Nebyla to cesta vždy snadná a prostá obtíží či omylů, neboť před vedením školy i fakult a jejich jednotlivými pracovníky stála celá řada dosud neznámých překážek a problémů, s nimiž bylo nutno se vypořádat tzv. za pochodu a v rámci platných legislativních i společenských mantinelů, daných prostorových, ekonomických i finančních podmínek včetně možností dalšího rozšiřování počtu pracovníků a jejich odborného růstu. Ne vše se pochopitelně povedlo, např. v souvislosti s působením v Jindřichově Hradci či v Táboře, ne vše bylo možné ovlivnit z pozice nově založené vysoké školy, která teprve zkoumá a ověřuje možnosti svého rozvoje a hledá své místo nejen ve struktuře českého vysokého školství, nýbrž i v rámci města, regionu či státu. Všechny tyto skutečnosti se alespoň v základních obrysech, s využitím dostupných zdrojů a informací, pokusili autoři knihy ukázat v jejích jednotlivých kapitolách. Ty v širokém

českém i jihočeském kontextu nejprve přibližují nejstarší počátky terciárního vzdělávání na jihu Čech v 19. století i vznik a vývoj prvních fakult v krajském městě po roce 1948 včetně přelomových událostí roku 1989 a kroků vedoucích ke vzniku Jihočeské univerzity. Hlavní zájem je následně soustředěn na postupné budování a proměny univerzity, jejích fakult i dalších součástí. Pozornost se zde zaměřuje zejména na proměny studijní nabídky, všestranné zlepšování podmínek pro studium i vědeckou činnost, rozvoj odborné a výzkumné práce i úspěšnost v grantových soutěžích a zapojení do mezinárodní vědecké spolupráce. V neposlední řadě autoři připomínají místo a aktivní roli univerzity v životě hostitelského města i regionu.

Toto souhrnné ohlédnutí za uplynulými třemi dekádami existence univerzity v žádném případě nechce a nemůže být zcela vyčerpávající. Některé otázky a problémy mohly být z celé řady důvodů (předně jen krátkého časového odstupu) pouze zmíněny či naznačeny, stejně jako jakékoli komplexnější hodnocení vědeckého a pedagogického významu českobudějovického vysokého učení v českém i evropském kontextu. I přes tato autorská omezení lze na závěr, snad nikoli nepatříčně, konstatovat, že do čtvrtého desetiletí své existence Jihočeská univerzita může vstoupit sebevědomě, poučena z nezdarů a vědoma si dosažených úspěchů, s vizí, že chce být, resp. nadále zůstat univerzitou otevřenou, moderní, prospěšnou městu i regionu, přátelskou jak pro studenty, tak i pro zaměstnance, univerzitou, která patří k nejlepším v České republice a v řadě případů úspěšně ob stojí i v evropském či ve světovém srovnání.

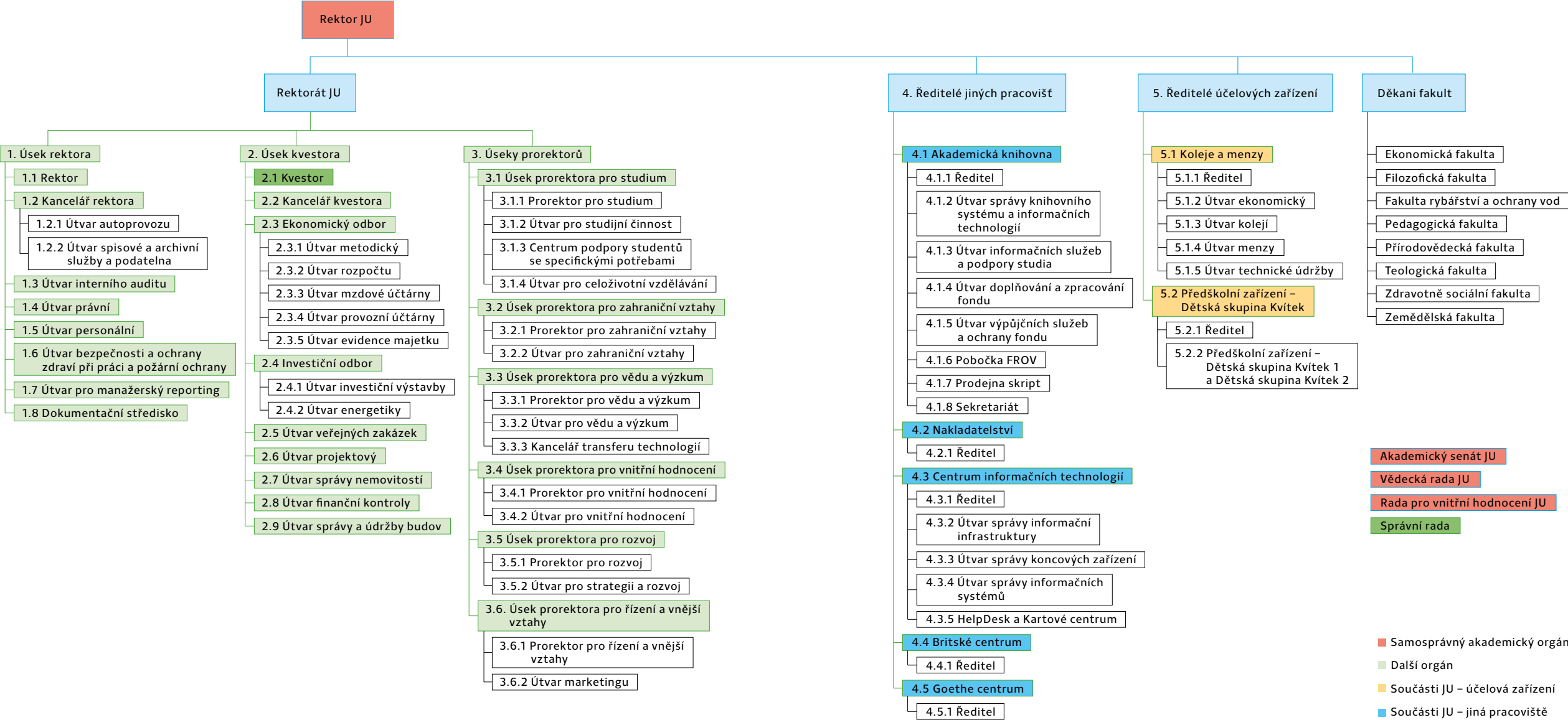
Z rekapitulace minulosti i reflexe přítomnosti českobudějovické univerzity lze snad do jisté míry predikovat i její budoucnost či alespoň její vizi, ale na tuto nejistou půdu se nechceme pouštět, není to ostatně ani posláním této publikace. Jaká bude budoucnost vysokého učení v Českých Budějovicích v nejbližších desetiletích? To už bude plně v rukou těch, kteří dnes postupně od „otců zakladatelů“ přebírají vedení univerzity i jejích součástí (v čele univerzity i většiny jejích fakult dnes stojí čtyřicátníci, tedy ti, kteří dospívali a studovali v již svobodných poměrech demokratického Česka). Na nich, na jejich spolupracovnících i posluchačích bude záležet, zda si univerzita udrží významné postavení mezi českými i zahraničními vzdělávacími a výzkumnými pracovišti,

zda úspěšně naváže na dlouholetou a respektovanou vzdělanostní tradici v krajském městě i regionu a bude ji dále rozvíjet.

Vrátíme-li se k příměru použitému v úvodu knihy, můžeme konstatovat, že start vytrvalostního závodu se vydařil, a zdá se, že si závodníci rozumně rozvrhli síly a udržují pravidelné tempo. Ale trať je dlouhá, cílová rovinka je daleko, a příběh tedy ani zdaleka nekončí...

PŘÍLOHY

Organizační schéma Jihočeské univerzity v roce 2021



Rektoři a prorektoři Jihočeské univerzity v letech 1991–2021

REKTOR	FUNKČNÍ OBDOBÍ	PROREKTOŘI	FUNKČNÍ OBDOBÍ
Jiří Divíšek	1992–1995	František Střeleček	1992–1994
		František Sehnal	1992–1995
		Karel Drbal	1992
		Miroslav Tetter	1992
		Josef Graman	1993–1995
		František Mráz	1994–1995
Jiří Divíšek	1995–1998	František Sehnal	1995
		Josef Graman	1995–1998
		František Mráz	1995–1997
		Milan Straškraba	1995–1998
		Václav Nýdl	1997–1998
František Střeleček	1998–2001	Jiří Divíšek	1998–2001
		Martin Křížek	1998–2001
		Václav Řehout	1998–2001
		Milan Straškraba	1998–2000
		Pavel Kindelmann	2000–2001
František Střeleček	2001–2004	Libor Grubhoffer	2001–2004
		Václav Bůžek	2001–2004
		František Mráz	2001–2002
		Václav Řehout	2001–2004
		Přemysl Záškodný	2002–2004
Václav Bůžek	2004–2007	František Střeleček	2004–2007
		Zdeněk Brandl	2004–2007
		Vladimír Papoušek	2004–2007
		Jan Zrzavý	2004–2007
		Jana Šemberová	2005–2007

Václav Bůžek	2007–2011	Zdeněk Brandl	2007–2011
		Vladimír Papoušek	2007–2008
		Jana Šemberová	2007–2011
		Pavel Tlustý	2007–2011
		Jan Zrzavý	2007–2011
		Jan Zahradník	2009–2011
Magdalena Hrabánková	2011	Tomáš Polívka	2011
Tomáš Polívka (pověřen řízením)	2011–2012	Alena Jaklová	2011–2012
		Dagmar Škodová Parmová	2011–2012
Libor Grubhoffer	2012–2016	Tomáš Polívka	2012–2016
		Hana Čížková	2012–2013
		Miroslav Papáček	2012–2016
		Dagmar Škodová Parmová	2012–2016
		Michal Bauer	2014–2016
Tomáš Machula	2016–2020	Tomáš Polívka	2016–2020
		Petr Bauman	2016–2020
		Bohumil Jiroušek	2016–2020
		Radka Závodská	2016–2020
		Jan Zrzavý	2018–2020
Bohumil Jiroušek	2020–	Luděk Berec	2020–
		Petr Bauman	2020–
		Ludvík Friebeľ	2020–
		Michal Hojdek	2020–
		Tomáš Machula	2020–
		Radka Závodská	2020–

Rektoři Jihočeské univerzity v letech 1991–2021



Jiří Divíšek



František Střeleček



Václav Bůžek



Magdalena Hrabánková



Libor Grubhoffer



Tomáš Machula



Bohumil Jiroušek

Vedení Jihočeské univerzity v roce 2021



Bohumil Jiroušek,
rektor



Jiřina Valentová,
kvestorka



↑

Luděk Berec,
prorektor pro vědu
a výzkum



→ ↑

Ludvík Friebe,
prorektor pro řízení
a vnější vztahy



Michal Hojdecký,
prorektor pro rozvoj



↑

Petr Bauman,
prorektor
pro studium



→ ↑

Radka Závodská,
prorektorka
pro zahraniční vztahy



Tomáš Machula,
prorektor
pro vnitřní hodnocení

**Děkani fakult a ředitelé samostatných vysokoškolských ústavů
v letech 1948/1991–2021**

FAKULTA / ÚSTAV	ZMĚNA NÁZVU	DĚKAN FAKULTY / ŘEDITEL ÚSTAVU	FUNKČNÍ OBDOBÍ
pedagogická fakulta	českobudějovická pobočka Pedagogické fakulty Karlovy univerzity	Bohumil Jílek (pověřen řízením)	1948–1950
		Bohumil Jílek	1950–1952
		Josef Novotný	1952–1953
	Vyšší pedagogická škola v Českých Budějovicích	Josef Pešek	1953–1955
		Bohumil Jílek	1955–1959
	Pedagogický institut / Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích	Jan Pokorný	1959–1968
	Pedagogická fakulta v Českých Budějovicích	Bohumír Janoušek	1969–1976
		Miroslav Somr	1976–1989
	Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity	Jiří Divíšek	1990–1991
		Miroslav Papáček	1992–1997
		František Mráz	1998–2000
		Miroslav Papáček	2001–2006
		Alena Hošpesová	2006–2010
		Michal Vančura	2010–2018
		Helena Koldová	2018–
teologická fakulta	Teologická fakulta Jihočeské univerzity	Karel Flossmann (pověřen řízením)	1992
		Karel Flossmann	1992
		Zdeněk Demel (pověřen řízením)	1992–1993
		František Kopecký	1993–1996
		Josef Dolista (pověřen řízením)	1996
		Karel Skalický	1996–1999
		Josef Dolista	1999–2002
		Jiří Kašný	2002–2008
		Tomáš Machula	2008–2016
		Rudolf Svoboda	2016–

zemědělská fakulta	Provozně ekonomická fakulta Vysoké školy zemědělské v Praze	Jaroslav Neumann	1960–1970
		Antonín Klesnil	1970–1973
	Provozně ekonomická fakulta / Agronomická fakulta Vysoké školy zemědělské v Praze	Vladimír Krupauer	1973–1989
		Jaroslav Kursá	1990–1991
	Agronomická fakulta Vysoké školy zemědělské v Praze / Zemědělská fakulta Jihočeské univerzity	Josef Zvára	1991–1994
	Zemědělská fakulta Jihočeské univerzity	František Střeleček	1994–1998
		Jan Frelich	1998–2004
		Magdalena Hrabánková	2004–2006
		Martin Křížek (pověřen řízením)	2007
		Miloslav Šoch	2008–2011
		Karel Suchý (pověřen řízením)	2012
		Miloslav Šoch	2012–2020
		Petr Bartoš	2020–
přírodovědecká fakulta	Biologická fakulta Jihočeské univerzity	Pavel Blažka (pověřen řízením)	1991
		Pavel Blažka	1992–1998
		Zdeněk Brandl	1998–2004
	Biologická/Přírodovědecká fakulta Jihočeské univerzity	Libor Grubhoffer	2004–2011
	Přírodovědecká fakulta Jihočeské univerzity	František Vácha	2011–2018
		Hana Šantrůčková	2019–
zdravotně sociální fakulta	Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity	Jana Šemberová	1991–1998
		Vladimír Vurm	1998–2004
		Miloš Velemínský	2004–2011
		Valérie Tóthová	2011–2018
		Ivana Chloubová	2018–
fakulta managementu	od 1. ledna 1998 součást Vysoké školy ekonomické v Praze	Zdeněk Žemlička	1994–1997

historický ústav	od 1. ledna 2006 součást Filozofické fakulty Jihočeské univerzity	Miroslav Novotný	2003–2005
filozofická fakulta	Filozofická fakulta Jihočeské univerzity	Miroslav Novotný (pověřen řízením)	2006
		Pavel Král	2007–2011
		Vladimír Papoušek	2011–2019
		Ondřej Pešek	2019–
ekonomická fakulta	Ekonomická fakulta Jihočeské univerzity	Magdalena Hrabánková	2007–2011
		Ladislav Rolínek	2011–2019
		Dagmar Škodová Parmová	2019–
ústav fyzikální biologie	od 1. ledna 2012 součást Fakulty rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity	Dalibor Štys	2002–2011
výzkumný ústav rybářský a hydrobio-logický	od 1. září 2009 součást Fakulty rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity	Jan Kouřil	1996–2005
		Otomar Linhart	2005–2009
fakulta rybářství a ochrany vod	Fakulta rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity	Otomar Linhart	2009–2017
		Pavel Kozák	2017–

Děkani fakult Jihočeské univerzity v roce 2021



Dagmar Škodová Parmová,
děkanka Ekonomické
fakulty Jihočeské
univerzity



Ondřej Pešek, děkan
Filozofické fakulty
Jihočeské univerzity



Pavel Kozák, děkan
Fakulty rybářství
a ochrany vod
Jihočeské univerzity

Helena Koldová, děkanka
Pedagogické fakulty
Jihočeské univerzity



Rudolf Svoboda, děkan
Teologické fakulty
Jihočeské univerzity



Hana Šantrůčková,
děkanka Přírodovědecké
fakulty Jihočeské
univerzity

Ivana Chloubová, děkanka
Zdravotně sociální fakulty
Jihočeské univerzity



Petr Bartoš, děkan
Zemědělské fakulty
Jihočeské univerzity

Správní rada Jihočeské univerzity v roce 2021

JMÉNO A PŘÍJMENÍ	INSTITUCE
Miroslav Šimek (předseda)	Státní pozemkový úřad, Krajský pozemkový úřad pro Jihočeský kraj, České Budějovice
Jan Kubeš (místopředseda)	BELIS+ s.r.o., České Budějovice
Jiří Boček (místopředseda)	bývalý ředitel společnosti Budějovický Budvar, n. p., České Budějovice
Vladimír Brablec	Krajská pobočka Úřadu práce České republiky v Českých Budějovicích
Pavel Fantyš	Finanční úřad pro Jihočeský kraj, Územní pracoviště v Prachaticích
Robert Huneš	Hospic sv. Jana Nepomuka Neumanna, o.p.s., Prachatice
Jan Hůda	Rybářství Třeboň Hld. a.s., Třeboň
Ivo Moravec	Magistrát města České Budějovice
Jaroslav Novák	Nemocnice České Budějovice, a.s.
Antonín Sekyrka	Gymnázium, České Budějovice, Česká 64
František Štangel	Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích
Jaromír Talíř	Komise pro kulturu a cestovní ruch Rady Jihočeského kraje

Akademický senát Jihočeské univerzity v roce 2021

JMÉNO A PŘÍJMENÍ	SOUČÁST JIHOČESKÉ UNIVERZITY
Rudolf Hrubý (předseda)	ekonomická fakulta
František Dolák (místopředseda)	zdravotně sociální fakulta
Lukáš Lang (místopředseda)	pedagogická fakulta
Martina Novotná	ekonomická fakulta
Tomáš Volek	ekonomická fakulta
Filip Bláha	ekonomická fakulta
Adam Novák	ekonomická fakulta
Ondřej Chvojka	filozofická fakulta
Vera Kaplická Yakimova	filozofická fakulta
Alena Prošková	filozofická fakulta
Jan Lassner	filozofická fakulta
Libor Staněk	filozofická fakulta
Petr Dvořák	pedagogická fakulta
Zdeněk Pecka	pedagogická fakulta
Lukáš Rokos	pedagogická fakulta
Roman Bechyně	pedagogická fakulta
Jana Jersáková	přírodovědecká fakulta
Josef Juráš	přírodovědecká fakulta
Petr Nguyen	přírodovědecká fakulta
Aleš Lisner	přírodovědecká fakulta
Hynek Mazanec	přírodovědecká fakulta
Otomar Linhart	fakulta rybářství a ochrany vod
Tomáš Randák	fakulta rybářství a ochrany vod
Eliška Zusková	fakulta rybářství a ochrany vod

Pavel Franta	fakulta rybářství a ochrany vod
Martin Hubálek	fakulta rybářství a ochrany vod
Lucie Kolářová	teologická fakulta
Jan Sattran	teologická fakulta
Věra Suchemelová	teologická fakulta
Ester Dombrovská	teologická fakulta
Barbora Wernerová	teologická fakulta
Andrea Hudáčková	zdravotně sociální fakulta
Lenka Šedová	zdravotně sociální fakulta
Jan Neugebauer	zdravotně sociální fakulta
Tereza Svárovská	zdravotně sociální fakulta
Zbyněk Havelka	zemědělská fakulta
Jiří Sláma	zemědělská fakulta
Pavel Smetana	zemědělská fakulta
Jan Kresan	zemědělská fakulta
Michaela Hana Votruba	zemědělská fakulta

Vědecká rada Jihočeské univerzity v roce 2021

INTERNÍ ČLENOVÉ	SOUČÁST JIHOČESKÉ UNIVERZITY
Bohumil Jiroušek (předseda)	rektorát / filozofická fakulta
Petr Bartoš	zemědělská fakulta
Petr Bauman	rektorát / teologická fakulta
Luděk Berec	rektorát / přírodovědecká fakulta
Alan Bulava	zdravotně sociální fakulta
Václav Bůžek	filozofická fakulta
Martin Flajšhans	fakulta rybářství a ochrany vod

Ludvík Friebeľ	rektorát / ekonomická fakulta
Libor Grubhoffer	přirodovědecká fakulta / Biologické centrum Akademie věd České republiky
Ivana Chloubová	zdravotně sociální fakulta
Jana Klicnarová	ekonomická fakulta
Dalibor Kodrík	přirodovědecká fakulta / Biologické centrum Akademie věd České republiky
Helena Koldová	pedagogická fakulta
Pavel Kozák	fakulta rybářství a ochrany vod
Martin Křížek	zemědělská fakulta
Otomar Linhart	fakulta rybářství a ochrany vod
Tomáš Machula	rektorát / teologická fakulta
Vladimír Papoušek	filozofická fakulta
Dagmar Škodová Parmová	ekonomická fakulta
Ondřej Pešek	filozofická fakulta
Tomáš Polívka	přirodovědecká fakulta
Iva Stuchlíková	pedagogická fakulta
Rudolf Svoboda	teologická fakulta
Hana Šantrůčková	přirodovědecká fakulta
Miloslav Šoch	zemědělská fakulta
Valérie Tóthová	zdravotně sociální fakulta
Jitka Vacková	zdravotně sociální fakulta
Radka Závodská	rektorát / pedagogická fakulta
EXTERNÍ ČLENOVÉ	INSTITUTE
Jiří Balík	Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů, Česká zemědělská univerzita v Praze
Bohuslav Gaš	Přirodovědecká fakulta, Univerzita Karlova
Tomáš Herben	Botanický ústav Akademie věd České republiky / Přirodovědecká fakulta, Univerzita Karlova
Miroslav Holeček	Západočeská univerzita v Plzni
Martin Holý	Historický ústav Akademie věd České republiky

Darja Jarošová	Lékařská fakulta, Ostravská univerzita v Ostravě
Miroslav Ludwig	Univerzita Pardubice
Tomáš Nejeschleba	Filozofická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci
Vojtěch Novotný	Katolická teologická fakulta, Univerzita Karlova
Jiří Pelán	Filozofická fakulta, Univerzita Karlova
Petr Ráb	Ústav živočišné fyziologie a genetiky Akademie věd České republiky
Pavel Ryant	Agronomická fakulta, Mendelova univerzita v Brně
Petr Sklenička	Česká zemědělská univerzita v Praze
Jaroslav Slaný	Fakulta zdravotnictví a sociální práce, Trnavská univerzita v Trnave
Stanislav Štech	Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova
Zdeněk Tůma	Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova / Předseda dozorčí rady ČSOB a. s.
Petr Vorel	Univerzita Pardubice
Eva Zažímalová	Akademie věd České republiky

Emeritní profesori Jihočeské univerzity v letech 2003–2018

DRŽITEL	SOUČÁST UNIVERZITY	DATUM
prof. RNDr. Pavel Blažka, CSc.	biologická fakulta	1. 10. 2003
prof. RNDr. Zdeněk Veselovský, DrSc.	biologická fakulta	1. 10. 2003
prof. RNDr. Jiří Komárek, DrSc.	biologická fakulta	1. 10. 2003
prof. PhDr. Václav Bok, CSc.	pedagogická fakulta	1. 10. 2003
prof. MUDr. Jaroslav Kursá, DrSc.	zemědělská fakulta	1. 5. 2004
prof. PhDr. Aleš Haman, DrSc.	filozofická fakulta	1. 9. 2009
prof. RNDr. Zdeněk Brandl, CSc.	přírodovědecká fakulta	1. 3. 2011
prof. Dr. Karel Skalický, Th.D.	teologická fakulta	1. 5. 2013
prof. PhDr. František Man, CSc.	pedagogická fakulta	1. 5. 2018

Čestné doktoráty Jihočeské univerzity v letech 2000–2019

DRŽITEL	OBOR	DATUM
prof. Dr. Ernest Kulhavy, Johannes Kepler Universität Linz, Rakousko	Ekonomické vědy	8. 6. 2000
prof. Dr. Hans Rothe, Universität Bonn, Německo	Dějiny české literatury	29. 4. 2003
prof. Dr. Manfred Anke, Friedrich-Schiller-Universität Jena, Německo	Fyziologie a výživa hospodářských zvířat	6. 11. 2003
prof. Dr. Peter Johaneck, Westfälische Wilhelms-Universität Münster, Německo	České dějiny	13. 5. 2004
prof. Dr. Werner Williams, Universität Augsburg, Německo	Německá literatura	13. 5. 2004
prof. Dr. John Law, University of Georgia, Athens, USA	Molekulární a buněčná biologie	4. 11. 2004
prof. PhDr. Josef Petrů, CSc., Univerzita Karlova v Praze, Česko	České dějiny	11. 10. 2005
prof. MUDr. Vladimír Krčmář, DrSc., Trnavská univerzita v Trnave, Slovensko	Veřejné zdravotnictví	25. 4. 2006
prof. Dr. Anthony Frederick George Dixon, University of Norwich, Velká Británie	Ekologie	5. 12. 2006
prof. Dr. Hans Joachim Behr, Technische Universität Braunschweig, Německo	Německá literatura	24. 5. 2007
prof. PhDr. František Šmahel, DrSc., Historický ústav Akademie věd České republiky a Centrum medievistických studií, Česko	České dějiny	1. 11. 2007
prof. PhDr. Sylvie Richterová, Sapienza Università di Roma, Itálie	Česká literatura	11. 6. 2008
prof. Dr. James H. Oliver, Jr., Georgia Southern University, Statesboro, USA	Parazitologie	8. 10. 2008

prof. Dr. Rolf Hilgenfeld, Universität zu Lübeck, Německo	Biofyzika	22. 4. 2009
prof. RNDr. Antonín Holý, DrSc., Ústav organické chemie a biochemie Akademie věd České republiky, Česko	Molekulární a buněčná biologie	4. 6. 2009
prof. Dr. Erik De Clercq, MD., Rega Institute for Medical Research, Catholic University, Leuven, Belgie	Molekulární a buněčná biologie	4. 6. 2009
prof. Dr. Jacky Cosson, Centre National de la Recherche Scientifique, Paris, Francie	Buněčná biologie	1. 12. 2009
prof. Dr. Francisco J. Ayala, University of California, Irvine, USA	Evoluční biologie	11. 5. 2010
prof. Dr. Jean Bérenger, Université Paris-Sorbonne, Francie	Historie	23. 11. 2010
prof. PhDr. Stanislav Sousedík, CSc., Univerzita Karlova v Praze, Česko	Teologie	23. 5. 2012
prof. Dr. Jeffrey R. Johansen, John Carroll University, Ohio, USA	Botanika	22. 11. 2012
prof. Dr. Steven M. Reppert, University of Massachusetts Medical School, USA	Molekulární a buněčná biologie a genetika	19. 3. 2013
doc. PhDr. Jiří Brabec, CSc., Masarykův ústav Akademie věd České republiky, Česko	Dějiny české literatury	4. 6. 2013
RNDr. Jan Květ, CSc., Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích a Centrum výzkumu globální změny Akademie věd České republiky, Česko	Biologie ekosystémů	4. 6. 2013
prof. Villy Sundström, Lund University, Švédsko	Biofyzika	24. 9. 2014
doc. PhDr. Jaroslav Med, CSc., Ústav pro českou literaturu Akademie věd České republiky a Katolická teologická fakulta, Univerzita Karlova v Praze, Česko	Dějiny české literatury	20. 5. 2015

prof. Michel Sasseville, Ph.D., Faculté de philosophie, Université Laval, Québec, Kanada	Didaktika filozofie	20. 5. 2015
Jiří Fröhlich, Prácheňské muzeum v Písku, Česko	Archeologie	14. 9. 2016
prof. Ing. Petr Ráb, DrSc., Ústav živočišné fyziologie a genetiky Akademie věd České republiky, Česko	Rybářství	1. 3. 2017
prof. Katsutoshi Arai, Hokkaido University, Japonsko	Rybářství	1. 3. 2017
Univ.-Prof. Mag. Dr. Norbert Müller, Johannes Kepler Universität Linz, Rakousko	Biofyzika	5. 6. 2017
prof. James Sanford Rikoon, PhD., University of Missouri, Columbia, USA	Management a envi- ronmentální sociologie	6. 6. 2018
prof. Jana Picková, PhD., Swedish University of Agricultural Sciences, Švédsko	Rybářství a ochrana vod	31. 10. 2018
prof. Mark Anthony Small, J. D., PhD., Clemson University, South Carolina, USA	Rehabilitace	13. 6. 2019

Profesorská jmenovací řízení na Jihočeské univerzitě v letech 1991–2021

JMÉNO A PŘÍJMENÍ	OBOR	ROK JMENOVÁNÍ
		1991*
Karel Drbal	Chemie	
Josef Graman	Genetika a šlechtění rostlin	
Rudolf Koníček	Speciální zootechnika	
Vlasta Kroupová	Fyziologie živočichů	
Jaroslav Kursá	Veterinární prevence a zoohygiena	
Jaroslav Vošta	Mikrobiologie	
Bohumil Votoupal	Speciální produkce rostlinná	

		1992
Václav Bok	Dějiny německé literatury	
Antonín Cyrner	Organizace a řízení zemědělství	
Drahoš Vaněček	Organizace a řízení zemědělství	
		1993
Karel Kapoun	Fyzika plazmatu	
Miloš Schnierer	Dějiny hudby	
František Střeleček	Ekonomika zemědělství	
		1994
Karel Beneš	Fyziologie rostlin	
František Kopecký	Morální teologie	
Rostislav Ledvina	Obecná produkce rostlinná	
Václav Matoušek	Speciální zootechnika	
Miroslav Papáček	Zoologie	
Milan Pešek	Hodnocení jakosti a technologie zpracování zemědělských produktů	
		1995
Jan Frelich	Speciální zootechnika	
		1996
Václav Kůdela	Ochrana rostlin	
Václav Řehout	Obecná zootechnika	
		1997
Jindřich Pecka	Československé dějiny	
		1998
Jiří Vítovec	Zoohygiena a prevence chorob hospodářských zvířat	
		1999
Pavel Kalač	Zemědělská chemie	
Jan Lepš	Ekologie	
		2000
Karel Hála	Obecná zootechnika	
Zdeněk Landa	Ochrana rostlin	
Tomáš Soldán	Zoologie	

		2001
Libor Grubhoffer	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
František Jelínek	Zoohygiena a prevence chorob hospodářských zvířat	
Pavel Kindlmann	Ekologie	
Milena Lenderová	České dějiny	
Karel Prach	Botanika	
		2002
Jan Říha	Speciální zootechnika	
		2003
Zdeněk Brandl	Ekologie	
František Marec	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
Jan Zrzavý	Zoologie	
		2005
Iva Dyková	Parazitologie	
Vojtěch Novotný	Ekologie	
Hana Šantrůčková	Ekologie	
		2006
Petr Fidler	České dějiny	
Václav Hypša	Parazitologie	
Kateřina Charvátová	České dějiny	
Martin Křížek	Zemědělská chemie	
Eduard Kubů	České dějiny	
Otomar Linhart	Obecná zootechnika	
Julius Lukeš	Parazitologie	
Jaroslav Spížek	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
		2007
Jiří Kopáček	Hydrobiologie	
Eva Semotanová	České dějiny	
Josef Špak	Ochrana rostlin	
		2008
Petr A. Bílek	Dějiny novější české literatury	

		2009
Petr Ráb	Rybářství	
Jan Trávníček	Obecná zootechnika	
		2010
Dalibor Kodrík	Fyziologie živočichů	
Ivo Šauman	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
		2011
Marek Jindra	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
Jan Kubečka	Rybářství	
		2012
Jan Kopecký	Parazitologie	
Vladimír Košťál	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
Jan Kouřil	Rybářství	
Jaroslav Vrba	Hydrobiologie	
		2013
Oto Hanuš	Speciální zootechnika	
Tomáš Kubíček	Dějiny novější české literatury	
		2014
Michal Bauer	Dějiny novější české literatury	
Jan Brouček	Zoohygiena a prevence chorob hospodářských zvířat	
Hana Čížková	Ekologie	
Martin Flajšhans	Rybářství	
Jiří Masojídek	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
Miroslav Oborník	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
Jaroslav Vokoun	Teologie	
Katarína Žiaková	Ošetrovatelství	
		2015
Pavel Kozák	Rybářství	
Michal Žurovec	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
		2016
Darja Jarošová	Ošetrovatelství	

		2017
Jitka Klimešová	Botanika	
Martin Kváč	Zoohygienu a prevence chorob hospodářských zvířat	
Jiří Pelán	Dějiny novější české literatury	
		2018
Iva Málková	Dějiny novější české literatury	
Pavol Prokop	Zoologie	
Tomáš Randák	Rybářství	
Bohdan Schneider	Biofyzika	
		2019
Marek Eliáš	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
Josef Elster	Botanika	
Andrea Pokorná	Ošetrovatelství	
Ivana Kutá Smetanová	Biofyzika	
Yaecheslav Yurchenko	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
		2020
Milan Gelnar	Rybářství	
Oldřich Nedvěd	Zoologie	
Radim Šumbera	Zoologie	
		2021
Jan Kaštovský	Botanika	

* Profesorská jmenovací řízení v roce 1991 proběhla, na základě polistopadových rehabilitací, na jaře; samotné jmenování je datováno k 30. září 1991, tedy dva dny po vzniku Jihočeské univerzity.

Habilitační řízení na Jihočeské univerzitě v letech 1991–2021

JMÉNO A PŘÍJMENÍ	OBOR	ROK HABILITAČNÍHO ŘÍZENÍ
		1991
Karel Dvořák	Didaktika českého jazyka	
František Hudeček*	Hra na klavír	
Milan Krýdl*	Československé dějiny	
Václav Kůdela	Ochrana rostlin	
Miloš Schnierer*	Dějiny hudby	
		1992
Václav Bůžek	Československé dějiny	
Vincent Fiala	Obecná produkce rostlinná	
Karel Flossmann	Biblické vědy starozákonné	
Karel Frauknecht	Malba	
Jan Frelich**	Speciální zootechnika	(1990)
Jiří Fuchs	Dirigování	
Karel Košvanec	Obecná zootechnika	
Rostislav Ledvína**	Půdoznalectví	(1987)
Václav Mejstřík	Ekologie	
Jindřich Pecka	Československé dějiny	
Robert Sak	Československé dějiny	
Jiří Slipka**	Obecná zootechnika s rozšířením na obor Fyziologie živočichů	
		1993
Bohuslav Čermák**	Výživa a krmení hospodářských zvířat	(1990)
František Hajič**	Obecná zootechnika	
Radko Chodura	Teorie výtvarné výchovy	
Alena Jaklová**	Současný český jazyk	(1988)
Karel Kapoun**	Fyzika plazmatu	(1986)
Karel Koubek	Sociální psychologie	
Ludvík Kuncí**	Speciální produkce rostlinná	
Jan Moudrý	Speciální produkce rostlinná	

Miroslav Papáček**	Zoologie	(1988)
Josef Šebesta	Ochrana rostlin	
Václav Řehout	Genetika a šlechtění hospodářských zvířat	
		1994
Milena Lenderová	České dějiny	
Pavel Pech	Geometrie	
Jan Říha	Speciální zootechnika	
		1995
Václav Havel	Didaktika fyziky	
Zdeněk Landa	Ochrana rostlin	
Jiří Vítovec	Zoohygiena a prevence chorob hospodářských zvířat	
		1996
Jan Horáček	Obecná produkce rostlinná	
Martin Křížek	Aplikovaná chemie	
Bohumila Voženílková	Ochrana rostlin	
		1997
Libor Grubhoffer	Molekulární a buněčná biologie	
Pavel Kindlmann	Ekologie	
Karel Šimek	Hydrobiologie	
		1998
Zdeněk Brandl	Ekologie	
Vojtěch Novotný	Ekologie	
Josef Ondok	Ekologie	
Jan Zrzavý	Zoologie	
		1999
Dagmar Blümllová	České dějiny	
Vladislav Čurn	Speciální produkce rostlinná	
Karel Hála	Obecná zootechnika	
Magdalena Hrabánková	Organizace a řízení zemědělství	
Dalibor Kodrik	Fyziologie a vývojová biologie živočichů	
Zdena Lustigová	Didaktika fyziky	
František Marec	Genetika	

Tomáš Scholz	Parazitologie	
Tomáš Soldán	Zoologie	
Michal Žurovec	Molekulární a buněčná biologie	
		2000
Petr Dvořák	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
Iva Dyková	Parazitologie	
Magdalena Hodková	Fyziologie živočichů	
František Klimeš	Speciální produkce rostlinná	
Otomar Linhart	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
Miroslav Maršálek	Speciální zootechnika	
Vladimír Mařha	Ochrana rostlin	
Oldřich Nedvěd	Zoologie	
Václav Němec	Fyziologie živočichů	
Benoit Schoefs	Molekulární a buněčná biologie	
Jiří Stach	Obecná produkce rostlinná	
Hana Šantrůčková	Ekologie	
Miloslav Šimek	Ekologie	
Jan Váchal	Obecná produkce rostlinná	
		2001
Jiří Diviš	Speciální produkce rostlinná	
Václav Hypša	Parazitologie	
Josef Matěna	Zoologie	
Jan Trávníček	Obecná zootechnika	
		2002
Josef Blüml	České dějiny	
Jindřich Bříza	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
Jindřich Čítek	Obecná zootechnika	
Lenka Dolanská	Speciální produkce rostlinná	
Jiří Gergel	Obecná produkce rostlinná	
Jan Kopecký	Parazitologie	
Jan Kubečka	Hydrobiologie	
Stanislav Kužel	Obecná produkce rostlinná	

Julius Lukeš	Parazitologie	
Eva Semotanová	České dějiny	
Jaroslav Spížek	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
František Vácha	Speciální zootechnika	
		2003
Josef Hejzlar	Hydrobiologie	
Jiří Kopáček	Hydrobiologie	
František Sedláček	Zoologie	
Jiří Špička	Zemědělská chemie	
Jan Šula	Fyziologie živočichů	
		2004
Josef Bouška	Speciální zootechnika	
Tomáš Jiránek	České dějiny	
Šárka Klementová	Ekologie	
Tomáš Kvítek	Obecná produkce rostlinná	
Jiří Pokorný	České dějiny	
Josef Rajchard	Aplikovaná a krajinná ekologie	
Petr Šmilauer	Ekologie	
František Weyda	Zoologie	
		2005
Jaroslav Boháč	Aplikovaná a krajinná ekologie	
Petr Fidler	České dějiny	
Marek Jindra	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
Bohumil Jiroušek	České dějiny	
Jitka Klimešová	Botanika	
Josef Komenda	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
Vladimír Košťál	Fyziologie živočichů	
Jiří Masojídek	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
Emilie Pecharová	Aplikovaná a krajinná ekologie	
Marie Ryantová	České dějiny	

		2006
Jan Kouřil	Speciální zootechnika	
Karel Petrzik	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
Ivo Šuman	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
Josef Vlasák	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
		2007
Sylva Bártlová	Ošetřovatelství	
Eva Cudlínová	Aplikovaná a krajinná ekologie	
Oleg Ditrich	Parazitologie	
Jan Frouz	Ekologie	
Oto Hanuš	Speciální zootechnika	
Kateřina Ivanová	Ošetřovatelství	
Grzegorz Kopij	Ekologie	
Miroslav Martiš	Aplikovaná a krajinná ekologie	
Jiří Němec	Obecná produkce rostlinná	
Miroslav Novotný	České dějiny	
Libor Pechar	Aplikovaná a krajinná ekologie	
Jan Pulkrábek	Speciální zootechnika	
Jaroslav Vrba	Hydrobiologie	
		2008
Martina Bašková	Ošetřovatelství	
Jan Brouček	Zoohygiena a prevence chorob hospodářských zvířat	
Emil Cenciala	Ekologie	
Hana Čížková	Aplikovaná a krajinná ekologie	
Jiří Dort	Ošetřovatelství	
Martin Flajšhans	Speciální zootechnika	
Alžběta Hanzlíková	Ošetřovatelství	
Ivana Knížková	Zoohygiena a prevence chorob hospodářských zvířat	
Martin Konvička	Zoologie	
Miroslav Oborník	Molekulární a buněčná biologie a genetika	

		2009
Josef Hrdlička	České dějiny	
Michaela Hrubá	České dějiny	
Martin Kváč	Zoohygiena a prevence chorob hospodářských zvířat	
Yveta Vrublová	Ošetřovatelství	
		2010
Jan Bárta	Speciální produkce rostlinná	
Keith Raymond Edwards	Ekologie	
Josef Grulich	České dějiny	
Jana Pexová Kalinová	Speciální produkce rostlinná	
Antonín Malina	Zdravotně sociální péče	
Ivan Mráz	Ochrana rostlin	
Marie Šmilauerová	Botanika	
Radim Šumbera	Zoologie	
Daniel Vojtěch	Dějiny novější české literatury	
František Vorel	Zdravotně sociální péče	
		2011
Jan Kaštovský	Botanika	
Naděžda Kernerová	Speciální zootechnika	
Tomáš Randák	Rybářství	
Martina Tomagová	Ošetřovatelství	
František Zemek	Aplikovaná a krajinná ekologie	
		2012
David Boukal	Ekologie	
Libuše Čeledová	Zdravotně sociální péče	
Eva Dadáková	Zemědělská chemie	
Iva Dostálková	Ekologie	
Elena Gurková	Ošetřovatelství	
Martin Hromada	Ekologie	
Petr Konvalina	Speciální produkce rostlinná	
Oliver Donoso Mantke	Parazitologie	
Milan Podsedníček	Obecná zootechnika	
Eva Samková	Zoohygiena a prevence chorob hospodářských zvířat	

Rudolf Svoboda	Teologie	
Dagmar Škodová Parmová	Ekonomika a management	
Jitka Vacková	Zdravotně sociální péče	
Radka Závodská	Fyziologie živočichů	
Vladimír Žlábek	Rybářství	
		2013
Jiří Doležal	Ekologie	
Ivan Holko	Zoohygiena a prevence chorob hospodářských zvířat	
Michal Opatrný	Teologie	
Marcela Vyleťelová	Zoohygiena a prevence chorob hospodářských zvířat	
		2014
Jakub Brom	Aplikovaná a krajinná ekologie	
Ivo Cerman	České dějiny	
Marek Eliáš	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
Jan Moudrý	Obecná produkce rostlinná	
Andrea Pokorná	Ošetřovatelství	
Petr Řehoř	Ekonomika a management	
Martin Šlachta	Aplikovaná a krajinná ekologie	
Francesco de Bello	Ekologie	
Ivana Bóriková	Ošetřovatelství	
Roman Grabic	Rybářství	
Lenka Hodačová	Zdravotně sociální péče	
Gabriela Chmelíková	Ekonomika a management	
Jana Jersáková	Ekologie	
Alena Kajanová	Zdravotně sociální péče	
Michal Koblížek	Hydrobiologie	
Martin Kocour	Rybářství	
Kamil Pícha	Ekonomika a management	
Sabine Sampels	Rybářství	
Bohdan Schneider	Biofyzika	
Jan Šíma	Zemědělská chemie	
David Urban	Zdravotně sociální péče	

		2016
Iva Brabcová	Ošetřovatelství	
Tomáš Doležal	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
Dana Egerová	Ekonomika a management	
Tomáš Kučera	Aplikovaná a krajinná ekologie	
Marie Macková	Zdravotně sociální péče	
Josef Maroušek	Obecná produkce rostlinná	
Ladislav Nagy	Dějiny novější české literatury	
Petr Porcal	Hydrobiologie	
Martin Pšenička	Rybářství	
Irena Šetlíková	Aplikovaná a krajinná ekologie	
Jan Štefka	Parazitologie	
Jarmila Voříšková	Speciální zootechnika	
Vyacheslav Yurchenko	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
Petr Znachor	Hydrobiologie	
		2017
Borys Dzyuba	Rybářství	
Roman Fuchs	Zoologie	
Hassan Hashimi	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
Jana Holá	Ekonomika a management	
Zdeněk Chval	Biofyzika	
Helena Kisvetrová	Ošetřovatelství	
Jan Kučera	Botanika	
Jan Mráz	Rybářství	
Vladimíra Petrášková	Ekonomika a management	
Jan Poněšický	Pedagogická psychologie	
Jaroslava Rajchlová	Ekonomika a management	
Oldřich Říčan	Zoologie	
Roman Sobotka	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
Marek Šmíd	České dějiny	
Marie Trešlová	Ošetřovatelství	

		2018
Michal Berec	Aplikovaná a krajinná ekologie	
Alexander William Bruce	Molekulární a buněčná biologie a genetika	
Hana Doležalová	Ekonomika a management	
Jiří Dušek	Ekonomika a management	
Roman Kuchta	Parazitologie	
Petra Mandysová	Ošetřovatelství	
Eva Nováková	Parazitologie	
Jan Riegert	Zoologie	
Zdeněk Volek	Speciální zootechnika	
František Zemek	Aplikovaná a krajinná ekologie	
		2019
Veronika Bártová	Speciální produkce rostlinná	
Dana Buršíková	Pedagogická psychologie	
Lucie Hasoňová	Zoohygiena a prevence chorob hospodářských zvířat	
Eva Kaštovská	Ekologie	
Lenka Sokolová	Pedagogická psychologie	
Milan Štech	Botanika	
Hana Kocour Kroupová	Rybářství	
Jitka Rutkayová	Speciální zootechnika	
Petr Bubeníček	Teorie a dějiny novější české literatury	
Alena Nohavová	Pedagogická psychologie	
Adam Mackerle	Teologie	
Pavlaína Maloy Řezáčová	Biofyzika	
Andrea Solgajová	Ošetřovatelství	
		2020
Jiří Bárta	Ekologie	
Jan Beran	Speciální zootechnika	
Karel Kubíček	Biofyzika	
Michael Rost	Speciální zootechnika	
Pavel Smetana	Speciální zootechnika	
Roman Tůma	Molekulární a buněčná biologie a genetika	

		2021
Miloš Buřič	Rybářství	

* Habilitační řízení i jmenování se uskutečnila v dubnu a květnu 1991, tedy ještě před vznikem Jihočeské univerzity.

** Titul byl původně udělen podle § 2 vyhlášky č. 111/80 Sb., následně v letech 1992 a 1993 ve většině případů proběhly opakované habilitace (v těchto případech je původní datum jmenování uvedeno v závorce).

Mezinárodní rada Jihočeské univerzity v roce 2021

JMÉNO A PŘÍJMENÍ	PRACOVÍŠTĚ / INSTITUTE
prof. Dr. Norbert Müller (prezident rady)	Institut für Organische Chemie, Johannes Kepler Universität Linz, Rakousko
prof. Dr. James Sanford Rikoon (viceprezident rady)	College of Human Environmental Sciences, University of Missouri, USA
prof. Dr. hab. Joanna Czaplińska	Wydział Filologiczny, Uniwersytet Opolski, Polsko
prof. Dr. Johan Verreth	Graduate School WIAS, Wageningen University & Research, Nizozemsko
prof. Dr. Martin Lindner	Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg, Německo
prof. Dr. József Bethlem, Ph.D.	Faculty of Health Sciences, University of Pécs, Maďarsko
Assoc. prof. Ioan Bencsik, PhD.	Faculty of Animal Science and Biotechnology, Banat University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine Timisoara, Rumunsko
prof. Dr. Klaus Baumann	Albert-Ludwigs-Universität Freiburg, Theologische Fakultät, Německo

Počty studentů Jihočeské univerzity v letech 1991–2021

AKADEMICKÝ ROK	STAV KE DNI (DLE MATRIKY)	POČET STUDENTŮ CELKEM
1991/1992	30. 10. 1991	2 286
1992/1993	30. 10. 1992	2 949
1993/1994	30. 10. 1993	3 657
1994/1995	30. 10. 1994	3 963
1995/1996	30. 10. 1995	4 415
1996/1997	30. 10. 1996	4 986
1997/1998	30. 10. 1997	5 136
1998/1999	30. 10. 1998	5 504
1999/2000	30. 10. 1999	5 998
2000/2001	30. 10. 2000	6 293
2001/2002	30. 10. 2001	6 635
2002/2003	30. 10. 2002	7 112
2003/2004	30. 10. 2003	7 954
2004/2005	30. 10. 2004	8 815
2005/2006	30. 10. 2005	9 635
2006/2007	30. 10. 2006	10 150
2007/2008	30. 10. 2007	11 120
2008/2009	30. 10. 2008	12 227
2009/2010	30. 10. 2009	12 126
2010/2011	30. 10. 2010	13 124
2011/2012	30. 10. 2011	13 450
2012/2013	30. 10. 2012	13 458
2013/2014	30. 10. 2013	12 878
2014/2015	30. 10. 2014	12 013
2015/2016	30. 10. 2015	11 116
2016/2017	30. 10. 2016	10 115
2017/2018	30. 10. 2017	9 473
2018/2019	30. 10. 2018	8 857
2019/2020	30. 10. 2019	8 728
2020/2021	30. 10. 2020	8 895



Sport na Jihočeské
univerzitě





Adventní koncert
Jihočeské univerzity



Ples Jihočeské univerzity





Den s univerzitou

Noc vědců



Art Day



Flag Parade

Koncert Spirituál
kvintetu v univerzitním
kampusu





Stavění májky
v univerzitním
kampusu



Večer ve Studentském
klubu Kampa



Zasedání Akademického
senátu Jihočeské
univerzity

Ukončení Letní školy
slovanských studií





Návštěva velvyslance
Státu Izrael

Zasedání Vědecké rady
Jihočeské univerzity





Promoce absolventů
Zdravotně sociální fakulty
Jihočeské univerzity





Udělení čestného
doktorátu Jihočeské
univerzity



Univerzitní Seznamovák

Univerzitní Zavírák





SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

NEVYDANÉ PRAMENY

Státní oblastní archiv Třeboň

Biskupský kněžský seminář a diecézní teologický institut České Budějovice,
(1700) 1804–1950

JČU Č. Budějovice – Rektorát

Národohospodářský sbor jihočeský Praha, 1925–1941

Pedagogická fakulta, 1954–2012

Zemědělská fakulta, 1960–2007

Státní oblastní archiv Třeboň – Státní okresní archiv České Budějovice

Archiv obce Čtyři Dvory

Berní správa

Gymnasium J. V. Jirsíka

Místní národní výbor Roudné

Okresní úřad České Budějovice

Sbírka map a plánů

Masarykův ústav a Archiv Akademie věd České republiky v Praze

Jihočeské biologické centrum ČSAV

Archiv Stavebního úřadu Magistrátu města České Budějovice

Složka Dukelská č. p. 246/7

Složka J. Boreckého č. p. 1167/27

Složka Husova č. p. 458/102

Složka Jeronýmova č. p. 199/8

Složka Jeronýmova č. p. 200/10

Složka Jírovcova č. p. 1347/24

Složka Na Mlýnské stoce č. p. 348/9c

Složka U Tří lvů č. p. 244/1

Dokumentační středisko Jihočeské univerzity

Složka Č. Budějovice, 17. 11. – 30. 12. 1989

Složka Založení Jihočeské univerzity, 1991

VDANÉ PRAMENY

- Almanach. Zemědělská fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 1960–2000*, České Budějovice 2000.
- Bilanční zpráva o rozvoji Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích za období březen 2004 – únor 2011*, Příloha čtvrtletníku akademické obce JU v Českých Budějovicích [České Budějovice 2011].
- Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Výroční zpráva o činnosti 2000–2012* [České Budějovice 2001–2013].
- Přehled některých realizovaných investičních projektů období 2009–2016*, interní materiál Odboru investic Rektorátu Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích [České Budějovice 2016].
- Sechster Jahresbericht des deutschen Mädchenlyzeums, Achtzehnter Jahresbericht der deutschen Privat-Lehrerinnenbildungsanstalt mit Öffentlichkeitsrecht, Vierter Jahresbericht zweiklassigen Handelsschule für Mädchen, Erster Jahresbericht Frauen-Gewerbeschule. Veröffentlicht am Schlusse des Schuljahres 1910–1911*, Budweis 1911.

Noviny a časopisy

- Budweiser Zeitung*
Českobudějovický deník
Hlas stavby
Jihočeská pravda
Jihočeská univerzita. Čtvrtletník akademické obce JU v Českých Budějovicích
Jihočeské listy
Jihočeský stavbař
Journal. Časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích
Listy Jindřichohradecka
Meridian. Zpravodaj Jihočeské univerzity
Mladá fronta Dnes
Nový život
Ohlas od Nežárky
Týden
Vesmír

Literatura

- A History of the University of Cambridge*. Vol. I–IV, Cambridge 1989–2004.
- Petr A. BÍLEK – Martin DVOŘÁK – Pavel KRÁL (eds.) a kol., *Jak se dělá věda na Filozofické fakultě JU*, České Budějovice 2020.
- Milan BINDER – Jan SCHINKO, *Zátkova reálka. Historie školní budovy v ulici Fráni Šrámka v Českých Budějovicích*, České Budějovice 2013.
- Milan BINDER – Jan SCHINKO, *Zaniklé hospody Českých Budějovic*, České Budějovice 2012.
- John CONNELLY, *Zotročená univerzita. Sovětizace vysokého školství ve východním Německu, v českých zemích a v Polsku v letech 1945–1956*, Praha 2008.
- František ČAPKA – Ivan NĚMEC (edd.), *Půlstoletí Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně*, Brno 1996.
- Ivana ČORNEJOVÁ (ed.), *Dějiny Univerzity Karlovy II. 1622–1802*, Praha 1995.
- Ivana ČORNEJOVÁ, *Kapitoly z dějin pražské univerzity 1622–1654*, Praha 1992.
- Ivana ČORNEJOVÁ – Anna FECHTNEROVÁ, *Životopisný slovník pražské univerzity. Filozofická a teologická fakulta 1654–1773*, Praha 1986.
- Čtyřicet let Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích*, České Budějovice [1988].
- Deset let Teologické fakulty Jihočeské univerzity*, Studie Teologické fakulty Jihočeské univerzity 18, 2001.
- Pieter DHONDT, *University Jubilees and University History Writing: A Challenging Relationship*, Leiden 2015.
- Tomáš DITRICH – Jan PETR – Jan Š. LEPŠ – Petr KMENT, *In memoriam of Professor Miroslav Papáček (1953–2019): biography, memories, bibliography and list of described taxa*, Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae 60/1, 2020, s. 1–14.
- 25 let Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích*, České Budějovice 1973.
- Jiří DVOŘÁK, *K dějinám jihočeského regionalismu*, Jihočeský sborník historický 64, 1995, s. 140–150.
- Jiří DVOŘÁK, *K problematice vzniku, vývoje a zániku Národohospodářského sboru jihočeského (1925–1941)*, Jihočeský sborník historický 63, 1994, s. 132–150.
- Jiří DVOŘÁK, „Počátek velkého díla.“ *Z dějin československého regionalismu*, Moderní dějiny 13, 2005, s. 1–53.
- Jiří DVOŘÁK, *Provozně-ekonomická fakulta Vysoké školy zemědělské Praha v Českých Budějovicích v letech 1970–1975*, in: *Věda v Československu v období normalizace (1970–1975)*. Práce z dějin vědy sv. 4, Praha 2002, s. 97–108.
- Jiří DVOŘÁK, *Vznik druhé vysoké školy v Českých Budějovicích (Provozně ekonomická fakulta VŠZ Praha)*, in: *Práce z dějin vědy 1*, Archiv Akademie věd ČR, Praha 2000, s. 95–101.

- Jiří DVOŘÁK – Miroslav NOVOTNÝ, *Počátky píseckého školství*, in: Almanach. 130 let českého lesnického školství v Písku 1885–2015, Písek 2015, s. 23–42.
- Marek ĐURČANSKÝ – Blanka ZILYNSKÁ, *Zpřístupňování pramenů k dějinám univerzit předmoderní doby ve střední Evropě. Ohlédnutí za posledními dvěma dekadami a výhledy do budoucna*, Acta Universitatis Carolinae – Historia Universitatis Carolinae Pragensis 58/2, 2018, s. 13–25.
- Marcela C. EFMERTOVÁ, *České země v letech 1848–1918*, Praha 1998.
- Lukáš FASORA – Jiří HANUŠ, *Filozofická fakulta Masarykovy univerzity. Pohledy na dějiny a současnost*, Brno 2010.
- Lukáš FASORA – Jiří HANUŠ, *Masarykova univerzita. Příběh vzdělání a vědy ve střední Evropě 1919–2009*, Brno 2009.
- Lukáš FASORA – Jiří HANUŠ, *Mýty a tradice středoevropské univerzitní kultury*, Brno 2019.
- Lukáš FASORA – Jiří HANUŠ, *University History in the Czech Republic = Historia de la Universidad en la República Checa*, CIAN-Revista de Historia de las Universidades 20/1, Madrid 2017, s. 70–94.
- Jiří FIALA a kol., *Univerzita v Olomouci (1573–2009)*, Olomouc 2009.
- Otakar FRANĚK, *Dějiny České vysoké školy technické v Brně I. Do roku 1945*, Brno 1969.
- Otakar FRANĚK, *Dějiny Vysokého učení technického v Brně II. 1945–1975*, Brno 1975.
- Geschichte der Universität Leipzig 1409–2009*, 5 Bde, Leipzig 2009–2011.
- Jacques Le GOFF, *Intelektuálové ve středověku*, Praha 1999.
- Notker HAMMERSTEIN, *Jubiläumsschrift und Alltagsarbeit. Tendenzen Bildungsgeschichtlicher Literatur*, Historische Zeitschrift 236, 1983, s. 601–633.
- Jan HAVRÁNEK (ed.), *Dějiny Univerzity Karlovy III. 1802–1918*, Praha 1997.
- Jan HAVRÁNEK – František KAVKA, *Stručné dějiny Univerzity Karlovy*, Praha 1964.
- Jan HAVRÁNEK – Zdeněk POUŠTA (edd.), *Dějiny Univerzity Karlovy IV. 1918–1990*, Praha 1998.
- Tomáš HERMANN – Michal ŠIMŮNEK, *Univerzita Karlova v Praze. Přírodovědecká fakulta: 90 let*, Praha 2010.
- Ludmila HLAVÁČKOVÁ – Petr SVOBODNÝ, *Dějiny pražských lékařských fakult 1348–1990*, Praha 1993.
- Walter HÖFLECHNER, *Geschichte der Karl-Franzens-Universität Graz. Von den Anfängen bis in das Jahr 2008*, Graz 2009.
- Dana JAKŠIČOVÁ, *Die Renaissance des Ordenslebens*, in: Miroslav Novotný et al., *Die Diözese Budweis in den Jahren 1851–1907. Das Aschenputtel unter den Diözesen II*, Berlin 2021, s. 161–206.
- Soňa JANDOVÁ et al., *Technická univerzita v Liberci. 60 let univerzitního vzdělávání v Liberci, 1953–2013*, Liberec 2013.

- Jakub JAREŠ, *Dějiny vysokého školství v Československu po roce 1945. Otázky a podněty*, Acta Universitatis Carolinae – Historia Universitatis Carolinae Pragensis 52/1, 2012, s. 13–23.
- Jihočeská univerzita a spolupracující ústavy Akademie věd České republiky. / University of South Bohemia and collaborating Institutes of the Academy of Sciences of the Czech Republic*, České Budějovice 1995.
- Jihočeská univerzita dvacetiletá. 1991–2011*, Mimořádné výroční číslo časopisu Jihočeské univerzity, České Budějovice 2011.
- Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích 2000*, České Budějovice 2000.
- Jihočeští výtvarníci a architekti k slavným výročím Komunistické strany Československa*, České Budějovice 1985.
- František JÍLEK – Václav LOMÍČ, *Dějiny Českého vysokého učení technického I/1–2*, Praha 1973 a 1978.
- Bohumil JIROUŠEK, *Českobudějovická pobočka University Karlovy a její zánik roku 1953*, in: *Věda v Československu v letech 1953–1963*, Práce z dějin vědy 1, Archiv Akademie věd ČR, Praha 2000, s. 89–94.
- Bohumil JIROUŠEK, *Jihočeské biologické centrum 1981–1990 v dobové publicistice*, Dějiny vědy a techniky 13, Rozpravy Národního technického muzea 193, Praha 2005, s. 93–98.
- František JORDÁN (red.), *Dějiny university v Brně*, Brno 1969.
- Ivana KARÁSKOVÁ – Miloš VELEMÍNSKÝ, ... *takový je život: Povídání s průkopníkem neonatologické péče Milošem Velemínským*, Praha 2018.
- Petra KLIMEŠOVÁ, *Gymnasium J. V. Jirsíka v letech 1868–1918*, České Budějovice 2011 (diplomová práce).
- Helena KOKEŠOVÁ, *Vyšší hospodářská a hospodářsko-průmyslová škola zemská v Táboře. Konstituování a vývoj první české zemské akademie v letech 1886–1919*, in: *Místo národních jazyků ve výchově, školství a vědě v habsburské monarchii 1867–1918*, Práce z dějin vědy 1, Praha 2003, s. 629–659.
- Jiří KOPÁČEK – Miroslav NOVOTNÝ – Robert SAK – Milan ŠILHAN (edd.), *Encyklopedie Českých Budějovic*, 2. doplněné a rozšířené vydání, České Budějovice 2006.
- Daniel KOVÁŘ, *Budějovické hřbitovy. Malý kulturně-historický průvodce*, České Budějovice 2001.
- Daniel KOVÁŘ, *Budějovický poutník aneb Českými Budějovicemi ze všech stran*, Praha 2006.
- Daniel KOVÁŘ, *České Budějovice do kapsy*, České Budějovice 1999.
- Daniel KOVÁŘ, *Příběhy budějovických pomníků*, České Budějovice 2000.
- Daniel KOVÁŘ (ed.), *Slavné stavby Českých Budějovic*, Praha 2016.

- Daniel KOVÁŘ, *Stavební činnost v Českých Budějovicích v první polovině 19. století*, Staré Budějovice. Sborník prací k dějinám královského města Českých Budějovic 1, 2005, s. 82–123.
- Daniel KOVÁŘ – Pavel KOBLASA, *Ulicemi města Českých Budějovic. Názvy českobudějovických veřejných prostranství v minulosti a dnes*, Jelmo 1998.
- Karl KRATOCHWILL – Alois MEERWALD, *Heimatsbuch der Berg- und Kreisstadt Böhmisches Budweis mit einer Sammlung von alten und neueren Sagen*, Böhmisches Budweis 1930.
- Jana KUSOVÁ (Hg.), *Germanistik zwischen Mittelalter und Gegenwart. Festschrift für Václav Bok zum 80. Geburtstag*, Praesens Verlag 2020 [Wien].
- Milena LENDEROVÁ, *Dějiny vysokého učení v Pardubicích. Univerzita v proměnách času 1950–2010*, Pardubice 2011.
- Alena MIKOVCOVÁ, *Vysoké školy zemědělské v českých zemích v letech 1867–1918*, in: Místo národních jazyků ve výchově, školství a vědě v habsburské monarchii 1867–1918, *Práce z dějin vědy* 11, Praha 2003, s. 661–685.
- František MORKES, *Vysoké školy v poválečném Československu*, Plzeň 2002.
- Jan NAVRÁTIL a kol., *Kapitoly z dějin olomoucké univerzity 1573–1973*, Ostrava 1973.
- Václav NEŠPOR, *Dějiny university olomoucké*, Olomouc 1947.
- Miroslav NOVOTNÝ, *A Long Way to Establish University of South Bohemia. The Tradition and Roots of University Education in South Bohemia* [v tisku].
- Miroslav NOVOTNÝ, *Českobudějovické piaristické gymnasium a utváření vrstvy moderní inteligence na jihu Čech (1848–1762)*, in: Město a intelektuálové od středověku do roku 1848, *Documenta Pragensia* 27, 2008, s. 935–958.
- Miroslav NOVOTNÝ, *Českobudějovičtí vysokoškoláci a Pražské jaro*, in: Česká věda a Pražské jaro 1963–1970 (= *Práce z dějin vědy* 2001, sv. 2), Praha 2001, s. 387–396.
- Miroslav NOVOTNÝ, *Dějiny školství a vzdělanosti v české marxistické historiografii*, in: Bohumil Jiroušek a kol., *Proměny diskursu české marxistické historiografie. Kapitoly z historiografie 20. století*, České Budějovice – Pelhřimov 2008, s. 365–379.
- Miroslav NOVOTNÝ, *Příprava učitelů v Českých Budějovicích a její proměny v letech 1945–1963*, in: *Práce z dějin vědy* 1, Archiv Akademie věd ČR, Praha 2000, s. 103–109.
- Miroslav NOVOTNÝ, *Socioprofesionální a teritoriální stratifikace studentů českobudějovických vyšších a středních škol v první polovině 19. století*, *Historická demografie* 31, 2007, s. 117–146.
- Miroslav NOVOTNÝ, *Škola – město – region. Regionálně zaměřený výzkum dějin školství a vzdělanosti v českých zemích po roce 1989*, *Acta Universitatis Carolinae – Historia Universitatis Carolinae Pragensis* 58/2, 2018, s. 69–76.
- Miroslav NOVOTNÝ, *Za Jaroslavem Kadlecem (10. 3. 1911 – 3. 1. 2004)*, *Jihočeský sborník historický* 73, 2004, s. 282–285.

- Miroslav NOVOTNÝ a kol., *Dějiny vyššího školství a vzdělanosti na jihu Čech od středověkých počátků až do současnosti*, České Budějovice 2006.
- Miroslav NOVOTNÝ et al., *Die Diözese Budweis in den Jahren 1851–1907. Das Aschenputtel unter den Diözesen II*, Berlin 2021.
- Miroslav NOVOTNÝ (ed.), *Velké dějiny zemí Koruny české*. Tematická řada, sv. VII. *Školství a vzdělanost*, Praha 2020.
- Miroslav NOVOTNÝ – Tomáš VEBER, *Bohomluvcí, vlastimilové, těšitelé. Výchova a vzdělání duchovních v českobudějovické diecézi v letech 1803–1850*, Praha 2016.
- Milan OTÁHAL, *Studenti a komunistická moc v českých zemích 1968–1989*, Praha 2003.
- Martina PACHMANOVÁ – Markéta PRAŽANOVÁ, *Vysoká škola umělecko-průmyslová 1885–2005*, Praha 2005.
- Jaroslav PAŽOUT, *Mocným navzdory. Studentské hnutí v 60. letech 20. století*, Praha 2008.
- Jiří PERNES, *Kapitoly z dějin VUT v Brně 1899–2009. Cesta moravské techniky 20. stoletím*, Brno 2009.
- Jiří PEŠEK, *Jak psát dějiny moderních univerzit? Polemika nad IV. dílem Dějin univerzit v Evropě*, Český časopis historický 112/1, 2014, s. 7–39.
- Josef PETRÁŇ, *Filozofové dělají revoluci*, Praha 2015.
- Josef PETRÁŇ, *Nástin dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy (do roku 1948)*, Praha 1984.
- Daniela PROCHÁZKOVÁ – Miloslav ŠIMEK, *Věda na jihu Čech. Biologické centrum AV ČR*, České Budějovice 2015.
- Hilde De RIDDER-SYMOENS (ed.), *A History of the University in Europe*. Vol. I: *Universities in the Middle Ages*, Cambridge 1992.
- Hilde De RIDDER-SYMOENS (ed.), *A History of the University in Europe*. Vol. II: *Universities in Early Modern Europe (1500–1800)*, Cambridge 1996.
- Jan ROSKOVEC – Ota HALAMA (eds.), *Sto let evangelické teologické fakulty v Praze*, Praha 2019.
- Walter RÜEGG (ed.), *A History of the University in Europe*. Vol. III: *Universities in the Nineteenth and Early Twentieth Century (1800–1945)*, Cambridge 2004.
- Walter RÜEGG (ed.), *A History of the University in Europe*. Vol. IV: *Universities since 1945*, Cambridge 2011.
- Vladislava ŘÍHOVÁ – Zuzana KŘENKOVÁ – Josef KLAZAR, *Mozaika pro kostel Panny Marie Růžencové v Českých Budějovicích: ke spolupráci Viktora Foerster, Pantaleona Majora a Desideria Lenze*, Památky jižních Čech 8, 2017, s. 135–149.
- Robert SAK, *Čekej na mne / Жди меня*, České Budějovice 2015.
- Rudolf SANDER, *Organizační a dislokační vývoj československé armády v letech 1918–1939*, Sborník archivních prací 35/1, 1985, s. 3–162.

- Karel SKALICKÝ, *Vyznání na hraně času a věčnosti. Všechny cesty vedou do Říma*, Svítav 2020.
- Friedrich STADLER (hg.), *650 Jahre Universität Wien – Aufbruch ins neue Jahrhundert*, 5 Bde, Göttingen 2015.
- Jan STOCKÝ, *Jižní Čechy. Kulturní, hospodářský a sociální vývoj a stav. Program regionální práce*, Praha 1937.
- Rudolf STRNAD, *Dr. A. Zátka*, České Budějovice 1927.
- Michal SVATOŠ (ed.), *Dějiny Univerzity Karlovy I. 1347/8–1622*, Praha 1995.
- Dalibor ŠTYS, *K významu novohradského pracoviště*, in: Jihočeská univerzita dvaceti letá. 1991–2011, Mimořádné výroční číslo časopisu Jihočeské univerzity, České Budějovice 2011, s. 53–56.
- The History of the University of Oxford*. Vol. I–VIII, Oxford 1984–2000.
- Václav Vladivoj TOMEK, *Děje university pražské I. Od založení učení Pražského do uzavření kompaktát Basilejských (1348–1436)*, Praha 1849.
- Václav Vladivoj TOMEK, *Geschichte der Prager Universität*, Prag 1849.
- František TOUŠEK, *Dějiny ústavu*, in: Padesát let st. čsl. reálky Dra. Aug. Zátky. 1884–1934, České Budějovice 1934.
- 35 let krajského studia Československého rozhlasu České Budějovice 1945–1980*, České Budějovice 1980.
- Třicet pět let výtvarného umění a architektury v jižních Čechách*, Hluboká nad Vltavou 1980.
- Univerzita. Věda z mnoha pohledů*, České Budějovice 2013.
- Pavel URBÁŠEK, *Vysokoškolský vzdělávací systém v letech tzv. normalizace*, Olomouc 2008.
- Pavel URBÁŠEK – Jiří PULEC a kol., *Kapitoly z dějin univerzitního školství na Moravě v letech 1945–1990*, Olomouc 2003.
- Pavel URBÁŠEK – Jiří PULEC, *Vysokoškolský vzdělávací systém v letech 1945–1969*, Olomouc 2012.
- Oldřich VANČATA, *K úsilí jihočeského učitelstva o vysokoškolské vzdělání. K 20. výročí založení pobočky pedagogické fakulty v Českých Budějovicích*, Rozpravy Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích, Řada společenských věd 4, České Budějovice 1969.
- Marek VOCHOZKA – Jan VÁCHAL – František STELLNER (eds.), *Deset let Vysoké školy technické a ekonomické v Českých Budějovicích*, Praha 2016.
- Zikmund WINTER, *Děje vysokých škol pražských od secessí cizích národů po dobu bitvy bělohorské (1409–1620)*, Praha 1897.
- Zikmund WINTER, *O životě na vysokých školách pražských knihy dvojce. Kulturní obraz XV. a XVI. století*, Praha 1899.

- Pavel ZADRAŽIL, *Stanislav Zadražil – Sochy*, České Budějovice 2006.
- Prokop ZÁVODSKÝ (ed.), *Osmdesát let vysokého ekonomického školství na území České republiky*, Praha 1999.
- David Jan ŽÁK – Martin FLAJSŠANS – Otomar LINHART, *1921–2011. Příběh k devadesátinám Výzkumného ústavu rybářského a hydrobiologického / Story for the 90th anniversary Research Institute of Fish Culture and Hydrobiology*, České Budějovice – Vodňany 2011.

Internetové zdroje

- <https://cz.ambafrance.org>
<http://www.arch.cz>
<https://www.aspi.cz>
<http://www.ateliermalec.cz>
<https://www.bc.cas.cz>
<http://biocentrum.zf.jcu.cz/>
<https://www.britskecentrum.cz>
<https://budejovice.rozhlas.cz>
<http://centrumssp.jcu.cz>
<https://ceskobudejovicky.denik.cz>
[https://cs.wikipedia.org/wiki/Vysoká_škola_báňská_\(Příbram\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Vysoká_škola_báňská_(Příbram))
<https://dejiny.vse.cz>
<https://www.denik.cz/jihocesky-kraj/>
<https://www.dialogos-kpr.cz>
<https://docplayer.cz>
<https://dsia.msm.cz>
<http://encyklopedie.c-budejovice.cz>
<https://www.ef.jcu.cz>
<https://fakultaroku.cz>
<http://www.ff.jcu.cz>
<https://www.goethecentrum.cz>
<https://hodnoceni.rvvi.cz>
<https://www.idnes.cz>
<https://www.impuls.cz>
<https://www.jazyky.com>
<https://www.jcu.cz>
<http://kam.jcu.cz>

<https://konferencnizamek.cz>
<http://www.lib.jcu.cz>
<https://lf.osu.cz>
<https://mbucas.cz>
<https://www.msmt.cz>
<http://nejlepsivysoka.cz>
<http://nju.jcu.cz>
<https://www.npu.cz>
<https://www.pametnaroda.cz>
<https://www.pf.jcu.cz>
<https://www.prf.jcu.cz>
<http://www.shanghairanking.com>
<http://www.stpcr.cz>
<https://www.tf.jcu.cz>
<https://www.timeshighereducation.com>
<https://www.topuniversities.com>
<https://www.universitas.cz>
<https://www.vatican.va>
<https://www.zakonyprolidi.cz>
<http://www.zanikleobce.cz>
<http://www.zf.jcu.cz>
<https://www.zsf.jcu.cz>

Uvedené internetové stránky byly navštíveny v průběhu ledna až dubna 2021.

O AUTORECH

PhDr. et PaedDr. Jiří Dvořák, Ph.D. (* 1955)

Je odborným asistentem na Historickém ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, toho času již externě. Ve své vědecké a přednáškové činnosti se věnuje problematice moderních středoevropských, českých i jihočeských hospodářských a sociálních dějin, historické geografii a regionálním dějinám. Vedle řady studií a článků publikovaných v České republice i v zahraničí vydal mj. *Druhý odboj v názvech ulic jihočeských měst* (2004) či *K historii schwarzenberských tuhových dolů v Černé v Pošumaví (Schwarzbach)* (2007). Podílel se i na kolektivních monografiích *Historický atlas měst České republiky*. Svazek č. 3. *České Budějovice* (1996), *Historický atlas měst České republiky*. Svazek č. 11. *Český Krumlov* (2002), *Österreich. Tschechien. Geteilt – getrennt – vereint* (2009) či *České Budějovice pod hákovým křížem* (2015 a 2016) a spolueditoval publikaci *K některým událostem na sklonku druhé světové války 1944–1945 na území dnešního Jihočeského kraje* (2005).

prof. PhDr. Bohumil Jiroušek, Dr. (* 1972)

Je profesorem českých dějin a československých dějin, působí jako vedoucí oddělení kulturních studií na Ústavu věd o umění a kultuře Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a toho času je také rektorem dané univerzity. Ve své vědecké a přednáškové činnosti se věnuje problematice moderních středoevropských dějin a kultur a historickému myšlení. Vedle řady studií publikovaných v České republice i v zahraničí editoval či spolueditoval např. publikace *Čas pádu Rukopisů* (2004), *Jaroslav Goll a jeho žáci* (2005), *Česká a československá účast na mezinárodních kongresech historických věd* (2006), *Proměny diskursu české marxistické historiografie* (2008), *Věda, kultura a politika v československo-italských vztazích 1918–1951* (2012), *Československo 1918–1938/2018* (2018) či *Excentrici, ironici, outsideři ve středoevropské moderní kultuře* (2019). Je autorem biografií řady významných českých historiků 19. a 20. století, zejména Antonína Rezka, Jaroslava Golla, Karla Stloukala, Jaroslava Charvátu či Josefa Macka, a naposledy takto vydal monografii *Josef Kalousek. Historik v národní společnosti druhé poloviny 19. století* (2018).

doc. PhDr. Miroslav Novotný, CSc. (* 1958)

Je docentem českých dějin Ústavu archivnictví a pomocných věd historických na Filozofické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Zabývá se dějinami českých zemí v 16.–19. století se zaměřením na církevní dějiny a dějiny školství a vzdělanosti. Vedle řady časopiseckých studií je spolueditorem *Encyklopedie Českých Budějovic* (1998 a 2006) a spoluautorem několika kolektivních monografií, mj. *Dějiny vyššího školství a vzdělanosti na jihu Čech od středověkých počátků do současnosti* (2006), *Společnost českých zemí v raném novověku. Struktury, identity, konflikty* (2010), *Světy posledních Rožmberků* (2011), *Bohomlucí, vlastimilové, těšitelé. Výchova a vzdělání duchovních v českobudějovické diecézi v letech 1803–1850* (2016), *Die Diözese Budweis in den Jahren 1785–1850. Das Aschenputtel unter den Diözesen* (2018), *Velké dějiny zemí Koruny české. Tematická řada, sv. VII. Školství a vzdělanost* (2020) či *Die Diözese Budweis in den Jahren 1851–1907. Das Aschenputtel unter den Diözesen II* (2021).

Mgr. Milan Šilhan (* 1976)

Je referentem státní památkové péče na Odboru kultury a památkové péče Krajského úřadu Jihočeského kraje v Českých Budějovicích. Zabývá se architekturou 19. a 20. století se zaměřením na oblast jižních Čech. Kromě toho, že je autorem řady odborných studií, je též spoluautorem monografií mj. *Slavné vily Jihočeského kraje* (2007) a *Slavné stavby Českých Budějovic* (2016).

SUMMARY

**Miroslav Novotný et al.,
UNIVERSITY OF SOUTH BOHEMIA.**

The past and present of higher education in České Budějovice

Although the book was prepared for the the 30th anniversary of the University of South Bohemia in České Budějovice, it was certainly not conceived as a self-promoting and celebratory text, as is often the case on similar occasions. The approaching jubilee functioned here primarily as an accelerator, as a significant stimulus for the preparation of a publication that was not only commissioned on the spot, without a deeper anchoring in research on the history of education and scholarship in the South Bohemian and Czech context. On the contrary, it is — especially in the case of knowledge of the pre-university era in České Budějovice —based on the authors' long-term interest and research, as well as on a number of publications on this issue produced by their colleagues, collaborators and students. The systematic long-term research and publication activity of the authors of the publication is also based on the necessary sound knowledge of the relevant archives and their archival collections. Since the University of South Bohemia in České Budějovice does not have its own archives, essential documents on the activities of the University of South Bohemia and its two predecessor institutions can be found mainly in the State Regional Archive in Třeboň and partly also in the recently established and not yet fully functional Documentation Centre of the University of South Bohemia; current documents are also stored in the handy archives at the Rector's Office or at the deans' offices of individual faculties, while the most up-to-date information is provided by the websites of the university and its faculties. Other documents, especially those related to the "pre-university era", are deposited in the Třeboň archive and also in the State District Archive in České Budějovice. An important source of information is, of course, contemporary periodicals — school-issued, regional and national. The personal archive of the first rector, Jiří Divíšek, as well as the personal recollections of some other academics who were involved in the founding of the university and its individual faculties and institutes provided valuable insights into the circumstances of the preparations, the actual establishment and the first years of the university's existence.

The book is divided into four chapters. The first of them is a historical excursion presenting in a broad context the economic, social, national and political origins of secondary

and tertiary education in České Budějovice from the turn of the 18th and 19th centuries until 1991. Particular attention is paid to the existence of the local philosophical lyceum and the bishop's seminary, as well as to the efforts to establish a full-fledged university in the town in the first half of the 20th century, or to the activities of the first two faculties in České Budějovice (pedagogical and agricultural) between 1948 and 1991. The second chapter, the most extensive one, first introduces the preparations for the foundation and the actual establishment of the University of South Bohemia, and then describes the gradual transformation of the university and all its faculties from 1991 to the present day. The third part of the book is devoted to the characteristics of the university's departments and, finally, the last section of the publication illustrates the spatial distribution of the university and its components in the city in the past and present through pictures and maps along with the accompanying text (further pictorial material illustrating significant moments in the life of the school and its multi-layered activities in the host city and the region of South Bohemia is provided in the extensive section of appendices).

The authors have attempted to present a comprehensive look back mapping the main trends and events in the life of the University of South Bohemia and its individual parts, a look back that is logically representative to a certain extent given the anniversary, but also professionally beneficial, balanced and perhaps even informative and not too boring for the reader. The story of the University of South Bohemia in České Budějovice is not particularly dramatic: It is rather a testimony to the persistent efforts and conviction of the meaningfulness and correctness of the path taken thirty years ago by the "founding generation" of the staff of both faculties and academic institutes in České Budějovice who, in the hectic times of the late 1980s and early 1990s, were at the beginning of the first (and still the only) multi-faculty university-type school in South Bohemia. It was not always an easy path, free of difficulties or mistakes, as the school management and the faculties and their individual staff were faced with a number of hitherto unknown obstacles and problems, which had to be dealt with on the fly and within the framework of the applicable legislative and social boundaries, the given spatial, economic and financial conditions, including the possibility of further expansion of the number of staff and their professional growth. Of course, not everything was successful, not everything could be influenced from the position of a newly founded university, which is still exploring and testing the possibilities of its development and looking for its place not only in the structure of Czech higher education, but also within the city, region or state.

This comprehensive overview of the past three decades of the University's existence is by no means intended to be, and indeed cannot be, exhaustive. Some issues

and problems could only be mentioned or hinted at for a number of reasons (mainly the short time span), as well as any more comprehensive assessment of the scientific and pedagogical significance of the university in the Czech and European context. In spite of these limitations, it can be stated, perhaps not inappropriately, that the University of South Bohemia can enter the fourth decade of its existence confidently, having learned from its failures and being aware of its achievements, with the vision that it wants to be, or continue to be, an open, modern university, beneficial to the city and the region, friendly to both students and employees, a university that is among the best in the Czech Republic and in many cases will successfully stand up in European or world comparison.

From the recapitulation of the past and the reflection of the present of the University of South Bohemia in České Budějovice we can perhaps predict to some extent its future or at least its vision, but the authors of the book do not venture onto this uncertain ground, nor is it the mission of this publication. What will be the future of higher education in České Budějovice in the coming decades? This will be entirely in the hands of the successors who are now gradually taking over the management of the university and its units from the “founding fathers” (the university and most of its faculties are now headed by people in their forties, i.e. those who grew up and studied in the already free conditions of democratic Czechia). It will depend on them, their colleagues and students whether the university will maintain its current position among Czech and foreign educational and research institutions, whether it will successfully continue and further develop the gradually built and respected educational tradition in the city and the region.

JIHOČESKÁ UNIVERZITA

Minulost a přítomnost vysokého učení v Českých Budějovicích

Miroslav Novotný a kol.

Vydalo Nakladatelství Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích,
Branišovská 1645/31a, 370 05 České Budějovice, nju.jcu.cz,
v edici Episteme: Historia

Odpovědná redaktorka Kateřina Selner

Jazyková korektura Stanislav Mihulka

Grafická úprava a sazba Milan Křišťůfek (pintos.cz)

Mapka Rozmístění univerzitních budov v areálu krajského města

České Budějovice (s. 229–230) Miroslava Melkesová

Fotografie Michal Vítovec, Petr Zikmund, Vojtěch Havlis, Tomáš Grech,

Libor Sváček, Aleš Motejl, Jiří Tvaroh, Dokumentační středisko Jihočeské univerzity

Tisk INPRESS a. s., Žerotínova 554, 370 04 České Budějovice

Vydání první, České Budějovice 2021

ISBN 978-80-7394-870-2 (PDF)

Tato e-kniha je elektronickou verzí publikace vydané v tištěné podobě
v roce 2021, ISBN 978-80-7394-869-6.

NAKLADATELSTVÍ
Jihočeské univerzity
v Českých Budějovicích



NAKLADATELSTVÍ
Jihočeské univerzity
v Českých Budějovicích

